

Inhoudsopgave

1. Hoofdpijnen.....	4
1.1 Voorwoord	4
1.2 Bestuurlijke hoofdpijnen.....	5
1.3 Financiële hoofdpijnen.....	10
1.4 Leeswijzer.....	18
2. Programma's	20
2.1 Ruimtelijke ordening.....	20
2.2 Volkshuisvesting.....	29
2.3 Gebiedsontwikkeling.....	36
2.4 Mobiliteit en economie.....	44
2.5 Zorg, welzijn en cultuur.....	64
2.6 Openbare orde en veiligheid	99
2.7 Onderwijs en sport.....	110
2.8 Openbare ruimte	125
2.9 Politiek en bestuur	144
2.10 Financiën en algemene dekkingsmiddelen.....	149
2.11 Organisatie en overhead.....	160
3. Paragrafen.....	175
3.1 Lokale heffingen.....	175
3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	191
3.3 Onderhoud kapitaalgoederen.....	205
3.4 Financiering.....	211
3.5 Bedrijfsvoering	221
3.6 Wet open overheid	230
3.7 Verbonden partijen.....	231
3.8 Grondbeleid	234
3.9 Subsidies	237
4. Investerings	241
5. Jaarrekening.....	252
5.1 Balans en toelichtingen.....	252
5.2 Grondslagen voor waardering & resultaatbepaling.....	284
5.3 Overzicht van baten en lasten per programma	291
5.4 Overzicht van baten en lasten per taakveld	293
5.5 Overzicht incidentele baten en lasten	296
5.6 Verantwoordingsinformatie SiSa	302

5.7 Publicatie WNT.....	314
5.8 Rechtmatigheidsverantwoording	316
Bijlagen.....	318
Begrippenlijst	318
Afkortingen	326
Vaststellingsbesluit	330
Controleverklaring onafhankelijke accountant	331

1. Hoofdpijnen

1.1 Voorwoord

Voorwoord bij jaarstukken 2025

Voor u liggen de jaarstukken van gemeente Westland. De jaarstukken bestaan uit de aanbiedingsnota, het jaarverslag en de jaarrekening. Deze vormen het sluitstuk van de budgetcyclus voor het boekjaar 2025. Het college legt hiermee verantwoording af over het gevoerde beleid en het financiële beheer. De raad wordt met deze stukken in staat gesteld zijn controlerende taak uit te oefenen.

Leeswijzer

In de leeswijzer schetsen we de samenhang tussen de verschillende onderdelen van de jaarstukken (jaarverslag en jaarrekening).

1.2 Bestuurlijke hoofdlijnen

Met de jaarrekening 2025 ronden wij de collegeperiode 2022-2026 af. De afgelopen vier jaar hebben wij als college constructief samengewerkt om Westland sterker te maken. In een tijd van grote maatschappelijke opgaven en veranderingen hebben wij samen met uw raad en onze inwoners, ondernemers en partners belangrijke stappen gezet en zichtbare resultaten geboekt. Wij hebben gebouwd aan een gemeente die economische kracht combineert met sociale samenhang, duurzaamheid en leefbaarheid. Daarbij is steeds gestuurd op concrete vooruitgang en solide resultaten. In deze jaarrekening geven wij rekenschap van het afgelopen jaar.

Hieronder lichten wij specifiek de inspanningen en behaalde resultaten van 2025 toe, als onderdeel van de bredere beweging die wij in deze collegeperiode in gang hebben gezet.

Financieel gezond

Het college kijkt op het gebied van de gemeentelijke financiën met tevredenheid terug op de afgelopen vier jaar. In de loop van deze collegeperiode zijn wij erin geslaagd de financiële positie van onze gemeente verder te versterken. De reservepositie is vanaf 2022 met ca. € 35 miljoen gestegen naar € 307 miljoen aan het eind van 2025. De schuldpositie vertoonde, vooral als gevolg van onze investeringsambities, over dezelfde periode een toename van € 13 miljoen tot € 327 miljoen.

De gunstige financiële situatie voor Westland hangt in belangrijke mate samen met de maatregelen die we genomen hebben om de kostenstijgingen in het sociaal domein af te remmen, de zogenoemde 2%-besparingsoperatie, de eenmalige verhoging van de onroerende zaakbelasting in 2025 en de extra dividendinkomst van JUVA NV.

Voor wat betreft het MIP (Meerjareninvesteringsplan) hebben wij een kwaliteitsslag weten te realiseren; we zijn nu veel beter dan voorheen in staat om onze ambities te matchen met de financiële en organisatorische haalbaarheid.

In het algemeen zijn we duidelijk beter in control gekomen. De teneur van de accountverslagen weerspiegelt dat; deze zijn positiever getoonzet dan enkele jaren geleden.

Met betrekking tot de vennootschapsbelasting hebben we de afgelopen jaren een compromis gesloten met de Belastingdienst rond resultaten uit het grondbedrijf, en zijn we begin 2026 in het gelijk gesteld door de Hoge Raad in een procedure rond een te hoge belastingrente. In beide gevallen levert dit financiële voordelen op voor Westland.

Economie

In 2025 startten we met het opstellen van de ruimtelijke gebiedsvisies. Daarmee werken we aan een duidelijke en samenhangende toekomst voor de glastuinbouw. Ook zijn de Bedrijveninvesteringszones (BIZ) van Naaldwijk, 's-Gravenzande, Wateringen en Monster, in nauwe samenwerking met de ondernemers, succesvol verlengd. Dit onderstreept de gezamenlijke inzet om onze winkelgebieden aantrekkelijk, veilig en economisch vitaal te houden.

Verder is in 2025 gewerkt aan het Bidbook Broekpolder. Hierin zijn de ambities en uitgangspunten voor de ontwikkeling van de Broekpolder vastgelegd. Het vormt de basis voor verdere planvorming en samenwerking met partners, met als doel een toekomstbestendig gebied te realiseren waarin ruimte is voor wonen, werken, groen en ontmoeting.

In 2025 stelde de raad ook het bestemmingsplan 'Bedrijventerrein ABC De Strijp Poeldijk' vast. Hiermee maakten we het mogelijk het terrein met 17,1 hectare bruto (netto 12 hectare) uit te breiden, voornamelijk bedoeld voor agrogerelateerde bedrijven.

Ontwikkeling Flora Campus Westland

Flora Campus Westland ontwikkelt zich in hoog tempo tot een dynamische plek waar leren, werken, wonen en ontmoeten samenkomen. In het gebied rondom het World Horti Center in Naaldwijk zetten wij in 2025 belangrijke stappen op het gebied van onderwijs, bereikbaarheid en voorzieningen, waardoor deze integrale gebiedsontwikkeling steeds concreter vorm krijgt.

Zo startte de ontwerpfase voor zowel het Vakcollege+ als het hotel voor arbeidsmigranten (Flora Village). Daarnaast bereidden wij de realisatie van 151 tijdelijke woningen voor, die inmiddels nagenoeg gereed zijn.

Bij de ontwikkeling van de Flora Campus hebben we oog voor de bijzondere kwaliteiten van het gebied. Vanwege de archeologische waarde troffen we in 2025 voorbereidingen voor archeologisch onderzoek, zodat we bij de verdere ontwikkeling van het gebied zorgvuldig omgaan met het verleden.

Arbeidsmigratie

In 2025 zijn de nieuwe beleidsregels wonen bij de tuinder aangepast en zijn verschillende huisvestingsprojecten voor arbeidsmigranten op het terrein van tuinders gerealiseerd. We faciliteerden ook andere huisvestingsprojecten, zoals Flora Village op Flora Campus Westland. Daarnaast startten we in samenwerking met de gemeente Den Haag met een mobiel informatiepunt voor arbeidsmigranten en draaiden we de pilot Platform Arbeidsmigranten om de zichtbaarheid en bereikbaarheid van arbeidsmigranten te vergroten en daarmee hun rechtspositie te verbeteren.

Energietransitie

In het kader van de energietransitie hebben we in 2025 actief geparticipeerd in verschillende projecten en initiatieven. Bijvoorbeeld de buurtaanpak voor het vernieuwen en uitbreiden van trafohuisjes. Hiermee spelen we in op de toenemende vraag naar elektriciteit, onder meer door de groei van elektrisch vervoer en de overstap naar duurzame verwarmingssystemen.

Daarnaast stelden we beleid vast voor de plaatsing van warmtepompen en airco-units. Dit beleid zorgt voor een goede balans tussen verduurzaming, leefbaarheid en ruimtelijke kwaliteit. Ook in 2025 waren we nauw betrokken bij de aanleg van Warmtenetwerk Westland, dat tot doel heeft woningen en bedrijven op een duurzame manier te verwarmen, waardoor het gebruik van aardgas kan worden verminderd. Met deze inzet werken we stap voor stap aan een toekomstbestendig en duurzaam energiesysteem voor Westland.

Mobiliteit

Om de verkeersveiligheid rondom basisscholen structureel te verbeteren, investeerden wij in 2025 actief in de aanleg van herkenbare en veilige schoolzones. Daarnaast is nieuw voetgangersbeleid vastgesteld, waarmee wij duidelijke kaders bieden voor een veilige en toegankelijke openbare ruimte voor voetgangers. Ook zetten wij belangrijke stappen in de aanpak van verkeersknelpunten in en rondom Wateringen. Met een gericht plan van aanpak werken wij aan een structurele verbetering van zowel de verkeersveiligheid als de doorstroming, zodat inwoners en ondernemers zich veilig en vlot kunnen verplaatsen.

Buitenruimte

Met het programma “Groen is Goud!” investeerden wij in 2025 stevig in het vergroenen en ontharden van de openbare ruimte, met als doel Westland leefbaarder en klimaatbestendiger te maken. Zo voegden wij 1.050 bomen toe aan onze groene leefomgeving, werd 10.000 m² aan verharding verwijderd om de biodiversiteit te versterken en vergrooten we de waterbergende capaciteit van de bodem. Ook maakten we een belangrijke inhaalslag op het gebied van speelvoorzieningen voor kinderen.

Kust en Recreatie

In 2025 gaven wij uitvoering aan de in 2024 vastgestelde Uitvoeringsagenda Kustvisie 2024-2028. Met concrete maatregelen zorgden we voor verdere versterking van de kwaliteit, toegankelijkheid en veiligheid van onze kust. Zo realiseerden we bij strandopgang Molenslag in Monster een hellingbaan, waarmee de bereikbaarheid van het strand voor een ruime groep gebruikers is verbeterd en tegelijkertijd de veiligheid is vergroot. Daarnaast zetten wij nadrukkelijk in op het verder verbeteren van de toegankelijkheid van de familiestranden, zodat iedereen kan genieten van onze kust.

Afvalinzameling

Waar het ging om afvalinzameling stond 2025 nadrukkelijk in het teken van een nieuwe, strategische samenwerking met HVC. Door inzameling en verwerking in één hand te brengen, zetten wij een belangrijke stap naar een toekomstbestendig en duurzaam afvalstelsel. Deze samenwerking heeft direct geleid tot een hoger serviceniveau voor onze inwoners en meer grip op kwaliteit en efficiency in de keten.

Tegelijkertijd zetten wij versneld in op het vernieuwen en optimaliseren van ondergrondse containers en het verbeteren van de afvalinzameling in de praktijk. Met gerichte inzet op communicatie en bewustwording stimuleren wij inwoners om afval beter te scheiden en de hoeveelheid restafval per persoon terug te dringen.

Ook zetten wij in 2025 samen met de raad de eerste stappen richting een nieuw afvalbeleidskader, waarmee wij bouwen aan een moderne, duurzame en toekomstgerichte afvalaanpak voor Westland.

Openbare Orde en Veiligheid

Ook in 2025 zetten wij onverminderd in op een veilig Westland voor inwoners en ondernemers. We voerden het Westlands Veiligheidsbeleid uit, met bijzondere aandacht voor de aanpak van ondermijnende criminaliteit. Het Westlands Controle Team hield daartoe frequent integrale controles in het buitengebied, op bedrijventerreinen, in winkelgebieden en bij woonlocaties van werkmigranten.

Toezicht en Handhaving

Met de vaststelling van de Uitvoerings- en Handhavingsstrategie VTH 2026–2029 zetten wij een helder en robuust kader neer voor onze inzet in de komende jaren. Dit kader geeft richting aan de wijze waarop over beleidsvelden heen uitvoering wordt gegeven aan vergunningverlening, toezicht en handhaving. Het biedt duidelijkheid voor inwoners en ondernemers over wat wel en niet kan en lost vraagstukken duurzaam op. Hiermee ligt er een stevige basis voor voorspelbaar, transparant en effectief handelen, nu en in de toekomst.

Wonen

Met een scherpe focus op verschillende doelgroepen zetten wij in 2025 in op een passend en betaalbaar woningaanbod. In totaal werden 660 nieuwe woningen gerealiseerd, waarmee een stevige bijdrage werd geleverd aan de woningopgave in Westland. Het aandeel betaalbare woningen steeg daarbij, conform het nieuwe beleid, naar 66%. Dit betreft onder meer sociale huur, middenhuur en betaalbare koop, waarmee wij de toegankelijkheid van de woningmarkt voor een brede groep inwoners versterkten.

Ook op het gebied van wonen en zorg zetten wij een belangrijke stap. In de Waelpolder is gestart met de realisatie van een integraal zorg- en woonconcept, bestaande uit 64 intramurale en 6 extramurale verpleeghuisplekken, aangevuld met 40 middenhuurwoningen voor verwanten en een huisartsenpraktijk. Hiermee spelen wij in op de groeiende behoefte aan passende woonzorgvoorzieningen.

Verder sloten wij in 2025 een overeenkomst met Arcade voor de ontwikkeling van Julianahof in 's-Gravenzande. Dit omvangrijke project voorziet in 137 appartementen, gemeenschappelijke voorzieningen en een kinderopvanglocatie, en levert daarmee een belangrijke bijdrage aan zowel de woningvoorraad als de leefbaarheid in de kern.

Onderwijs en sport

Afgelopen jaar zetten wij een aantal belangrijke stappen in het versterken van onze voorzieningen voor jeugd, sport en leefomgeving. Zo namen wij het besluit om basisschool De Hoogvlieger te verplaatsen naar het Vlietweg-gebied, waarmee wij investeren in betere en toekomstbestendige onderwijshuisvesting. Tegelijkertijd verankerden wij de subsidieregeling voor groenblauwe schoolpleinen structureel in de Algemene Subsidieverordening en ondersteunden wij verschillende scholen bij de realisatie van een gezondere en klimaatadaptieve speelomgeving.

We realiseerden nieuwe sportvelden bij Verburch en hockeyvereniging Westland, waarmee ruimte ontstond voor groei. Daarnaast namen we het besluit om een geluidswand te plaatsen bij MLTV'90, zodat sport en leefbaarheid hand in hand kunnen gaan en de overlast voor omwonenden wordt beperkt.

Met het actieplan "Overal Actief" investeerden wij bovendien in een beweegvriendelijke buitenruimte. In Naaldwijk legden we speciale looproutes aan om inwoners te stimuleren te bewegen en gezond actief te zijn in hun eigen leefomgeving.

Zorg en Welzijn

Vanuit het sociaal domein zetten wij in 2025 stevig in op een sterke, toegankelijke en toekomstbestendige ondersteuning voor onze inwoners. Met het programma Sterke Basis behoren wij tot de regionale voorlopers; in huisartsenpraktijken brengen wij gemeentelijke ondersteuning en GGZ-zorg vroegtijdig samen, wat aantoonbaar leidt tot snellere en beter passende hulp.

Op het terrein van jeugdhulp leidden de in 2024 ingezette maatregelen tot effect. Door gericht te sturen op onder andere behandelduur en toegang tot zorg daalden in 2025 zowel de kosten als het aantal cliënten in de ambulante jeugdzorg.

Ook op het gebied van inkomen zetten wij belangrijke stappen. De tijdigheid van de afhandeling van aanvragen voor levensonderhoud, bijzondere bijstand en minaregelingen verbeterde naar 84%.

Onze inzet op schuldhelpverlening is goed op orde. Een externe audit bevestigt dat wij voldoen aan het landelijke kwaliteitskader. Onze aanpak krijgt landelijke erkenning, onder meer met het winnen van de NVVK-expeditie vroegsignalering en een werkbezoek van de staatssecretaris.

Tot slot vulden wij ook in 2025 een belangrijke maatschappelijke verantwoordelijkheid in met de opvang van ontheemden uit Oekraïne. Verdeeld over vijf gemeentelijke locaties boden wij opvang aan circa 410 mensen. Daarnaast faciliteerden wij de particuliere opvang van circa 1.800 vluchtelingen.

Doorontwikkeling dienstverlening

In 2025 gaven wij een belangrijke impuls aan de verdere ontwikkeling van onze dienstverlening. Met de start van een pilot in de publiekshal, waar inwoners fysiek terecht kunnen met hun vragen, zorgden we voor zichtbare vergroting van de toegankelijkheid van onze dienstverlening. Deze laagdrempelige voorziening is met name van waarde voor inwoners die minder digitaal vaardig zijn of de voorkeur geven aan persoonlijk contact.

Tegelijkertijd zetten wij stevig in op verdere digitalisering waar dit meerwaarde biedt. Subsidiepartners kunnen hun aanvragen sinds 2025 volledig digitaal indienen en volgen, wat zorgt voor een sneller, overzichtelijker en gebruiksvriendelijk proces. Ook digitaliseerden wij de Omgevingsvisie en maakten we deze toegankelijk via het Omgevingsloket, waardoor informatie voor inwoners en ondernemers eenvoudiger en transparanter beschikbaar is.

Met deze stappen combineren wij persoonlijke nabijheid met moderne digitale dienstverlening en bouwen wij verder aan een toegankelijke, efficiënte en toekomstbestendige gemeente.

Het college van Burgemeester en Wethouders

1.3 Financiële hoofdlijnen

Resultaat begrotingsjaar 2025 (Samenvattend)

De gemeente Westland sluit 2025 af met een positief bruto-rekeningresultaat van € 26,9 miljoen voor resultaatbestemming en aanvullende budgetoverhevelingen.

De prognose bij de tweede Afwijkingenrapportage 2025 was € 25,5 miljoen. Het uiteindelijke resultaat op de reguliere exploitatie is daarmee € 1,4 miljoen hoger dan het in de 2e Afwijkingenrapportage verwachte saldo.

Het jaarrekeningsaldo is voor een belangrijk deel (€ 13,5 miljoen) ontstaan door bijstellingen van de algemene uitkering op basis van de mei- en septembercirculaire van het Rijk. Het restant van het voordeel is ontstaan door een combinatie van meevallers op verschillende programma's. Korthedshalve wordt verwezen naar de eerste en tweede Afwijkingenrapportage 2025 en onderstaande toelichting in de jaarrekening.

De financiële positie van onze gemeente is robuust te noemen.

De reservepositie van de gemeente is ten opzichte van 2024 gestegen met € 17,6 miljoen. Ten opzichte van het begin van deze bestuursperiode is de reservepositie zelfs met € 34,9 miljoen verbeterd tot € 307,0 miljoen. Daartegenover is onze schuldpositie ten opzichte van ultimo 2024 gedaald met € 33,3 miljoen. Ten opzichte van de start van deze bestuursperiode is de schuldpositie wel gestegen met ongeveer € 13,5 miljoen.

Afwijkingen ten opzichte van de 2e Afwijkingenrapportage

Zoals hiervoor aangegeven was de prognose bij de tweede afwijkingenrapportage 2025 € 25,5 miljoen voordelig. Het uiteindelijke resultaat op de reguliere exploitatie is € 26,9 miljoen. Het verschil met de tweede Afwijkingenrapportage is voornamelijk te verklaren door de volgende mutaties na het opstellen van de tweede Afwijkingenrapportage.

- Voor de verhuizing van de WOS is incidenteel € 1.797.000 beschikbaar gesteld in 2025. Een deel van de subsidie wordt echter uitbetaald in 2026. Hierdoor ontstaat een voordeel in 2025 van € 704.000. Voorgesteld wordt om dit budget over te hevelen naar 2026.
- Sterke basis: er is een voordeel van € 289.000 ontstaan doordat er meer uitgaven dan verwacht verantwoord konden worden onder de Brede specifieke uitkering. Hierdoor ontstaat een voordeel binnen de eigen gemeentebegroting.
- In de jaren 2022 tot en met 2024 was er bij ODH na afloop van het jaar een positief restsaldo van de bijdrage van Westland aan ODH. In 2025 heeft de gemeente dit positieve saldo laten vrijvallen in de gemeentelijke exploitatie. De vrijval van het positieve saldo uit eerdere jaren leidt tot een positief financieel resultaat op de ODH in 2025 van € 0,3 miljoen.
- In verband met de komende overdracht van de zogenoemde APPA-verplichtingen (Algemene Pensioen- en uitkeringswet Politieke Ambtsdragers) voor de zittende en oud-wethouders naar het ABP is in 2025 de voorziening Wethouderspensioenen geactualiseerd. Door de noodzakelijke extra dotatie van € 1,1 miljoen (een nadeel voor de exploitatie) sluit de voorziening aan bij de verwachte afkoopsom/overdrachtswaarde.
- Het nadeel als gevolg van de decembercirculaire 2025 bedraagt ongeveer € 1,0 miljoen. Dit is een kleine € 0,2 miljoen minder dan in de raadsinformatiebrief over de decembercirculaire was gemeld. Het verschil betreft de decentralisatie-uitkering Compensatie medewerkers sociaal ontwikkelbedrijven, die is doorgezet naar het werkontwikkelbedrijf.

- Uit de meest recente actualisatie van de voorziening dubieuze debiteuren blijkt dat deze omhoog moet worden bijgesteld doordat het debiteurensaldo is toegenomen. Hierdoor ontstaat een nadeel van € 657.000.
- Er werd een hogere rentebaat gerealiseerd dan voorzien, onder andere doordat meer rente aan investeringen kon worden toegerekend dan geraamd en doordat het zogenoemde Schatkistbankieren gunstig uitpakte omdat onze gemeente in 2025 langer dan voorzien over tijdelijk overtollige geldmiddelen beschikte. Per saldo leverde dit bijna € 0,8 miljoen aan voordeel op.
- In 2025 is een bedrag van € 2,9 miljoen gestort in de voorziening bovenwettelijk- en spaarverlof op basis van een herziene berekening in het kader van 'basis op orde'. Hiermee sluit de berekening weer volledig aan op de BBV-regelgeving. In het gestorte bedrag van € 2,9 miljoen betreft ongeveer € 1,6 miljoen een correctie voor het jaar 2023 en € 0,6 miljoen een correctie voor het jaar 2024. De storting in 2025 zorgt ervoor dat voldoende middelen beschikbaar zijn wanneer medewerkers hun gespaarde verlof opnemen of laten uitbetalen.
- Op het programma Organisatie en overhead staan hier verschillende, relatief kleine voordelen tegenover tot een totaalbedrag van bijna € 1,2 mln.
- De WBI-subsidie vervalt, waardoor de eerder betaalde cofinanciering aan ONW wordt teruggevorderd. Dit leidt tot een voordeel van € 2,6 miljoen.
- Het Rijk heeft in 2025 een subsidie ingesteld voor de bouw van betaalbare woningen. In 2025 is de bouw gestart van 190 woningen, met name tijdelijke woningen in Flora Campus Westland. Dit resulteert in een voordeel van € 1,3 miljoen.
- Bij het BTW-compensatiefonds blijkt de definitieve afrekening lager uit te vallen dan het eerder ontvangen voorschot. Dit verschil leidt voor de gemeente Westland tot een nadeel van € 1,2 miljoen.
- In 2025 zijn er vorderingen opgenomen voor het verhalen van vennootschapsbelasting via OBWZ en ONW. Omdat deze niet waren begroot, ontstaat hierdoor een totaal voordeel van € 1,5 miljoen.

Daarnaast zijn er verschillende kleinere onder- en overschrijdingen op de verschillende programma's. In de programma's zelf zijn de volledige verklaringen van de verschillen te lezen.

Opbouw jaarrekening saldo

In lijn met vorig jaar zijn bij de tweede Afwijkingenrapportage 2025 de meeste voorstellen tot overheveling van budgetten gedaan. De overhevelingsvoorstellen bij de jaarrekening beperken zich tot enkele relatief kleine aanvullingen op de eerder vastgestelde overhevelingen.

De opbouw van het saldo ziet er verder als volgt uit. (Minbedragen in de tabel zijn nadelig.)

Opbouw jaarrekeningresultaat dienstjaar 2025	Mutatie	Saldo
Saldo programmabegroting 2025-2028		1.725
Structurele effecten 2e Afwijkingenrapportage 2024	-1.231	
Structurele effecten Slotwijziging 2024	-359	
Bijstelling investeringen slotwijziging 2024	950	
Lokale heffingen (raad december 2024)	201	
Resultaat 1e Afwijkingenrapportage 2025	4.437	
Saldo 1e Afwijkingenrapportage 2025		5.723
Amendement 1e Afwijkingenrapportage 2025	-50	
Bijstelling MIP (raad juli 2025)	167	
Resultaat 2e Afwijkingenrapportage 2025	19.703	
Saldo 2e Afwijkingenrapportage 2025		25.543

Opbouw jaarrekeningresultaat dienstjaar 2025	Mutatie	Saldo
<i>Bijstelling resultaat</i>		
Verhuizing WOS deels uit te betalen in 2026	704	
Meer uitgaven ten laste van SPUK	289	
Positieve saldi ODH afgelopen jaren	288	
Dotatie voorziening wethouderspensioenen	-1.143	
Nadeel decembercirculaire	-955	
Dotatie in voorziening dubieuze debiteuren	-657	
Hogere rentebaat	769	
Storting in de voorziening bovenwettelijk- en spaarverlof	-2.915	
Verschillende voordelen organisatie en overhead	1.271	
Terugvordering cofinanciering WBI Waelpolder	2.649	
Realisatiestimulans	1.330	
Afrekening BTW-compensatiefonds	-1.200	
VPB vorderingen aan deelnemingen	1.497	
Overige, kleinere nadelen	-579	
Saldo jaarrekening		26.891
Saldo jaarrekening voor overhevelingen		26.891
Aanvullende overhevelingen 2025-2026	-1.230	
Overhevelingen decembercirculaire	-119	
Saldo jaarrekening na overhevelingen		25.542
<i>Voorstel resultaatbestemming</i>		
Dotatie van de realisatiestimulans aan de reserve volkshuisvesting	-1.330	
Dotatie aan de reserve afval	-7.000	
Dotatie aan de algemene reserve	-17.212	
Netto-rekeningresultaat		0

Voorstellen resultaatbestemming (met invloed op exploitatiesaldo)

De voorstellen voor de resultaatbestemming en aanvullende overhevelingen worden expliciet ter goedkeuring aan de gemeenteraad voorgelegd.

Aanvullende overhevelingen

Het is van belang dat een aantal werkzaamheden in 2026 doorgang vindt. Daarom doen wij bij de vaststelling van de jaarrekening nog een voorstel voor een aantal aanvullende overhevelingen van budgetten van 2025 naar 2026. Dit zijn aanvullingen op de in de tweede Afwijkingenrapportage voorgestelde budgetoverhevelingen van € 2.445.000. Het voorlopige financiële resultaat over 2025 biedt ruimte voor de overheveling van de budgetten.

Progr.	Omschrijving	Bedrag
4	In 2025 is gebruik gemaakt van de mogelijkheden die het transformatiefonds biedt. Er is echter meer ruimte binnen het fonds dan op dit moment is benut. Aan de raad wordt voorgesteld het voordelig saldo over te hevelen naar 2026.	€ 257.000
4	Westland Agenda III is een subsidie waarvoor diverse projectvoorstellen worden ingediend. De omlooptijd van de procedure en de vele afhankelijkheden binnen dit traject, zorgen ervoor dat de uitgaven	€ 269.000

Progr.	Omschrijving	Bedrag
	doorlopen. Subsidieaanvragen zijn reeds verleend, derhalve zijn de verplichtingen reeds aangegaan, en worden deze betaalbaar gesteld in 2026. Aan de raad wordt voorgesteld het voordelig saldo over te hevelen naar 2026.	
5	Voor de verhuizing van de WOS is incidenteel € 1.797.000 beschikbaar gesteld in 2025. Een deel van de subsidie wordt echter uitbetaald in 2026. Hierdoor ontstaat een voordeel in 2025 van € 704.000. Aan de raad wordt voorgesteld het voordelig saldo over te hevelen naar 2026.	€ 704.000
10	Decembercirculaire: Decentralisatie-uitkering Veilig vergaderen > Om gemeenten en provincies te ondersteunen met het treffen van maatregelen om beter voorbereid te zijn op mogelijke verstoringen van vergaderingen van het volksvertegenwoordigend orgaan, wordt aan 25 gemeenten en 3 provincies vanuit het programma weerbaar bestuur een eenmalige bijdrage verstrekt. Het gaat voor de gemeenten om een totaalbedrag van € 2,4 miljoen. Voor Westland betekent dit een bedrag van € 88.000. Aan de raad wordt voorgesteld om dit bedrag over te hevelen naar 2026.	€ 88.000
10	Decembercirculaire: Decentralisatie-uitkering Aanvullende ondersteuning lokale energiehulp > Gemeenten kunnen de extra middelen aanwenden voor de bestaande lokale aanpak van energie-armoede. Gemeenten ontvangen in 2025 een bijdrage van € 9,8 miljoen. Voor Westland betekent dit een bedrag van € 31.000. Aan de raad wordt voorgesteld om dit bedrag over te hevelen naar 2026.	€ 31.000
	Totaal	€ 1.349.000

Resultaatbestemming

Na aftrek van de voorgestelde overhevelingen naar 2026 resteert een voordelig rekeningresultaat van € 25,542 miljoen.

Financiële positie

Financiële kengetallen geven samen de verhouding weer tussen de diverse onderdelen van de begroting, de balans en de exploitatie. Ze zijn een hulpmiddel om de financiële positie van de gemeente te beoordelen. Hieronder lichten we de belangrijkste balansposities en enkele kengetallen toe. Deze moeten in gezamenlijkheid bekeken worden om een goed beeld te krijgen van onze financiële positie. Een nadere toelichting op de balansposities vindt u in hoofdstuk 5. Jaarrekening en een nadere toelichting op de kengetallen vindt u in de paragraaf 3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Ontwikkeling van de balansposities

Vaste activa en langlopende schulden

De balans geeft inzicht in de omvang van onze bezittingen en de manier waarop die worden betaald. De ontwikkeling van de reserves en de schuldpositie heeft invloed op de financiële positie van de gemeente.

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	2022	2023	2024	2025
Vaste activa	500.655	532.315	547.362	552.537
Langlopende leningen	314.034	320.529	360.782	327.499

De investeringen die we doen in de gemeente activeren we en nemen we op onder onze vaste activa. Daarover schrijven we gedurende een langere periode af. De afschrijving vormt samen met de rente de kapitaallast die we jaarlijks in onze exploitatie verantwoorden. Ten opzichte van 2024 nemen de vaste activa met € 5,2 miljoen toe. Met andere woorden, er is in 2025 per saldo meer geïnvesteerd dan afgeschreven.

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de portefeuille aan langlopende leningen per eind 2025 een restantsaldo van € 327,5 miljoen bedroeg. Dat betekent een afname van ongeveer € 33,3 miljoen ten opzichte van de stand per eind 2024.

In de Programmabegroting 2025 werd echter nog voorzien dat de leningstand per eind 2025 zou zijn opgelopen naar € 440 miljoen. In een overzicht in de paragraaf Financiering staat een toelichting op het totale verschil in begrote schuldpositie ten opzichte van de werkelijke schuldpositie. Korthedshalve wordt daarnaar verwezen.

Reserves

De reserves zijn onder te verdelen in een algemene reserve (die een bufferfunctie vervult) en de bestemmingsreserves die bestemd zijn voor een bepaald doel. De ontwikkeling van de reservepositie gedurende de afgelopen jaren ziet er als volgt uit:

Omschrijving	2022	2023	2024	2025
Algemene reserve	42.728	42.398	41.368	37.398
Bestemmingsreserves	213.981	220.289	229.788	242.709
Saldo jaarrekening	15.405	8.007	18.236	26.891
Totaal reserves	272.114	270.694	289.392	306.998

De reservepositie van de gemeente is ten opzichte van 2024 gestegen met € 17,6 miljoen. Dit is voornamelijk het resultaat van stortingen en onttrekkingen aan de reserves. De reservepositie bedraagt eind 2025 € 307,0 miljoen. Een uitgebreide toelichting op de stortingen in en de onttrekkingen aan de reserves vindt u in de toelichting op de balans. Zoals gebruikelijk zijn de voorzieningen, omdat deze niet behoren tot het eigen vermogen, in bovenstaand overzicht niet meegenomen. Het verloop van het eigen vermogen lichten we meer in detail toe in de jaarrekening in het onderdeel toelichting op de balans.

Algemene reserve

De algemene reserve is gewijzigd van € 41,4 miljoen eind 2024 naar € 37,4 miljoen eind 2025. Er is nog geen rekening gehouden met het rekeningresultaat 2025 en het voorstel tot bestemming van het resultaat 2025.

Bestemmingsreserves

De bestemmingsreserves zijn per saldo gemuteerd van € 229,8 miljoen eind 2024 naar € 242,7 miljoen eind 2025. Er is nog geen rekening gehouden met het voorstel tot bestemming van het resultaat 2025.

Ontwikkeling van de financiële kengetallen

De kengetallen geven inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid van de gemeente. Zij leggen verbanden tussen een aantal aspecten die elk voor een verantwoord oordeel van de financiële positie relevant zijn. Zij helpen daarmee de raadsleden bij hun kaderstellende en controlerende rol. De kengetallen vervullen echter ook een belangrijke rol bij het beoordelen van beleidsvoorstellen. Hiermee kan inzicht worden gekregen in de financiële consequenties van voorstellen die aan de raad worden voorgelegd.

Hieronder treft u een overzicht van de kengetallen in 2025, afgezet tegen de waarden uit de jaarrekening van 2024 en de begroting 2025.

De aangegeven signaalwaarden zijn geen doel, maar gelden als een maximum (kengetallen schuldquotes, grondexploitaties) of minimum (kengetal weerstandsratio, solvabiliteit en structurele exploitatieruimte).

Kengetal	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Jaarrekening 2025	Signaalwaarde
Weerstandsratio	3,1	3,7	14,01	< 1,0
Netto schuldquote	83,3 %	124,5 %	84,7 %	> 130 %
Gecorrigeerde netto schuldquote	79,1 %	119,8 %	80,4 %	> 130 %
Solvabiliteitsratio	37,4 %	29,7 %	39,2 %	> 20 %
Structurele exploitatieruimte	2,7 %	1,9 %	6,3 %	< 0 %
Grondexploitatie	33,0 %	40,9 %	38,9 %	> 35 %
Belastingcapaciteit	112,0 %	110,2 %	108,8 %	

Weerstandsratio

De weerstandsratio geeft aan wat het vermogen van onze gemeente is om financiële risico's op te vangen. Met een hoge weerstandsratio blijven doelen bereikbaar, ook als er grote tegenvallers zijn. De weerstandsratio wordt bepaald door een relatie te leggen tussen de beschikbare weerstandscapaciteit (middelen die beschikbaar zijn om niet begrote kosten te dekken) en de benodigde weerstandscapaciteit.

In ons (huidige) beleidskader risicomanagement is vastgelegd dat we alleen de risico's meenemen die we realistisch achten (kans van optreden $\geq$ 50%). Deze risico's werden volledig meegenomen in de berekening van het benodigde geld (risico = impact).

Omdat slechts enkele risico's een kans van optreden $\geq$ 50% hebben, gaf dit bij nader inzien een onvolledig beeld. In ons risicoregister staan ook risico's met een lagere kans. Vooruitlopend op de beleidsherziening in 2026 hebben we daarom het benodigde weerstandsvermogen berekend op basis van alle risico's, waarbij zowel kans als impact worden meegerekend.

De benodigde weerstandscapaciteit bedraagt € 15.337.000 voor de risico's van onze gebiedsontwikkelingen en € 13.761.000 voor de overige risico's. De onderbouwing van deze bedragen vindt u bij het risicoregister in deze paragraaf.

Conform de op 10 december 2025 vastgestelde Beleidsnota reserves en voorzieningen 2025 bestaat de beschikbare incidentele weerstandscapaciteit van de gemeente Westland uit:

- de algemene reserve;
- de bestemmingsreserves zonder bestedingsplan;
- de post onvoorziene uitgaven.

Daarnaast fungeert de bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling als weerstandscapaciteit voor de risico's van onze gebiedsontwikkelingen.

De in bovenstaande tabel opgenomen weerstandsratio van 14,01 betreft de overige risico's. (De weerstandsratio gebiedsontwikkelingen bedraagt ultimo 2025 1,17.

Een ratio groter dan 2,0 is uitstekend.

Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke netto schuldenlast (korte en lange schulden verminderd met kort en lang uitgeleende middelen) ten opzichte van de gemeentelijke baten. Het geeft een indicatie van de omvang van de rentelasten en aflossingen ten opzichte van de jaarlijkse baten en lasten. Onze netto schuldquote voor 2025 is 84,7% en blijft ruim binnen de signaalwaarde van 130%.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal wordt bepaald door de verhouding tussen het eigen vermogen en het totaal vermogen. Het geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan de financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. Onze solvabiliteit voor 2025 is 39,2% en is daarmee ruim boven de signaalwaarde van 20%.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang dat de structurele lasten gedekt zijn door structurele baten. De belangrijkste structurele baten zijn de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de opbrengsten uit de onroerendezaakbelasting (OZB). Dit kengetal geeft het verschil tussen de structurele baten en lasten ten opzichte van de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. De structurele exploitatieruimte bleef met 6,3% in 2025 ruim boven de signaalwaarde van 0%.

Grondexploitatie

Voor een genuanceerder beeld van de schuldpositie is van belang om de voorraad bouwgronden hierin mee te nemen. Gemeenten met veel grond hebben meer schulden en dus een hogere schuldquote. Dit geldt ook voor onze gemeente. Rente en aflossing van deze schuld drukken niet direct op de begroting, maar dienen we op te vangen binnen de grondexploitaties met de opbrengsten uit de verkoop van de grond. Het kengetal voor de grondexploitatie was in 2025 38,9%. Dit is boven de signaalwaarde van 35%. De grondverkoop bleven achter bij de begroting waardoor het kengetal hoger uitkwam.

Belastingcapaciteit

De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen, wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing voor een woning met een gemiddelde WOZ-waarde in de gemeente. Onze

belastingcapaciteit van 108,8% houdt in dat de totale woonlasten 8,8% boven het landelijke gemiddelde liggen. In 2024 was dit nog 12%.

Onderlinge verhouding kengetallen

Voor een juiste beoordeling van de financiële positie van de gemeente bekijken wij de kengetallen altijd in samenhang. Alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding geven deze cijfers een goed beeld van de financiële gezondheid van de gemeente. De netto schuldquote (de verhouding tussen schulden en de totale baten) en de solvabiliteit (eigen vermogen ten opzichte van het balanstotaal) bieden de belangrijkste informatie over onze financiële gezondheid.

In de begroting van 2025 gingen we uit van een netto schuldquote van 124,5%. De werkelijke netto schuld was € 111 miljoen lager dan oorspronkelijk begroot. Dit komt onder andere door een achterblijvend investeringsniveau, een afname aan kortlopende uitzettingen en een hoger saldo van baten en lasten dan oorspronkelijk begroot. Voor een volledige analyse van de externe financieringsmiddelen verwijzen wij u naar de paragraaf financiering. De baten zijn uiteindelijk € 47,8 miljoen hoger uitgevallen dan initieel begroot. Hierdoor is de uiteindelijke schuldquote met 84,7% lager dan oorspronkelijk begroot.

De eigen vermogenspositie, uitgedrukt in de solvabiliteitsratio, was in 2025 beter dan we in de begroting hadden verwacht. Het eigen vermogen was eind 2025 ongeveer € 60 miljoen hoger dan begroot, wat de solvabiliteit verbeterde. Het balanstotaal kwam € 55,5 miljoen lager uit dan begroot, wat ook zorgt voor een hogere solvabiliteitsratio. In het Gemeenschappelijk Toezichtskader geldt een minimale solvabiliteitsratio van 20% als signaleringswaarde. Dit is nadrukkelijk geen norm. Eind 2025 lag onze solvabiliteit met 39,5% boven deze norm. We kwalificeren ons daarmee als financieel gezond.

De woonlasten voor onze inwoners liggen hoger dan het landelijk gemiddelde, wat een negatief effect heeft op de belastingcapaciteit.

Op basis van de overwegend positieve financiële kengetallen concluderen we dat we de financiële positie van onze gemeente in 2025 hebben verstevigd. Hierdoor staan we sterker gepositioneerd om de toekomstige opgaven aan te pakken en de ambities van de gemeente waar te maken.

Rechtmatigheid

Vanaf 2023 is het college verantwoordelijk voor de uitspraak over de rechtmatigheid. Een verdere toelichting staat in de paragraaf bedrijfsvoering en in de jaarrekening. De accountant beoordeelt de rechtmatigheidsverantwoording op getrouwheid. De geconstateerde onrechtmatigheden overschrijden de door de gemeenteraad vastgestelde 2% goedkeuringsmarge.

Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 18,7 miljoen bedraagt. Dit is hoger dan de daarvoor gestelde grens van € 8,2 miljoen. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € 9,1 miljoen acceptabel op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken. In de paragraaf Bedrijfsvoering worden de niet acceptabele mutaties verder toegelicht. Hierbij worden ook de getroffen beheersmaatregelen toegelicht.

1.4 Leeswijzer

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) schrijft voor dat de opbouw van de jaarstukken van gemeenten gelijk is aan die van de programmabegroting voor dat jaar. De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag (de programmaverantwoording, paragrafen en investeringen) en de jaarrekening (de financiële verantwoording waarop de controleverklaring betrekking heeft), inclusief de rechtmatigheidsverantwoording.

Jaarverslag

De programmaverantwoording is opgenomen in het jaarverslag. Het bevat de beleidsmatige verantwoording over 2025. Bij alle onderwerpen en speerpunten die in de programmabegroting 2025 zijn benoemd, gaan we in op de vraag of we bereikt hebben wat ons doel was en wat we hiervoor hebben gedaan. De programma's worden afgesloten met het antwoord op de vraag "Wat heeft het gekost?".

In het volgende hoofdstuk zijn de paragrafen opgenomen. Het BBV Provincies en gemeenten schrijft voor dat er verplichte paragrafen worden opgenomen in het jaarverslag (te weten lokale heffingen, weerstandsvermogen en risicobeheersing, onderhoud kapitaalgoederen, financiering, bedrijfsvoering, verbonden partijen, grondbeleid en wet open overheid). Zij geven, als een dwarsdoorsnede van de programma's, inzicht in een aantal bedrijfsvoeringaspecten van de gemeente.

Als laatst bevat het een verantwoording van de investeringen over 2025.

Jaarrekening

De jaarrekening is de financiële vertaling van het gevoerde beleid, die bestaat uit de:

- Balans en toelichtingen;
- Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling;
- Overzicht van baten en lasten per programma;
- Overzicht van baten en lasten per taakveld;
- Overzicht incidentele baten en lasten;
- Verantwoordingsinformatie SiSa;
- Publicatie WNT;
- Rechtmatigheidsverantwoording.

Portefeuilleverdeling college van burgemeester en wethouders

De portefeuilleverdeling van het college van burgemeester en wethouders was in 2025 als volgt:

Burgemeester B.R. (Bouke) Arends:

- Openbare Orde en Veiligheid;
- Bestuur en sturing;
- Externe betrekkingen;
- Gemeentehuizen;
- Flora Campus Westland (Coördinatie, incl. voorzitter stuurgroep).

Wethouder B.P.M. (Ben) van der Stee:

- Financiën;
- Ruimtelijke Ordening;
- Toezicht en handhaving (m.u.v. Openbare orde en Veiligheid, evenementen en horeca);
- Grondzaken;
- Flora Campus Westland (coördinatie financiën, grondzaken, bestemmingsplannen).

Wethouder A. (Anko) Goudswaard:

- Sport;
- Onderwijs;
- Recreatie en Toerisme;
- Communicatie en marketing;
- Organisatie en dienstverlening;
- Informatievoorziening en ICT;
- Klachtenmanagement;
- Flora Campus Westland (inhoudelijke programmering onderwijs (campus, vakcollege, hbo/wo)).

Wethouder M.R. (Michiel) Ferwerda:

- Openbare Ruimte;
- Bouwen en gebiedsontwikkeling;
- Milieu en Klimaat;
- Dierenwelzijn;
- Flora Campus Westland (gebiedsontwikkeling, openbare ruimte).

Wethouder C.Y. (Carlieke) van Staalduinen:

- Zorg en welzijn;
- Cultuur;
- Volkshuisvesting;
- Flora Campus Westland (flexwonen).

Wethouder P.J. (Peter) Valstar:

- Economie;
- Bereikbaarheid;
- Arbeidsmigratie;
- Energietransitie;
- Flora Campus Westland (economische ontwikkeling en programmering, bereikbaarheid en HOV, huisvesting arbeidsmigranten).

De portefeuillevverdeling volgt uit het voorstel portefeuillevverdeling, loco-burgemeesterschap en vervangingsregeling college van burgemeester en wethouders 2022 - 2026 (28 maart 2024)

2. Programma's

2.1 Ruimtelijke ordening

De (leef)ruimte in Westland is schaars. Het doel van de Omgevingsvisie is om het DNA van Westland te behouden en te versterken. Veel plannen uit de Omgevingsvisie hebben (fysieke) ruimte nodig, terwijl de beschikbare grond beperkt is. We voerden een actiever grondbeleid om ruimtelijke doelstellingen op het gebied van wonen, economie, natuur en groen, infrastructuur en maatschappelijke voorzieningen waar te maken. Daarvoor gebruiken we onder andere de gemeentelijke grondexploitatie. We investeerden in de leefbaarheid, het welzijn van onze inwoners en het verbeteren van de leefomgeving. Dat is alles wat inwoners zien, voelen en ruiken, zoals gebouwen, wegen, parken, een schone lucht, sloten, rivieren en bossen. We bleven zoeken naar een balans tussen wonen, economie, groen en voorzieningen.

De volgende producten zijn onderdeel van het programma Ruimtelijke ordening:

- Omgevingswet;
- Ruimtelijke ordening;
- Grondzaken;
- Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH).

Omgevingswet

De Omgevingswet: één wet voor de fysieke leefomgeving.

De fysieke leefomgeving omvat bouwwerken, infrastructuur, water, bodem, lucht, landschap en cultureel erfgoed. Inwoners, bedrijven en overheden voeren activiteiten uit die invloed hebben op de fysieke leefomgeving of die de leefomgeving wijzigen. Een activiteit van de één kan de bruikbaarheid, gezondheid of veiligheid van de leefomgeving voor de ander veranderen.

In 2025 hebben we de inrichting van de governance rondom de Omgevingswet verder vormgegeven. We brachten visie, programma, uitvoering, monitoring en bijsturing bij elkaar in een heldere beleidscyclus. Ook stelden we het plan van aanpak vast voor verdere uitwerking van programma's binnen de Omgevingswet. Om de juiste prioritering en scope te bepalen, zetten we overlegstructuren op strategisch niveau op. Zo realiseren we (verplicht gestelde) programma's binnen de Omgevingswet, zoals Glastuinbouw en Volkshuisvesting.

Wat we ook realiseerden in 2025:

- We digitaliseerden en publiceerden de Omgevingsvisie
- We startten "JeContact", voor inzicht in de status van aanvragen van inwoners
- De digitale mogelijkheid van "Verken uw Idee" ten behoeve van het digitaal voorleggen van initiatieven aan de gemeente.
- We ontwikkelden het dashboard rondom prestaties in de VTH keten verder
- Met het burgerpanel ontwikkelden we de website en DSO door, voor eenvoudigere dienstverlening.
- De tweede wijziging van het Omgevingsplan (beleidsarm), als aanzet voor beleidsrijke aanpassingen, is zo goed als afgerond in 2025 (bestuurlijke besluitvorming begin 2026).

In 2025 is er nog de nodige expertise ingehuurd, om ondersteuning te bieden in de digitalisering van dienstverlening en het begeleiden bij de kerninstrumenten van de Omgevingswet. Borging wordt gelijktijdig ingeregeld zodat wij deze afhankelijkheid niet behouden.

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Inbedden Omgevingswet, met aandacht voor samenwerken, integraliteit en focus op dienstverlening. Samen met de bewoners, ondernemers en anderen werken aan de invoering van de Omgevingswet.	In 2025 stelden we de Koersnota voor de Uitvoering & Handhaving (U&H) vast.
	We stelden de U&H-strategie vast. Hiermee geven wij invulling aan het integraal samenwerken, het meetbaar maken van resultaten en gerichte acties om onze ambities te realiseren.
	We toetsten de wijzigingen in het omgevingsbeleid via het Omgevingsloket door middel van een burgerpanel.
	We vergrootten de digitale dienstverlening met: • de applicatie JeContact (het realtime kunnen volgen van je vergunningaanvraag); • het digitaliseren van de Omgevingsvisie (regels op de kaart); en • Verken uw Idee (digitaal vooroverleg).
Blijvend voldoen aan de wettelijke vereisten van de Omgevingswet.	We volgden nauwgezet landelijke ontwikkelingen rondom de Omgevingswet door: • samenwerking met VNG; • informatiebijeenkomsten; • ketenpartners; • regionale samenwerkingen; en • volgden medewerkers structureel trainingen, zodat wij ook voldoen aan de kwaliteitscriteria.

Ruimtelijke ordening

Ruimtelijke ordening zijn alle voorwaarden en wettelijke regelingen die de inrichting van Westland bepalen. Het omvat het vertalen van de omgevingsvisie naar opdrachten en projecten. Ook gaat het over het mogelijk maken en ondersteunen van gewenste ontwikkelingen.

Binnen de ruimtelijke ordening worden de verschillende ambities en ruimtevrkende functies integraal beoordeeld op verschillende schaalniveaus maar ook op urgentie, prioriteit, haalbaarheid en fasering. Een goede verdeling van functies over de schaarse ruimte is het uitgangspunt.

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Voldoen aan de wettelijke verplichtingen uit de Omgevingswet.	In 2025 werd gewerkt aan de omzetting van het (tijdelijke) Omgevingsplan naar een definitief omgevingsplan. Dit zal in 2026 aan de raad worden voorgelegd.
	Er zijn werksessies uitgevoerd met raadsleden over de nieuwe wijze van werken onder de Omgevingswet.
Een inrichting van de ruimte en ondergrond in het bedrijvige Westland die in evenwicht is.	Diverse bestemmingsplannen en TAM (tijdelijke alternatieve maatregel)-plannen zijn door de gemeenteraad vastgesteld. Noemenswaardig is bijvoorbeeld de uitbreiding van ABC Westland. Het TAM-plan voor Wateringen Noord is ter inzage gelegd, en wordt voor vaststelling voorgelegd aan de raad in 2026.
	De Nota van Uitgangspunten (NVU) voor het woningbouwplan Vlietweg/Naaldwijk Zuid werd vastgesteld.
Afstemming en overeenstemming over de ruimtelijke ordening in Westland en in de regio.	We dienden de zienswijze in op het provinciale omgevingsbeleid 2025.
	We besloten om geen zienswijze in te dienen op de Nota Ruimte 2025. In deze nationale ruimtelijke ordeningsnota is de Greenport goed geborgd.

Grondzaken

Binnen het product Grondzaken horen de onderdelen voor de financiële verantwoording van de (fysieke) projecten die betrekking hebben op een gebiedsontwikkeling. Ook horen bij dit product de hulpmiddelen binnen het grondbeleid om ruimtelijke doelen op het gebied van volkshuisvesting, economie, natuur en recreatie waar te maken. Het grondbeleid gaat onder meer over de keuze welke rol de gemeente wil innemen binnen gebiedsontwikkelingen en over het kostenverhaal bij projecten. In vergelijking met afgelopen jaren gaat de gemeente een actievere rol pakken. Zie hiervoor ook de informatie over het grondbeleid van gemeente Westland in de paragraaf Grondbeleid.

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Grondzaken is een hulpmiddel om de doelen genoemd in de andere programma's te behalen. Het ondersteunt daarmee de andere programma's en is vooral gericht op wet- en regelgeving (de middelen en kaders) en de (financiële) verslaglegging.	In juni 2025 stelde de gemeenteraad het Meerjarenperspectief Gebiedsontwikkeling 2025 (MPG) vast. Over de (financiële) voortgang van de gebiedsontwikkelingen is de gemeenteraad in december 2025 met de Tussentijdse rapportage Meerjarenperspectief gebiedsontwikkelingen (TMPG) geïnformeerd.

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
	De financiële verantwoording vindt plaats binnen het programma Gebiedsontwikkeling en de paragraaf Grondzaken. Op verzoek van de gemeenteraad is vanaf 2025 het MPG uitgebreid met faciliterende projecten. Zo geeft het MPG een meer integraal beeld van alle projecten die binnen gebiedsontwikkeling spelen. Daarnaast is de actualisatie van de nota grondbeleid voorbereid. Deze wordt na de verkiezingen aan de raad aangeboden.

Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH)

Als gemeente hebben we een belangrijke wettelijke taak als het gaat om omgevingsplannen en ruimtelijke ontwikkeling. We zorgen daarom voor deskundige en adequate vergunningverlening, het houden van toezicht en het handhaven bij overtredingen.

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Binnen wettelijk gestelde termijnen verlening van omgevingsvergunningen.	Wij voldeden aan de wettelijke eisen en doorlooptijden voor vergunningen. In 2025 werkten we verder aan het optimaliseren en vullen van ons dashboard VTH. Hiermee kunnen wij op dagbasis onze prestaties monitoren en waar nodig bijsturen.
Voorkomen van onveilige of overlastgevende situaties bij bouwwerken.	We traden afgelopen jaar handhavend op tegen onveilige en/of overlastgevende situaties. Dit hebben we gedaan door: • het jaarlijks uitvoeren van standaardcontroles bij hoog- kritische bouwwerken zoals scholen en locaties met gevaarlijke opslag; • direct te reageren op landelijke ontwikkelingen of gebeurtenissen; en • te kijken naar lokale relevante casussen zoals rondom arbeidsmigranten.
In de komende jaren ervoor zorgen dat de Omgevingswet integraal onderdeel gaat uitmaken van de trajecten op het gebied van vergunningen, toezicht en handhaving.	De Omgevingswet en Wet Kwaliteitsborging zijn inmiddels volledig geïntegreerd in onze werkwijze en systemen. Eind 2025 stelden we een nieuwe Uitvoerings- en Handhavingsstrategie 2026-2029 vast met uitwerkingen rondom het stimuleren van integraal werken, prioritering en meetbare doelen.

Beleidsindicatoren

Facultatieve indicatoren

In het kader van Omgevingswet/VTH sturen we niet alleen op eigen controles en toetsing, maar ook op doorlooptijden en tijdige afronding van meldingen. Verzoeken van andere personen om te handhaven kunnen ook aanleiding zijn om tot actie over te gaan. Bijvoorbeeld van de Omgevingsdienst Haaglanden (ODH). De Omgevingswet vereist dat een gemeente werkt vanuit een Omgevingsvisie, verplichte programma's uitwerkt, thematisch of gebiedsgericht werkt en komt tot één Omgevingsplan voor 2032. Integraal werken, participatie en de juiste focus zijn hierin bepalend.

Belangrijke indicatoren zijn altijd:

- (Bouw)veiligheid;
- Veiligheid bij de uitvoering van werkzaamheden;
- Milieuaspecten zoals geluid;
- Onjuist/strijdig gebruik van de ruimte volgens omgevingsplannen en andere ruimtelijke besluiten;
- Integraal werken;
- Participatie;
- Programmatisch werken;
- Tijdige afhandeling van meldingen volgens lokale procedures;
- Tijdige afhandeling van aanvragen volgens lokale procedures en landelijke richtlijnen;
- Gekwalificeerd personeel;
- Landelijk geldende standaarden zoals STOP/TPOD;
- Tijdige publicaties volgens lokale procedures;
- Bezwaar en Beroep volgens wettelijke en lokale regels.

Externe ontwikkelingen/risico's

- De Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb), die moeizaam op gang komt; externe kwaliteitsborgers beoordelen het technisch deel van bouwwerken in gevolgklasse 1, maar deze werkwijze ontwikkelt zich langzaam. Dit kan de komende jaren veranderen.
- De toenemende vraag vanuit de maatschappij om meer participatie en transparantie.
- De groeiende behoefte aan meer maatwerk en een dienstverlenende houding van gemeenten.
- De noodzaak om te werken aan gedrag en houding, zodat we beter samenwerken, integraal denken en binnen de kaders van wetgeving dienstverlenend handelen.
- De verhoogde behoefte aan versimpeling van regels en versnelling van processen.
- De ontwikkelingen op het gebied van energie, stikstof en woningbouw.
- De verdichting, die zorgt voor complexere gebiedsindelingen en een toename van meldingen.
- De complexiteit en tijdsdruk bij de uitwerking van programma's zoals Volkshuisvesting en Glastuinbouw.
- De komst van een nieuw bestuur en mogelijk nieuwe prioriteiten.
- De toenemende weerstand tegen gemeentelijke besluitvorming.

Verbonden partijen

Onderstaande verbonden partijen leveren een bijdrage aan het behalen van de doelen van het programma Ruimtelijke ordening.

- Omgevingsdienst Haaglanden (ODH);
- Veiligheidsregio Haaglanden (VRH);
- Gemeentelijke GezondheidsDienst (GGD);
- Dorp, Stad en Land (DSL) Welstand en Erfgoed;
- Samenwerking Archeologie gemeente Delft (Centrumregeling).

Kaderstellende beleidsnota's

- Beleidsregel verzwaaard adviesrecht Westland 2022;
- Beleidsregel participatieverplichting initiatiefnemers Westland 2022;
- Verordening participatie en uitdaagrecht Westland 2021;
- Beleidsnota participatie onder de Omgevingswet 2022;
- Verordening commissie omgevingskwaliteit Westland 2022;
- Verordening nadeelcompensatie gemeente Westland;
- Delegatiebesluit omgevingsplan Westland 2022;
- Handhavingsbeleid Horeca Westland 2022;
- Uitvoerings- en Handhavingsstrategie 2026–2029 Vergunningen, Toezicht en Handhaving (VTH);
- Hemelwaterverordening nieuwbouw Westland 2023.

Overig:

- Algemene wet bestuursrecht (Awb);
- Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG);
- Wet politiegegevens (Wpg);
- Handhavingsarrangement (wordt herzien in 2026).

Ruimte:

- Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl);
- Besluit activiteiten leefomgeving (Bal);
- Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl);
- Omgevingswet;
- Omgevingsbesluit;
- Omgevingsregeling;
- Invoeringsbesluit (met daarin de bruidsschat);
- Wet kwaliteitsborging (Wkb);
- Omgevingsvisie 2.0;
- Omgevingsplan (van rechtswege, eerste wijziging);
- Welstandsnota Westland 2016 (wordt herzien, start 2026);
- Beleidsregel Wet Bibob 2019;
- Centrumregeling Archeologie (wordt herzien, verwacht Q3 2026).

Veiligheid:

- Algemene plaatselijke verordening 2019 (APV);

- Westlands Veiligheidsbeleid 2023 - 2026;
- Alcoholwet / Alcoholbesluit / Alcoholregeling;
- Wet op de kansspelen (+ Speelautomatenbesluit 2000);
- Opiumwet (+ Damoclesbeleid);
- Wet Bibob (+ beleidsregel Wet Bibob 2019);
- Wegenverkeerswet;
- Winkeltijdenwet;
- Zondagswet;
- Evenementennota 2020;
- BGBOP;
- Wet openbare manifestatie;
- Wet wapens en munitie;
- Marktverordening 2025;
- Standplaatsenbeleid 2024;
- Wet veiligheidsregio's;
- Wet tijdelijk huisverbod;
- Gemeentewet;
- Politiewet 2012;
- Wet Publieke Gezondheid.

Wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

Product	Rekening 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting na wijzigingen 2025	Rekening 2025	Saldo
Exploitatie					
Lasten					
Invoering Omgevingswet	1.406	388	1.563	1.318	-245
Ruimtelijke ordening	1.953	2.351	2.167	2.291	124
Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH)	6.060	4.814	7.555	7.632	78
	9.419	7.553	11.285	11.241	-44
Baten					
Invoering Omgevingswet	0	0	0	0	0
Ruimtelijke ordening	-69	-189	-19	-101	-82
Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH)	-6.223	-5.093	-5.303	-5.088	215
	-6.292	-5.282	-5.322	-5.189	133
	3.126	2.271	5.962	6.052	90
Mutaties reserves					
Toevoeging aan de reserves					
Ruimtelijke ordening mutatie reserve	55	0	0	0	0
	55	0	0	0	0
Onttrekking aan de reserves					
Ruimtelijke ordening mutatie reserve	-1.052	-152	-909	-664	245
	-1.052	-152	-909	-664	245
	-997	-152	-909	-664	245
Saldo programma	2.129	2.119	5.053	5.388	335

Een min-bedrag betekent een voordeel, baat, onttrekking uit reserve of een voordelig saldo.

Product	Lasten	Baten	Saldo
Invoering Omgevingswet	245V	-	245V
In 2025 hebben we niet alles kunnen realiseren wat beoogd was. Een deel van de implementatieprojecten en ontwikkelingen is doorgeschoven naar 2026. Kosten voor inhuur capaciteit en aanschaf diensten	245V	-	245V

Product	Lasten	Baten	Saldo
waren daarom lager dan begroot.			
Ruimtelijke ordening	124N	82V	42N
Overige kleine afwijkingen	124N	82V	42N
Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH)	78N	215N	293N
De inkomsten Leges omgevingsvergunningen zijn in 2025 lager uitgevallen dan begroot. Het aantal aanvragen is redelijk stabiel gebleven, echter waren dit meer kleine bouwaanvragen zoals dakkapellen en minder grote bouwaanvragen.	-	246N	246N
Overige kleine afwijkingen	78N	31V	47N
Subtotaal baten en lasten	44V	133N	90N
Mutaties reserves			
De onttrekking aan de reserve Omgevingsvergunningen is € 245.000 lager dan begroot als gevolg van de lagere uitgaven in 2025.	-	245N	245N
Subtotaal mutaties reserves	-	245N	245N
Saldo programma	44V	378N	335N

2.2 Volkshuisvesting

We ontwikkelden instrumenten en beleid om grip te houden op onze woningmarkt. Zo zorgden we ervoor dat de juiste doelgroep in de juiste woning woont. We borgden de leefbaarheid in onze dorpen en beïnvloedden waar mogelijk de betaalbaarheid van woningen. We streven daarbij naar het behouden van het karakter van Westland.

Het effect hiervan is een passend woningaanbod voor de huur- en koopsector dat aansluit bij de woningbehoefte van nu en in de toekomst. En een zo goed mogelijke verdeling van schaarse sociale huurwoningen over doelgroepen.

We richtten ons beleid met name op starters, senioren (bijvoorbeeld groepswonen) en kwetsbare doelgroepen. Programma 4 Mobiliteit en economie beschrijft wat we doen aan huisvesting voor arbeidsmigranten.

De volgende producten zijn onderdeel van het programma Volkshuisvesting:

- Volkshuisvesting.

Volkshuisvesting

De druk op de woningmarkt is hoog en de opgave voor volkshuisvesting is groot. We zien dat het Rijk en de provincie de regie op het woonbeleid naar zich toetrekken. Dit blijkt bijvoorbeeld uit de nog komende Wet versterking regie volkshuisvesting en de positie van de provincie in de woningbouwprogrammering en ruimtelijke afweging.

Wij richtten ons op voldoende en passend woningaanbod voor onze inwoners. Het doel was meer betaalbare woningen, kortere wachtlijsten voor huurwoningen en een zo goed mogelijke verdeling van woningen. In 2025 werkten we aan de ontwikkeling van instrumenten die dat ondersteunen. We monitoren structureel parameters die ons inzicht bieden in het lokaal functioneren van de woningmarkt. Daarbij analyseren we de samenstelling van de woningvoorraad en registreren we de programmering van nieuwbouw. We streven naar een passend woningaanbod in de huur- en koopsector dat aansluit bij de lokale woningbehoefte. Belangrijkste doelgroepen van het beleid zijn starters, senioren en kwetsbare doelgroepen. Concreet hielpen we ook in 2025 met het 'Wooninvesteringsfonds' starters op weg bij de koop van hun eerste woning.

De combinatie wonen en zorg is een belangrijk onderdeel van de opgave volkshuisvesting. Zo werkten we aan de uitvoering van wooncomplexen waar wonen en zorg samenkomen, zoals de herontwikkeling van de Aloysiusschool en de bouw van de Rozenhof. Ook verstrekten wij subsidies om woningcomplexen geschikt(er) te maken voor senioren. Er is behoefte aan meer geclusterde woonvormen. In 2025 gaven we hier verdere uitvoering aan.

Voor statushouders is aandacht binnen het schaarse aanbod aan woningen en beschikbare ruimte in Westland. De taakstelling voor 2025 is met 181 te huisvesten statushouders lager uitgevallen dan in 2024 toen de taakstelling 231 betrof. Aanvullende huisvestingsoplossingen voor deze doelgroep moeten gerealiseerd worden met name voor één- en tweepersoonshuishoudens. De vraag naar woonruimte voor dit soort huishoudens is groot, terwijl het aanbod in Westland zeer beperkt is.

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Aandacht voor de starters en het betaalbaar houden van woningen.	We stuurden bij nieuwbouwprojecten op een hoger aandeel betaalbare woningen. Dit zijn sociale huur, middenhuur en betaalbare koop. Eerst lag het aandeel betaalbare woningen op ongeveer 55%. Volgens het addendum op de Woonvisie heeft de Westlandse Raad besloten dit percentage te doen stijgen naar 66%.
	We monitoren de woningbouwprogrammering en -realisatie. In 2025 zijn 660 woningen opgeleverd.
	We maakten waar mogelijk gebruik van kansen voor (co)financiering vanuit het Rijk, de provincie en andere organisaties door beschikbare subsidieregelingen in te zetten voor verschillende (nieuwbouw)projecten.
	Als onderdeel van het Wooninvesteringsfonds zetten we in 2025 de eerste stappen naar een actieve gemeentelijke rol bij kortingsconstructies. We wezen drie projecten aan waarin we deze rol willen toepassen.
	In 2025 organiseerden we met lokale woningmarktpartijen een informatiebijeenkomst WoonStart Westland, met als doel starters goed te informeren over hun kansen op de woningmarkt.
Woningbouwcorporaties stimuleren om sociale huurwoningen te bouwen om hun wachtlijsten te verminderen en aan de lokale vraag te voldoen.	Op basis van de raamovereenkomst 2025-2029 met woningcorporaties en huurdersverenigingen, zijn voor 2025 nieuwe prestatieafspraken opgesteld. In deze overeenkomst zijn concrete ambities vastgelegd, zoals het vergroten van de woningvoorraad en het beter benutten van bestaand vastgoed. Ook is afgesproken dat woningcorporaties het in beginsel houden bij de herbestemming van gemeentelijke gronden en gebouwen en dat zij volledig gebruikmaken van de 50%-regeling voor lokaal maatwerk, waarbij nieuwbouw voorrang krijgt boven bestaande bouw.
	De in 2024 vastgestelde Huisvestingsverordening is in 2025 in werking getreden. Deze bood meer ruimte voor lokaal maatwerk.
	Met de bouw van meer betaalbare koop- en huurwoningen stimuleerden we de doorstroming.
Derde partijen faciliteren bij de vraag naar wonen en zorg.	We voerden het visiedocument Goed Wonen in een Goede Woning 2022–2027 uit, waarbij we

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
	als gemeente actief sturen op de maatregelen rond zowel Wonen als Wmo.
	We sturen bij elk project aan op geclusterde woonvormen en zorggeschikte woningen. In 2025 hebben we hiervoor een onderzoek laten uitvoeren door Companen om de toekomstige vraag naar zorggeschikte woningen voor verschillende doelgroepen inzichtelijk te maken.
	We spraken met corporaties af dat nabij voorzieningen minimaal Woonkeur nieuwbouw wordt toegepast, zodat voor kwetsbare zorgdoelgroepen maatwerk wordt geleverd. In 2025 zijn we hierover in gesprek met Arcade voor een project in Maasdijk.
	We stelden in 2025 beleidsregels op voor pré-mantelzorgwoningen. Deze regels zijn in het eerste kwartaal van 2026 vastgesteld.
	We werkten samen met corporaties aan het levensloopbestendig maken van bestaande complexen. In 2025 is hiervoor een nieuwe gemeentelijke subsidieregeling opgezet waar corporaties gebruik van kunnen maken.
	We werkten aan de regionale woonzorgvisie Haaglanden. In 2025 is samen met de acht andere gemeenten een concept opgesteld. In 2026 wordt dit verder uitgewerkt en ter vaststelling aan de nieuwe gemeenteraad aangeboden.
	In het kader van de doelstelling om 64 intramurale en 6 extramurale verpleeghuisplekken in de Waelpolder te realiseren, aangevuld met 40 middenhuurwoningen voor verwanten en een huisartsenpraktijk, is Dura Vermeer in 2025 gestart met de bouw. Het verpleeghuis omvat 64 verpleegbedden en op de begane grond twee tweepersoons- en vier eenpersoonsappartementen. Daarnaast is 500 m ² gereserveerd voor een huisartsenpost en fysiotherapie, waarvoor nog een geschikte invulling wordt gezocht. Ook zijn 40 mantelzorgappartementen bij het verpleeghuis in aanbouw genomen. Beide gebouwen worden naar verwachting in 2026 opgeleverd.
	In 2025 is overeenstemming bereikt over nieuwbouw van de Rozenhof in Naaldwijk. In december 2025 is de voorovereenkomst ondertekend.

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
	In december 2025 is voor het project Julianahof (voorheen 'Tweede Berkenflat') de anterieure overeenkomst tussen Arcade en de gemeente ondertekend.
	In het kader van de doelstelling om bij nieuwbouwwontwikkelingen ruimte te reserveren voor maatschappelijke voorzieningen zoals huisartsenhuisvesting, is bij meerdere projecten proactief ruimte vrijgehouden voor mogelijke huisvesting van huisartsen.
Invulling geven aan de wettelijke taken.	In 2025 voerden we de Wet Goed verhuurderschap en de Wet Betaalbare huur uit door het gemeentelijk meldpunt 'Slechte Verhuurders' te openen.
	Wij hebben gezien de juridische, financiële en beleidsmatige onzekerheden op rijksniveau nog geen uitvoering gegeven aan de spreidingswet. In 2025 hebben wij de asielketen ontlast door het opvangen van statushouders in onze opvanglocatie Carlton. Dit vanwege de samenstelling van onze sociale woningvoorraad die vooral uit eengezinswoningen bestaat. In 2025 zijn er 96 statushouders ingestroomd in het Carlton en 53 uitgestroomd. De mensen die in het Carlton verblijven tellen mee voor de taakstelling huisvesting statushouders.
	Omdat de inwerkingtreding van de Wet Versterking regie volkshuisvesting is uitgesteld naar 1 juli 2026, zijn ook de wettelijke taken die hieruit voortkomen uitgesteld. In 2025 zijn we gestart met de voorbereidende activiteiten, zoals het opstellen van het Volkshuisvestingsprogramma en het werken aan de regionale woonzorgvisie Haaglanden.
Goede huisvesting voor aandachtsgroepen en voldoen aan onze wettelijke taak als gevolg van de nieuwe gemeentelijke taken rondom beschermd wonen/beschermd thuis.	Wij hebben voorbereidingen getroffen voor de realisatie en inzet van 151 tijdelijke woningen op het Flora Campusterrein voor de huisvesting van bijzondere zorgdoelgroepen. Hiermee voerden we de regionale afspraken binnen de Delft-Westland-Oostland (DWO)-regio uit, om passende huisvesting voor aandachtsgroepen gezamenlijk en evenwichtig te realiseren.

Prestatie-indicatoren

Verplichte BBV-indicatoren

Demografische druk

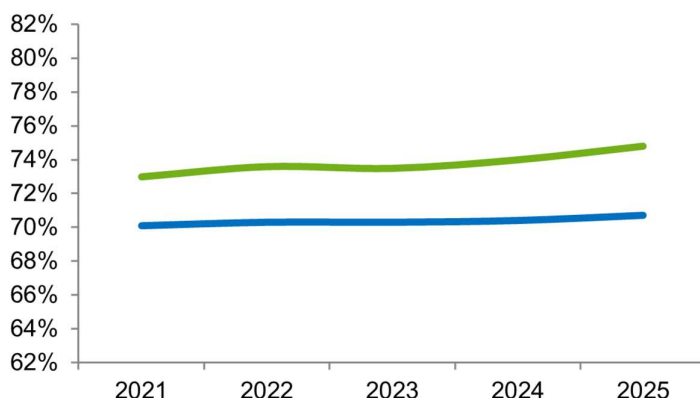
Het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder per honderd personen van 20 tot 65 jaar.

Bron: CBS: Bevolkingsstatistiek

Legenda grafiek

Groen: Westland

Blauw: Nederland

Jaar	Westland	Nederland
2021	73,0%	70,1%
2022	73,6%	70,3%
2023	73,5%	70,3%
2024	74,0%	70,4%
2025	74,8%	70,7%

Externe ontwikkelingen/risico's

- De behoefte aan sociale en betaalbare (huur-) woningen is onverminderd groot.
- De beschikbare ruimte in Westland is schaars. Verschillende ruimtevragers vechten om dezelfde ruimte. Dit moet daarom worden afgewogen.
- De rijksoverheid werkt aan de Wet Versterking regie op de volkshuisvesting, waarmee het Rijk de centrale sturing op het woonbeleid verder versterkt. De wet treedt naar verwachting medio 2026 in werking. Kritieke succesfactoren zoals stikstof, netcongestie en bewaarprocedures vormen nog steeds knelpunten bij de vergunningverlening en staan daarmee de versnelling van woningbouwrealisatie in de weg.
- Externe ontwikkelingen in beschermd wonen en beschermd thuis, jeugdzorg en GZ en GGZ. Hierdoor stromen meer mensen uit maatschappelijke instellingen naar de reguliere woningmarkt.
- Gemeente Westland kampt de komende jaren met een sterke vergrijzing. Deze demografische ontwikkeling in combinatie met een verhoogde zorgvraag levert wijzigende huisvestingsvraagstukken op.

- Een combinatie van personeelstekorten, stijgende grond- en bouwprijzen en capaciteitsproblemen in de bouwsector beïnvloedt de realisatie van woningen.
- Binnen gemeente Westland is er beperkt draagvlak voor verdichting of hogere bebouwing, terwijl het bouwen buiten de bestaande stads- en dorpsgebieden (BSD) niet past binnen de visie van de provincie. Dit beperkt de mogelijkheden om woningen te realiseren.
- Binnen gemeente Westland worden de taakstellingen voor de huisvesting van statushouders onvoldoende gerealiseerd. Om die reden staat de gemeente onder verscherpt toezicht (trede 3) van de provincie Zuid-Holland. In deze fase maakt de provincie bindende afspraken met de gemeente over acties en termijnen om de achterstanden in te lopen. Als hier niet tijdig aan wordt voldaan, kan dit leiden tot indeplaatsstelling, waarbij de provincie de uitvoering overneemt en de kosten op de gemeente verhaalt.
- De verduurzaming van de woningvoorraad is een belangrijke opgave, mede ingegeven door de Wet Versterking regie volkshuisvesting. In dit kader zal de relatie tussen beleidskeuzes en de verduurzamingsopgave explicieter naar voren komen.

Verbonden partijen

Er zijn geen verbonden partijen die een bijdrage leveren aan dit programma.

Kaderstellende beleidsnota's

- Woonvisie Westland 2020-2030;
- Addendum Woonvisie Westland 2023;
- Huisvestingsverordening Westland 2025;
- Goed wonen in een goede woning (Visie Wonen, Welzijn, Zorg) 2022-2027;
- Omgevingsvisie Westland 2030;
- Nadere regels van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Westland houdende regels voor Onttrekking, Omzetting en Woningvorming 2023;
- Nadere regels urgentieverklaringen Westland 2023;
- Nadere regels lokaal maatwerk Westland 2023;
- Verordening VROM-starterslening gemeente Westland;
- Verordening van de gemeenteraad van de gemeente Westland houdende regels omtrent Blijverslening;
- Strategisch beleidskader sociaal domein 2025;
- Projectopdracht Wooninvesteringsfonds;
- Beleidsregels onttrekking, omzetting van zelfstandige woonruimte in onzelfstandige woonruimte of woonvorming Westland (2024).

Wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

Product	Rekening 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Rekening 2025	Saldo
Exploitatie					
Lasten					
Volkshuisvesting	1.453	1.669	1.709	1.775	66
	1.453	1.669	1.709	1.775	66
Baten					
Volkshuisvesting	-582	-460	-464	-493	-29
	-582	-460	-464	-493	-29
	871	1.209	1.244	1.281	37
Mutaties reserves					
Toevoeging aan de reserves					
Volkshuisvesting mutatie reserve	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0
Onttrekking aan de reserves					
Volkshuisvesting mutatie reserve	-232	-250	-350	-300	50
	-232	-250	-350	-300	50
	-232	-250	-350	-300	50
Saldo programma	639	959	894	981	87

Een min-bedrag betekent een voordeel, baat, onttrekking uit reserve of een voordelig saldo.

Product	Lasten	Baten	Saldo
Volkshuisvesting	66N	29V	37N
Overige kleine afwijkingen	66N	29V	37N
Subtotaal baten en lasten	66N	29V	37N
Mutaties reserves			
Overige kleine afwijkingen	-	50N	50N
Subtotaal mutaties reserves	-	50N	50N
Saldo programma	66N	21N	87N

2.3 Gebiedsontwikkeling

Gebiedsontwikkeling gaat over de beschikbare ruimte in Westland en hoe we die slim gebruiken. Zo zorgen we dat wonen, werken en groen goed met elkaar in balans blijven. Binnen programma 3 Gebiedsontwikkeling vallen de opgave Deelnemingen en de opgave Gebiedsontwikkeling. De deelnemingen zijn de samenwerkingsverbanden Ontwikkelingsbedrijf Westlandse Zoom (OBWZ) en Ontwikkelingsmaatschappij Het Nieuwe Westland (ONW).

De nieuwbouwprojecten die vallen onder de opgave Gebiedsontwikkeling bestaan uit verschillende typen projecten: faciliterende en actieve projecten. Actieve projecten betekenen dat we als gemeente zelf grond bezitten of grond aankopen. Meestal stellen we dan een grondexploitatie op om de ontwikkeling mogelijk te maken.

Faciliterende projecten betekenen dat een initiatiefnemer grondeigenaar is en dat we als gemeente afspraken maken vanuit onze publieke taak. We hebben daarbij vooral een toetsende rol. Deze projecten starten vaak via de Initiatieventafel Westland (ITW). Faciliterende projecten variëren sterk in omvang: van kleine ontwikkelingen met een beperkt aantal woningen tot grotere gebiedsontwikkelingen van ongeveer 800 woningen met voorzieningen.

Het proces om een gebiedsontwikkeling te realiseren is complex en duurt vaak meerdere jaren. Dat komt vooral door de keuzes die nodig zijn voor het gebruik van ruimte en het grote aantal betrokken partijen.

De volgende producten zijn onderdeel van het programma Gebiedsontwikkeling:

- Gebiedsontwikkeling;
- Deelnemingen ONW en OBWZ.

Gebiedsontwikkeling

We starten en begeleiden lokale ruimtelijke initiatieven die bijdragen aan de ruimtelijke en maatschappelijke doelstellingen van Westland. Het gaat om zowel kleinere initiatieven als grote gebiedsontwikkelingen. We zorgen daarbij voor een verantwoorde balans tussen wonen, groen, water, recreatie, natuur, mobiliteit en economie, op basis van open besluitvorming. De initiatieven lopen uiteen: van woningen en culturele voorzieningen tot maatschappelijke voorzieningen, bedrijventerreinen, winkels, locaties voor wonen en zorg en glastuinbouw. De uitvoering van deze initiatieven gebeurt op verschillende manieren: door de gemeente zelf, in publiek-private samenwerking of door externe partijen.

De doelstelling uit de Woonvisie 2020 - 2030 is om gemiddeld 800 woningen per jaar te bouwen. De afgelopen jaren realiseerden we gemiddeld 600 woningen. De complexiteit van gebiedsontwikkeling speelt hierbij een grote rol, bijvoorbeeld door versnipperd grondeigendom, wet- en regelgeving en langdurige ruimtelijke procedures.

We blijven daarnaast te maken houden met een doorlopende stroom aan nieuwe initiatieven, zowel intern als extern. Het aantal initiatieven is groter dan de beschikbare capaciteit, zowel bij de gemeente als in de markt. Daarom maken we continu afwegingen tussen haalbare projecten met een substantiële bijdrage aan de Westlandse woningmarkt en projecten die daar minder aan bijdragen.

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Bouw van gemiddeld 800 woningen per jaar, waarvan er totaal 500 woningen in de periode 2022 t/m 2026 zijn bestemd voor Westlandse starters.	In 2025 zijn 660 woningen opgeleverd. Dit zijn 43 sociale huurwoningen, 15 middenhuurwoningen, 160 betaalbare koopwoningen en 442 (middel) dure koopwoningen. Ook realiseerden we tot en met 2025 500 woningen voor Westlandse starters.
	Er waren in 2025 vier grondexploitaties (inclusief Flora Campus). In het MPG worden deze beschreven. De grondexploitatie Zuidgeestlaan is in september 2025 vastgesteld door de raad. Naast de grondexploitaties werkten we in 2025 aan andere projecten, zoals: • Wateringen Noord • Liermolen-Molensloot • De Driesprong • Transformatiegebied Naaldwijk Zuid onder andere nieuwbouw De Hoogvlieger, sporthal Westlandia en woningbouw Vlietweg • Gebiedsontwikkeling Verdilaan.
In totaal nog ongeveer 34,5 hectare netto uitgeefbare bedrijfskavels realiseren.	Er werd gewerkt aan twee grotere projecten om het aantal vierkante meters bedrijventerrein te vergroten. Dit zijn de uitbreiding van ABC De Strijp in Poeldijk (12 hectare netto grond) en de uitbreiding van bedrijventerrein Bovendijk in Kwintseul (4 hectare).
Betere sturing op resultaten en planning van gebiedsontwikkelingen.	De aanbevelingen uit het artikel 213a-onderzoek Gebiedsontwikkelingen zijn overgenomen en hebben geleid tot een betere projectbeheersing. In het MPG 2025 zijn daarom voor het eerst gezamenlijk alle facilitaire projecten, de deelnemingen en lopende grondexploitaties financieel verantwoord.

Deelnemingen ONW en OBWZ

We hebben een samenwerkingsverband met OBWZ en ONW. Hiervoor zijn aparte rechtspersonen ingesteld waar we als gemeente een programmatisch en financieel belang in hebben. Binnen deze samenwerkingsverbanden werken we aan de bouw van nieuwe woningen, voorzieningen, ecologische zones en verkeersverbindingen.

De grondexploitaties voor deze ontwikkelingen liggen bij de zelfstandige rechtspersonen en vallen dus niet onder de gemeentelijke grondexploitatie. We vervullen als gemeente een grondbewaarfunctie, onafhankelijk van deze rechtspersonen. Dit houdt in dat de gemeente de gronden aankoopt en bouwrijp doorverkoopt aan de ontwikkelende partijen. De partijen vergoeden de op dat moment geldende boekwaarde aan de gemeente. Daarnaast zetten we een projectteam in dat adviseert en afstemt over de planvorming, onder aansturing van de accounthouder.

OBWZ heeft tot nu toe ongeveer 50% van de woningen opgeleverd en levert de komende jaren nog ruim 1.500 woningen op. ONW heeft ongeveer 75% van de woningen opgeleverd en levert de komende jaren nog ruim 500 woningen op. De grondbank ONW is afgesloten. Dit betekent dat wij als gemeente geen gronden meer bewaren voor dit samenwerkingsverband.

De afgelopen jaren zijn de verwachte resultaten van de deelnemingen sterk verbeterd. Per saldo is er een verlies genomen van in totaal € 18.460.000 op de aandeelwaarde van de deelnemingen OBWZ en ONW.

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Met OBWZ tot 2032 ongeveer 200 woningen per jaar, groen/blauwe verbindingzones en een school realiseren.	Het bestemmingsplan Watergat (Monster) is een woningbouwplan met veel natuur, grenzend aan het duingebied. Veel bezwaren zijn verwerkt door aanpassing van het plan. Er is met de natuurverenigingen overeenstemming bereikt over dit plan. In 2025 heeft de Raad van State het plan goedgekeurd en is het plan onherroepelijk geworden.
	In het deelproject De Kreken in Poeldijk worden 500 woningen gerealiseerd. De realisatie van 47 sociale huurappartementen aan de hoek van de Paul Capteinlaan/Nieuweweg is gestart. Dit sluit aan bij de overeenkomst met OBWZ om meer sociale woningbouw te realiseren. Verschillende deelfases van de Kreken zijn opgeleverd, de rest volgt in 2026.
	Het bouwrijp maken van de uitbreiding bedrijfsterrein Bovendijk (Kwintsheul) is vrijwel afgerond, alle gronden zijn verkocht.
Met ONW t/m 2027 ongeveer 150 woningen per jaar, een school, woon/zorg en een ecologische zone door het woongebied realiseren.	In Waelpolder ('s-Gravenzande) zijn in 2025 verschillende deelprojecten opgeleverd, of gestart: • Deelproject Kassenova (ongeveer 65 appartementen en 8 rijwoningen is gestart en wordt begin 2026 opgeleverd). • Deelproject Arcade/Woonwest (104 sociale huurappartementen, wordt in januari 2026 opgeleverd). • Deelproject Terazza (68 appartementen, waarvan 47 betaalbaar) start bouw 2026.

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
	• Deelproject Waterparels: De verkoop van 14 vrije kavels is gestart. Er zijn inmiddels vijf omgevingsvergunningen aangevraagd. • Deelproject La Grandeur (36 appartementen): de verkoop is afgerond en de omgevingsvergunning is aangevraagd. • Deelproject Hof van Wael (1) (39 betaalbare koopwoningen). • Deelproject Hof van Wael, Woon/Zorg: in 2025 is gestart met de bouw van het verpleeghuis en 40 mantelzorgappartementen. Daarnaast is in 2025 de vergunning verleend voor 28 veranda woningen, start bouw is gepland in maart 2026. • Deelproject Niersman (47 woningen): de bouw is gestart; oplevering verwacht in 2026/2027 (fase 12 en 13). • Deelproject Waelhoven verkoop van 55 woningen is in verkoop gegaan eind 2025. • Deelproject Waelrijk (54 woningen): nagenoeg alle woningen zijn verkocht.
	In een eerder stadium is de school WSKO Waalcampus gerealiseerd.

Prestatie-indicatoren

Verplichte BBV-indicatoren

Nieuwgebouwde woningen

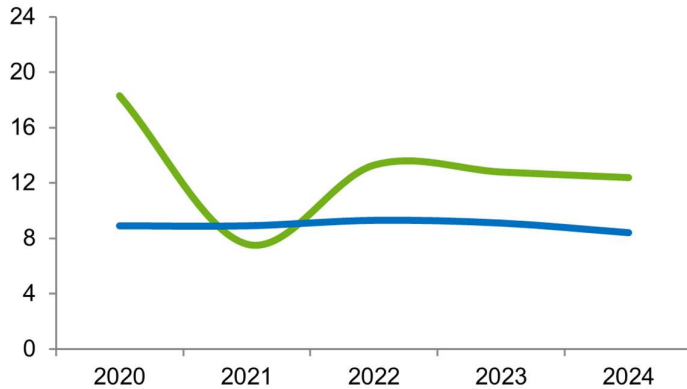
Het aantal nieuwgebouwde woningen per 1.000 woningen, exclusief overige toevoegingen zoals transformaties.

Bron: BAG/ABF

Legenda grafiek

Groen: Westland

Blauw: Nederland

Jaar	Westland	Nederland
2020	18,3	8,9
2021	7,6	8,9
2022	13,3	9,3
2023	12,8	9,1
2024	12,4	8,4

Externe ontwikkelingen/risico's

- De huidige arbeidsmarkt voor personeel in het ruimtelijke domein blijft krap. Dit geldt zowel voor de gemeente als de markt. Het aantrekken en behouden van dit personeel is een flinke uitdaging. Dit kan leiden tot vertraging van de gebiedsontwikkeling.
- Wij hebben als gemeente zelf weinig gronden in eigendom. Het merendeel van de ontwikkelingen is facilitair. De haalbaarheid en snelheid van het ontwikkelen van dit type projecten is afhankelijk van derde partijen. Deze bepalen grotendeels de planning.
- De stikstofproblematiek zorgt voor vertraging en onduidelijkheid. Hierin zijn we afhankelijk van de provincie en het Rijk.

Verbonden partijen

Onderstaande verbonden partijen leveren een bijdrage aan het behalen van de doelen van dit programma:

- Ontwikkelingsbedrijf Westlandse Zoom (OBWZ);
- Ontwikkelingsmaatschappij Het Nieuwe Westland (ONW).

Kaderstellende beleidsnota's

- Omgevingsvisie Westland 2030;
- Woonvisie 2020 - 2030;
- Nota kostenverhaal gebiedsoverstijgende werken, werkzaamheden en maatregelen 2022;
- Beleidsregel Parkeernormering gemeente Westland 2018;
- Nota Grondprijzen 2025;
- Nota Grondbeleid 2013.

Wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

Product	Rekening 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Realisatie 2025	Saldo
Exploitatie					
Lasten					
Deelnemingen OBWZ en ONW	228	0	225	144	-81
Gebiedsontwikkeling	42.229	16.011	9.686	11.342	1.656
	42.457	16.011	9.911	11.486	1.575
Baten					
Deelnemingen OBWZ en ONW	-274	-1	-226	-133	93
Gebiedsontwikkeling	-53.122	-14.038	-7.738	-15.217	-
	-53.396	-14.039	-7.964	-15.350	7.480
	-10.939	1.972	1.947	-3.864	-
					5.811
Mutaties reserves					
Toevoeging aan de reserves					
Gebiedsontwikkeling mutatie reserve	17.640	-11	19.774	21.812	2.038
	17.640	-11	19.774	21.812	2.038
Onttrekking aan de reserves					
Gebiedsontwikkeling mutatie reserve	-10.009	-1.013	-20.587	-20.644	-57
	-10.009	-1.013	-20.587	-20.644	-57
	7.631	-1.023	-813	1.168	1.981
Saldo programma	-3.307	949	1.135	-2.696	-
					3.831

Een min-bedrag betekent een voordeel, baat, onttrekking uit reserve of voordelig saldo.

Product	Lasten	Baten	Saldo
Deelnemingen OBWZ en ONW	81V	93N	12N
Overige kleine afwijkingen	81V	93N	12N
Gebiedsontwikkeling	1.656N	7.480V	5.824V
Afwijking gerealiseerde kosten en verkoopopbrengsten grondexploitaties. De gerealiseerde kosten zijn € 5.330.000 lager dan begroot. Dit is vooral het gevolg van lagere verwervingen dan eerder ingeschat voor grondbank de Westlandse Zoom. Deze kosten zullen in 2026 en verder alsnog worden gemaakt. De gerealiseerde opbrengsten zijn € 38.000 hoger dan begroot. De verdere toelichting en project specifieke informatie is opgenomen in het MPG 2026.	5.330V	38V	5.368V

Product	Lasten	Baten	Saldo
De afwijking op de kosten en opbrengsten wordt gemuteerd op de boekwaarde.	5.368N	-	5.368N
Resultaten grondexploitatie. De grondexploitatie zijn per 1 januari 2026 herzien. De benodigde voorziening voor Gemeentekantoor Monster is € 122.000 lager dan begroot. Voor de grondexploitatie Hoogeland is tussentijdse winst genomen van € 177.000.	122V	177V	299V
Deelnemingen ONW en OBWZ. Op basis van de grondexploitatie van de deelnemingen en de gemeentelijke inschatting van de risico's is de waardering voor de deelnemingen bijgesteld. De mutatie in de waardering wordt toegevoegd aan de egaliseringsreserve deelneming gebiedsontwikkelingen.	-	1.688V	1.688V
Faciliterend grondbeleid. De kosten voor faciliterende ontwikkelingen zijn € 475.000 hoger dan begroot. Conform de BBV-regelgeving, is de voorziening voor de verlieslatende ontwikkelingen bijgesteld. Dit leidt tot een nadeel van € 672.000 ten opzichte van de begroting. Dit nadeel wordt onttrokken uit de reserve gebiedsontwikkeling. Er zijn minder kosten gemaakt voor de projecten dan begroot. Omdat bestedingen worden verhaald bij initiatiefnemers leidt dit voor 2025 ook tot een zelfde bedrag van € 197.000 aan lagere inkomsten. De verdere toelichting en project specifieke informatie is opgenomen in het MPG 2026.	475N	197N	672N
Diverse initiatieven De raad heeft in de 1e afwijkingenrapportage 2025 een structureel budget beschikbaar gesteld van € 250.000 voor het opstarten van initiatieven die mogelijk leiden tot faciliterende projecten. De begrote dekking van € 250.000 bestaat uit nog af te sluiten overeenkomsten met kostenverhaal . In 2025 is voor een bedrag van € 85.000 besteed aan initiatieven die niet hebben geleid tot een faciliterend project. De gemaakte kosten kunnen naar verwachting niet worden verhaald.	85N	-	85N
Diverse subsidies. De gemeente heeft diverse subsidies ontvangen die zijn gerelateerd aan gebiedsontwikkeling. Deze subsidies zijn doorbetaald aan woningbouwstichtingen en OBWZ voor de bouw van sociale woningen	853N	853V	-
Cofinanciering WBI Waelpolder 2025. In de begroting is rekening gehouden met cofinanciering die samenhangt met de WBI-subsidie. Omdat het tekort in het deelproject Waelpolder lager is dan op het moment van de subsidieaanvraag vervalt de subsidie en de bijbehorende cofinanciering. Tegenover het voordeel in de exploitatie staat een nadeel van een lagere onttrekking dan begroot uit de reserve volkshuisvesting van € 604.000.	1.449V	845N	604V
Cofinanciering WBI Waelpolder eerdere jaren Omdat de WBI-subsidie vervalt wordt de reeds betaalde cofinanciering aan ONW teruggevorderd. Dit leidt tot een voordeel van € 2.649.000	-	2.649V	2.649V
In 2025 heeft het Rijk een subsidie ingesteld voor de bouw van betaalbare woningen. De subsidie per woning is € 7.000. In 2025 is	-	1.330V	1.330V

Product	Lasten	Baten	Saldo
de bouw gestart van 190 woningen. Voor een groot deel zijn dit de tijdelijke woningen in Flora Campus Westland.			
Subsidie Woningbouw op korte termijn door bovenplanse infrastructuur. Op basis van de bestedingen is een deel van de totale subsidie-inkomsten verantwoord. Daar tegenover staan de kosten van doorbetaling aan ONW.	1.777N	1.777V	-
Overige kleine afwijkingen	1V	10V	11V
Subtotaal baten en lasten	1.575N	7.387V	5.811V
Mutaties reserves			
Cofinanciering WBI Waelpolder 2025. De onttrekking uit de reserve Volkshuisvesting valt € 604.000 lager uit dan begroot. Een nadere toelichting is opgenomen onder het product Gebiedsontwikkeling.	-	604N	604N
De onttrekking uit de reserve Gebiedsontwikkeling is € 1.976.000 lager dan begroot. Daarnaast is de dotatie aan deze reserve € 661.000 lager dan geraamd. Dit resulteert per saldo in een nadeel van € 1.315.000. De lagere onttrekking bestaat uit de volgende onderdelen: • Voorziening grondexploitaties € 122.000N • Tussentijdse winstneming € 177.000N • Faciliterende ontwikkelingen € 672.000V • Waardering deelnemingen € 1.688.000N Een nadere toelichting is opgenomen onder het product Gebiedsontwikkeling.	1.976N	661V	1.315N
Overige kleine afwijkingen	62N	-	62N
Subtotaal mutaties reserves	2.038N	57V	1.981N
Saldo programma	3.613N	7.444V	3.831V

2.4 Mobiliteit en economie

In Westland is het goed werken en ondernemen. Duurzaamheid, innovatie en ontwikkeling zijn daarbij belangrijke begrippen. Vanuit de gemeente ondersteunen en stimuleren we dat. Wie in onze gemeente werkt, draagt bij aan vernieuwing en verduurzaming van de economie. Ondernemen en werken gaan hier hand in hand. Een goede bereikbaarheid voor inwoners, studenten, werknemers en bedrijfsleven is daarbij zeer belangrijk. Onze ondernemers zijn toonaangevend en dat willen we graag zo houden.

De volgende producten zijn onderdeel van het programma Mobiliteit en Economie:

- Mobiliteit;
- Economische ontwikkeling;
- Energietransitie;
- Programma Floraontwikkeling;
- Bedrijven en omgevingscontactcentrum (BOCC);
- Arbeidsmigratie.

Mobiliteit

Binnen de opgave Mobiliteit zorgen we voor een veilige en duurzame doorstroming van al het verkeer: te voet, met de fiets, het OV of in de (vracht)wagen. We werken aan een verkeersinrichting die toegankelijk is voor elke verkeersdeelnemer. Daarom is er ook vervoer op maat. De opgave is ook sterk economisch gedreven. Zo kijken we in het bijzonder naar de duurzame agrologistieke opgave om de Greenport koploper te laten blijven in de wereldwijde markt. Bij zo'n omgeving past een goed (H)OV-netwerk en een uitgebreid fietsnetwerk. In onze omgeving is er dus ruim baan voor voetgangers, fietsers en OV en werken we aan een bereikbaar Westland voor de logistiek vervoerder, bewoners en bezoekers.

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Westland is in 2025 een verkeersveiliger gemeente, zowel objectief (het aantal geregistreerde ongevallen) als subjectief (de beleving van bewoners en bezoekers).	We hebben de basisscholen in Westland voorzien van een veilige en herkenbare schoolzone. Daarnaast zijn onveilige fietspadpaaltjes verwijderd en hebben we op de Kasteelweg in De Lier en de Opstalweg in Naaldwijk snelheidsremmende maatregelen toegepast.
	We hebben verkeerseducatielessen en programma's uitgevoerd. Met educatieve theatervoorstellingen Veilig Uitgaan = Veilig Thuis komen, Nationaal Verkeerslab, Paolo de Zebrattemmer en 'Blijf uit de Dode Hoek!' op basisscholen en middelbare scholen creëerden we bewustwording onder kinderen en jongeren. We organiseerden een Dode Hoek campagnedag en we voerden de Opfriscursus Auto uit voor senioren. Hiermee hebben we verschillende doelgroepen en een groot aantal deelnemers bereikt. Daarmee stimuleren we

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
	veilig verkeersgedrag in onze gemeente en helpen we inwoners risico's in het verkeer beter te herkennen en bewuster deel te nemen aan het verkeer.
	De Flexflitser heeft in 2025 op twee locaties in Wateringen gestaan, namelijk de Heulweg en de Dorpskade. Ook langs de provinciale weg Poeldijkseweg (N211) in Monster heeft een flexflitser gestaan. Totaal zijn door deze flexflitsers in de periode januari t/m december 2025 1.966 verkeersboetes uitgedeeld.
We willen een gemeente zijn met veel ruimte voor voetgangers en fietsers. Dat is met de drukte op de weg niet vanzelfsprekend. Voor hen, maar ook voor het recreatieve verkeer hebben we een bereikbaar Westland nodig.	Het Voetgangersbeleidsplan Westland is in januari 2025 vastgesteld door de raad. Vanaf 2026 vindt de uitvoering van dit plan plaats.
	Wij zijn gestart met het opstellen van een fietsbeleidsplan en fietsnetwerk voor Westland en verwachten dit in 2026 aan de raad te kunnen aanbieden.
	De realisatie van de metropolitane fietsroute naar Rotterdam is iets vertraagd. Momenteel loopt de aanbesteding om een aannemer te contracteren. In 2026 wordt de realisatie daadwerkelijk gestart en uiterlijk begin 2027 zijn de werkzaamheden afgerond. Voor de fietsroutes naar Delft en Den Haag zijn diverse inpassingsvraagstukken onderzocht. De verkenning voor beide fietsroutes zijn nagenoeg afgerond en de samenwerkingsovereenkomsten zijn ondertekend met de andere gemeenten. Hierna worden beide routes verder uitgewerkt en de subsidieaanvragen voorbereid.
Een hoogwaardig en sterk OV-systeem waarbij we nieuwe vervoersmiddelen onderzoeken. Het is van belang dat iedere inwoner kan deelnemen aan het OV.	Na de voorbereidingen eind 2025 heeft in januari 2026 het eerste verkennende gesprek plaatsgevonden met MRDH, EBS, Metrocov, en gemeente Westland. In dit overleg zijn de eerste ideeën voor een nieuw OV-systeem in onze gemeente gepresenteerd en zijn er afspraken gemaakt over het vervolgproces die zullen resulteren in een OV-agenda.
Autorijden moet veilig zijn. Het vraagt om verstandig rijgedrag en tegelijkertijd om een soepele doorstroom. Zo min mogelijk verkeersslachtoffers betekent ook zo min	We hebben een second opinion uitgevoerd naar de herinrichting van de kruispunten Heulweg/Dorpskade en Heulweg/Plein/Herenstraat in Wateringen. Dit resulteert in het voorstel om op de

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
mogelijk 'daders' in het verkeer. Zij rijden vaak in auto's of vrachtwagens.	kruispunten een gekoppelde VRI, in de volksmond een verkeerslicht, te realiseren.
	Voor het verkeerscirculatieplan is de inventarisatie gestart voor verkeersmaatregelen om de kernen bereikbaar te houden.
	In 2025 is gewerkt aan het Plan van Aanpak Verkeer Wateringen 2026-2040 en is in januari 2026 opgeleverd. Een van de eerste uitgevoerde maatregelen is de openstelling van een extra ontsluiting bij bedrijventerrein Zwethove.
	Voor het project A20 Coldenhovelaan (aansluiting 6) wordt een scopewijziging doorgevoerd. Het Rijk en de MRDH doen een extra bijdrage om het project op korte termijn uit te voeren. In 2026 wordt de planuitwerking opgestart en start het omgevingsmanagement.
Vrachtovervoer over de wegen in Westland is veilig en schoon, maar ook snel om onze economische concurrentiepositie te behouden.	Net voor de zomer 2025 hebben we overeenstemming gekregen over de studieresultaten en het vervolg van de gebiedsuitwerking. Hierbij wordt ingezet op een mobiliteitssysteem dat niet alleen knelpunten oplost, maar ook economische groei, het regionaal vestigingsklimaat, leefbaarheid en duurzaamheid ondersteunt. In de gebiedsuitwerking is een grote diversiteit aan maatregelen opgenomen voor goede mobiliteitsoplossingen voor fiets, openbaar vervoer, auto en goederenvervoer. Hier is gekozen voor een corridorgerichte aanpak. Deze maatregelen zullen gepositioneerd worden in lopende programma's en projecten. In 2026 vraagt dit om inzet van betrokken partijen.
	We werkten aan de wegverbreding tussen de A4 en N222 en de aanleg van een ongelijkvloerse kruising N211-Laan van Wateringse Veld en de kruising N211-N222. Hiervoor is eerder een financiële bijdrage voor geleverd. Er hebben verschillende weekend afsluitingen, waaronder een lange negendaagse afsluiting, plaatsgevonden. Deze zijn in goede orde verlopen. Oplevering van het project Wippolderlaan is gepland in 2027.
We houden voldoende parkeergelegenheid voor fiets en auto, maar ook voor agrologistiek verkeer (bijvoorbeeld vrachtwagens).	Het onderzoek naar alternatieve vormen van fietsenstalling-bewaking is nog niet afgerond en volgt in 2026. We voerden in 2025

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
	centrumplannen uit met aandacht voor het parkeren (zowel fiets als auto) en rondten het plan van aanpak Wateringen af. We troffen voorbereidingen voor het verkeerscirculatieplan dat in 2026 verder vorm zal krijgen.
Onderwerpen rondom tijdelijke verkeersmaatregelen bij wegen(bouw)projecten en evenementen trekken we in 2025 naar een hoger plan.	In 2025 werkten we aan een nieuwe richtlijn voor verkeersmaatregelen bij projecten en evenementen. Deze richtlijn werd in november vastgesteld.

Economische ontwikkeling

Wij werken aan een bloeiende economie in en rondom Westland. Dat doen we in en rondom duurzame kassen, in vitale kernen en aan een levendige kust. Om duurzaam te kunnen bloeien, stellen we de ondernemers, werknemers en talenten van nu en later centraal. Ons uitgangspunt is dat een ondernemer in staat is om voldoende te verdienen en medewerkers hier goed kunnen werken. We zorgen ervoor dat zij de groeirimte hebben om te ontwikkelen in een aantrekkelijke en bereikbare omgeving. Onze relaties met ondernemers, werknemers en talent zijn goed. Dat behoudt deze bovengenoemde economische spelers van belang, maar trekt ook nieuw talent aan.

Duurzaamheid en biodiversiteit zijn belangrijk. We zien kansen om ondernemers meer aandacht te laten besteden aan vergroening van hun buitenterrein.

De kust krijgt de aandacht die deze verdient. Het is niet alleen een plek om te ontspannen, maar ook een verdedigingslinie tegen de zee die ontwikkeld moet worden. Ontspannen kan ook op andere plekken in Westland. We verbinden daarom kassen, kernen en kust als toeristische hotspots met goede horeca, bruisende evenementen en informatieve verwijzingen naar cultureel erfgoed. Veiligheid en plezier staan hierbij voorop. We erkennen en ondersteunen de meerwaarde van initiatieven zoals Kom in de Kas en het Varend Corso.

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Een toekomstbestendig glastuinbouwcluster.	We positioneerden de Greenport nadrukkelijk in het ontwikkelperspectief NOVEX-ZR.
	Onder de vlag van de Provincie Zuid-Holland stelden we een gebiedsplan ZH-PLG op. Hierin brachten we de opgaven in beeld en verwoordden ook de complexiteit van het Westlandse glastuinbouwgebied.
	We startten - naar aanleiding van het ontwikkelperspectief - met het opstellen van een gebiedsgericht omgevingsprogramma voor de Broekpolder. Ook stelden we een bidbook op voor de ontwikkeling van de Broekpolder. We ondersteunden coöperatie Oranjepolder met het opstellen van hun ontwikkelperspectief.
	We maakten een start met de ruimtelijke gebiedsvisies voor de glastuinbouwgebieden.

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Koploper zijn en blijven binnen de Kenniseconomie en internationale Greenport.	We namen deel en werkten inhoudelijk mee aan diverse internationale tuinbouwmissies (EXPO Osaka, missieleiderschap Nigeria). Op deze manier deelden we onze kennis met andere overheden.
	We ontvingen - samen met relevante stakeholders - diverse delegaties tijdens de Greentech. Ook organiseerden we het GreenTech Diner in het World Horti Center.
	Door het tekenen van een vernieuwde MoU verlengden we onze bestaande tuinbouwrelatie met de prefectuur Kochi.
	We tekenden een Letter of Intent met de Mexicaanse regio Morelia om verdere kansen voor samenwerking en kennisuitwisseling te benutten.
	We ontvingen diverse inkomende, buitenlandse delegaties. We betrokken deze bij het opzetten van de Global Alliance of Horticulture regions.
Een bloeiend vestigingsklimaat en regionale economie.	We legden - zowel ambtelijk als bestuurlijk - bedrijfsbezoeken af.
	We zetten nog steviger in op accountmanagement.
	Ook dit jaar lieten we het data-dashboard actualiseren.
	We intensiverden de contacten met onze belangrijke regionale spelers. Daarbij brachten we frequent onze belangen naar voren in belangrijke economische gremia zoals de EBZ, MRDH, GPWH en IQ.
Een bloeiende arbeidsmarkt en impact economie.	We hebben nieuwe data over de arbeidsmarkt toegevoegd aan het data dashboard.
	Ook dit jaar werd het evenement Westland On Stage met hulp van de gemeente georganiseerd.
Ruimte om te ondernemen in en buiten de kern.	We verlengden de BIZ-periode van de BIZ'en Naaldwijk, 's-Gravenzande, Wieringen en Monster.
	Met behulp van het Transformatiefonds hielpen we ondernemers te verhuizen naar het kernwinkelgebied. Daarnaast zetten we middelen uit het fonds in om startende ondernemers een kans te geven zich te vestigen in de dorpskernen.
	We stelden een subsidieregeling BIZ-agenda op. Met deze regeling helpen we BIZ'en de winkelgebieden aantrekkelijker, schoner en veiliger te maken.
	We subsidieerden - met behulp van Digivouchers en samenwerking met de

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
	Provincie Zuid-Holland, MKB-Westland en Rabobank Westland - ondernemers op het gebied van digitalisering.
	We stelden een nieuw inrichtingsplan op voor de weekmarkten in Westland.
Een levendige en gastvrije economie aan zee	We realiseerden de hellingbaan bij strandslag Molenslag in Monster. Deze hellingbaan draagt bij aan de verbetering van de bevoorrading van de paviljoens.
	We verbeterden de herkenbaarheid van Nationaal Park Hollandse Duinen door het plaatsen van nieuwe palen bij de strandopgangen Molenslag, Schelpenpad en de Watertoren.
	We ondersteunden initiatieven van onder andere Bezoek Westland om de zichtbaarheid en aantrekkelijkheid van Westland als toeristische bestemming te verbeteren.

Energietransitie

Gemeente Westland wil betaalbare duurzame energie voor alle Westlanders. De kansen voor het gebruik van duurzame warmte zijn door de aanwezigheid van geothermie en de mogelijkheden voor het aansluiten op restwarmte groot, maar dit zal ook op termijn niet voldoende zijn. Westland kijkt nadrukkelijk naar innovatieve alternatieven.

Bronnen voor duurzame opwek worden gestimuleerd en gefaciliteerd, of het nu gaat om grootschalige of kleinschalige initiatieven. Grootschalige windmolens blijven een no-go, terwijl kleinere toepassingen van windenergie wel interessant kunnen zijn. Tegelijkertijd passen we lokale regelgeving voor energieopwekking, welke belemmerend werkt, zo aan dat er toch mogelijkheden ontstaan voor individuele alternatieve energievoorziening. Uiteraard wegen we dit tegen het licht van overlast en een veilige leefomgeving af.

De wet Collectieve warmte en de wet Gemeentelijke instrumenten warmtetransitie versterken de bevoegdheden van de gemeente.

Initiatieven van inwoners, verenigingen en bedrijven jagen we aan, stimuleren en ondersteunen we zoveel mogelijk. Hiervoor stellen we diverse subsidieregelingen op en zorgen we voor een ingang voor vragen vanuit inwoners, VvE's en gebouwgebruikers.

De komende jaren zetten we de eerste stappen rondom het aardgasvrij-maken van bestaande wijken. De eerste verkenningswijken, daar waar de kansen op succesvolle implementatie van alternatieven het grootst zijn, benoemden we in 2021 in de Warmtetransitievisie Westland. We nemen in deze verkenningswijken een duidelijke regierol en werken samen met verschillende (markt)partijen. Westland heeft zich via het klimaatakkoord gecommitteerd om mee te werken aan de Rijksdoelstelling om nagenoeg alle bestaande bouw in 2050 van het aardgas te halen. De gemeente werkt in deze wijken nadrukkelijk samen met de inwoners, organisaties en bedrijven. Draagvlak bij inwoners blijft een voorwaarde om de energietransitie vorm te geven. Keuzevrijheid, betaalbaarheid en toegankelijkheid zijn maatschappelijke waarden die de gemeente wil borgen in de transitie.

Geothermie is een belangrijk alternatief voor duurzame warmte voor de glastuinbouw én de gebouwde omgeving. Een veilige en efficiënte inpassing van warmtenetten draagt bij aan een betaalbaar en toegankelijk warmtenet voor iedereen.

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Faciliteren van een Westland-dekkend, efficiënt, duurzaam en toegankelijk warmtesysteem voor de glastuinbouw en de gebouwde omgeving.	We faciliteerden de aanleg van het Warmtenet Westland. Er werd intensief gewerkt aan het leggen van warmteleidingen tussen Maasdijk, 's-Gravenzande, Monster en Poeldijk. We werkten mee aan vergunningverlening en verkeersmaatregelen.
	We monitorden uitvoeringschecks op de garantstelling NV Juva (verbonden partij).
	Het Rijk verkent locaties voor kernenergiecentrales. Wij droegen bij door het participatietraject te faciliteren rondom de verkenning Maasvlakte.
Faciliteren van individuele en collectieve energiesystemen.	We faciliteerden het warmtenet in Monster, samen met woningcorporatie Arcade en warmtebedrijf HVC. De uitvoering gaf de nodige uitdagingen met het afsluiten van de Zwartendijk. Het project wordt in fases uitgevoerd en wordt in 2026 afgerond. We stelden een bestemmingsreserve in voor overdimensionering en aansluiting gemeentelijk vastgoed.
	Voor de integrale aanpak wijk Kruisbroek in Naaldwijk startten we de voorbereiding en gaven opdracht tot het uitrekenen van de beste optie voor verwarming van de woningen.
	Voor Solar Carports stelden we een gemeentelijk uitnodigingskader vast.
	We stelden het beleid warmtepompen en airco units vast. Hiermee is voor inwoners duidelijk welke eisen we stellen.
	We startten in de wijk Opstal samen met Westlandinfra de buurtaanpak om de trafohuisjes uit te breiden/ te vernieuwen.
	We waakten voor het ontstaan van netcongestie door het vestigen van datacenters te ontmoedigen, door middel van het nemen van een voorbereidingsbesluit.
De gemeente ondersteunt inwoners, organisaties en bedrijven bij het realiseren van besparingen op de energierekening en verduurzaming in het algemeen.	We ontvingen van het Rijk de 3e en laatste tranche van € 2 miljoen om nog meer woningen te isoleren. We spraken af om totaal 3300 woningen met een lage WOZ waarde voor 2028 te isoleren. We mogen dat budget tot en met 2028 inzetten, met een mogelijke verlenging tot en met 2030.

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
	We verhoogden de grens van die WOZ waarde voor de subsidieregeling van € 429.300 naar € 506.000 (prijsspeil 1-1-2022) zodat nog meer woningeigenaren de subsidie kunnen aanvragen. We hebben tot nu toe aan 1.000 woningeneigenaren subsidie verleend.
	Voor sportorganisaties pasten we de subsidieregels aan, zodat voortaan ook een duurzame warmteoplossing gestimuleerd wordt. De duurzame warmteoplossing is vanaf heden opgenomen in de basisvoorziening.
	De vrijwillige energiecoaches brachten met 66 quick scans adviezen aan woningeigenaren uit. Onderzoek naar de waardering van de quickscans over de afgelopen jaren, leverde een rapportcijfer van 7,8 op.
	De FIXBrigade Westland bracht in 219 woningen kleine energiebesparingsmaatregelen aan.
	We startten het aanbieden van gratis energieadviezen aan ondernemers.
Gemeente Westland is in staat te voldoen aan de wettelijke taken met een passende rol in de regio.	We namen deel aan de RES, Regionale Energiestructuur. We sloten aan bij gesprekken over het nationaal Meerjarenprogramma Infrastructuur, Energie en Klimaat en het provinciale programma. MIEK is een programma waarbij de overheid samenwerkt met verschillende partijen om te bepalen welke energie en infrastructuurprojecten prioriteit hebben om mee te beginnen.
	We stelden een nieuwe laadvisie op en bereidden met omliggende gemeenten de nieuwe concessie voor laadpalen voor.
	We namen deel aan het meerjarige verkenningsproject VAWOZ (aanlanding wind op zee) van het Ministerie van KGG. Daarbij kijken we naar de effecten hiervan op het lokale elektriciteitsnet en wat een aansluiting kan opleveren voor de Westlandse economie.
Uitvoering aanvulling wettelijke taken.	Het Rijk nam de wetgeving rondom de energietransitie aan (Wet collectieve Warmte, Energiewet en Wet gemeentelijk instrumenten warmtetransitie). Deze bevatten nieuwe instrumenten voor de gemeenten zoals

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
	aanwijzen warmtekavels, vaststellen warmteprogramma, aanwijsbevoegdheid aardgasvrij. We startten met de voorbereiding om deze bevoegdheden uit te kunnen voeren.
	We voerden onderzoek uit om een soortenmanagementplan voor beschermde diersoorten op te stellen voor de gebieden Monster en Ter Heijde. We vroegen hiervoor succesvol subsidie aan bij de provincie.
Westland heeft een dekkend warmtenet, onafhankelijk van de bronnen.	We voerden gesprekken met NV Juva en HVC en de andere overheden of het mogelijk is om het warmtenet in Westland aan te sluiten op WarmtelinQ. WarmtelinQ is het Zuid-Hollandse warmtenetwerk dat restwarmte van de industrie in de Rotterdamse Haven transporteert naar andere plekken waar het nodig is.

Programma Floraontwikkeling

Flora Campus Westland is hét innovatiedistrict van de wereldhoofdstad van de glastuinbouw en tuinbouwtechnologie. We bieden een omgeving aan waar bedrijfsleven, onderwijs en onderzoek elkaar ontmoeten en samenwerken aan de oplossingen voor en van de toekomst, met internationale allure. Kenniswerkers, studenten en arbeidsmigranten vinden er hoogwaardige woonruimte en werkruimte. Ook voor andere doelgroepen komt hier passende woonruimte beschikbaar. De uitstraling van het gebied met hoge gebouwen, een groot park, woningen en natuurlijk het World Horti Center benadrukt het internationale karakter.

Het onderwijs vormt een doorgaande leerlijn van vmbo tot mbo, hbo en wo. Door onderzoeksfaciliteiten aan te bieden aan zowel ondernemers als onderzoeks- en kennisinstituten ontstaat er een krachtig innovatieklimaat. Innovatieve bedrijven kunnen zich op de campus vestigen. Samenwerken is het toverwoord. Daarom wordt het vormen van samenwerkingsrelaties binnen een zogenaamde Campus Community actief bevorderd. Onderwijs, tuinbouw, tuinbouwtechnologie en kennisinstituten moeten hier nog beter verknopen. Zo leveren we een bijdrage aan een toekomstbestendige en veerkrachtige sector die economisch en maatschappelijk van grote toegevoegde waarde is.

Bij een dergelijk gebied horen moderne mobiliteitsoplossingen. In het gebied komt een nieuw busstation waar alle Westlandse buslijnen (met uitzondering van de buslijn langs de kust) samen komen en van waaruit de stations in de omringende steden hoogfrequent en met weinig tussenstops kunnen worden bereikt. Bij de hub komen ook voorzieningen (parkeergarages, horeca, kleine supermarkt, fietsenstalling, bereikbaarheid via snelfietspaden, autowegen, etc.).

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Het verder ontwikkelen en versterken van de Flora Campus (conceptuele uitwerking van het campusconcept) en daarmee de positie van Westland als regionale economische	Er lopen diverse onderzoeksprojecten waarin wordt samengewerkt tussen bedrijven, hogescholen, en universiteiten in het WHC. Er is een gebruikersstuurgroep geformeerd als

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
'powerhouse' en wereldwijde koploper in de glastuinbouw en glastuinbouwtechnologie.	voorloper van een verdere ontwikkeling van de Campus Community.
	Het ISW-Vakcollege+ (met sporthal), een eerste woontoren met ongeveer 115 sociale huurwoningen voor Arcade en het arbeidsmigrantenhotel (1200 bedden) zijn verder uitgewerkt.
	Het bouwrijp maken is gestart. Daarnaast is met de provincie samengewerkt aan de plannen voor omliggende infrastructuur. Ook zijn we in 2025 gestart met onderzoek naar een mobiliteitshub en de parkeervoorziening.
	Vrijwel alle gronden zijn verworven. Alleen rond het huidige WHC moeten met bestaande partners nog overeenkomsten worden afgesloten.
	De bouw van 150 tijdelijke woningen is gestart.
	We hebben een grondcontract afgesloten met Jem-id. Jem-id is het eerste bedrijf dat - naast de vele bedrijven die ruimte huren in het WHC - zelfstandig een gebouw op de Campus realiseert.
	Op basis van vooronderzoek is geconcludeerd dat archeologisch vervolgonderzoek nodig is. Dit heeft tot vertraging geleid bij de bouw van de voorzieningen in cluster 1.

Bedrijven en omgevingscontactcentrum (BOCC)

We willen initiatiefnemers (ondernemers of investeerders) een duidelijke ingang en aanspreekpunt bieden voor vragen over ruimtelijke initiatieven in de leefomgeving.

Zo zorgen we dat initiatiefnemers goed worden geïnformeerd en geadviseerd over hun (ruimtelijke) initiatieven.

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Een vertrouwd gezicht voor initiatiefnemers.	Wij hebben het Omgevingsloket Westland op de website zichtbaarder gemaakt, zodat alle ruimtelijke initiatieven bij één centrale ingang binnenkomen. De informatie op de website is completer en toegankelijker gemaakt door het toevoegen van een stappenplan. Het actualiseren van de informatie heeft constante aandacht. De klantadviseurs van het Omgevingsloket Westland zijn zowel digitaal, telefonisch als fysiek te benaderen. Initiatiefnemers hebben vanaf de intake een vaste klantadviseur die hun gedurende het gehele vooroverlegtraject begeleidt tot aan de

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
	vergunningaanvraag. De aansluiting op 'Verken uw idee' binnen het Digitaal Stelsel Omgevingswet (het landelijke omgevingsloket) is volledig gerealiseerd. Via deze ingang kunnen initiatiefnemers een vooroverleg aanvragen bij de gemeente.
Doorontwikkelen van de initiatieventafel.	Met de komst van de Omgevingswet op 1 januari 2024, is de nieuwe naam van de Initiatieventafel Westland (ITW) de Omgevingstafel Westland (OTW) geworden. Zo gebruiken we ook de landelijke term. We hebben de omgevingstafel verder doorontwikkeld volgens het landelijke format. We hebben eind 2025 een klanttevredenheidsonderzoek uitgevoerd onder de initiatiefnemers die gebruik hebben gemaakt van de Omgevingstafel.
Ondernemers overleggen graag met de gemeente.	Het Omgevingsloket Westland heeft veel contact met initiatiefnemers, zowel via de mail als telefonisch en op het gemeentehuis. Afgelopen jaar is geïnvesteerd in de communicatie bij complexe plannen die op de Omgevingstafel zijn behandeld. Initiatiefnemers worden proactief op de hoogte gesteld over de voortgang.
	In december 2025 is een online portaal operationeel gemaakt waar initiatiefnemers de status van hun aanvraag kunnen volgen. Ze zien in welke fase hun aanvraag zich bevindt, zoals starten, in behandeling, afronden of opgeschort. Dit is een belangrijke stap in het transparanter maken van het proces.

Arbeidsmigratie

Arbeidsmigratie is van cruciaal belang voor de economische ontwikkeling van de glastuinbouw en daarmee de gemeente Westland. Tegelijkertijd is het zorgelijk dat steeds meer arbeidsmigranten Nederland of de Nederlandse land- en glastuinbouw lijken te vermijden. Het is zaak dat Westland weer aantrekkelijk wordt voor een arbeidsmigrant. We hebben de volgende ambities:

- Arbeidsmigranten zijn volwaardig onderdeel van de Westlandse samenleving: zie motie Westlandse gemeenteraad november 2009: we behandelen arbeidsmigranten als ware het Westlanders.
- We behouden (en versterken) als gemeente onze toonaangevende kennispositie over arbeidsmigratie en het imago van Westland als Greenport
- We verbeteren ons imago als het gaat om de zorg voor en omgang met arbeidsmigranten die we als werkkapitaal zien; we erkennen hun belang voor de Westlandse economie. We omarmen eerlijk wonen en werken.
- Faciliteren en realisatie van voldoende huisvestingsoplossingen voor arbeidsmigranten.

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Goed woon- en werkklimaat voor de arbeidsmigrant	We richtten het Work-in-Netherlands (WIN) infopunt op. Daarbij startten we ook de samenwerking met WIN-Den Haag.
Arbeidsmigrant is onderdeel van de samenleving.	We startten de pilot Platform Arbeidsmigranten om de zichtbaarheid en bereikbaarheid van arbeidsmigranten te vergroten en daarmee hun rechtspositie te verbeteren.
Goede en voldoende huisvesting voor arbeidsmigranten.	We faciliteerden meerdere huisvestingslocaties en zetten stappen in de voorbereiding en vergunningverlening van nieuwe locaties. Ook beoordeelden we aanvragen voor huisvesting op het eigen perceel op haalbaarheid. Alle nieuwe huisvestingsvormen voldoen ruimschoots aan de Roemer-normen.
Behouden toonaangevende kennispositie arbeidsmigratie	We nemen deel aan diverse landelijke en regionale werkgroepen die zich buigen over het thema arbeidsmigratie. Daarnaast worden we regelmatig benaderd door andere overheden en instanties met vragen over arbeidsmigratie.
	Op 15 mei bezochten de toenmalige ministers Van Hijum (sociale zaken en werkgelegenheid) en Keijzer (Volkshuisvesting en Ruimtelijke ordening) Gemeente Westland. Samen met de wethouders arbeidsmigratie Versnel (Rotterdam) en De Schryver (Venray) namen we hen mee naar de huisvestingslocatie Elsenbosch in Westland. We riepen de bewindspersonen op om geen uitvoering te geven aan de motie "van Kent" die een verbod vroeg op grootschalige woonprojecten voor arbeidsmigratie. Het bezoek had effect. In augustus schreven de ministers dat zij geen reden zagen de bouw van dergelijke projecten te beperken.

Prestatie-indicatoren

Verplichte BBV-indicatoren

Functiemenging

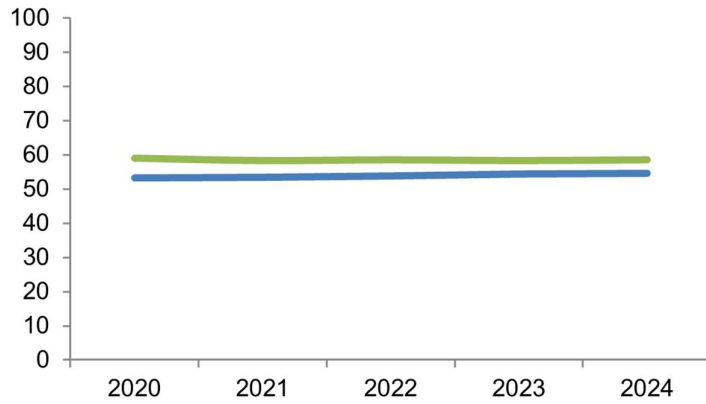
De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen. Deze varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.

Bron: CBS BAG / LISA

Legenda grafiek

Groen: Westland

Blauw: Nederland

Jaar	Westland	Nederland
2020	59%	53,3%
2021	58,4%	53,4%
2022	58,6%	53,9%
2023	58,4%	54,3%
2024	58,6%	54,5%

Vestigingen van bedrijven

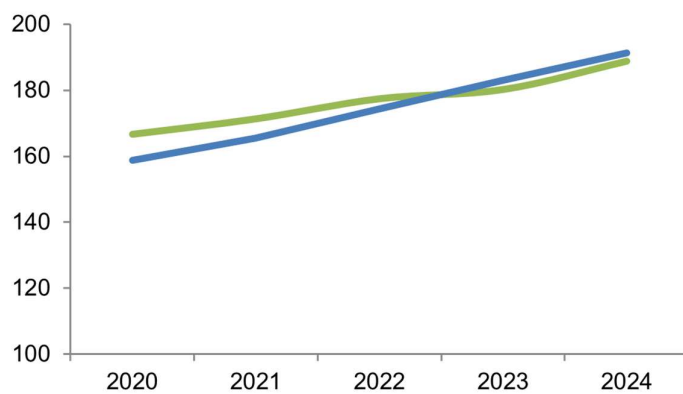
Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.

Bron: LISA

Legenda grafiek

Groen: Westland

Blauw: Nederland

Jaar	Westland	Nederland
2020	166,7	158,7
2021	171,4	165,5
2022	177,5	174,4

Jaar	Westland	Nederland
2023	180,3	183,1
2024	188,9	191,4

Hernieuwbare elektriciteit

Hernieuwbare elektriciteit is schone, duurzame en onuitputtelijke energie die het leefmilieu niet schaadt.

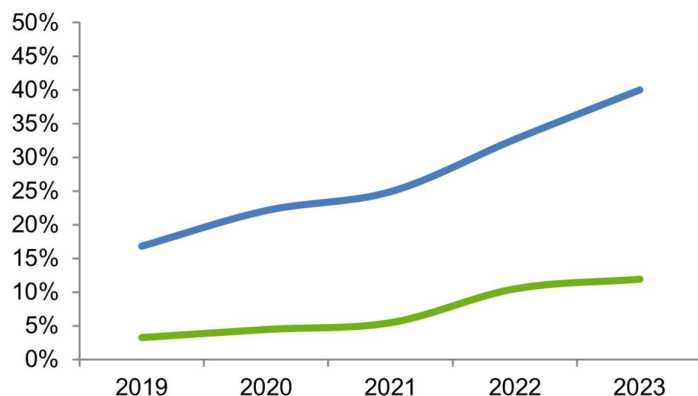
Bron: berekening van "waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/besluit-begroting-en-verantwoording--bbv-"

In deze databron ontbreken waarden van sommige gebieden, waardoor gemiddelden op hogere gebiedsniveaus, zoals de provincie, niet bekend zijn. VNG heeft besloten om gemiddelden te berekenen, waardoor vergelijking met hogere gebiedsniveaus toch mogelijk is.

Legenda grafiek

Groen: Westland

Blauw: Nederland

Jaar	Westland	Nederland
2019	3,3%	16,8%
2020	4,5%	22,1%
2021	5,5%	24,9%
2022	10,4%	32,7%
2023	11,9%	40,0%

Hernieuwbare warmte

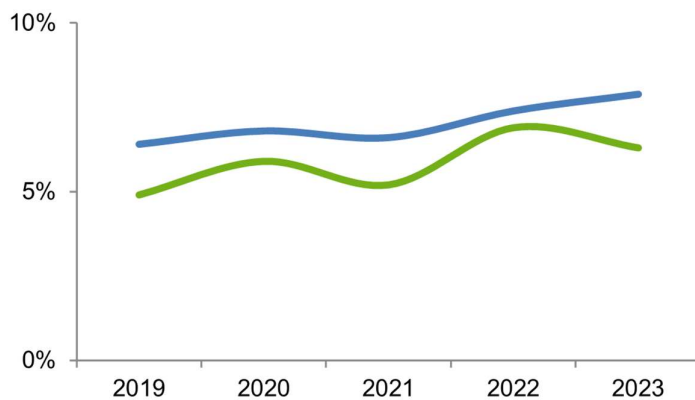
Hernieuwbare warmte is warmte die wordt opgewekt uit natuurlijke, onuitputtelijke bronnen die constant worden aangevuld.

Bron: klimaatmonitor.databank.nl

Legenda grafiek

Groen: Westland

Blauw: Nederland

Jaar	Westland	Nederland
2019	4,9%	6,4%
2020	5,9%	6,8%
2021	5,2%	6,6%
2022	6,9%	7,4%
2023	6,3%	7,9%

Externe ontwikkelingen/risico's

- De aantallen arbeidskrachten uit Midden en Oost-Europa met de bereidheid tot werken in West-Europa zijn sterk dalend. Dit heeft nadelige gevolgen voor arbeidsmigratie naar Nederland en de Westlandse glastuinbouw.
- Binnen Nederland kiezen arbeidsmigranten voor werk dat beter wordt betaald en als minder zwaar wordt ervaren (met name in logistieke centra). Ook dit heeft nadelige gevolgen voor arbeidsmigratie naar de Westlandse glastuinbouw.
- Door innovaties en ontwikkelingen in de robotisering verandert het werk in de tuinbouw, alleen blijven voor deze (nieuwe) functies en door vergrijzing buitenlandse werknemers nog steeds noodzakelijk.
- De landelijke politiek werkt aan manieren om (arbeids)migratie te beperken.
- Archeologische vondsten bij de Flora Campus kunnen voor een vertraging in de uitvoering van de plannen zorgen, de exacte tijdsduur van de vertraging is onbekend.
- Grondstoffen zijn onverminderd duur; dit beïnvloedt elke economische sector.
- De landelijke wetgeving rondom de energietransitie is aangenomen en treedt deels in 2026 in werking. De gemeente krijgt hiermee een regisserende en coördinerende rol met bijbehorende bevoegdheden om de transitie van de bestaande gebouwde omgeving naar een aardgasloze te realiseren.
Huiseigenaren blijken nogal verknocht te zijn aan aardgas. Het zal veel inzet van geld en capaciteit vergen om hen te overreden om over te stappen naar warmtepomp of warmtenet.
- De geothermiebronnen in Westland vormen de basis om de gebouwde omgeving duurzaam te verwarmen door middel van aansluiting op warmtenet(ten). De kansen die deze bronnen bieden moeten worden benut.
- De prijsontwikkelingen en de personele schaarste zorgen ervoor dat de druk om te verduurzamen toeneemt.
De prijs van aardgas bleek echter gunstiger dan voorzien. Daardoor nam de prikkel voor

inwoners af om de woning te isoleren of een alternatieve wijze van verwarming toe te passen.

- Het Rijk verstrekt middelen om energie-armoede te bestrijden, isolatie te stimuleren en de gemeentelijke kosten (capaciteit) te compenseren. Deze middelen zijn meerjarig en incidenteel en moeten volgens de voorwaarden van het Rijk worden ingezet. Deze middelen mogen niet worden ingezet voor investeringen.
- Het tempo van het isoleren van woningen blijkt lager dan wenselijk.
- De kansen om de glastuinbouw, het gemeentelijk vastgoed, de bedrijventerreinen en (sport)accommodaties nog verder te verduurzamen mogen niet blijven liggen. Samen met de betrokken partners zoals de woningbouwcorporaties, ondernemers, verenigingen en het warmtebedrijf moeten we investeren en tempo maken om projecten te realiseren.
- De netcongestie van het elektriciteit in Westland valt ten opzichte van andere gemeenten mee.
Desondanks was het noodzakelijk om een voorbereidingsbesluit te nemen om datacentra die veel energie verbruiken te weren.
- In het kader van het tekort op de woningmarkt, verzocht het Rijk gemeenten voorlopig niet op te treden tegen permanente bewoning van recreatiewoningen. Dit in ieder geval tot het moment dat het Rijk hier een beslissing over neemt.
- Actuele geopolitieke ontwikkelingen hebben invloed op de uitvoering van het programma.

Verbonden partijen

Onderstaande verbonden partijen leveren een bijdrage aan het behalen van de doelen van dit programma:

- Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH);
- Regionale Ontwikkelingsmaatschappij InnovationQuarter B.V.;
- World Horti Center Onroerend Goed B.V.;
- Juva NV;
- HVC NV.

Kaderstellende beleidsnota's

- Economische Opgave Westland 2023-2027;
- Omgevingsvisie Westland 2030 (doorkijk 2040);
- Gemeenschappelijke regeling Metropoolregio Rotterdam-Den Haag 2014;
- Glastuinbouwvisie Westland 2040;
- Ruimtelijke Economische Strategie Greenport 3.0 (Werkboek Westland);
- Handhavingsstrategie thema glastuinbouw Westland 2020;
- Beleidsregel strijdig gebruik duurzame glastuinbouw gronden Westland 2020;
- Beleidsregel strijdig gebruik agrarische bedrijfswoning Westland 2020;
- Gebiedsgericht plan 2023-2027;
- Woonvisie Westland 2020-2030;
- Bedrijventerreinvisie 2013-2020;
- Detailhandelsvisie 2021-2026;
- Horecavisie Westland 2030;
- Marktverordening 2025;
- Beleidsregels standplaatsen Westland 2024;
- Nadere regels Terrassen Westland 2022;
- Strategisch kader Internationalisering gemeente Westland 2021-2025;
- Beleidsvisie Beleef Westland;

- Kustvisie 2024;
- Toerismevisie 2012;
- Mobiliteitsvisie Westland 2040;
- Beleidsplan verkeersveiligheid Westland 2023-2026;
- Beleidsregel parkeernormering;
- Westlandse Energie Opgave 2023-2027;
- Warmtetransitievisie Westland 2021;
- Regionale Energie Strategie regio Den Haag-Rotterdam;
- Uitnodigingskader Solar Carports;
- Beleid warmtepompen en airco units 2025.

Wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

Product	Rekening 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Rekening 2025	Saldo
Exploitatie					
Lasten					
Arbeidsmigratie	368	167	348	272	-76
Bedrijven en omgevingscontact	104	83	81	80	-1
Economische ontwikkeling	6.043	5.041	5.693	5.583	-111
Energietransitie	3.182	847	6.629	3.243	-
					3.386
Mobiliteit	1.110	525	1.249	1.098	-151
Programma Floraontwikkeling	0	13.238	3.789	2.964	-825
	10.807	19.901	17.789	13.239	-
					4.550
Baten					
Arbeidsmigratie	1	0	0	0	0
Economische ontwikkeling	-947	-587	-590	-1.030	-440
Energietransitie	-2.315	0	-6.396	-2.876	3.521
Mobiliteit	-39	0	-29	-73	-44
Programma Floraontwikkeling	0	-12.454	-710	0	710
	-3.301	-13.042	-7.725	-3.978	3.746
	7.507	6.859	10.064	9.261	-804
Mutaties reserves					
Toevoeging aan de reserves					
Mobiliteit en economie mutatie reserve	512	0	900	900	0
	512	0	900	900	0
Onttrekking aan de reserves					
Mobiliteit en economie mutatie reserve	-2.190	-550	-5.264	-5.249	15
	-2.190	-550	-5.264	-5.249	15
	-1.678	-550	-4.364	-4.349	15
Saldo programma's	5.828	6.309	5.700	4.912	-788

Een min-bedrag betekent een voordeel, baat, onttrekking uit reserve of een voordelig saldo.

Product	Lasten	Baten	Saldo
Arbeidsmigratie	76V	-	76V
Overige kleine afwijkingen	76V	-	76V
Bedrijven en omgevingscontact	1V	-	1V
Overige kleine afwijkingen	1V	-	1V
Economische ontwikkelingen	111V	440V	551V
Als gemeente innen we de BIZ-bijdragen. Deze ontvangen gelden dienen in principe als subsidie volledig verstrekt te worden naar de desbetreffende BIZ. Deze verstrekking is op basis van een begroot	242N	242V	-

Product	Lasten	Baten	Saldo
subsidiebedrag. Vaststelling van subsidie vindt plaats in oktober. Afwijkingen kunnen ontstaan door toe- en afname van het aantal winkeliers.			
In 2025 is gebruik gemaakt van de mogelijkheden die het transformatiefonds biedt echter is er meer ruimte binnen het fonds dan op dit moment is benut. Aan de raad wordt voorgesteld het voordelig saldo over te hevelen naar 2026. Waarna het transformatiefonds zal worden geëvalueerd.	257V	-	257V
Westland Agenda III is een subsidie waarbij diverse projectvoorstellen worden ingediend voor subsidie. De omlooptijd van de procedure en de vele afhankelijkheden binnen dit traject, zorgen ervoor dat de uitgaven doorlopen. Subsidieaanvragen zijn reeds verleend, derhalve zijn de verplichtingen reeds aangemaakt, en worden betaalbaar gesteld in 2026. Aan de raad wordt voorgesteld het voordelig saldo over te hevelen naar 2026.	269V	-	269V
De gesubsidieerde digitaliseringsprojecten Nederlandse tuinbouw in samenwerking met Greenport West-Holland zijn vastgesteld waarvan het resterende subsidiebedrag is ontvangen. Dit betreft incidentele baten.	-	109V	109V
In 2025 is er meer personele capaciteit ingezet voor economische ontwikkeling.	95N	-	95N
Overige kleine afwijkingen	78N	89V	11V
Energietransitie	3.386V	3.521N	135N
De specifieke rijksuitkering voor aanpak isolatie is in 2025 opgehoogd, evenals de te leveren prestatie met aantal te isoleren woningen. Het tempo van isoleren door woningeigenaren is lager dan verwacht. Het budget mag worden besteed tot en met 2028, met de mogelijkheid om deze bestedingsperiode te verlengen tot 2030.	671V	671N	-
Mutatie betreft een herschikking van beschikbare middelen SPUK CDOKE. Tijdens de 2e afwijkingenrapportage zijn abusievelijk de kosten en baten gerelateerd aan de SPUK CDOKE opgehoogd in plaats van verlaagd. Dit leidt aan de lasten en aan de baten kant tot een afwijking in de jaarrekening 2025. Echter, het saldo energietransitie ligt in lijn met de tweede afwijkingenrapportage. De afwijking heeft een administratieve oorzaak.	2.732V	2.851N	119N
Overige kleine afwijkingen	17N	1V	16N
Mobiliteit	151V	44V	195V
Enkele onderzoeken van regionale verkeersprojecten zijn vertraagd. Anderzijds hebben we in 2025 meer inkomsten voor de gebiedsuitwerking 3.0 bij het afronden van het project. Het voordelig saldo wordt minder onttrokken aan de bestemmingsreserve verkeersprojecten.	96V	73V	169V
Overige kleine afwijkingen	55V	29N	26V
Programma Floraontwikkeling	825V	709N	116V
Afwijking gerealiseerde kosten en verkoopopbrengsten grondexploitatie Flora Campus Westland. De gerealiseerde kosten zijn € 4.153.000 lager dan begroot. Dit is vooral het gevolg van lagere verwervingen dan eerder ingeschat in 2025. Deze kosten zullen in	4.153V	702N	3.451V

Product	Lasten	Baten	Saldo
2026 en verder alsnog worden gemaakt. De gerealiseerde verkoopopbrengsten zijn € 702.000 lager dan begroot. De verkopen zijn begin 2026 gerealiseerd.			
De afwijking op de kosten en opbrengsten van de grondeexploitatie wordt gemuteerd op de boekwaarde.	3.451N	-	3.451N
De grondexploitatie is per 1 januari 2026 herzien. De benodigde voorziening is € 6.997.000. Dit is een nadelige bijstelling van €67.000 ten opzichte van de begroting	67N	-	67N
In 2024 heeft de raad besloten om een éénmalige bijdrage te verstrekken voor de legeskosten van de tijdelijke woningen. De werkelijke kosten € 100.000 lager dan begroot. Hier tegenover staat een lagere onttrekking uit de reserve vluchtelingen en statushouders.	100V	-	100V
Overige kleine afwijkingen	90V	7N	83V
Subtotaal baten en lasten	4.550V	3.746N	804V
Mutaties reserves			
Mutatie bestemmingsreserve Duurzaamheidsfonds. Er zijn meer aanvragen ontvangen in het vierde kwartaal voor de VORM-uitkering dan geprognoseerd met de tweede afwijkingenrapportage.	-	68V	68V
Eenmalige bijdrage legeskosten tijdelijk wonen Flora Campus Westland	-	100N	100N
Dekking mutatie voorziening grondexploitatie Flora Campus Westland	-	67V	67V
Overige kleine afwijkingen	-	50N	50N
Subtotaal mutaties reserves	-	15N	15N
Saldo programma	4.550V	3.762N	788V

2.5 Zorg, welzijn en cultuur

Programma 5 omvat het sociaal domein, cultuur en de publieke dienstverlening voor onze inwoners, instellingen en bedrijven. Binnen het sociaal domein richten wij ons op onze kwetsbare inwoners. Daarmee geven wij uitvoering aan wettelijke taken op grond van onder andere de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), de Jeugdwet en de Participatiewet, evenals aan de opvang van vluchtelingen en statushouders en de schuldhulpverlening. Ruim veertig procent van de gemeentelijke begroting bestaat uit uitgaven voor het sociaal domein. Ook de dienstverlening van het Klant Contact Centrum (KCC) maakt onderdeel uit van dit programma.

Het Strategisch Beleidskader Sociaal Domein, vastgesteld op 18 juni 2025, vormt het kader waarbinnen wij deze dienstverlening uitvoeren, samen met onze sociale partners zoals Patijnenburg, het Sociaal Kernteam (SKT) en Vitis Welzijn. Belangrijke uitgangspunten daarbij zijn dat wij werken aan een sterke sociale basis en aan een flexibele sociale dienstverlening. Ons doel is een dienstverlening die complexe problematiek integraal oppakt, terwijl enkelvoudige hulpvragen snel en effectief worden afgehandeld.

Daarnaast investeerden wij in de gezondheid van onze inwoners en versterkten wij de sociale verbanden binnen onze kernen. Op die manier zorgden wij er gezamenlijk voor dat iedereen kan meedoen en dat ouderdom, een beperking of kansenongelijkheid niet betekent dat iemand aan de zijlijn komt te staan in onze gemeente.

Met het in december vastgestelde uitvoeringsplan is deze koers vertaald naar concrete maatregelen en is voortvarend gestart met de uitvoering daarvan.

De volgende producten zijn onderdeel van het programma Zorg, welzijn en cultuur:

- Sterke basis;
- Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo);
- Jeugd(hulp);
- Werk en participatie;
- Inkomens(voorzieningen), inclusief toezicht;
- Schuldhulpverlening;
- Inburgering;
- Opvang vluchtelingen en statushouders;
- Doorontwikkeling dienstverlening;
- Burgerzaken (incl. basisregistratie personen);
- Klantcontactcentrum;
- Cultuur.

Sterke basis

We investeerden in de sociale basis en gezondheid van inwoners, wat aansluit bij de landelijke afspraken in het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Het versterken van de sociale basis is één van de uitgangspunten van het Strategisch Beleidskader Sociaal Domein, dat de gemeenteraad in juni 2025 vaststelde.

Hulp en ondersteuning van de eigen omgeving

Met een sterke sociale basis maken inwoners vaker gebruik van algemene voorzieningen en ondersteuning uit hun eigen netwerk, welzijnsorganisaties en vrijwilligers. Ze hoeven dan niet

meteen professionele hulp in te schakelen. Dit helpt hen om langer zelfstandig thuis te wonen en actief mee te doen aan het gewone leven.

Gezonde leefstijl en preventie

Een goede gezondheid draagt bij aan volwaardig meedoen in de samenleving. Daarom stimuleerden we inwoners om gezond te leven en in een gezonde omgeving te wonen. De gezondheidsverschillen tussen mensen met een hoog en laag inkomen zijn groot. En investeren in gezondheid loont, zeker wanneer dit gericht gebeurt. We hadden daarbij extra aandacht voor ouderen en kinderen.

Door sterker in te zetten op preventie en een gezonde leefstijl ervaren inwoners een betere gezondheid. We brachten gezondheid en het sociaal domein nadrukkelijker met elkaar in verbinding. Dit had een positief effect op maatschappelijke en arbeidsparticipatie en versterkte de zelfredzaamheid van inwoners.

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Een gezonde generatie in 2040 met weerbare, gezonde mensen die kunnen opgroeien, leven, werken en wonen in een samenleving waarin sprake is van een sterke sociale basis.	We voerden het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en de regeling combinatiefunctionarissen uit. We ontwikkelden hiervoor een brede werkwijze waarin het fysieke en sociale domein samenkwamen. Dit deden we onder andere via ketenaanpakken zoals: - Kansrijke Start - Valpreventie - Kind naar Gezond Gewicht - GLI Volwassenen - Welzijn op Recept Hiervoor werkten we samen met externe organisaties op het gebied van welzijn, sport, preventie en zorg.
	We voerden het Integraal Zorg Akkoord (IZA) en het Regionaal Integraal Gezondheidsakkoord (RIGA) uit door het ontwikkelen van een brede werkwijze tussen verschillende gebieden (medisch en sociaal).
	Westland was in 2025 één van de voorlopers in de regio met het verkennend gesprek. In twee huisartsenpraktijken beoordelen het Sociaal Kernteam (SKT) en de POH-GGZ samen met de inwoner welke gemeentelijke ondersteuning passend was en welke GGZ-hulp er nodig was. Dit droeg bij aan het sneller inzetten van de juiste zorg.

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
	Via verschillende aanpakken en interventies, met name gericht op de thema's Gezond Leven, Ouderen en Inwoners in een kwetsbare situatie, werkten we aan het verbeteren van de gezondheid van de inwoners.
	Mentaal Beter startte met een preventief groepsaanbod voor jongeren van 12 tot 18 jaar met lichte mentale klachten. Dit aanbod werd uitgevoerd in nauwe samenwerking met het SKT, JGZ, GGD, Vitis Welzijn en scholen voor voortgezet onderwijs. Met deze collectieve ondersteuning verminderden we het aantal jongeren met psychische klachten en het aantal verwijzingen naar de Jeugd-GGZ.
Mensen in de Westlandse samenleving steunen elkaar en zetten zich in voor hun omgeving.	• Vitis Welzijn voerde diverse programma's en activiteiten uit binnen het thema Netwerken in de buurt. • Expeditie Westland werd georganiseerd voor honderd kinderen die niet op vakantie konden. Naast deelname aan sport-, cultuur- en techniekactiviteiten ontstonden er nieuwe contacten tussen kinderen uit verschillende dorpskernen en raakten ouders, vrijwilligers en lokale organisaties met elkaar in verbinding. • Laagdrempelige sport- en beweegactiviteiten boden deelnemers de mogelijkheid om elkaar te ontmoeten en nieuwe sociale contacten op te bouwen. Dit droeg bij aan een gezondere leefstijl en aan het verminderen van eenzaamheid. • Tijdens de Week van de Ontmoeting werden diverse Burendagactiviteiten georganiseerd, zoals het opzetten van kleinschalige voorzorgcirkels waarin burens elkaar ondersteunen bij praktische en sociale vragen.
Iedereen kan meedoen aan de Westlandse samenleving, waar nodig met ondersteuning.	• Voor het vinden en aanbieden van de diverse programma's en activiteiten zetten we het platform Westland Actief in. • Daarnaast verbeterden we WestlandOntmoet, waardoor activiteiten eenvoudiger vindbaar werden en organisaties laagdrempelig activiteiten konden aanbieden.
De gezondheid wordt vanaf de zwangerschap bevorderd en behouden en er gaat speciale aandacht naar mensen in kwetsbare situaties.	Om de gezondheid voor, tijdens en na de zwangerschap van (aanstaande) ouders te bevorderen werkten Jeugdgezondheidszorg Zuid-Holland West, gemeenten, welzijnsorganisaties, zorgverzekeraar DSW,

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
	VSV/ziekenhuis en een ervaringsdeskundige in DWO-verband samen aan een plan om onder andere (geboorte)zorg en het Sociaal Domein te verbinden. In Westland werkte de coalitie Kansrijke Start aan een plan om voor, tijdens en na de zwangerschap interventies uit te voeren die de gezondheid van (aanstaande) gezinnen bevorderen. Hierbij is speciale aandacht voor gezinnen in een kwetsbare situatie. Deze coalitie bestaat uit JGZ ZHW, verloskundige/VSV, ervaringsdeskundige, kinderopvang, Bibliotheek Westland, Vitis Welzijn, jeugdhulp en gemeente Westland.

Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO)

Vanuit de Wmo boden we ondersteuning aan inwoners van Westland met een chronische ziekte of een lichamelijke en/of psychische beperking. Met deze ondersteuning konden inwoners langer zelfstandig thuis blijven wonen en deelnemen aan het gewone leven.

We verstrekten ondersteuning en hulpmiddelen aan inwoners met beperkingen. Hiermee stelden we inwoners in staat een huishouden te voeren, zich in en om de woning te verplaatsen, zich lokaal te verplaatsen met een vervoermiddel en anderen te ontmoeten. Zo droegen we bij aan zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie in onze kernen.

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Huishoudelijke hulp bieden met menselijke maat en ruimte voor sociaal contact. Dit leidt tot het vroeg herkennen en beperken van eenzaamheid.	Zorgmedewerkers in de huishoudelijke ondersteuning voerden hun signalerende taak uit en gaven signalen van eenzaamheid door. We overlegden met Vitis Welzijn over aanvullende mogelijkheden om eenzaamheid beter te herkennen. Vitis Welzijn organiseerde verschillende activiteiten.
Wachttijden bij de Wmo verkorten.	We investeerden in extra formatie en zetten aanvullende inhuur in, waardoor we de wachttijden na een sterke stijging weer lieten dalen. Inwoners kregen ook te maken met wachttijden bij de zorgaanbieders, waardoor de totale wachttijd soms nog lang was. De krapte op de arbeidsmarkt en het tekort aan zorgmedewerkers waren hiervan de belangrijkste oorzaak.
Inwoners beter informeren over de Wmo, armoedebeleid en bijzondere bijstand.	We informeerden inwoners actief over de mogelijkheden om gebruik te maken van ondersteuning bij geldproblemen of een laag inkomen. We boden deze informatie ook aan

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
	op onze website en op de Hulpzoeker Westland.
Uitvoeren van de Wmo 2015.	Naast de vergrijzing leidde het niet doorgaan van de verwachte ontwikkelingen, vanwege de landelijke verkiezingen, tot een blijvende stijging van het aantal aanvragen.
Decentralisatie Beschermd Wonen/Beschermd Thuis.	Het Rijk besloot het eerder aangekondigde wetsvoorstel voor de doordecentralisatie niet aan de Kamer voor te leggen. Dit leidde ertoe dat er regionaal is afgewogen op welke wijze uitvoering gegeven moest worden aan de opdracht van de raden om deze taak lokaal uit te voeren, in plaats van de organisatie ervan te beleggen bij de centrumgemeente (Delft). We rondde deze verkenning af en besloten de volgende stappen te zetten in het proces om inwoners met een begeleidingsbehoefte lokaal te ondersteunen.
Vorbereidingen treffen tot nieuwe aanbesteding Wmo.	We besloten om onze Wmo-huishoudcontracten met twee jaar te verlengen.

Jeugd(hulp)

Op grond van de Jeugdwet is de gemeente verantwoordelijk voor de inkoop en uitvoering van preventie, jeugdhulp, jeugdbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering. Hiermee droegen we eraan bij dat jeugdigen veilig en gezond kunnen opgroeien.

De kosten van (specialistische) jeugdzorg bleven toenemen. Om de jeugdzorg beschikbaar, bereikbaar en betaalbaar te houden, sloten we aan bij de thema's uit de landelijke Hervormingsagenda Jeugd. Lokaal richtten we ons op het inperken van de reikwijdte van de jeugdhulp, het versterken van lokale teams en het verbeteren van de verbinding tussen jeugdhulp en aanpalende domeinen, zoals bestaanszekerheid, onderwijs en GGZ.

De focus lag op normaliseren: niet voor alle problemen is jeugdhulp noodzakelijk. Voor preventie werkten we samen met de producten Sterke basis (zoals jongerenwerk, ondersteuning bij complexe scheidingen door Vitis Welzijn, dienstverlening door de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) en de netwerkaanpak Kansrijke Start) en Onderwijs (Lokaal Educatieve Agenda).

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Uitvoeren van de Jeugdwet.	Landelijk nam het aantal jongeren met jeugdhulp, met name de ambulante hulpvormen, de afgelopen jaren sterk toe. Tegelijkertijd stegen de kosten fors. Om deze structurele problemen het hoofd te bieden, is de Hervormingsagenda Jeugd vastgesteld. Het Rijk stelde hiervoor tot en met 2027 ruim € 3 miljard extra beschikbaar.

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Organiseren van Dienstverlening door Sociaal Kernteam Westland (SKT).	De samenwerking met het SKT droeg bij aan het versterken van de beweging naar normalisering binnen de jeugdhulp. Met de ontwikkeling en toepassing van het normenkader werd de jeugdhulp lokaal afgebakend. De inzet op jeugdbescherming is versterkt, onder andere door de deelname aan de regionale proeftuin Toekomstscenario. Daarnaast werd de eigen inzet van hulp, naast de verwijfsfunctie, onderdeel van het reguliere werkproces. Dit geldt ook voor de samenwerking met huisartsen en scholen.
Bieden van jeugdhulp.	In 2025 werkten we regionaal verder aan een gezamenlijke uitvoering van de Jeugdwet. We gebruikten een nieuw prognosemodel om beter inzicht te krijgen in uitgaven, cliëntstromen en kostendrijvers. Dit model hielp bij het duiden van trends per perceel en per gemeente en vormde een belangrijke basis voor de voorbereiding op de nieuwe inkoop. In de aanloop naar de nieuwe inkoop Jeugdhulp (door Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden) per 1 januari 2028 is de Inkoopstrategie doorontwikkeling regionale Jeugdhulp vastgesteld. Hiermee gaan we de Jeugdhulp indelen aan de hand van vijf segmenten, te weten: - Jeugdhulp met verblijf - Hoog specialistische GGZ - Dagbesteding/dagbehandeling - Onderwijs – jeugdhulp - Veel voorkomende jeugdhulp
Bieden van preventie.	In 2025 versterkten we onze inzet op preventie binnen de jeugdzorg. Vroegtijdige ondersteuning leidde tot minder complexe hulpvragen. We richtten ons op het verbeteren van opvoedvaardigheden en het creëren van een positief opvoedklimaat, zodat problemen sneller werden gesignaleerd en aangepakt. Door samen met het SKT en onderwijsinstellingen laagdrempelige hulp te bieden, voorkwamen we dat hulpvragen onnodig medicaliseerden en jongeren zwaardere zorg nodig hadden. Deze aanpak zorgde ervoor dat jongeren sneller passende ondersteuning kregen en minder lang afhankelijk waren van jeugdhulp. Daarmee bevestigde 2025 dat preventie een belangrijk fundament was voor een duurzame uitvoering van de Jeugdwet.

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Aanpak kostenbeheersing.	De in 2024 ingezette maatregelen voor kostenbeheersing, zoals het normenkader voor volume ambulante jeugdhulp, het beperken van behandelduur en de aanpassing van de toelatingscriteria via de verordening, wierpen in 2025 hun vruchten af. Er was een daling zichtbaar in zowel kosten als het aantal cliënten in de ambulante jeugdhulp in Westland. Regionaal is daarom ook een normenkader ontwikkeld. Daarnaast zijn we eind 2025 gestart met onderzoek naar de benodigde lokale voorzieningen bij een beperking van regionaal ingekochte specialistische jeugdhulp per 1 januari 2028. Ook is de samenwerking met het onderwijs verder versterkt via projecten uit de LEA.

Werk en participatie

Ondersteunen van inwoners en ondernemers in hun ontwikkeling door begeleiding naar werk, bij hun bedrijf en bij dagactiviteiten. Het versterken van kwaliteiten en vaardigheden staat daarbij voorop.

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Doorlopend bieden van sociaal werk en re-integratie aan inwoners die dit nodig hebben.	Om invulling te geven aan het doorlopend bieden van sociaal werk en re-integratie, hebben wij een dienstverleningsovereenkomst met Patijnenburg vormgegeven. Patijnenburg voerde de dienstverlening uit zoals vastgelegd in deze overeenkomst. Hiermee borgden wij als gemeente Westland dat de ondersteuning die wij leveren op basis van de Participatiewet en de Re-integratieverordening structureel en kwalitatief werd uitgevoerd. In dit kader zijn inwoners met een bijstandsuitkering of met een afstand tot de arbeidsmarkt begeleid richting duurzame participatie. Dit bestond uit persoonlijke begeleidingstrajecten, ontwikkeling van werknemersvaardigheden, plaatsingen in sociale werk- en leeromgevingen en ondersteuning bij het vinden van regulier werk. Hiermee is continu gewerkt aan het vergroten van de zelfredzaamheid en arbeidskansen van inwoners.
Inzet voor inwoners die extra aandacht nodig hebben om de afstand tot de arbeidsmarkt te verkleinen of, bij grote afstand, passend te begeleiden.	Als gemeente hebben wij ingezet op het ondersteunen van inwoners met een (grote) afstand tot de arbeidsmarkt door middel van maatwerkbegeleiding, activeringstrajecten en het stimuleren van maatschappelijke

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
	participatie. Ook organiseerden we bedrijfsbezoeken en begeleidden we inwoners naar taalverhogende activiteiten. Daarbij werkten we nauw samen met Vitis Welzijn, de Bibliotheek en GGZ Delfland. Voor inwoners die extra aandacht nodig hadden, boden wij begeleiding gericht op het ontwikkelen van vaardigheden, het vergroten van de zelfredzaamheid, het oplossen van hulpvragen die een drempel vormden voor arbeidsparticipatie en het opdoen van werk- en participatie-ervaring. Het doel hiervan was de afstand tot de arbeidsmarkt te verkleinen.
Uitvoering geven aan de nieuwe re-integratieverordening.	In december 2024 stelde de gemeente Westland een nieuwe re-integratieverordening vast. In september 2025 volgden de bijbehorende nadere regels. In het laatste kwartaal zijn deze nadere regels volledig geïmplementeerd in de uitvoering, waardoor in de praktijk volgens de nieuwe kaders is gewerkt. Hiermee is een actuele en toekomstbestendige werkwijze geborgd binnen de uitvoering van de Participatiewet. Daarnaast zijn, in het kader van Participatiewet in Balans, voorbereidingen gestart voor een nieuwe verordening, die in het komende jaar verder wordt uitgewerkt.
Reguliere uitvoering van de dienstverlening door Patijnenburg.	De dienstverlening door Patijnenburg is uitgevoerd conform de Dienstverleningsovereenkomst Patijnenburg 2025. Een nadere toelichting is opgenomen in het openbare jaarverslag 2025.

Inkomens(voorzieningen), inclusief toezicht

Klantvragen worden integraal beoordeeld, met oog voor de vraag achter de vraag en met maatwerk waar nodig. Dit om te zorgen voor een rechtmatige verstrekking van het bestaansminimum, waar iedere inwoner recht op heeft. Daarnaast bieden we ondersteuning bij de re-integratie en ondernemersproblematiek. Het doel is dat inwoners kunnen meedoen in de samenleving, ook als zij een laag inkomen hebben. Daarbij is er ook aandacht voor kinderen van ouders met een laag inkomen, zodat ook zij mee kunnen doen en kinderarmoede wordt bestreden.

Wat is onze wettelijke opdracht?

- Zorgen dat zowel particulieren als ondernemers beschikken over voldoende inkomen. Daarnaast begeleiden we inwoners zo snel mogelijke richting werk.
- We verlenen toegang tot bijzondere bijstand, zodat inwoners met een laag inkomen kunnen meedoen in de maatschappij.

Minimabeleid

Door het faillissement van Groupcard in 2025, was de uitvoering van het Kindpakket uitdagend. BS&F heeft op 15 oktober een nieuwe start gemaakt met de Westlandpas. De Westlandpas is in 2025 verder gewoon doorgegaan, zodat inwoners met een laag inkomen kunnen blijven meedoen aan activiteiten. De bedragen voor de bijzondere bijstand zijn geïndexeerd, zodat deze beter aansluiten bij de huidige kosten.

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Tijdige en juiste afhandeling van aanvragen en wijzigingen met handhaving van regelgeving en afspraken met inwoners.	In 2025 handelden wij 84% van de aanvragen (levensonderhoud, bijzondere bijstand en minimaregelingen) tijdig af. Dit is een verbetering ten opzichte van 2024. Alleen bij moeilijke aanvragen kon dit, in overleg met de inwoner, langer duren om tot een zorgvuldige beoordeling te komen. Daarnaast voerden we de wettelijke eigen bijdrage voor ontheemde Oekraïners uit.
	Er is veel communicatie over de Gemeentepolis geweest, onder andere via spreekuren, een informatiebijeenkomst, social media en een nieuwsbrief. Tijdens deze informatiebijeenkomst deelden we ook de nieuwe minimaregelingsfolders uit aan onze maatschappelijke partners, zodat zij inwoners nog beter kunnen doorverwijzen.
	Het contract met Stichting Babyspullen is verlengd en het babyspullenpakket is uitgebreid met een wieg.
	We voerden nabetaling voor energiearmoede uit, om inwoners te helpen met de hoge energiekosten.
Uitvoeren van tijdelijke wet- en regelgeving.	In 2025 zijn wij gestart met de uitvoering van de tijdelijke landelijke regeling alleenverdienersproblematiek. Deze regeling is bedoeld voor huishoudens met één inkomen die minder ondersteuning ontvangen dan vergelijkbare huishoudens met twee inkomens, omdat zij door de regels financieel benadeeld zijn. We ontvingen hiervoor een lijst van het Inlichtingenbureau met 28 mogelijke rechthebbenden. Van de actuele dossiers ontvingen zes huishoudens inmiddels een aanvulling, terwijl acht dossiers nog in behandeling zijn. Negen inwoners konden we ondanks meerdere pogingen niet bereiken.
Uitvoeren van het minimabeleid.	In 2025 hebben we het minimabeleid uitgevoerd door inwoners actief te informeren, regelingen toegankelijk te houden en extra steun te bieden waar dat nodig was. Verder zijn

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
	we gestart met de Armoedemonitor en de evaluatie van het armoedebeleid (KWIZZ).

Schuldhulpverlening

Wij voeren de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) uit als wettelijke taak. Hiervoor ontvangen wij middelen van het Rijk om inwoners te ondersteunen bij het voorkomen en oplossen van schulden. Financiële problemen kunnen het welzijn en de maatschappelijke participatie van inwoners onder druk zetten. Daarom zetten wij, samen met maatschappelijke partners, in op preventie, vroegsignalering en duurzame oplossingen. Ons doel is om inwoners financieel zelfredzaam te maken en schulden zoveel mogelijk te voorkomen, tijdig te signaleren en duurzaam op te lossen, zodat iedereen kan meedoen in de samenleving.

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
We voeren de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) uit.	Wij hebben uitvoering gegeven aan de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening. Inwoners konden zich laagdrempelig bij ons melden voor ondersteuning bij financiële problemen, met aandacht voor een mensgerichte en stress-sensitieve benadering. In 2025 is de uitvoering extern getoetst via een NVVK-audit. Hieruit blijkt dat wij voldoen aan het kwaliteitskader en dat onze schuldhulpverlening goed op orde is. Daarbij zijn in de audit complimenten gegeven over de wijze waarop wij de schuldhulpverlening hebben ingericht en uitgevoerd.
We geven uitvoering aan de gemeentelijk taak die staat in de Faillissementswet, Titel III. Schuldsaneringsregeling natuurlijke personen.	In 2025 hebben wij geen Wet schuldsanering natuurlijke personen (Wsnp)-aanvragen hoeven indienen, omdat alle schuldregelingen minnelijk zijn geregeld.
We verbreden het preventieve aanbod.	Wij hebben onze dienstverlening laagdrempelig ingericht door inwoners vrijblijvend toegang te bieden tot advies- en informatiegesprekken. In totaal zijn 64 gesprekken gevoerd, waarmee financiële vragen en zorgen vroegtijdig in beeld zijn gebracht en passende ondersteuning kon worden geboden.
	Binnen het netwerk Hulp bij Geldzorgen werkten we samen met ketenpartners. Vanuit dit netwerk hebben we voorlichting gegeven en ingezet op financiële educatie voor jongeren op vijf middelbare scholen in het Westland. Op drie scholen zijn er extra lessen ingezet door Money Start.
	We gaven voorlichting aan vrijwilligers van ketenpartners.
Doorontwikkeling van vroegsignalering.	Wij hebben de aanpak van vroegsignalering geïntensiveerd en doelgroepgericht ingericht

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
	door onze benadering aan te passen aan de leefwereld van inwoners. Voor jongeren is ingezet op laagdrempelig appcontact. Ook is gewerkt met herhaald contact en een combinatie van bellen en huisbezoeken. Onze aanpak is landelijk erkend met het winnen van de NVVK-expeditie vroegsignalering en een werkbezoek van de staatssecretaris.
	Binnen de vroegsignalering keken wij breder dan alleen naar schulden. Door aandacht te hebben voor achterliggende oorzaken en andere leefgebieden konden wij inwoners gericht benaderen en eerder passende ondersteuning bieden.
	We werkten intensief samen met ketenpartners. Dankzij goede en snelle afstemming pakten we signalen sneller op en sloten we de ondersteuning beter aan op de situatie van inwoners.
Basisdienstverlening.	We werkten volgens de uitgangspunten van het Beleidsplan Schuldhelpverlening. Daarnaast pasten we de beschikbare onderdelen van de landelijke Basisdienstverlening Schuldhelpverlening toe. De landelijke invoering gebeurt gefaseerd. Gemeenten krijgen hiervoor meerdere jaren, terwijl enkele onderdelen nog landelijk worden uitgewerkt.
	Met het Convenant Lokale Overheid sluiten we aan bij de landelijke afspraken voor maatschappelijk verantwoord incasseren binnen de minnelijke schuldhelpverlening. In 2025 zijn de benodigde voorbereidingen getroffen om de ondertekening van het convenant in 2026 mogelijk te maken
	Wij hebben de omslag naar schuldsanering versterkt door het aandeel saneringskredieten te verhogen van ongeveer 50% naar 60%. Wij werken vanuit het uitgangspunt 'saneringskrediet, tenzij', waarbij per inwoner wordt afgewogen wat de meest passende oplossing is.
	De aansluiting op het Schuldenknooppunt en VISH is inhoudelijk voorbereid. In samenhang met de overgang naar een cloudgebaseerde (SaaS-)omgeving wordt de invoering van deze instrumenten gelijktijdig meegenomen. Hiermee verbeteren wij de gegevensuitwisseling met schuldeisers en de tijdige informatievoorziening aan deurwaarders.

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
	Het trainingsaanbod voor cliënten is doorontwikkeld en structureel ingezet binnen schuldhulpverlening en nazorg. Ook hebben wij een nieuwe nazorgtraining ontwikkeld, die inmiddels structureel wordt aangeboden.
Ondersteunen gedupeerden toeslagenaffaire.	Binnen de schuldhulpverlening hebben wij gedupeerden van de toeslagenaffaire ondersteund. Hierbij is maatwerk geboden, in afstemming met landelijke en lokale regelingen en met aandacht voor herstel, stabiliteit en het voorkomen van nieuwe schulden.
	Waar nodig hebben wij maatwerkplannen opgesteld en afspraken gemaakt over nazorg.
	Wij hebben het aantal gedupeerden, partners van gedupeerden, plannen van aanpak en nazorgcliënten gemonitord. Deze monitoring gebruikten wij om zicht te houden op de voortgang en de ondersteuning waar nodig bij te stellen.
Uitvoeren van het nieuw Beleidsplan 2025-2029.	In 2025 zijn wij gestart met de uitvoering van het nieuwe Beleidsplan Schuldhulpverlening 2025-2028. De beleidsuitgangspunten zijn vertaald naar de dagelijkse uitvoering, met aandacht voor preventie, vroegsignalering, duurzame oplossingen en samenwerking binnen de keten.

Inburgering

De gemeente voert de regie op de inburgering van inburgeringsplichtigen. Het doel is dat inburgeringsplichtigen zo snel mogelijk meedoen in Nederland. Ook streven we ernaar dat zij zo snel mogelijk (duurzaam) werk vinden en goed Nederlands spreken en schrijven. Dit sluit aan bij de doelen van de Wet Inburgering 2021. Voor ons betekent dit dat wij de inburgeraars begeleiden gedurende het inburgeringstraject.

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Het begeleiden en ondersteunen van inburgeraars bij hun inburgeringstraject.	Wij begeleidten en ondersteunden inburgeraars gedurende hun inburgeringstraject, met aandacht voor taalverwerving, participatie en toeleiding naar werk of onderwijs.
Brede intakegesprekken afnemen bij inburgeraars binnen een bepaalde tijd.	We voerden in veruit de meeste gevallen de brede intakegesprekken succesvol binnen de gestelde termijn.
Het opstellen van een Plan Inburgering en Participatie (PIP) binnen een bepaalde tijd.	We stelden in veruit de meeste gevallen het Plan Inburgering en Participatie binnen de gestelde termijn op.
Het laten uitvoeren van de leerroutes (B1-route, onderwijsroute en Z-route) door de	In 2025 verzorgde Patijnenburg voor het laatste jaar de Z-route en de B1-route. 2025 was een

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
opdrachtnemers Patijnenburg, ROC Mondriaan, Haagse Hogeschool en Universiteit Leiden.	transitiejaar waarin de regie op de taallessen verschoof van Patijnenburg naar de gemeente. Via aanbestedingstrajecten bonden we nieuwe taalaanbieders aan ons voor de uitvoering van de Z-route en B1-route. In de tussentijd bleven inburgeraars taallessen volgen. De taallessen voor de onderwijsroute werden verzorgd door ROC Mondriaan, Haagse Hogeschool en Universiteit Leiden.
Door middel van voortgangsgesprekken volgen of de inburgering in overeenstemming met het PIP verloopt en bijsturen waar nodig.	We volgden de inburgeringstrajecten via voortgangsgesprekken en controleerden of deze volgens het PIP verliepen. Waar nodig stuurden wij bij.
Zorgen voor een duurzame integratie door inburgeraars, waardoor zij kunnen meedoen aan de Nederlandse samenleving.	In 2025 zijn participatiecoaches aangesteld die inburgeraars hebben begeleid om te participeren in Westland. Daarnaast hebben we in samenwerking met VluchtelingenWerk inburgeraars in de HAR-periode (eerste zes maanden na toewijzing in gemeente Westland) begeleid en kennis laten maken met de Nederlandse en specifiek Westlandse samenleving.
Organiseren van maatschappelijke begeleiding voor de inburgeraars en zorgen dat VluchtelingenWerk dit uitvoert.	In samenwerking met VluchtelingenWerk organiseerden wij maatschappelijke begeleiding voor inburgeraars. Omdat het contract afliep, startten we een aanbestedingstraject voor maatschappelijke en juridische begeleiding. VluchtelingenWerk kreeg deze aanbesteding gegund, waarmee wij voor de komende jaren beschikken over een betrouwbare partner voor dit onderdeel van de inburgeringstrajecten.
De eerste 6 maanden, na vestiging in de gemeente, doorbetalen van de kosten voor huur, gas, water, licht en zorgverzekering aan de leveranciers. Dit is wettelijke verplicht op grond van de Participatiewet in combinatie met de Wet Inburgering.	We regelden de financiën voor de inburgeraars in de eerste zes maanden na vestiging in onze gemeente. Dit deden we op basis van de wettelijke verplichting van de Participatiewet in combinatie met de Wet inburgering. Daarbij ondersteunden wij inburgeraars bij de administratie, waaronder het betalen van huur en de kosten voor gas, water, licht en zorgverzekering
Deelname door inburgeraars aan de arbeidsmarkt op een manier die past bij hun mogelijkheden (werken naar vermogen).	Inburgeraars volgden taallessen, Module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP)-trainingen en het participatieverklaringstraject. Met deze trajecten bereidden we hen voor op de arbeidsmarkt.
Samen met Patijnenburg op zoek gaan naar mogelijkheden om inburgeraars te laten deelnemen aan de arbeidsmarkt;	Via Patijnenburg begeleidden en bemiddelden we inburgeraars naar werk.
Door het laten uitvoeren van de diverse (duale) leerroutes inburgeraars in staat stellen om	Waar dat passend was, bereidden we inburgeraars met de eerder genoemde

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
inzetbaar te zijn op de arbeidsmarkt of door te stromen naar het MBO/HBO/WO;	trajecten voor op doorstroom naar het mbo, hbo of wo.
Vaststellen van de begeleiding richting werk van de inburgeraars (als onderdeel van de leerroutes) door Patijnenburg;	Inburgeraars die de stap naar de arbeidsmarkt konden maken, begeleidden en bemiddelden wij via Patijnenburg.
Vaststellen van de uitvoer van taalschakeltraject;	Wij lieten de taalschakeltrajecten uitvoeren door ROC Mondriaan.
Begeleiding richting vervolgonderwijs (mbo/hbo/wo) door ROC Mondriaan, Haagse Hogeschool of Universiteit Leiden (in samenspraak met gemeente Den Haag)	De inburgeraars met een relatief hoger opleidingsniveau volgden de onderwijsroute bij één van de aangesloten onderwijsinstellingen.

Opvang vluchtelingen en statushouders

Als gevolg van de oorlog in Oekraïne zijn veel vluchtelingen naar Nederland gekomen. Naar verwachting blijft deze instroom de komende tijd aanhouden. Binnen de regio Haaglanden zijn circa 3.550 opvangplekken voor ontheemden uit Oekraïne gerealiseerd in de gemeentelijke opvang, waarvan 410 in Westland. Hiermee voldoet Westland bijna aan het verzoek van het Rijk om minimaal 422 opvangplekken te realiseren. Daarnaast worden in Westland ongeveer 1.800 vluchtelingen opgevangen in de particuliere opvang. In totaal verblijven er ongeveer 2.200 vluchtelingen uit Oekraïne in Westland.

Als gemeente zorgen wij voor huisvesting in de gemeentelijke opvang met bijbehorende voorzieningen. We betalen leefgeld uit, ook voor de particuliere opvang, en regelen verstrekkingen in natura, zoals Wmo en Jeugdzorg. Het Rijk vergoedde deze kosten.

De opvanglocatie Carlton in Naaldwijk heeft de functie van doorstroomlocatie voor statushouders, opvang van een beperkte groep vluchtelingen uit de Oekraïne en de tijdelijke huisvesting van een aantal spoedzoekers. Met de locatie Carlton ontlasten wij de asielzoekerscentra (AZC's) door het versneld opnemen van statushouders die door het Rijk gekoppeld zijn aan het Westland. Statushouders stromen door naar passende woonruimte met de insteek dat de duur van het verblijf in de opvanglocatie beperkt blijft. Vanuit de opvanglocatie start de inburgering.

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Langdurende opvang van vluchtelingen uit de Oekraïne voor een periode van naar verwachting 4 jaar van 2022 tot 4 maart 2026. NB: De Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB) voor ontheemden uit Oekraïne is verlengd tot 4 maart 2026.	Wij vingden in de gemeentelijke opvang ongeveer 410 vluchtelingen uit Oekraïne op, verdeeld over vijf locaties: Boswoning Honselersdijk, Burgemeester Crezeelaan De Lier, Arkelweg Poeldijk, Haagpad Monster en hotel Carlton Naaldwijk. Daarnaast faciliteerden wij de opvang van ongeveer 1.800 vluchtelingen in de particuliere opvang. De RTB is in 2025 verlengd tot 4 maart 2027.
De Oekraïense ontheemde zelfredzamer maken door het aanleren van de Nederlandse taal en cultuur.	Alle kinderen bezochten het reguliere onderwijs in Westland. Volwassenen volgden de taallessen die wij aanboden, samen met partners zoals Bibliotheek Westland en Mondriaan.

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
	Vluchtelingen hadden inkomen of ontvingen leefgeld van de gemeente. De arbeidsparticipatie onder Oekraïense vluchtelingen was hoog. Meerderjarigen met inkomen betaalden per 1 januari 2025 een eigen bijdrage voor hun verblijf in de gemeentelijke opvang. Het innen van deze bijdrage was een gemeentelijke taak. Er is in 2025 aan 219 unieke personen een eigen bijdrage gefactureerd voor één of meerdere maanden.
	Waar nodig maakten vluchtelingen gebruik van lokale en regionale maatschappelijke voorzieningen. De vluchtelingen uit Oekraïne zijn in het algemeen zelfredzaam. Waar ondersteuning nodig was, boden wij deze.
	In 2025 is bekend gemaakt dat na afloop van de RTB Oekraïense vluchtelingen een tijdelijk verblijfsstatus voor 3 jaar krijgen zonder inburgeringsplicht.
Registratie en sociale voorzieningen voor vluchtelingen en statushouders in de opvang.	We registreerden vluchtelingen uit Oekraïne in de Basisregistratie Personen (BRP) en zorgden voor een Burgerservicenummer (BSN). Ook informeerden we hen over de registratie bij de Immigratie en Naturalisatiedienst (IND).
	We schreven statushouders in bij de BRP. Zij beschikten bij aankomst in het Westland al over een BSN.
	Waar nodig maakten vluchtelingen gebruik van Wmo-ondersteuning en jeugd- en gezinszorg. Wij begeleidden hen hierbij, samen met Vitis Welzijn, het Sociaal Kernteam (SKT) en VluchtelingenWerk.
Uitbetalen leefgeld van de vluchtelingen in de GOO (Gemeentelijke Opvang Oekraïners) en POO (Particuliere Opvang Oekraïners).	Wij verstrekten leefgeld wanneer er sprake was van onvoldoende inkomen. In 2025 ontvingen 123 huishoudens één of meerdere maanden leefgeld.
Versneld inburgeren Westlandse statushouders.	De inburgering van statushouders startte bij binnenkomst in de opvanglocatie Carlton en verliep volgens de Wet inburgering. In 2025 sloten we het jaar af met een achterstand van 42 in de plaatsing van statushouders. Omdat zij verbleven in een opvangcentrum voor asielzoekers, konden wij voor deze personen nog geen inburgeringstraject inzetten.
	In 2025 namen we nog geen besluit over de exploitatie en de toekomst van onze opvanglocatie Carlton. Het rijksbeleid was inhoudelijk en financieel nog in ontwikkeling,

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
	waardoor wij ons besluit hierover hebben uitgesteld.

Doorontwikkeling dienstverlening Sociaal Domein

Na het beëindigen van de pilot Brede Toegang voegden wij de positieve elementen toe aan onze sociale dienstverlening. Het gaat onder meer over een mensgerichte aanpak en het toepassen van de doorbraakmethode. We werken efficiënter binnen de Wmo en vereenvoudigden onze regelgeving. Kinderen en jongeren kregen op een laagdrempeligere manier zorg en ondersteuning. Zo gingen huisartsen samenwerken met medewerkers van het Sociaal Kernteam Westland (SKT) om te voorkomen dat intensieve en kostbare jeugdhulp werd ingezet.

Bij ingewikkelde problematiek pasten wij de doorbraakmethode toe. Hiermee zochten we domeinoverstijgend naar een passende oplossing voor inwoners. Tegelijkertijd waren wij ons bewust van de kostenstijging binnen het Sociaal Domein.

Wij betrokken de gemeenteraad intensief bij de initiatieven en informeerden de raad periodiek over de voortgang.

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Een meer integrale benadering waarin de cliënt centraal staat.	We stelden het Strategisch Beleidskader Sociaal Domein vast, waarin we opnamen dat we werken aan de invoering van een Toegang met een brede blik. We werkten eraan dat inwoners sneller de juiste ondersteuning kregen, zonder onnodige doorverwijzing naar zwaardere zorg. Ook werkten we aan een integrale toegang waarin professionals eerder voorliggende voorzieningen benutten en samen met inwoners breder keken naar de achterliggende vragen in het gezin, zodat hulp beter aansloot bij de werkelijke behoefte. Deze aanpak was erop gericht om medicalisering van hulpvragen en onnodige inzet van intensieve zorg te voorkomen.
Werken volgens de bedoeling.	We namen ons voor om bij complexe problematiek de doorbraakmethode toe te passen. Het uitgangspunt daarbij was niet de verscheidenheid aan wettelijke voorschriften, maar het realiseren van een maatwerkoplossing voor de cliënt of het gezin. In Westland geven we hier invulling aan via het Doorbraak Advies en Maatwerk (DAM)-team. We besloten het DAM-team te continueren, omdat de investering paste binnen de geplande uitgaven en de werkwijze aantoonbaar bijdroeg aan maatwerk en doorbraken voor inwoners die vastliepen in het systeem. Daarmee legden

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
	we in 2025 de basis voor een structurele rol van het DAM-team binnen een meer samenhangende toegang tot ondersteuning.

Burgerzaken (incl. basisregistratie personen)

Burgerzaken registreert levensgebeurtenissen van Westlandse inwoners en voorziet inwoners en (semi)overheidsinstanties van officiële documenten en persoonsgegevens. Burgerzaken gebruikt de persoonsgegevens uit de Basisregistratie Personen (BRP) voor het opstellen en afgeven van akten van de burgerlijke stand, reisdocumenten en rijbewijzen, en bij het organiseren van verkiezingen. Vanuit een dienstverlenende houding leveren we producten van Burgerzaken zowel digitaal via de gemeentelijke website als persoonlijk aan de gemeentelijke balie.

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Goede dienstverlening aan burgers en bedrijven.	Ruim 64.000 inwoners hadden contact met de medewerkers van de teams Publieksplein en Burgerzaken. Dit contact verliep digitaal, aan de gemeentelijke balie en via individuele huisbezoeken.
	We behandelden 21.382 aanvragen voor reisdocumenten. In 218 gevallen bezochten wij inwoners met een beperking aan huis. Door het verruimen van afspraakmogelijkheden en het aanbieden van een digitale aanvraagmogelijkheid leidde de verdubbeling van het aantal afgegeven reisdocumenten niet tot langere wachttijden.
	We behandelden 8.895 aanvragen voor rijbewijzen. Hiervan maakten 3.255 inwoners gebruik van de digitale aanvraagmogelijkheid.
	We behandelden 238 aanvragen voor naturalisatie en optie tot het verkrijgen van de Nederlandse nationaliteit.
	Sinds oktober 2025 is Westland aangewezen als één van de vijftien DigiD-afgiftepunten voor niet-ingezetenen.
	We gaven 9.535 burgerservicenummers uit aan niet-ingezetenen. Dit aantal lag lager dan voorgaande jaren, omdat veel uitzendbureaus gebruikmaakten van arbeidskrachten uit Oekraïne die op basis van de Tijdelijke Regeling Opvang Oekraïne direct in de BRP werden ingeschreven.
	We verwerkten 22.000 aangiften in de BRP. Ruim 17.000 inwoners maakten daarbij gebruik van de digitale aangiftemogelijkheid.
	Elke 14 dagen boden wij Westlandse uitzendbureaus de mogelijkheid om in de

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
	avonduren de bij hen in dienst zijnde arbeidsmigranten te laten registreren in de BRP. In september 2025 startten wij een pilot waarbij gegevens van arbeidsmigranten werden ontsloten via het Platform Arbeidsmigranten, met als doel beter zicht te krijgen op de arbeidsmigranten die in Westland verblijven. Door de uitzenders zijn er in 2025 3.469 personen aangemeld voor BRP-registratie als ingezetene.
Een kwalitatief goede registratie van (niet) ingezetenen in de Basisregistratie Personen.	We voerden 1.472 adresonderzoeken uit. Bij 198 onderzoeken legden de toezichthouders BRP één of meerdere huisbezoeken af. Daarnaast bezochten de toezichthouders op basis van de Aanpak Landelijke Adreskwaliteit 124 woningen.
	De toezichthouders BRP hebben deelgenomen aan een vijftal multidisciplinaire handhavingsacties.

Klantcontactcentrum

Het Klantcontactcentrum (KCC) is de centrale toegang van de gehele gemeentelijke organisatie voor inwoners, ondernemers, stakeholders en bezoekers, naast de digitale kanalen. Het KCC is verantwoordelijk voor het eerstelijns contact via telefonie, social media en aan de balie. Medewerkers beantwoorden vragen, geven passend advies en verwijzen indien nodig door naar de juiste vakafdelingen of ketenpartners.

Daarnaast ondersteunt het KCC collega's met klantinformatie om de dienstverlening en processen continu te verbeteren.

In 2025 kreeg het KCC ongeveer 57.000 telefoontjes van Westlanders. Bij 85% van de oproepen werd binnen 30 seconden de telefoon opgenomen (de norm is 80%). Daarnaast werd er ruim 3.600 keer op vragen via social media gereageerd.

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Westlanders ervaren een snelle, toegankelijke, begrijpelijke en mensgerichte dienstverlening via telefoon, social media en fysiek zoals beschreven in de optimalisatie Dienstverlening. Zo dragen we bij aan een betrouwbare en professionele organisatie.	We investeerden in goede informatieoverdracht tussen het KCC, de rest van de organisatie en ketenpartners. Daardoor blijft de informatie voor inwoners en bedrijven actueel.
	We openden een informatiepunt van het KCC als pilot in de publiekshal. Inwoners konden daar zonder afspraak vragen stellen aan de gemeente. In het voorjaar 2026 vindt een communicatiecampagne over het informatiepunt plaats.

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
	De in 2024 geïntroduceerde applicatie RX Enterprise is verder doorontwikkeld op: - een verbeterd integraal klantbeeld - zaakgericht werken Beiden zijn ingezet om klantvragen efficiënter af te handelen. Deze doorontwikkeling wordt in 2026 voortgezet.
	We investeerden in de kwaliteit van het werk van de KCC-medewerkers door middel van coaching, verplichte scholing en werkbezoeken bij ketenpartners.
	Het KCC handelde in 2025 71% van de vragen van Westlanders in één keer af en ligt daarmee op koers richting de 80% (gestelde norm: 60%, wens: 80%).

Cultuur

Het hoofdthema in de Cultuurkoers is de ambitie om cultuur een onderdeel te laten zijn van maatschappelijke opgaven waar de gemeente voor staat. Het doel is om zoveel mogelijk Westlanders in aanraking te laten komen met cultuur. We willen erfoed behouden voor een goed leefklimaat, waar de inwoner zich thuis en verbonden voelt.

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Accounthouderschap uitvoeren gesubsidieerde culturele instellingen, De Naald, Bibliotheek, Cultuur web, Westlands Museum.	We voerden periodiek overleg met de culturele instellingen, waarbij de Cultuurkoers 2030 en de strategische beleidsplannen 2025-2028 als leidraad dienden.
Vorbereiden op uitvoeren van de wettelijke taak "Zorgplicht" Bibliotheken per 2026.	Bibliotheek Westland bereidde zich voor op de wettelijke taak 'Zorgplicht' en voldeed per 1 januari 2026 aan de bijbehorende taken en verplichtingen. Iedere inwoner heeft binnen een redelijke afstand (3,2 km) toegang tot een volwaardige bibliotheek, die voldoet aan de vijf maatschappelijke functies: kennis en informatie beschikbaar stellen, mogelijkheden bieden voor ontwikkeling en educatie, stimuleren om te lezen, ontmoetingen en debatten organiseren, mensen laten kennismaken met kunst en cultuur. In dat kader was bibliotheek Kwintsheul in 2025 voor het laatst geopend, vanaf 2026 is deze locatie gesloten. Bibliotheek 's Gravenzande onderging een grote verbouwing en voldoet nu

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
	volledig aan de criteria voor een volwaardige bibliotheek.
Cultuurparticipatie verhogen.	We voerden de subsidieregeling Vrijtijds kunst uit, deze werd meer dan volledig benut. Hiermee ondersteunden we amateurkunstverenigingen bij de voortzetting van hun activiteiten.
	We startten met het verhogen van cultuurparticipatie. Cultuurweb organiseerde een grote netwerkbijeenkomst in het kader van cultuurparticipatie in het sociaal domein. Deze bijeenkomst werd goed bezocht en kreeg vervolg via de partners in het sociaal domein.
Het Westlandse erfgoed behouden.	We stelden in samenwerking met het historische veld een nieuwe erfgoednota vast. Hierin benoemden we ambities voor het behouden en zichtbaar maken van het Westlandse erfgoed.
	Met de subsidie aan Stichting Monumentaal Westland voor Open Monumentendag droegen we bij aan het leefbaar maken en behouden van Westlands erfgoed.
	In samenwerking met Erfgoed Academy ontwikkelden we de leerlijn Behoud het kerkgebouw. Twintig vertegenwoordigers van kerkgebouwen namen aan deze leerlijn deel. De Rijksdienst van Cultureel Erfgoed, Erfgoedhuis Zuid-Holland en de provincie Zuid-Holland toonden belangstelling voor de leerlijn. Kerkeigenaren maakten een eerste aanzet voor meervoudig gebruik van hun gebouwen.
Kunstcollectie is op orde.	We pleegden onderhoud aan de gemeentelijke kunstcollectie en registreerden alle werken in Atlantis Museum Software. Vanwege de auteurswet is het niet mogelijk om alle kunstwerken te publiceren op www.erfgoedwestland.nl .
	Het Westlands Museum had diverse werken in bruikleen.
	We hingen in het gemeentekantoor aan de Verdilaan kunstwerken op en deelden daarover informatie.
Toevoegen van kunstwerken in de openbare ruimte.	We onderhielden kunstwerken in de openbare ruimte goed en verplaatsten er twee als gevolg van veranderingen aldaar. Daarnaast haakten wij aan bij initiatieven binnen gebiedsontwikkelingen.
Een nieuw theatergebouw in Naaldwijk.	Op 18 juni 2025 besloot de raad een financieel investeringskader van bijna € 63 miljoen in het

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
	meerjareninvesteringsplan (MIP) op te nemen voor het realiseren van een nieuw theatergebouw. De exacte invulling wordt nog nader uitgewerkt in samenspraak met Westland Theater De Naald. We besloten eind 2025 te kiezen voor de variant met drie zalen: twee theaterzalen en een volwaardige filmzaal.

Prestatie-indicatoren

Verplichte BBV-indicatoren

Banen

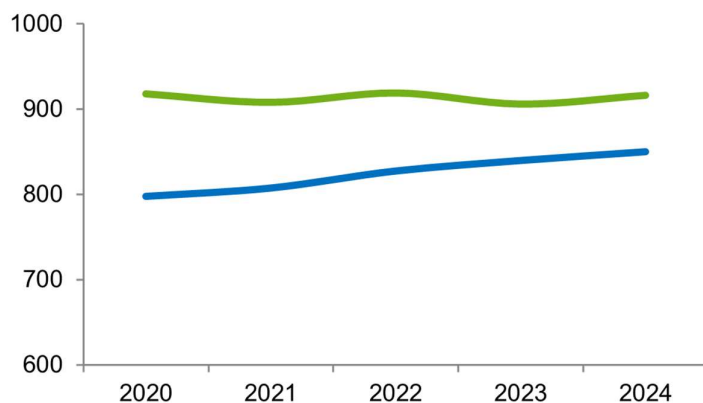
Met een baan bedoelen we een vervulde positie. Dit zijn zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 65 jaar.

Bron: CBS Bevolkingsstatistiek / LISA

Legenda grafiek

Groen: Westland

Blauw: Nederland

Jaar	Westland	Nederland
2020	918,4	797,8
2021	908,4	807,6
2022	919,5	827,6
2023	906,3	839,9
2024	916,7	850,2

Jongeren met een delict voor de rechter

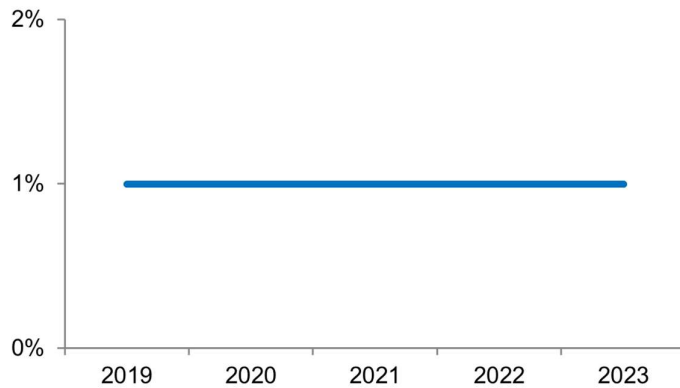
Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.

Bron: CBS - Jeugdmonitor

Legenda grafiek

Groen: Westland

Blauw: Nederland

Jaar	Westland	Nederland
2019	1%	1%
2020	1%	1%
2021	1%	1%
2022	1%	1%
2023	1%	1%

Kinderen in uitkeringsgezin

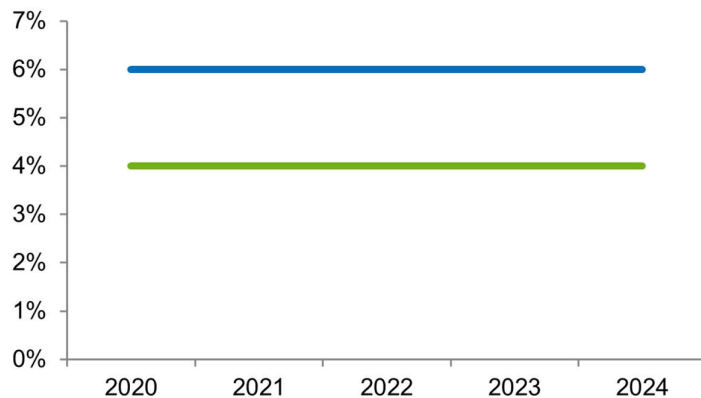
Het percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.

Bron: CBS - Jeugdmonitor

Legenda grafiek:

Groen: Westland

Blauw: Nederland

Jaar	Westland	Nederland
2020	4%	6%
2021	4%	6%
2022	4%	6%
2023	4%	6%
2024	4%	6%

Netto arbeidsparticipatie

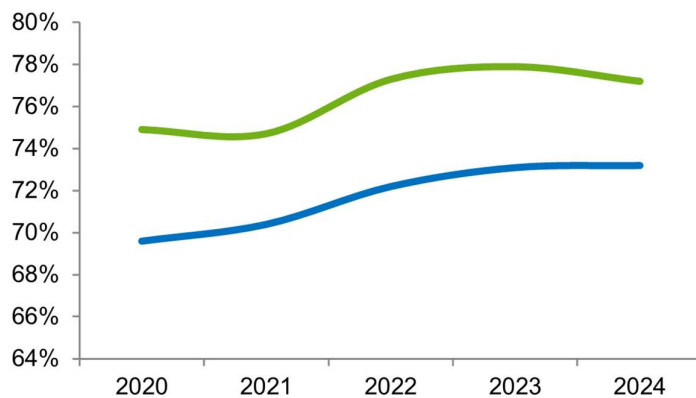
Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.

Bron: CBS - Arbeidsdeelname

Legenda grafiek:

Groen: Westland

Blauw: Nederland

Jaar	Westland	Nederland
2021	74,7%	69,6%
2022	77,3%	72,2%
2023	77,9%	73,1%
2024	77,2%	73,2%
2025	76,4%	73,2%

Werkloze jongeren

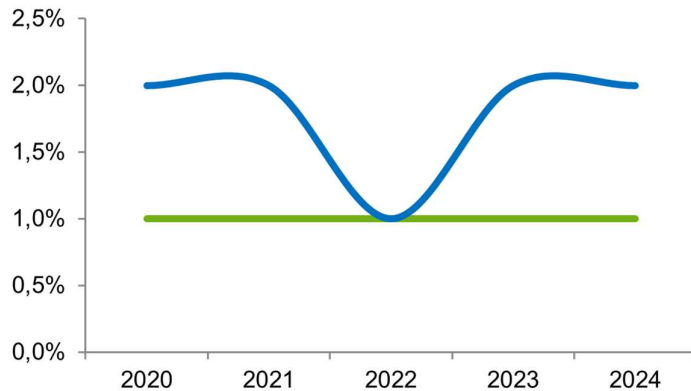
Het percentage personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV WERKbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de Polisadministratie.

Bron: CBS - Jeugdmonitor

Legenda grafiek:

Groen: Westland

Blauw: Nederland

Jaar	Westland	Nederland
2020	1%	2%
2021	1%	2%
2022	1%	1%
2023	1%	2%
2024	1%	2%

Personen met een bijstandsuitkering

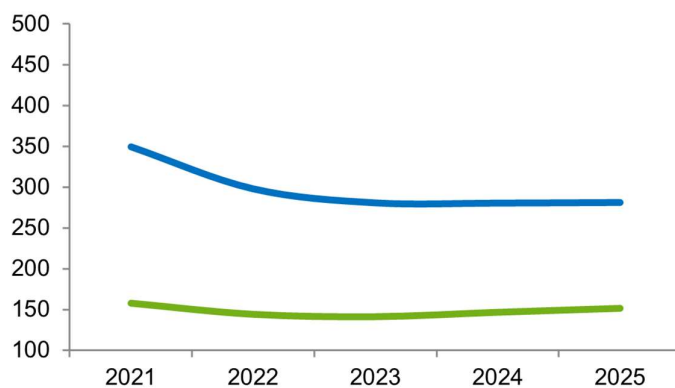
Het aantal personen per 10.000 inwoners met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (Wwb, t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015). De uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling, de ergens anders verzorgden, zijn niet inbegrepen. Ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.

Bron: CBS - Participatiewet

Legenda grafiek

Groen: Westland

Blauw: Nederland

Jaar	Westland	Nederland
2021	157,6	349,5

Jaar	Westland	Nederland
2022	144,1	297,9
2023	141,2	280,7
2024	146,6	280,4
2025	151,4	281,2

Lopende re-integratievoorzieningen

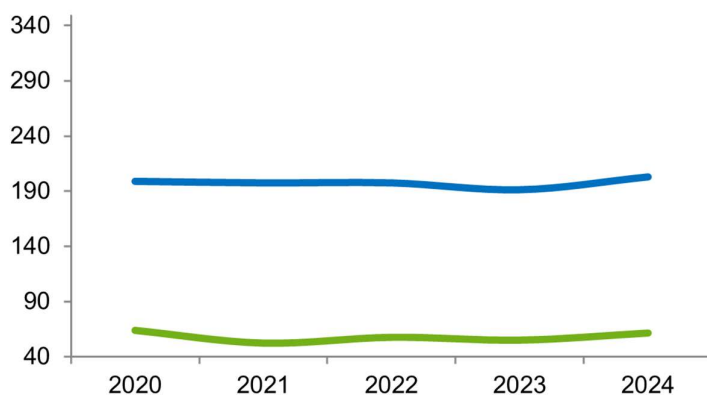
Het aantal re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.

Bron: CBS - Participatiewet

Legenda grafiek

Groen: Westland

Blauw: Nederland

Jaar	Westland	Nederland
2020	63,7	199,1
2021	52,1	197,7
2022	57,4	197,7
2023	54,8	191,5
2024	61,3	203,1

Jongeren met jeugdhulp

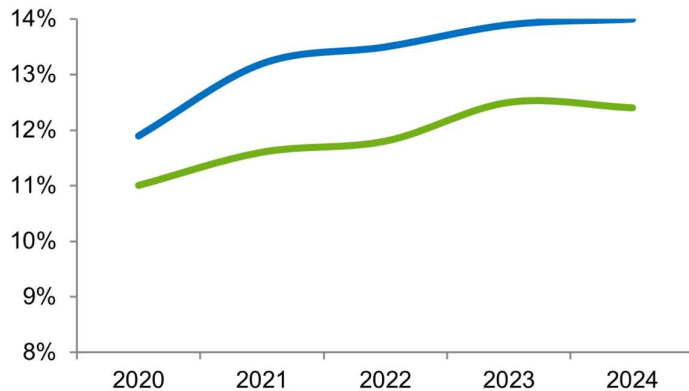
Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar. Jeugdhulp is de hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014). Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders.

Bron: CBS - Jeugdmonitor

Legenda grafiek

Groen: Westland

Blauw: Nederland

Jaar	Westland	Nederland
2020	11,0%	11,9%
2021	11,6%	13,2%
2022	11,8%	13,5%
2023	12,5%	13,9%
2024	12,4%	14,0%

Jongeren met jeugdbescherming

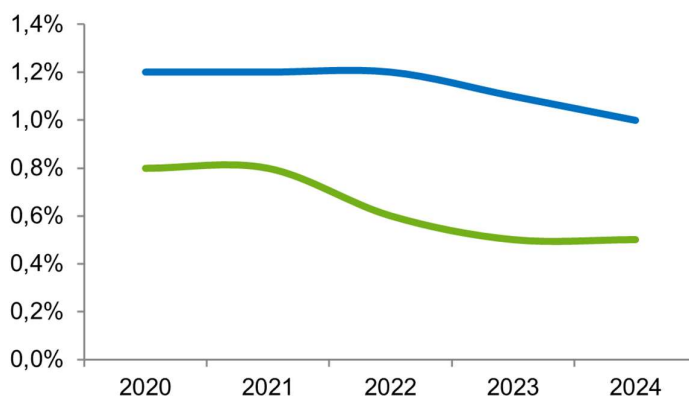
Het percentage jongeren tot 18 jaar waarbij de rechter op enig moment in de verslagperiode een maatregel dwingend heeft opgelegd. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan onder toezicht of onder voogdij geplaatst. In uitzonderlijke gevallen gaat de hulp of zorg door tot de leeftijd van 23 jaar.

Bron: CBS - Jeugdmonitor

Legenda grafiek

Groen: Westland

Blauw: Nederland

Jaar	Westland	Nederland
2020	0,8%	1,2%
2021	0,8%	1,2%
2022	0,6%	1,2%
2023	0,5%	1,1%
2024	0,5%	1,0%

Jongeren met jeugdreclassering

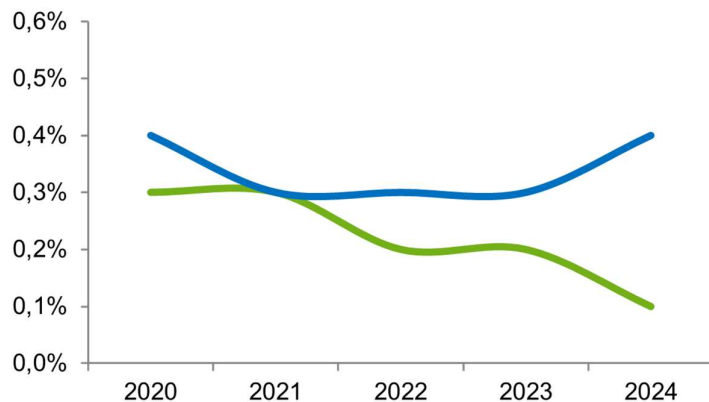
Het percentage jongeren (12-23 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-23 jaar). Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle van jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal kregen. Geeft de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder het misdrijf is begaan daartoe aanleiding (bijvoorbeeld bij jongvolwassenen met een verstandelijke beperking)? Dan kan het jeugdstrafrecht ook worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd 18 tot en met 22 jaar. De jongere krijgt passende begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. De kinderrechter of de officier van Justitie kunnen jeugdreclassering opleggen. Dat kan ook opstarten op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming in het vrijwillige kader. De begeleiding kan doorlopen tot de jongere 23 jaar wordt.

Bron: CBS - Jeugdmonitor

Legenda grafiek

Groen: Westland

Blauw: Nederland

Jaar	Westland	Nederland
2020	0,3%	0,4%
2021	0,3%	0,3%
2022	0,2%	0,3%
2023	0,2%	0,3%
2024	0,1%	0,4%

Clënten met een maatwerkarrangement Wmo

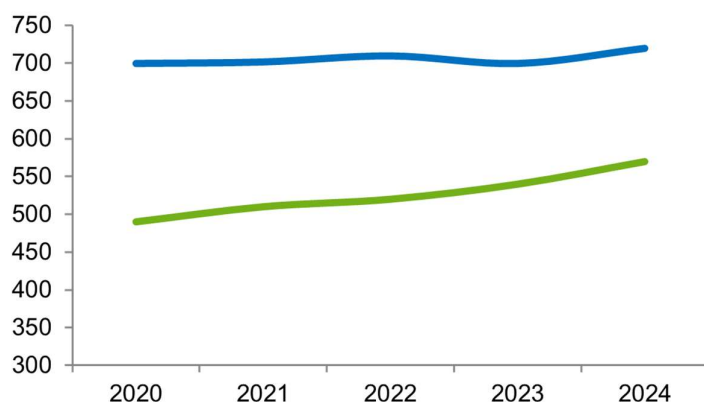
Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten.

Bron: CBS - Monitor Sociaal Domein WMO

Legenda grafiek

Groen: Westland

Blauw: Nederland

Jaar	Westland	Nederland
2021	510	702
2022	520	710
2023	540	700
2024	570	720
2025	540	660

Vroegtijdige schoolverlaters (VO + MBO)

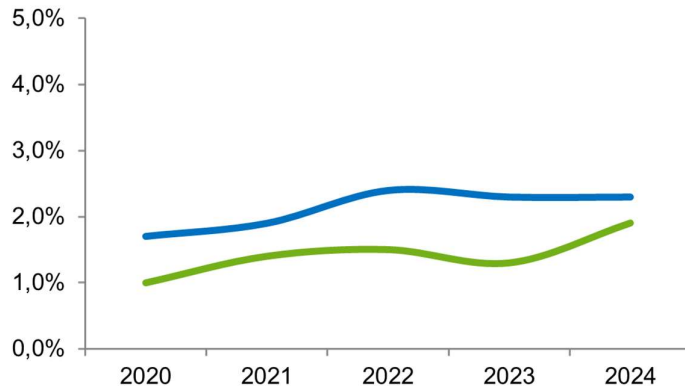
Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat. De cijfers van DUO hebben betrekking op schooljaren. De periodeaanduiding "2017" staat voor schooljaar "2017/2018".

Bron: DUO/Ingrado

Legenda grafiek

Groen: Westland

Blauw: Nederland

Jaar	Westland	Nederland
2020	1,0%	1,7%
2021	1,4%	1,9%
2022	1,5%	2,4%
2023	1,3%	2,3%
2024	1,9%	2,3%

Externe ontwikkelingen/risico's

- Door de aanhoudende arbeidsmarktproblematiek kunnen partners en de gemeente bepaalde functies niet invullen. Hierdoor kunnen ze taken niet of niet volledig uitvoeren. Het grote aantal vacatures ten opzichte van werkzoekenden leidt bovendien tot meer jongeren die voortijdig stoppen met school.
- In het coalitieakkoord D66/VVD/CDA 2026-2030 staat dat Oekraïense vluchtelingen in Nederland tot 4 maart 2027 onder de Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB) vallen. Daarna komt er een tijdelijke verblijfsstatus van drie jaar, zonder inburgeringsverplichtingen maar met een verplichting tot het realiseren van passende huisvesting, de zogenaamde transitieperiode. Landelijk onderzoek laat zien dat 22% van de Oekraïners vrijwillig zal terugkeren; 78% wil in Nederland blijven. Op dit moment verblijven er circa 2.200 Oekraïners in Westland (400 in de gemeentelijke opvang en 1.800 in de particuliere opvang). Dit betekent dat wij voor circa 1.700 mensen (78%) passende huisvesting zouden moeten realiseren. Rijksbeleid voor de transitieperiode is nog niet gepubliceerd.
- Volgens het coalitieakkoord D66/VVD/CDA 2026-2030 blijft de spreidingswet voorlopig in stand, om zo een evenwichtige verdeling van asielzoekers over gemeenten te waarborgen. De wet vervalt zodra er voldoende vaste en flexibele opvangplekken van het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) beschikbaar zijn.
- In het coalitieakkoord is opgenomen dat de Asielnoodmaatregelenwet wordt ingevoerd zodra de Eerste kamer instemt. De verwachting van het Rijk is dat de instroom van asielzoekers daarmee sterk afneemt. Het effect van de wet is nu nog niet duidelijk. Bij een forse daling van de instroom hoeft de gemeente maar beperkt statushouders te huisvesten en is een opvangvoorziening zoals het Carlton Naaldwijk niet langer nodig.
- Het coalitieakkoord stelt dat gemeenten zelf mogen bepalen of zij statushouders voorrang geven bij sociale huur, zolang er geen goede alternatieven zijn voor hun huisvesting. Het Rijk wil met gemeenten een bindend convenant sluiten over flexlocaties voor tijdelijke woningen, waar statushouders, Oekraïners en andere inwoners met tijdelijke

huisvestingsbehoefte samen kunnen wonen. Zodra voldoende alternatieve huisvesting beschikbaar is, vervalt de wettelijke mogelijkheid tot voorrang.

- In het coalitieakkoord is het streven opgenomen dat statushouders direct een startbaan krijgen, gecombineerd met taallessen. Ook wordt ingezet op economische zelfstandigheid binnen gezinnen: niet alleen mannen maar ook vrouwen uit statushoudergezinnen moeten solliciteren als het gezin gebruikmaakt van een uitkering. Er wordt onderzocht of bij weigering een verlaging van de uitkering mogelijk is.
- Voor de inburgeringstaak ontvangen gemeenten middelen de Specifieke Uitkering Inburgering (SPUK Inburgering): de hoogte hangt af van de taakstelling. Door beperkte uitstroom van statushouders naar reguliere woningen komt het behalen van de taakstelling onder druk te staan. Dit kan gevolgen hebben voor de financiering.
- Een deel van de budgetten van de Brede Specifieke Uitkering Gezond en Actief Leven Akkoord (SPUK-GALA) loopt af na 2025 en de rest na 2026. Het is nog onzeker of de budgetten vanaf 2027 doorlopen en zo ja, voor welk bedrag.
- Het is onzeker of het Integraal Zorgakkoord (IZA) blijft bestaan en of er een Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) komt. Dit beïnvloedt lopende interventies; mogelijk moeten we stoppen met bepaalde interventies of moeten lokale middelen worden ingezet.

Verbonden partijen

Onderstaande verbonden partijen preferente subsidiepartners (systeempartners) leveren een bijdrage aan het behalen van de doelen van dit programma:

Verbonden partijen

- Sociaal Kernteam Westland;
- Patijnenburg;
- Jeugd Gezondheidszorg Zuid-Holland West;
- GGD en Veilig Thuis Haaglanden;
- Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden.

Systeempartners

- Vitis Welzijn;
- Bibliotheek Westland;
- Cultuurweb;
- WestlandTheater De Naald;
- Westlands Museum;
- WOS.

Kaderstellende beleidsnota's

- Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ 2015;
- Algemene subsidieverordening Westland 2024;
- Beleids- en nadere regels tegemoetkoming in de kosten van Kinderopvang Westland;
- Hervormingsagenda Jeugd;
- Beleidsregels Eigen bijdrage ontheemden Oekraïne gemeente Westland 2025
- Beleidsregels Bijzondere Bijstand en Individuele Inkomenstoeslag Westland 2025;
- Beleidsregels Krediethypotheek Participatiewet Westland 2021;
- Beleidsregels Participatiewet gemeente Westland 2016;

- Beleidsregels Parttime ondernemen gemeente Westland 2018;
- Beleidsregels terug- en invordering Bbz 2004 gemeente Westland 2020;
- Beleidsplan schuldhulpverlening 2025-2028;
- Beleidsregels schuldhulpverlening gemeente Westland 2021
- Beleidsregels Tozo terug- en invordering bedrijfskapitaal gemeente Westland;
- Beleidsregels wet inburgering 2012;
- Beleidsregels Wet op de lijkbezorging gemeente Westland;
- Beleidsregels brede ondersteuning Toeslagenaffaire gemeente Westland 2024
- Goed Wonen in een Goede Woning (Visie Wonen, Welzijn, Zorg 2022-2027)
- H5 Inkoopvisie ondersteuning Wmo 2021;
- Inkoopstrategie Jeugdhulp Regio Haaglanden 2027;
- Lokaal Educatieve Agenda (LEA) 2022 -2025;
- Nadere Regels Sociale Participatie Kinderen Westland;
- Plan van Aanpak specifieke uitkering sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026;
- Uitvoeringsplan Brede SPUK-GALA Gemeente Westland 2024-2026
- Beleidsplan Regenbooggemeente Westland Jaarplan 2024-2026
- Regionaal programma RMC-regio Haaglanden 2021- 2024 (verlengd);
- Regiovisie aanpak huiselijk geweld Haaglanden 2019-2022 (verlengd);
- Regiovisie jeugdhulp Haaglanden 2021-2026;
- Regiovisie Transformatie van Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis en van
- Maatschappelijke opvang naar Maatschappelijk Wonen 2022-2026;
- Re-integratieverordening gemeente Westland 2024;
- Strategisch Beleidskader Sociaal Domein 2025;
- Subsidiebeleid Westland;
- Subsidieregeling instandhouding gemeentelijke monumenten 2024;
- Uitvoeringsagenda Beschermd Wonen en Maatschappelijke opvang 2022-2026;
- Verordening Sociale participatie kinderen Westland;
- Verordening Leerlingenvervoer gemeente Westland 2018;
- Verordening loonkostensubsidie Participatiewet gemeente Westland;
- Verordening Tegemoetkoming Kinderopvang SMI;
- Verordening vestigen uitsluitend recht Collectieve Aanvullende Verzekering;
- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Westland 2015;
- Verordeningen volgend uit de Wmo, de Jeugdwet, de Participatiewet en de Wet Schuldhulpverlening;
- Verordening jeugdhulp Westland 2025;
- Vrijlaten donaties energiearmoede;
- Westland Cultuurkoers 2030;
- Kerkervisie gemeente Westland;
- Nota Cultuurhistorisch erfgoed Westland 2005.

Wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

Product	Rekening 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Rekening 2025	Saldo
Exploitatie					
Lasten					
Burgerzaken (incl. basisregistratie personen)	6.256	6.154	6.339	6.377	38
Cultuur	7.492	6.821	9.764	8.825	-939
Doorontwikkeling dienstverlening Sociaal Domein	1.053	529	497	433	-64
Inburgering	2.357	674	2.332	2.423	91
Inkomen(svoorzieningen) inclusief toezicht	32.259	31.740	35.269	36.105	835
Integratie	11.329	10.508	11.697	11.824	127
Jeugd(hulp)	43.399	44.368	44.737	44.631	-106
Opvang vluchtelingen en statushouders	10.663	3.214	10.685	9.991	-694
Schuldhelpverlening	2.362	2.020	2.840	2.929	89
Sterke basis	14.103	12.567	14.780	15.704	924
Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO)	26.770	29.268	28.999	28.784	-215
	158.043	147.864	167.940	168.026	86
Baten					
Burgerzaken (incl. basisregistratie personen)	-3.043	-2.458	-3.005	-3.083	-79
Cultuur	-291	0	-114	-112	1
Doorontwikkeling dienstverlening Sociaal Domein	-14	0	0	0	0
Inburgering	-1.632	-10	-1.540	-1.604	-64
Inkomen(svoorzieningen) inclusief toezicht	-27.256	-24.913	-27.996	-28.796	-800
Integratie	1	0	-99	-98	0
Jeugd(hulp)	-139	-93	-93	-135	-42
Opvang vluchtelingen en statushouders	-11.940	-2.775	-11.047	-9.483	1.564
Schuldhelpverlening	-564	0	-885	-971	-86
Sterke basis	-2.291	0	-2.015	-3.212	-
					1.198
Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO)	-1.523	-315	-3.897	-3.793	105
	-48.693	-30.564	-50.690	-51.287	-597
	109.349	117.300	117.250	116.739	-511
Mutaties reserves					
Toevoeging aan de reserves					

Product	Rekening 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Rekening 2025	Saldo
Zorg, welzijn en cultuur mutatie reserve	5.606	0	5.411	5.483	72
	5.606	0	5.411	5.483	72
Onttrekking aan de reserves					
Zorg, welzijn en cultuur mutatie reserve	-4.423	-966	-6.898	-7.063	-165
	-4.423	-966	-6.898	-7.063	-165
	1.183	-966	-1.487	-1.579	-93
Saldo programma	110.532	116.334	115.764	115.160	-604

Een min-bedrag betekent een voordeel, baat, onttrekking uit reserve of een voordelig saldo.

Product	Lasten	Baten	Saldo
Burgerzaken	38N	79V	41V
Overige kleine afwijkingen	38N	79V	41V
Cultuur	939V	1N	938V
Verhuizing WOS: Voor de verhuizing van de WOS is incidenteel € 1.797.000 beschikbaar gesteld in 2025. Een deel van de subsidie wordt echter uitbetaald in 2026. Hierdoor ontstaat een voordeel in 2025 van € 704.000. Aan de raad zal worden voorgesteld dit bedrag over te hevelen naar 2026.	704V	-	704V
Uitbreiding Westlands Museum: In 2025 is er incidenteel € 317.900 beschikbaar gesteld uit de reserve Maatschappelijk nut ter dekking van de uitbreiding van het Westlands Museum. Een deel van de subsidie wordt echter uitbetaald in 2026 waardoor er een voordeel ontstaat van € 217.900 in 2025. Bij de reserve mutaties zorgt dit voor een lagere onttrekking, per saldo is dit budgettair neutraal. In 2026 zal aan de raad worden voorgesteld het resterende deel te onttrekken.	218V	-	218V
Overige kleine afwijkingen	17V	1N	16V
Doorontwikkeling dienstverlening Sociaal Domein	64V	-	64V
Overige kleine afwijkingen	64V	-	64V
Inburgering	91N	64V	27N
Overige kleine afwijkingen	91N	64V	27N
Inkomen(svoorzieningen) inclusief toezicht	835N	800V	35N
Voorziening dubieuze debiteuren (SOZA): Conform de jaarlijkse systematiek wordt de Voorziening dubieuze debiteuren (SOZA) geactualiseerd. In 2025 wordt in totaal € 685.000 onttrokken uit de voorziening en € 537.000 gestort in de voorziening. Dit ziet voornamelijk op de BBZ (Besluit bijstandsverlening zelfstandigen) Levensonderhoud van gevestigde ondernemers, waar enkele grote verstrekte leningen na een opschoonactie buiten invordering zijn gesteld.	537N	685V	148V
Bijdrage statushouders Fletcherhotel: Vanuit het overschot op de gebundelde uitkering (BUIG) worden kosten betaald voor personen die langer dan de HAR-periode in het hotel verblijven en recht hebben op een bijstandsuitkering. De HAR-periode is per 1-1-2025	240N	-	240N

Product	Lasten	Baten	Saldo
verlengd van zes maanden naar twaalf maanden. Het aantal personen die reeds voor 1-1-2025 zijn ingestroomd in het hotel en die langer dan de HAR-periode in het hotel verblijven, ligt in 2025 hoger dan waar vooraf rekening mee is gehouden. Dit resulteert in een nadeel van € 240.000.			
Bijstand: Bij de lasten en baten van de bijstand is per saldo een klein voordeel ontstaan van € 162.000. De totale inkomsten en uitgaven liggen rond de € 27,4 miljoen. De afwijking is minder dan 1% van het budget. De realisatie ligt hiermee in lijn met de begroting.	7V	155V	162V
Overige kleine afwijkingen	65N	40N	105 N
Integratie	127N	-	127N
Extra rijksmiddelen: Via de decembercirculaire 2025 heeft het Rijk middelen beschikbaar gesteld ter compensatie van een belastingmaatregel voor medewerkers van sociaal ontwikkelbedrijven. Conform gemaakte afspraken zijn deze middelen volledig overgemaakt naar Patijnenburg, het Sociaal Ontwikkelbedrijf van gemeente Westland. Omdat de publicatie van de decembercirculaire 2025 pas halverwege december plaatsvond, was het technisch niet meer mogelijk om deze mutatie te verwerken in de gemeentelijke begroting 2025. Dit resulteert in een tekort op het product Integratie van € 171.000 en binnen het product Algemene uitkering gemeentefonds en stelposten in programma 10 een overschot.	171N	-	171N
Overige kleine afwijkingen	44V	-	44V
Jeugd(hulp)	106V	42V	148V
Sociaal kernteam: In 2025 is er een klein overschot van € 80.000 op een begroting van € 11 miljoen ontstaan bij het SKT.	80V	-	80V
Overige kleine afwijkingen	26V	42V	68V
Opvang vluchtelingen en statushouders	694V	1.564N	870N
Door optimalisatie van inzet personeel en inzet externe inhuur zijn de loonkosten € 300.000 lager dan begroot.	300V	-	300V
Vanuit het Rijk worden de leefgeldverstrekkingen aan Oekraïners vergoed dit is inclusief een administratieve vergoeding voor gemeentelijke werkzaamheden. Het aantal leefgeld dossiers in de particuliere opvang is lager gebleken dan verwacht (70 i.p.v. 200 voor dossiers die een maand of langer hebben gelopen). Dit samen met diverse vormen van gezinsopbouw per dossier levert per saldo een voordeel op.	320V	256N	64V
Per 1 januari 2025 is de HAR -regeling verlengd naar een jaar. Echter vanuit de oude regeling (tot 1 januari 2025) was de opvangvergoeding voor een half jaar. Gezien het tekort aan passende woonruimte voor met name alleengaande statushouders is de uitstroom - ondanks de langere HAR-periode - beperkter gebleven dan geraamd. Hierdoor is vanuit het restant BUIG-gelden een hoger bedrag voor voedsel en onderdak ten bate gekomen van de exploitatie van de opvanglocatie Carlton.	-	339V	339V
Er is onvoldoende rekening gehouden met het feit dat door de verlengde HAR-opvangperiode van een half jaar naar een jaar, een	-	1091N	1091N

Product	Lasten	Baten	Saldo
groter deel van het recht op de HAR gelden betrekking heeft op de jaarschijf 2026. Dit zorgt voor een nadeel in 2025.			
Vanwege een berekeningsfout is rekening gehouden met een te hoge nog te ontvangen positie met betrekking tot de HAR(+)-regeling. Hieruit volgt een nadeel van € 523.000.	-	523N	523N
Overige kleine afwijkingen	74V	33N	41V
Schuldhelpverlening	89N	86V	3N
Overige kleine afwijkingen	89N	86V	3N
Sterke basis	924N	1.198V	274V
Specifieke uitkeringen: van het rijk ontvangt de gemeente de Brede SPUK en SPUK in het kader van integraal zorg akkoord (IZA). De IZA middelen worden regionaal ingezet, waarbij de gemeente Westland fungeert als doorgeefluik. Op de uitkeringen is € 1,1 miljoen meer ontvangen en € 1,1 miljoen meer uitgegeven dan begroot. Per saldo is dit budgetneutraal.	1.178N	1.178V	-
Brede SPUK: Er is een voordeel van € 289.000 ontstaan omdat er meer uitgaven dan gedacht verantwoord konden worden onder de Brede specifieke uitkering. Hierdoor ontstaat een voordeel binnen de eigen begroting.	289V	-	289V
Overige kleine afwijkingen	35N	20V	15N
Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)	215V	105N	110V
2e lijns Wmo voorzieningen: op de 2e lijns Wmo voorzieningen is per saldo een voordeel ontstaan van € 34.000. Op een totaal budget voor voorzieningen van € 23 miljoen is dit geen significante afwijking.	99V	65N	34V
Overige kleine afwijkingen	106V	40N	66V
Subtotaal baten en lasten	86N	597V	511V
Mutaties reserves			
Uitbreiding Westlands Museum: In 2025 is er incidenteel € 317.900 beschikbaar gesteld uit de reserve Maatschappelijk nut ter dekking van de uitbreiding van het Westlands Museum. Een deel van de subsidie wordt echter uitbetaald in 2026 waardoor er € 217.900 minder is onttrokken.	-	218N	218N
opvang vluchtelingen en statushouders: Na de 2e afwijkingenrapportage was het verwacht resultaat op het product opvang vluchtelingen en statushouders € 362.000. Dit bedrag zou worden gestort in de reserve opvang vluchtelingen en statushouders. In werkelijkheid is het resultaat op het product € 14.000, met als gevolg een negatieve afwijking van € 348.000. Dit resultaat wordt afgewenteld op de reserve. Aan de batenkant is er € 439.000 onttrokken ter dekking van de kapitaallasten op het product. Door een hogere storting in de reserve, resulteert een resultaat van € 348.000 voordelig.	92N	439V	348V
Overige kleine afwijkingen	20V	57N	37N
Subtotaal mutaties reserves	72N	165V	93V
Saldo programma	158N	762V	604V

2.6 Openbare orde en veiligheid

Veiligheid vormt de basis van prettig wonen en een vitale leefomgeving. Als gemeentelijke organisatie werken we samen met onze partners, inwoners, ondernemers en veiligheidspartners aan het vergroten van dit veiligheidsgevoel zoals gemeten in de veiligheidsmonitor van het CBS. Voor een veilig Westland hebben we hen allemaal nodig. Zij kunnen bijdragen aan (meer) veiligheid voor zichzelf en de omgeving. We hanteren daarbij de prioritering zoals opgenomen in het Westlands Veiligheidsbeleid 2023-2026.

De volgende producten zijn onderdeel van het programma Openbare orde en Veiligheid:

- Openbare orde en veiligheid,
- Aanpak ondermijning
- Zorg en veiligheid
- Jeugd en veiligheid
- Leefbaarheid en veiligheid
- Bedrijvigheid en veiligheid
- Fysieke veiligheid,
- Integriteit
- Veilige publieke taak.

Openbare orde en veiligheid

Gemeente Westland wil een veilige gemeente zijn en blijven, waar mensen veilig kunnen wonen, werken en recreëren. Dat geldt thuis, op het strand, tijdens het uitgaan, in winkelcentra en op bedrijventerreinen. Mensen moeten zich overal veilig voelen, zowel buiten als in hun eigen omgeving. Om dit te bereiken voert team Openbare Orde en Veiligheid samen met partners het Westlands Veiligheidsbeleid uit. Over de voortgang hiervan in 2025 is een raadsinformatiebrief opgesteld.

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
We willen een veilige gemeente zijn en blijven, waar mensen veilig kunnen wonen, werken en recreëren.	We brachten interne en externe informatie, binnen de wettelijke mogelijkheden, bij elkaar en gebruikten deze informatie om (integrale) controles uit te voeren. In 2025 waren dit er 52.
	We speelden proactief in op de verhoogde veiligheidseisen rondom de NAVO-top in Den Haag (24-26 juni 2025). We schermten maritieme zones af, monitorden verkeersstromen en beperkten evenementenrisico's vroegtijdig.
Het bevorderen van naleving van geldende rechtsregels en voorschriften.	We pasten meerdere keren de Wet Bibob toe. We hielden toezicht op de naleving van de regelgeving, waaronder de Algemene Plaatselijke Verordening (APV). Ook pasten we veelvuldig het Damoclesbeleid toe (bestuurlijk optreden tegen drugsmisdriven).

Aanpak ondermijning

Ondermijning is ook in 2025 een belangrijk thema. Bij ondermijnende criminaliteit raken de onder- en bovenwereld met elkaar verweven. Criminelen maken voor hun illegale activiteiten gebruik van dezelfde legale diensten en voorzieningen als gewone inwoners. Deze vorm van criminaliteit is diep verankerd in de lokale samenleving, ook in Westland. Als gemeente weren we ons hiertegen en pakken we de regie op een integrale aanpak.

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Meer zicht krijgen op ondermijnende criminaliteit.	We brachten interne en externe informatie, binnen de wettelijke mogelijkheden, bij elkaar. We lieten dit waar nodig leidend zijn voor (integrale) controles.
Vergroten van de weerbaarheid: bestuurlijk, ambtelijk en van inwoners en ondernemers.	We organiseerden diverse (interne) opleidingen, trainingen en informatiebijeenkomsten.
Vergroten eigen verantwoordelijkheid van inwoners en bedrijven.	We boden handelingsperspectieven door uit te leggen hoe signalen zijn te herkennen en waar deze gemeld kunnen worden. Dit deden we door het uitvoeren van bewustwordingscampagnes zoals huis-aan-huis flyeracties, het inzetten van een lokbus en lok-drugsdumping en de inzet van de ondermijningsbus.
Voorkomen en bestrijden van ondermijnende criminaliteit.	We voerden diverse controles uit onder regie van het Westlands Controle Team (WCT) in samenwerking met de politie, het OM en inspectiediensten. Waar nodig maakten we gebruik van bestuursrechtelijke handhavingsmiddelen.

Zorg en veiligheid

Binnen gemeente Westland gaan we uit van de eigen kracht van onze inwoners en ondernemers. Voor de groep die het niet alleen redt biedt gemeente Westland passende ondersteuning. Dit is in het belang van de betrokkenen zelf. En soms ook van de openbare orde en veiligheid, omdat deze groep een risico voor zichzelf is maar ook voor de omgeving. Om de zorg voor deze kwetsbare groep en hun omgeving blijvend te verbeteren en de bijbehorende veiligheidsproblematiek aan te pakken werken zorg- en veiligheidspartners nauw samen.

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Vroegtijdig actie ondernemen op zorg- en veiligheidsvraagstukken om escalatie te voorkomen.	We hebben ingezet op het registreren van zorg- en veiligheids casuïstiek via de veiligheidskamer. Onder regie van de zorg- en veiligheidskamer proberen we in casuïstiek (verdere) escalatie te voorkomen door gezamenlijke interventies te bepalen.

Jeugd en veiligheid

Groepen jongeren die overlast veroorzaken of criminele activiteiten plegen, beïnvloeden het woongenot en het veiligheidsgevoel van inwoners en ondernemers negatief. Op bepaalde plekken in de gemeente intimideren deze groepen jongeren de omgeving zichtbaar. Sommige jongeren raken zelfs betrokken bij criminele netwerken. Vaak worden deze jongeren gezien als dader of veroorzaker, maar regelmatig zijn ze ook slachtoffer. Ze hebben vaak problemen thuis of op school of kampen met gedrags- of verslavingsproblemen. Daardoor zijn deze jongeren kwetsbaar. We willen een veilige leefomgeving voor onze jeugd en voorkomen dat kwetsbare jongeren afglijden naar criminaliteit.

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Een prettige, gezonde en veilige omgeving voor de jeugd.	We werkten nauw samen met jongerenwerkers van Vitis Welzijn, politie en onderwijsinstellingen. Zij hebben het meeste contact met de jeugd. Voor de samenwerking met onderwijsinstellingen is gestart met de het programma Veilig In en Om School (VIOS). Ook controleerden we de naleving van de Alcoholwet, in de horeca en tijdens evenementen.
Voorkomen dat de lokale (kwetsbare) jeugd afglijdt naar criminaliteit.	We werkten integraal met lokale partners binnen de samenwerking van de Jeugdkamer. We voerden daarbij vooral preventieve acties uit naar aanleiding van signalen. Zo probeerden we verdere escalatie te voorkomen.
De jeugd en de rest van de maatschappij dichterbij elkaar brengen en het onderlinge acceptatieniveau te verhogen.	In casuïstiek probeerden we het contact tussen jeugd en overige inwoners of ondernemers te herstellen en/of te verstevigen.

Leefbaarheid en veiligheid

Het voorkomen van overlast is de afgelopen jaren een steeds belangrijkere taak geworden voor ons als gemeente. Dit komt deels door veranderingen in de maatschappij en omdat de politie zich minder bezighoudt met overlast en leefbaarheid. Overlast is iets wat iedereen anders ervaart; wat de een als overlast ziet, vindt een ander misschien niet zo erg. Dit geldt zowel voor inwoners als voor professionals, en daarom is het belangrijk om hier goed op te letten bij de aanpak van overlast.

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Vroegtijdig acteren op leefbaarheidsvraagstukken om escalatie te voorkomen.	We werkten met onze partners in de leefbaarheidskring aan een steviger proces vanaf melding tot aan (duurzame) oplossing.
Vergroten eigen verantwoordelijkheid van inwoners en bedrijven.	We boden ondersteuning aan onze buurtpreventieteams. We organiseerden diverse acties, waaronder een veiligheidskrant, om de meldingsbereidheid te vergroten.

Bedrijvigheid en veiligheid

Behalve de aanpak op leefbaarheid en veiligheid willen we als gemeente ook dat inwoners en ondernemers optimaal kunnen genieten van recreatiemogelijkheden, het uitgaansleven en evenementen in Westland.

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Veilige evenementen en recreatie.	We verleenden rechtmatige vergunningen op basis van de APV en Bijzondere Wetten. We evalueerden het verloop van de (grote) zomerevenementen. We hielden daarnaast toezicht op de naleving van de regels en vergunningsvoorschriften
Veilig ondernemersklimaat vasthouden en creëren waar nodig.	We organiseerden bijeenkomsten om de bewustwording van ondernemers te vergroten. Daarnaast namen we deel en boden we ondersteuning aan de samenwerkingsverbanden Veilig Ondernemen.

Fysieke veiligheid

Binnen het programma Openbare Orde en Veiligheid besteedden we ook aandacht aan de fysieke veiligheid. Dit bestaat uit crisisbeheersing en rampenbestrijding, verstoring van de openbare orde en de rol van de burgemeester als gezaghouder van de politie. Dit thema is van groot belang voor de veiligheid binnen Westland.

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Vakbekwame crisisorganisatie die adequaat, gekoppeld aan gestelde normen, optreedt bij crisissituaties en incidenten en een basiszorgniveau levert.	Om de ambtelijke organisatie voor te bereiden op haar rol tijdens crises, organiseerden we diverse trainingen en deden diverse functionarissen mee aan oefeningen (onder andere met politie, brandweer en geneeskundige tak (GHOR)). Daarnaast is de gemeentelijke crisisorganisatie herijkt aan de nieuwe organisatie en zijn de diverse rollen beter belegd in bestaande functies. Ook zijn er wachtdienstregelingen opgezet om beter gesteld te staan voor incidenten.
De openbare orde in het fysieke domein en de veiligheid van de inwoners en bedrijven waarborgen.	Om verstoringen van de openbare orde te voorkomen of te herstellen zette de burgemeester zijn bestuursrechtelijk instrumentarium diverse keren in. Bijvoorbeeld door het opleggen van gebiedsverboden en sluiting van panden waar drugs werd aangetroffen.

Integriteit

Het bevorderen en waarborgen van openheid en transparantie in het openbaar bestuur. Politieke ambtsdragers en ambtenaren handelen op moreel verantwoorde wijze, op basis van algemeen aanvaarde sociale en ethische normen.

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Integriteitbewustzijn en (moreel) verantwoord handelen van werknemers en politieke ambtsdragers bevorderen.	Met college en organisatie zijn bijeenkomsten geweest om het bewustzijn ten aanzien van integriteit te vergroten.
Vertrouwen van werknemers en politieke ambtsdragers in elkaar en vertrouwen van partners, ondernemers en inwoners in gemeente Westland.	We vergrootten het vertrouwen in de overheid door transparante besluiten te nemen en tijdig en juist te communiceren naar inwoners en het maatschappelijk middenveld.
Borgen van integriteit binnen de organisatie gemeente Westland.	We vergrootten het integriteitsbewustzijn door gerichte publicaties te delen, gesprekken te voeren met teams en individuele medewerkers en waar nodig op te treden bij nietinteger handelen.
Balans tussen zelfstandig oordelen en handelen van werknemers en politieke ambtsdragers. En het voorkomen en aanpakken van integriteits-schendingen.	Er zijn zowel teambijeenkomsten als individuele gesprekken gevoerd rondom mogelijke integriteitskwesaties.

Veilige publieke taak

Het organiseren van bewustwording en het geven van handelingsperspectief gericht op het voorkomen, beperken en afhandelen van agressie en geweld tegen politieke ambtsdragers en werknemers met een publieke taak.

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Beperking van VPT-gerelateerde incidenten en de juiste nazorg bieden na incidenten.	Diverse casussen zijn besproken met medewerkers en teams. Ook is er nazorg geboden wanneer dat nodig was.
Veilige gebouwen gemeente.	We stelden een plan op voor de verbetering van de veiligheid van beide gemeentehuizen. We starten in 2026 met de uitvoering.

Prestatie-indicatoren

Verplichte BBV-indicatoren

Verwijzingen Halt

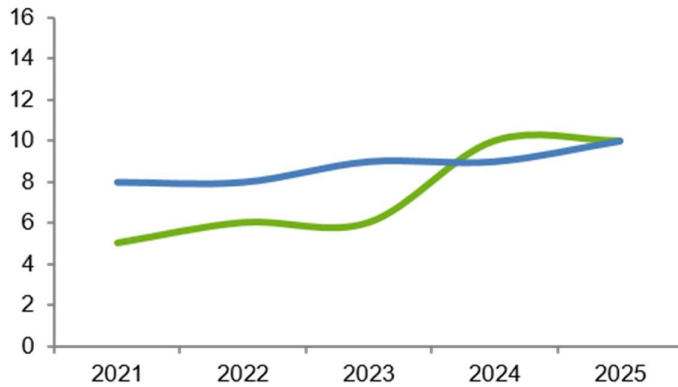
Jongeren van 12 t/m 17 jaar die een licht strafbaar feit plegen, worden door de politie, gemeentelijke handhavers of leerplichtambtenaren naar Bureau Halt verwezen voor een passende straf. Deze jongeren krijgen leeropdrachten en ook volgen er gesprekken met de jongere zelf en de ouders/verzorgers. Op deze manier kan deze groep jongeren hun strafbare feit rechtzetten zonder in aanraking te komen met het Openbaar Ministerie.

Bron Stichting Halt

Legenda grafiek

Groen: Westland

Blauw: Nederland

Jaar	Westland	Nederland
2021	5	8
2022	6	8
2023	6	9
2024	10	9
2025	10	10

Geweldsmisdrijven

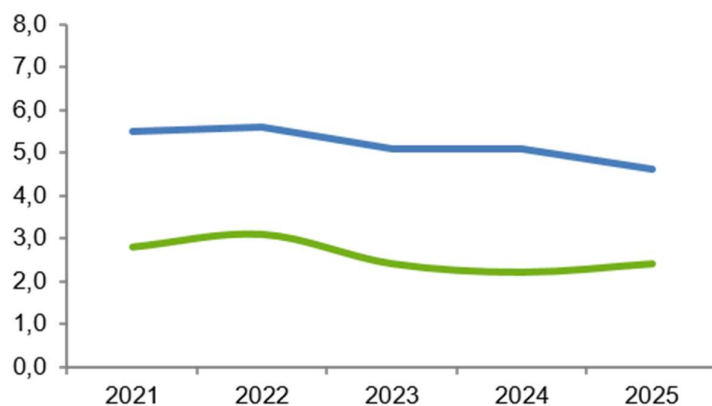
Het aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).

Bron CBS Criminaliteit

Legenda grafiek

Groen: Westland

Blauw: Zuid-Holland

Jaar	Westland	Zuid-Holland
2021	2,8	5,5
2022	3,1	5,6
2023	2,4	5,1
2024	2,2	5,1
2025	2,4	4,6

Diefstallen uit woning

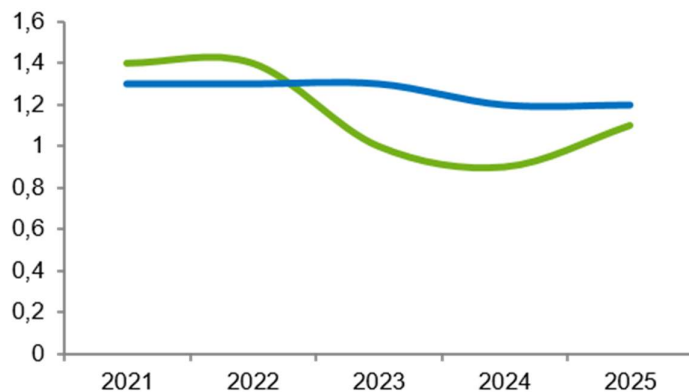
Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.

Bron CBS Diefstallen

Legenda grafiek

Groen: Westland

Blauw: Zuid-Holland

Jaar	Westland	Zuid-Holland
2021	1,4	1,3
2022	1,4	1,3
2023	1	1,3
2024	0,9	1,2
2025	1,1	1,2

Vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde (in de openbare ruimte)

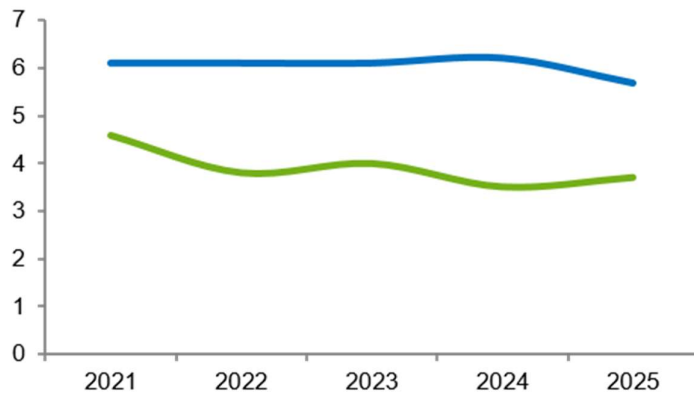
Het aantal per 1.000 inwoners. Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag. Voorbeelden hiervan zijn opruiing, huis-, computer- en lokaalvredebreuk, deelneming aan een criminele of terroristische organisatie, openlijke geweldpleging, godslastering, discriminatie en een valse aangifte doen. Omdat het delict mensenhandel en mensensmokkel vaak onder dezelfde feitcode geregistreerd worden zijn deze twee delicten samengeteld en weergegeven bij de gewelds- en seksuele misdrijven.

Bron CBS - Criminaliteit

Legenda grafiek

Groen: Westland

Blauw: Zuid-Holland

Jaar	Westland	Zuid-Holland
2021	4,6	6,1
2022	3,8	6,1
2023	4,0	6,1
2024	3,5	6,2
2025	3,7	5,7

Facultatieve indicatoren

Het rapportcijfer dat de inwoner toekent aan veiligheid (CBS Veiligheidsmonitor)

2019	2021	2023
7.4	7.5	7.6

Het rapportcijfer dat de inwoner toekent aan leefbaarheid (CBS Veiligheidsmonitor)

2019	2021	2023
7.6	7.6	7.7

Aandeel dat onveiligheidsgevoelens ervaart in de buurt (CBS Veiligheidsmonitor)

Westland	Nederland (70.000+ gemeenten)
10.9 % (2023)	19,3 (2023)

Aandeel dat enige vorm van overlast ervaart (fysieke verloedering, sociaal, verkeer en milieu) (CBS Veiligheidsmonitor)

Westland	Nederland (70.000+ gemeenten)
41,5 % (2023)	50,3 % (2023)

Externe ontwikkelingen/risico's

Het veiligheidsdomein kent verschillende ontwikkelingen, waar we rekening mee moeten houden bij de uitvoering van de taken en activiteiten en het benutten van de beschikbare middelen. Zoals:

- Maatschappelijke weerbaarheid is een vraagstuk dat ook het veiligheidsdomein raakt. Als ambtelijke organisatie zetten we hier integraal op in.
- De capaciteitskrapte bij samenwerkingspartners, zoals de politie en het Openbaar Ministerie, vraagt vanwege de meervoudige afhankelijkheden om meer strategische overwegingen.
- Westland heeft 32 bedrijventerreinen, waar veel bedrijvigheid en vervoersbewegingen zijn. Dit leidt tot een perfecte voedingsbodem voor ondermijnende criminaliteit. De aanpak hiertegen kan leiden tot een waterbedeffect. Een striktere aanpak in andere gebieden van Nederland kan resulteren in een verplaatsing van de problematiek naar Westland. Dit vraagt dus om een onverminderde alertheid en afstemming bovenlokaal.

Verbonden partijen

Veiligheidsregio Haaglanden (VRH) levert een bijdrage aan de uitvoering van de doelstellingen in dit programma.

Kaderstellende beleidsnota's

- Westlands veiligheidsbeleid 2023-2026;
- Regionaal beleidsplan politie, eenheid Den Haag: 'Coalitie voor veiligheid 2023-2026';
- Coalitie tegen ondermijning 2023 e.v.;
- Regionaal beleidsplan Rampenbestrijding en Crisisbeheersing en Regionaal risicoprofiel 2023-2026;
- Meerjarenbegroting Veiligheidsregio Haaglanden (VRH) 2023-2026;
- Uitvoerings- en handavingsstrategie 2022-2025, vergunningen, toezicht en handhaving, december 2021;
- Damoclesbeleid.
- Bibob-beleid.

Wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

Product	Rekening 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Rekening 2025	Saldo
Exploitatie					
Lasten					
Aanpak ondermijning	1.571	774	1.673	1.683	10
Bedrijvigheid en veiligheid	990	1.045	1.073	1.051	-21
Fysieke veiligheid	8.527	8.506	8.841	8.706	-135
Integriteit	80	128	119	87	-32
Jeugd en veiligheid	137	103	132	124	-8
Leefbaarheid en Veiligheid	313	362	340	328	-12
Openbare Orde en Veiligheid	1.937	2.729	704	675	-29
Zorg en veiligheid	201	175	197	181	-16
	13.757	13.823	13.078	12.835	-243
Baten					
Aanpak ondermijning	-919	0	-1.059	-1.178	-119
Bedrijvigheid en veiligheid	-167	-31	-32	-43	-10
Fysieke veiligheid	0	0	0	0	0
Integriteit	0	0	0	0	0
Jeugd en veiligheid	0	0	-26	-19	6
Leefbaarheid en Veiligheid	0	0	0	0	0
Openbare Orde en Veiligheid	2	-15	-15	-166	-151
Zorg en veiligheid	0	0	0	0	0
	-1.083	-46	-1.132	-1.406	-274
	12.675	13.776	11.947	11.429	-517
Mutaties reserves					
Toevoeging aan de reserves					
Openbare orde en veiligheid mutatie reserve	75	0	0	0	0
	75	0	0	0	0
Onttrekking aan de reserves					
Openbare orde en veiligheid mutatie reserve	0	0	-85	-85	0
	0	0	-85	-85	0
	75	0	-85	-85	0
Saldo programma	12.750	13.776	11.862	11.344	-517

Een min-bedrag betekent een voordeel, baat, onttrekking uit reserve of een voordelig saldo.

Product	Lasten	Baten	Saldo
Aanpak ondermijning	10N	119V	109V
De personele kosten voor de Weerbare Sierteelt waren wel begroot, de dekking vanuit de SPUK Weerbare Sierteelt echter niet. Het voordeel heeft dus enkel een administratieve oorzaak.	-	119V	119V

Product	Lasten	Baten	Saldo
Overige kleine afwijkingen (aanpak ondermijning algemeen)	10N	-	10N
Bedrijvigheid en veiligheid	21V	10V	31V
Overige kleine afwijkingen	21V	10V	31V
Fysieke veiligheid	135V	-	135V
Op basis van de realisatie in 2025 is de bijdrage aan de Veiligheidsregio Haaglanden voor 2025 met € 133.000 verlaagd, hetgeen heeft geleid tot een incidenteel voordeel.	133V	-	133V
Overige kleine afwijkingen	2V	-	2V
Integriteit	32V	-	32V
Overige kleine afwijkingen	32V	-	32V
Jeugd en veiligheid	8V	6N	2V
Overige kleine afwijkingen	8V	6N	2V
Leefbaarheid en veiligheid	12V	0	12V
Overige kleine afwijkingen	12V	0	12V
Openbare orde en veiligheid	29V	151V	180V
De invordering van verbeurde dwangsommen leidt tot een incidenteel voordeel.	-	151V	151V
Overige kleine afwijkingen	29V	-	29V
Zorg en veiligheid	16V	-	16V
Overige kleine afwijkingen	16V	-	16V
Subtotaal baten en lasten	243V	274V	517V
Mutaties reserves			
Overige kleine afwijkingen	-	-	-
Subtotaal mutaties reserves	-	-	-
Saldo programma	243V	274V	517V

2.7 Onderwijs en sport

Sport en onderwijs dragen in belangrijke mate bij aan een prettig leefklimaat in Westland. Zij ondersteunen de persoonlijke ontwikkeling van inwoners en versterken de sociale structuur in onze samenleving. Vanuit zowel een sociaal als educatief perspectief is het van belang om structureel aandacht te besteden aan deze domeinen.

We streven naar een samenleving waarin alle kinderen kunnen meedoen, nu en later als volwassene. Meedoen is essentieel voor zowel het kind als de brede gemeenschap. Kinderen moeten de kans krijgen zich zo goed mogelijk te ontwikkelen en uit te groeien tot wie zij willen en kunnen zijn. Dit doen we zo inclusief mogelijk, zodat ieder kind, ongeacht achtergrond of omstandigheden, dezelfde ontwikkelkansen krijgt.

Onderwijs

Onze inzet richt zich op het bevorderen van kansengelijkheid, het realiseren van inclusiever onderwijs, het versterken van de doorgaande ontwikkellijn van 0–23 jaar en het verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. We richten ons op de leefomgeving waarin kinderen en jongeren dagelijks opgroeien: thuis, op school, in de kinderopvang en in de wijk. Daarbij hebben we aandacht voor cognitieve ontwikkeling, gezond gedrag en sociaal-emotionele groei. We vertrouwen op de ontwikkelkracht en de nieuwsgierige en onderzoekende houding van elk kind.

Onderwijs staat niet op zichzelf. Het raakt direct aan beleidsterreinen zoals jeugdhulp, welzijn, veiligheid, arbeidsmarkt en ruimtelijke ontwikkeling. De samenhang met onderwijshuisvesting is daarbij cruciaal: de kwaliteit, spreiding en functionaliteit van schoolgebouwen bepalen mede in hoeverre inclusie, preventie en samenwerking in en rondom school mogelijk zijn.

Het realiseren van deze ambities vraagt om een brede, integrale aanpak. Daarom zetten we sterk in op samenwerking tussen onderwijs, kinderopvang, zorg- en welzijnsorganisaties en andere betrokken partners. Alleen door deze gezamenlijke inzet kunnen we een duurzaam en toekomstbestendig fundament leggen voor de ontwikkeling van alle kinderen en jongeren in Westland.

Sport

Inwoners en bedrijven zijn zeer betrokken bij de sportverenigingen van Westland. Hierbij past een gemeentelijke overheid die faciliteert in de basisvoorzieningen van sportaccommodaties en ondersteunt in situaties die daarom vragen. Verduurzaming is daarbij ook belangrijk. Het is van belang dat de sportfaciliteiten in de dorpskernen meegroeien met Westland, zodat alle Westlanders dichtbij huis kunnen sporten en bewegen. We investeren daarom op meerdere manieren in sport. Bijvoorbeeld door samen met verenigingen te investeren in accommodaties, zodat er voldoende sportfaciliteiten zijn van een goede kwaliteit. We investeren in topsport door talenten te ondersteunen en topsportevenementen te faciliteren. Daarnaast stimuleren we alle Westlanders om in beweging te komen, waarbij we extra aandacht hebben voor kwetsbare doelgroepen. Daarom blijven we het Sportakkoord Westland actief uitvoeren en investeren we in een veilig en positief sportklimaat omdat iedereen veilig en met plezier moet kunnen sporten en bewegen.

Sportbeleid en accommodaties

Sporten is goed voor de gezondheid. Het zorgt voor een betere kwaliteit van leven, een hogere levensverwachting, een lager ziekteverzuim en een hogere arbeidsproductiviteit. Dit zorgt voor

lagere zorgkosten. Sporten is ook belangrijk voor de mentale gezondheid. Er is meer sociaal contact, minder eenzaamheid en het zorgt voor betere leerprestaties. Verder helpt het ook om de leefbaarheid in buurten te verbeteren en om jeugdoverlast te voorkomen. Zo helpt sporten ook om maatschappelijke doelen te halen.

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Voldoende (duurzame) sportfaciliteiten op de sportparken en in de buitenruimte.	We stelden de programmering 2026-2029 van de Strategische Accommodatieplanning Sport vast. Hierdoor wordt de komende jaren op structurele basis geïnvesteerd in de huidige en toekomstige capaciteitstekorten voor buitensport en binnensport.
	We rondde de verduurzaming van sportcentrum De Wielepet af.
Een krachtig verenigingsleven waarin iedereen mee kan doen (Sportbeleid).	Samen met onder andere gezondheid en welzijn stimuleerden we sport en bewegen met gerichte interventies, ook voor kwetsbare doelgroepen.
	Vitis Welzijn voerde het Sportakkoord Westland 2023-2026 uit.
	We droegen financieel bij aan initiatieven die zorgen dat inwoners meer sporten en bewegen.
	We waren Host City van de Nationale Sportweek, waardoor we sport en bewegen nog meer op de kaart hebben gezet.
	Het platform Westland Actief is live gegaan. Dit draagt bij aan toegankelijk en laagdrempelig sport- en beweegaanbod voor elke Westlander.
	We boden ondersteuning op maat voor sportaanbieders (verenigingen en ondernemende aanbieders) door de Sportadviseur van Vitis Welzijn.
Stimuleren van topsport in Westland.	We zetten het Topsportfonds Westland in voor de ondersteuning van talenten en de organisatie van topsportevenementen.
	We hielden het jaarlijkse Westlands Sportgala, met uitreiking van de Westlandse Sportprijzen.
Voldoende kwalitatief hoogwaardige sportaccommodaties verspreid over de kernen in Westland.	We zetten de 25% regeling voor investeringen in de accommodaties van sportverenigingen en scoutingsgebouwen voort. Hiermee dragen we bij aan de borging van voldoende kwalitatief hoogwaardige sportaccommodaties verspreid over alle kernen in Westland.
	We gaven gedeeltelijke vrijstelling van OZB voor sportverenigingen.
	We bereidden de uitbreiding van de capaciteit van Sportpark De Zweth voor en startten met de realisatie.

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
	We rondten de verkenning van een sportaccommodatie op Flora Campus Westland af.
	We startten de uitvoering van geluidswerende maatregelen bij tennis- en padelvereniging MLTV '90 in Monster.
	We rondten de uitbreiding van de capaciteit van Sportpark Verburch in Poeldijk af.
	We moderniseerden zwembad De Waterman en openden het opnieuw.
	We kenden subsidie toe voor de nieuwbouw van sporthal Westlandia.

Onderwijs

In Westland zetten we ons in voor gelijke ontwikkelkansen voor alle kinderen en jongeren. Onderwijs speelt hierbij een centrale rol: het biedt jongeren perspectief en vormt de basis voor hun verdere ontwikkeling en deelname aan de samenleving. Samen met schoolbesturen, kinderopvang, zorgpartijen en maatschappelijke partners werken we aan een onderwijsstelsel dat toegankelijk, inclusief en toekomstgericht is.

De ambities uit de Lokaal Educatieve Agenda 2022–2025 blijven richtinggevend, waarbij *gelijke kansen en een passende plek en ondersteuning voor ieder kind* de belangrijkste leidende principes zijn. Om deze ambities te realiseren richten we ons op het vroegtijdig signaleren en terugdringen van ontwikkel- en onderwijsachterstanden, het versterken van basisvaardigheden zoals taal en digitale vaardigheden, en het verminderen van laaggeletterdheid. Daarnaast zetten we in op het vergroten van het aantal jongeren dat een startkwalificatie behaalt en op duurzame begeleiding richting werk of participatie.

Een belangrijke opgave is het verder mogelijk maken van inclusiever onderwijs, met ondersteuning zo dichtbij mogelijk voor leerlingen die dit nodig hebben. Hiervoor is een sterke pedagogische basis cruciaal, van de vroege kinderjaren tot en met jongvolwassenheid. Goede samenwerking tussen onderwijs, opvang, jeugdhulp en andere partners is essentieel om die basis te versterken en om passende ondersteuning tijdig en effectief te organiseren.

De uitvoering van de leerplicht- en kwalificatieplicht is een wettelijke en maatschappelijke verantwoordelijkheid van de gemeente. We kiezen voor een proactieve aanpak van voortijdig schoolverlaten, waarbij we vroegtijdig contact leggen met jongeren, ouders en scholen. Zo voorkwamen we schooluitval en begeleidten we jongeren richting onderwijs, werk of participatie.

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Gelijke kansen voor iedereen. Gericht op cognitieve, sociale en emotionele ontwikkeling. Binnen Westland werken we toe naar een integrale aanpak rondom taalontwikkeling d.m.v. educatief partnerschap.	We verminderden onderwijsachterstanden in de voorschoolse periode door voorschoolse en vroegschoolse educatie (VVE) te faciliteren en door samenwerking in de keten te stimuleren.
	We maakten de peuteropvang zo toegankelijk mogelijk, ook voor kinderen van ouders zonder kinderopvangtoeslag. Hiervoor gaven we

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
	subsidies om de peuteropvang betaalbaar te houden.
	We hebben de projecten vanuit de LEA uitgevoerd die gericht waren op gelijke kansen voor iedereen.
	We zetten de projectgroep Preventieve Taalaanpak voort en breidden deze uit van 's-Gravenzande naar heel Westland
	We zetten de doorontwikkeling van Herkennen en Doorverwijzen bij laaggeletterdheid voort en breidden de inzet van de BoekStartCoach bij JGZ-consultatiebureaus uit.
	In Q1 en Q2 konden professionals uit kinderopvang, primair onderwijs, SKT en Vitis de cursus Herkennen en Doorverwijzen bij laaggeletterdheid volgen. In totaal deden 188 professionals mee; zij beoordeelden de cursus gemiddeld met een 8.0.
	Het informele aanbod van Bibliotheek Westland en het formele scholingsaanbod van ROC Mondriaan waren toegankelijk voor inwoners.
	We startten de digitale verwerking van subsidies; de herijking van subsidieregelingen voor peuteropvang en voorschoolse educatie moet nog plaatsvinden.
	Alle kinderopvangorganisaties sloten aan op de PeuterMonitor en leverden elk kwartaal gegevens aan.
	Alle VE-coaches volgden een logopediecursus bij JGZ-logopedisten; voor de vervolgcursus zijn afspraken gemaakt.
	Drie scholen in Westland voerden de aanpak Veilig in en om School (VIOS) uit.
	We organiseerden opnieuw de zomerschool. Ruim 100 kinderen in een achterstandsituatie - zowel sociaal-economisch als op het gebied van leerachterstanden - deden mee aan diverse activiteiten.
	We brachten laaggeletterdheid onder de aandacht met verschillende voorlichtingscampagnes: - Voorleescampagne tijdens de Nationale Voorleesdagen - Werkgeverscampagne waarin een call-to-action brief is verstuurd aan bedrijven in de zorg, logistiek, tuinbouw, bouw en schoonmaak. Hierin is aandacht gevraagd voor laaggeletterdheid op de werkvloer en een oproep gedaan hierin ondersteuning te bieden.

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
	Dit is aangevuld met een artikel in het MKB-tijdschrift <i>Streamer</i>. - Het Glazen Radiohuis op het Marktpllein in 's-Gravenzande
Een brede ontwikkeling van kinderen en jongeren (0–23 jaar) stimuleren door samen te werken met partners in zorg, welzijn, cultuur, sport en bedrijfsleven en het aanbod buiten schooltijden te versterken	We verstrekten subsidie aan scholen voor voortgezet onderwijs (VO) voor schoolmaatschappelijk werk en maatschappelijke stages.
	Cultuureducatie op school stimuleerden we door jongeren in het voortgezet onderwijs in aanraking te laten komen met kunst en cultuur via het programma Kunstpracht, wat wij subsidiëren.
Voor iedereen een passende plek en ondersteuning.	We zetten collectieve jeugdhulp in binnen het gespecialiseerd onderwijs cluster 4 PO (Primair Onderwijs).
	We versterkten de samenwerking tussen jongerenwerk en onderwijs door structuur te faciliteren en regie te voeren. Hierdoor konden jongerenwerkers structureel aanwezig zijn op scholen en ontstond betere afstemming. Hiermee bouwden we samen aan een veilige en ondersteunende schoolomgeving.
	Het Expertise Plusteam startte in Monster en wordt het komende jaar verder uitgerold. De preventieve samenwerking van SKT, Zorg en School voorkwam jeugdhulp.
	De inzet van JGZ-inloopsprekuren op het voortgezet onderwijs hebben we structureel mogelijk gemaakt. Door hiervoor een structurele subsidie beschikbaar te stellen, kunnen alle scholen binnen het voortgezet onderwijs blijvend gebruikmaken van deze ondersteuning.
	We subsidieerden samenwerkingsverbanden (PO en VO) voor de doelgroep Jonge Instromers (hoogbegaafde kinderen) om het netwerk binnen Westland te versterken.
	Het Schoolaanwezigheidsteam (SAT) hield zich bezig met (het voorkomen van) thuiszitters. Het team focuste op aanwezigheid in plaats van verzuim. Het SAT bestaat uit collega's van het SWV VO, het SKT en Schoolformaat. Een collega van team Leerplicht nam deel aan de evaluatie- en afstemmingskwartaalbijeenkomsten van het SAT.

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Versterken onderwijs en arbeidsmarkt.	Binnen het DSP-team organiseerde de jongerenconsulent een sluitende aanpak voor jongeren in samenwerking met de pro- en vso-scholen en Patijnenburg. De jongerenconsulent volgt jongeren actief, voert gesprekken en maakt samen met school en ouders een passend vervolgplan. Vanuit deze aanpak zijn jongeren begeleid naar onder andere praktijkonderwijs, trajecten van Patijnenburg en andere passende vormen, zoals scholing.
	We faciliteerden Westland On Stage zodat leerlingen kennismaken met verschillende beroepen bij Westlandse bedrijven en instellingen.
	We subsidieerden Westland Natuur en Techniek (WNT)-web om Westlandse jongeren enthousiast te maken voor natuur, het belang van duurzaamheid en de mogelijkheden van techniek. In 2025 is er ingezet op groei van aanbod in het voortgezet onderwijs en het doorontwikkelen van de beroepenbank. In 2025 zijn er nieuwe (financiële) afspraken gemaakt met WNT als systeempartner, die verwerkt zijn in de begroting.
Jongeren verlaten het onderwijs met minimaal een startkwalificatie (vwo, havo of mbo 2).	Het team Leerplicht heeft afgelopen jaar met diverse partijen samengewerkt (scholen, SKT, SWV VO, SPOW, Halt, Patijnenburg) om verzuimproblematiek vroegtijdig te signaleren.
Alle leerplichtige jongeren volgen onderwijs.	De verzuimmeldingen van afgelopen jaar zijn volgens de procedure van de Methodische Aanpak Schoolverzuim, actief en adequaat opgepakt.
	De leerplichtambtenaren en de VSV coaches hebben de overstap van voortgezet onderwijs naar MBO zorgvuldig begeleid.
Van leerplichtige jongeren die geen onderwijs volgen, hebben we inzichtelijk wat hun situatie is.	Met scholen zijn afspraken gemaakt over het melden van ongeoorloofd verzuim aan de leerplichtambtenaren en VSV-coaches van de gemeente. Deze afspraken zijn vastgelegd in het meldprotocol. Verdere monitoring vond plaats via DUO en het Jeugdvolgsysteem.
	Afgelopen jaar verleenden de leerplichtambtenaren vrijstellingen volgens de Leerplichtwet. Voor het schooljaar 2024 - 2025 waren dat 161 vrijstellingen.
	Thuiszitters binnen gemeente Westland zijn in beeld. Waar mogelijk is er doorlopend contact met deze jongeren. Vanuit het team Leerplicht wordt er deelgenomen aan het

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Ook jongeren in een kwetsbare positie zijn in staat om een startkwalificatie te halen en/of om te komen tot een duurzame positie op de arbeidsmarkt.	thuiszittersoverleg op initiatief van de samenwerkingsverbanden. Jongeren die te maken hebben met multiproblematiek worden begeleid door een coach van het team Jongeren in Kwetsbare Positie (JiKP). Met hen wordt gekeken op welke wijze zij een startkwalificatie kunnen halen voor een duurzame positie op de arbeidsmarkt.
Ten aanzien van het Voortijdig schoolverlaten (VSV) realiseren we een verlaging van het percentage jongeren die in 2025 zonder startkwalificatie school verlaten (van 1,33% naar 1,1%).	De Westlandse jongeren tussen de 18 en 23 jaar zonder startkwalificatie zijn begeleid volgens de RMC-routekaart. We zien voor het schooljaar 2024 - 2025 een stijging van het percentage jongeren dat zonder startkwalificatie school verliet. Deze ontwikkeling sloot aan bij de landelijke en regionale toename van problemen onder jongeren. Regionaal is daarom vanuit de samenwerking binnen Haaglanden (H9) een nieuw VSV-programma ontwikkeld om hier adequaat op te reageren.
	Afgelopen jaar waren de doorstroomcoaches regelmatig fysiek aanwezig op de mbo-locaties. Dit bevorderde de zichtbaarheid en aanspreekbaarheid van de coaches. Het contact leggen werd op deze manier gemakkelijker.
	Afgelopen periode is er gewerkt aan een nieuw regionaal programma Voortijdig schoolverlaten in lijn met de nieuwe wet Van School Naar Duurzaam Werk. De belangen van gemeente Westland zijn binnen de regio (H9) vertegenwoordigd, zowel inhoudelijk als financieel.
	De wet Van School Naar Duurzaam Werk is per 1 januari 2026 actief. In de aanloop hiernaartoe bereidden we ons voor op de veranderingen die deze wet met zich meebrengt. Zoals de uitbreiding van de leeftijd van 23 naar tot 27 jaar.
Het verhogen van het percentage oud VSV-ers (jongeren die in 2024 of daarvoor zonder startkwalificatie school verlaten hebben) die in 2025 een opleiding volgen (van 26,36% naar 30%) of werk hebben (van 39,53% naar 50%).	De coaches van het doorstroompunt voerden integraal en outreachend casemanagement uit.
	Afgelopen jaar zijn er diverse maatwerktrajecten ingezet. De doorstroomcoaches bieden zelf maatwerk maar er werden ook - indien nodig - specifiekere individuele maatwerktrajecten ingezet.
Leerlingenvervoer waarbij leerlingen veilig en tijdig naar school kunnen reizen op een manier	Per kwartaal is een accountgesprek met vervoerders gehouden. Daarnaast is op

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
die aansluit bij hun specifieke behoeften. Daarbij streven we naar een efficiënte, kosteneffectieve organisatie van het leerlingenvervoer om kwaliteit en kostenbeheersing te kunnen borgen.	regelmatige basis contact met vervoerders over de uitvoering. Er is meerdere keren ingegrepen vanwege onvoldoende of onjuiste communicatie door de vervoerder of ouders, en bij routes die niet optimaal werden gereden.
Uitvoeren bewegingsonderwijs.	We hebben in kaart gebracht waar de behoefte zit voor bewegingsonderwijs. Dit is opgenomen in de Strategische Accommodatieplanning.

Onderwijshuisvesting

Eén van de Westlandse opgaven is het realiseren van toekomstbestendige huisvesting voor het primair, speciaal primair, voortgezet speciaal en voortgezet onderwijs. Hiermee voeren we de wettelijke taak uit en dragen we bij aan een adequaat voorzieningenniveau in Westland. Het aantal inwoners van Westland groeit en hierdoor neemt ook het aantal leerlingen in de toekomst verder toe. De bestaande schoolgebouwen moeten worden uitgebreid en nieuwe scholen worden gerealiseerd. Met voldoende huisvesting bieden we plek aan de leerlingen van Westland in een gezonde leer- en werkomgeving binnen het onderwijs.

Dit doen we door in te zetten op gezonde, flexibele en duurzame schoolgebouwen met aandacht voor de visie op het onderwijs. We ondersteunen de ontwikkeling van integrale kindcentra (IKC), bieden voldoende ruimte voor bewegingsonderwijs, geven aandacht aan de ontwikkelingen van passend, duurzaam en inclusief onderwijs en onderzoeken de ontwikkelingen binnen de gemeente die invloed hebben op onderwijshuisvesting, zoals bijvoorbeeld School in de Wijk.

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Het Integraal Huisvestingsplan voor PO, SBO, (V)SO 2023-2038 en Uitvoeringsplan 2023-2026 is in werking en wordt uitgevoerd.	We werkten aan de voorbereiding en realisatie van meerdere huisvestingsprojecten. De nieuwbouw van De Expeditie in Poeldijk werd uitgewerkt tot een voorlopig ontwerp. Begin 2026 zal het definitief ontwerp worden vastgesteld en wordt de omgevingsvergunning aangevraagd.
	Voor de nieuwbouw van De Hoogvlieger in Naaldwijk kozen we voor een andere locatie aan de Vlietweg.
	Voor de projecten in Monster, Wateringen, Naaldwijk en De Lier voerden we businesscases uit. De hieruit voortvloeiende verkenningen werden voorbereid.
Het Integraal Huisvestingsplan en Uitvoeringsplan voor voortgezet onderwijs (IHP-VO) is in werking en wordt uitgevoerd.	De ontwikkeling van de Flora Campus en ISW Poeldijk is verder in gang gezet. Voor Naaldwijk is gestart met het uitvoeren van de businesscase voor het voortgezet onderwijs, waarbij onder andere aandacht is voor de toekomstmogelijkheden van de locaties Lage Woerd en Hoge Woerd in samenhang met de huisvestingsbehoefte van ISW Hoogeland en het (speciaal) onderwijs. De effecten van deze

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
	verplaatsingen worden verder uitgewerkt. Binnen de Flora Campus is daarnaast aandacht voor een doorlopende leerlijn van voortgezet onderwijs naar wetenschappelijk onderwijs.
We faciliteren onderwijsconcepten die een doorgaande leerlijn bieden tussen kinderopvang en primair onderwijs en tussen primair- en voortgezet onderwijs.	In De Expeditie is samengewerkt met onderwijs, kinderopvang en betrokken partners aan een integraal onderwijsconcept met een doorgaande leerlijn van kinderopvang tot en met het voortgezet onderwijs.
We zetten in op een sterkere verbinding tussen de investeringsstrategie op sport, cultuur en onderwijs.	We zijn gestart met een onderzoek naar de sporthallen in Honselersdijk en Wateringen met een focus op de toepassing van de KVLO-normen. De uitkomsten van dit onderzoek worden gebruikt om te bepalen of en hoe deze aanpak breder kan worden uitgerold.
We bouwen duurzame scholen met een maatschappelijke functie voor de wijk.	De subsidieregeling groenblauwe schoolpleinen werd structureel opgenomen in de Algemene Subsidieverordening (ASV). In 2025 werd aan drie scholen subsidie verstrekt: OBS Driekleur Dalton en Prins Willem-Alexanderschool in 's Gravenzande en aan RKBS Bernadette in Naaldwijk.
We versterken de samenwerking met gemeente, schoolbesturen en omwonenden.	We werkten structureel en integraal met externe partners, waaronder schoolbesturen. Dit leidde tot het gezamenlijk uitwerken van businesscases, de uitvoering van participatie met omwonenden en de schoolbesturen voor De Expeditie en De Hoogvlieger en het voeren van meerdere regiegroepoverleggen met schoolbesturen, wethouder en ambtelijke organisatie. Deze overleggen dragen bij aan een zorgvuldige besluitvorming en betere afstemming over lopende en toekomstige projecten.
We zetten in op huisvestingsbeleid dat past bij de onderwijsambities zoals vastgesteld in de Integrale Huisvestingsplannen.	We voerden meerdere onderzoeken uit als input voor de actualisatie van de Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs en het Integraal Huisvestingsplan eind 2026.
Het opzetten van een Businesscase ten behoeve van capaciteitsonderzoek en het tijdig ontwikkelingen in diverse kernen.	Voor de projecten in de kernen Monster, Wateringen, Naaldwijk en De Lier zijn en worden businesscases uitgevoerd. De hieruit voortvloeiende verkenningen worden voorbereid.

Prestatie-indicatoren

Verplichte BBV-indicatoren

Niet Sporters

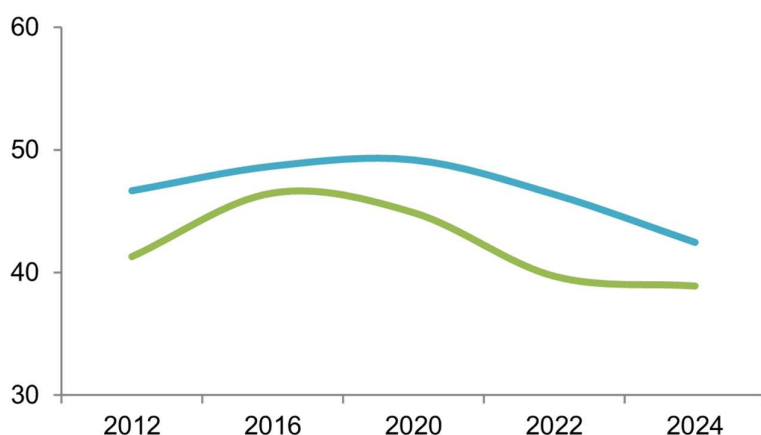
Het percentage niet-wekelijks sporters ten opzichte van de bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.

Bron: Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM

Legenda grafiek

Groen: Westland

Blauw: Nederland

Jaar	Westland	Nederland
2016	46,5%	48,7%
2020	44,9%	49,2%
2022	39,7%	46,4%
2024	38,9%	42,5%

Absoluut verzuim

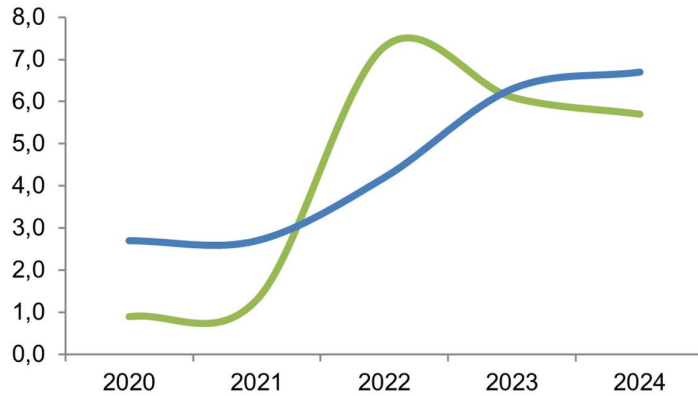
Van absoluut verzuim is sprake als een leerplichtige jongere tussen de 5 en 16 jaar of een jongere van 16 of 17 jaar die valt onder de kwalificatieplicht niet is ingeschreven op een school en ook niet vrijgesteld is van de inschrijvingsplicht. De cijfers van Ingrado hebben betrekking op schooljaren. De periodeaanduiding "2017" staat voor schooljaar "2016/2017". De eenheid is per 1.000 leerlingen.

Bron: DUO/Ingrado

Legenda grafiek

Groen: Westland

Blauw: Nederland

Jaar	Westland	Nederland
2020	0,9	2,7
2021	1,3	2,7
2022	7,3	4,2
2023	6,1	6,3
2024	5,7	6,7

Relatief verzuim

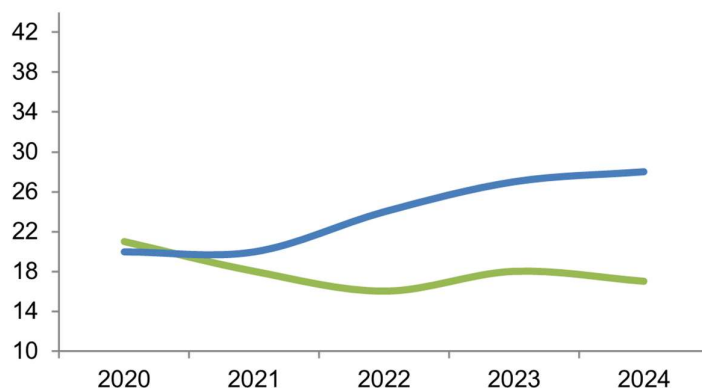
Van relatief verzuim is sprake als een op een school ingeschreven leer- of kwalificatie plichtige jongere ongeoorloofd afwezig is. De periodeaanduiding "2017" staat voor schooljaar "2016/2017". De eenheid is per 1.000 leerlingen.

Bron: DUO/Ingrado

Legenda grafiek

Groen: Westland

Blauw: Nederland

Jaar	Westland	Nederland
2020	21	20
2021	18	20
2022	16	24

Jaar	Westland	Nederland
2023	18	27
2024	17	28

Externe ontwikkelingen/risico's

- Personeelstekort binnen het onderwijs.

Ook in Westland blijven de personeelstekorten in het primair onderwijs merkbaar. In 2024 kampte het onderwijs landelijk met een tekort van ongeveer 7.700 fte (8%), waarbij de tekorten in westerse regio's – waaronder Zuid-Holland – oplopen tot ongeveer 12%. Deze regio's behoren tot de meest kwetsbare wanneer het gaat om leraren- en schoolleiderstekorten.

De druk wordt versterkt door vergrijzing en uitstroom, een te lage instroom van nieuwe leraren en het toenemende beroep op verborgen tekorten, zoals het samenvoegen van klassen of de inzet van onbevoegden.

Binnen de onderwijsregio's wordt gewerkt aan gezamenlijke oplossingen, waaronder regionale datasturing en het inzetten van nieuwe routes zoals zij-instroom, om de continuïteit en kwaliteit van het onderwijs te waarborgen.

- Toenemende kansenongelijkheid.

De verschillen tussen kinderen en jongeren nemen toe, onder andere door sociaaleconomische omstandigheden, taalachterstanden, beperkte toegang tot ondersteuning en verschillen in thuissituaties. Hierdoor groeit het risico dat bepaalde groepen structureel minder toegang hebben tot kwalitatief goed onderwijs, passende ondersteuning en ontwikkelkansen. Dit kan leiden tot grotere verschillen in leerprestaties, minder doorstroommogelijkheden en uiteindelijk een beperking van hun toekomstperspectief, waardoor de maatschappelijke ongelijkheid verder kan toenemen.

- Toenemende leerachterstanden bij peuters.

Bij peuters worden steeds vaker ontwikkel- en taalachterstanden geconstateerd. Deze achterstanden ontstaan vaak al vroeg, bijvoorbeeld door minder taalaanbod thuis, beperkte deelname aan voorschoolse educatie of instabiele thuissituaties. Wanneer achterstanden op jonge leeftijd niet tijdig worden gesignaleerd of aangepakt, kunnen ze in de basisschoolleeftijd groter worden. Dit bemoeilijkt het leren op latere leeftijd en vergroot het risico op onderwijsachterstand, extra ondersteuningsbehoefte en uiteindelijk op kansenongelijkheid.

- Aansluiting onderwijs (PO, VO en MBO-HBO) op het lokale en regionale bedrijfsleven.
- De groei van Westland zorgt voor veel extra leerlingen en legt druk op de beschikbare ruimte. Die druk neemt verder toe door de beleidsregel Inclusieve Leeromgeving, die tot en met 2034 geldt en richting geeft aan de voorbereiding van nieuwe wet- en regelgeving vanaf 2035. Met deze beleidsregel kunnen alle (of een deel van de) leerlingen uit het (voortgezet) speciaal onderwijs of het speciaal basisonderwijs volledig instromen in het regulier onderwijs. Voor de onderwijshuisvesting betekent dit in heel Westland een extra ruimtevraag. Reguliere scholen richten bijvoorbeeld extra ondersteuningsklassen in voor leerlingen uit het speciaal onderwijs.
- Archeologische vondsten bij de Flora Campus kunnen voor een vertraging in de uitvoering van de plannen zorgen, de exacte tijdsduur van de vertraging is onbekend.

- De bezuiniging van het Rijk op de BOSA-regeling (Bouw Onderhoud Sportaccommodaties) zet nieuwbouw en renovatie van sportaccommodaties financieel onder druk. Er is onzekerheid of de rijksmiddelen bestemd voor sportstimulering in de toekomst in stand blijven.
- Druk op vrijwilligers: het wordt voor sportverenigingen steeds lastiger (structureel) vrijwilligers te vinden.
- De groei van Westland geeft druk op de beschikbare ruimte op sportparken. Dit wordt voor buitensporten als voetbal versterkt door de concentratie van wedstrijdactiviteiten op de zaterdag.
- Stichting Waterman Natuurlijk slaagt er vooralsnog niet in te komen tot een sluitende exploitatie waarbij voldoende financiële middelen gereserveerd worden om zwembad De Waterman adequaat te onderhouden.

Verbonden partijen

Onderstaande verbonden partijen leveren een bijdrage aan het behalen van de doelen van dit programma:

- Sociaal Kernteam B.V. (SKT);
- Coöperatief Beheer Groengebieden Midden-Delfland (CBG).

Kaderstellende beleidsnota's

- Lokaal Educatieve Agenda Westland 2022-2025;
- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Westland 2015;
- Integraal Huisvestingsplan (IHP) voor primair, speciaal basis en (voortgezet) speciaal onderwijs 2023-2038;
- Integraal Huisvestingsplan (IHP) voor voortgezet onderwijs 2024-2039;
- Verordening Leerlingenvervoer gemeente Westland 2018;
- Programmering Strategische Accommodatieplanning Sport 2026-2029;
- Gebiedsgericht plan 2023-2027;
- Structuurvisie Westland 2025;
- Water-klimaatplan 2019;
- Vaarrecreatie in Westland 2012;
- Kadernota sport (2008);
- Deelnota's sportbeleid (2011);
- Nota Topsport Westland (2016);
- Sportakkoord Westland 2023-2026.

Wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

Product	Rekening 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Rekening 2025	Saldo
Exploitatie					
Lasten					
Onderwijs	7.865	5.411	9.315	8.536	-781
Onderwijshuisvesting	9.848	10.287	11.406	12.482	1.077
Sportbeleid en accommodaties	6.649	5.581	7.231	8.487	1.256
	24.362	21.279	27.953	29.506	1.553
Baten					
Onderwijs	-2.766	-471	-3.756	-3.289	467
Onderwijshuisvesting	-2.853	-1.113	-1.203	-1.196	8
Sportbeleid en accommodaties	-2.615	-1.686	-2.153	-2.326	-173
	-8.234	-3.270	-7.112	-6.811	302
	16.128	18.009	20.840	22.695	1.855
Mutaties reserves					
Toevoeging aan de reserves					
Sport, onderwijs en recreatie mutatie reserve	2.393	0	800	800	-0
	2.393	0	800	800	-0
Onttrekking aan de reserves					
Sport, onderwijs en recreatie mutatie reserve	-1.646	-340	-1.230	-2.646	-
	-1.646	-340	-1.230	-2.646	1.416
	-1.646	-340	-1.230	-2.646	-
	747	-340	-430	-1.846	1.416
	747	-340	-430	-1.846	-
	747	-340	-430	-1.846	1.416
Saldo programma	16.874	17.669	20.410	20.847	437

Een min-bedrag betekent een voordeel, baat, onttrekking uit reserve, voordelig saldo.

Product	Lasten	Baten	Saldo
Onderwijs	781V	467N	314V
SPUK: Het Rijk heeft specifieke uitkeringen beschikbaar gesteld voor onderwijsvertraging en onderwijsachterstandenbeleid. Op deze regelingen is minder uitgeven en minder ontvangen dan begroot. Per saldo is dit budgettair neutraal.	500V	500N	0
Leerlingenvervoer: Op het product leerlingenvervoer is een tekort ontstaan van 154.000. Dit is als gevolg van meer gereden kilometers. De stijging komt doordat scholen in de regio aan de grenzen van hun capaciteit komen en er een stijging is van complexe problematiek bij kinderen. Hierdoor gaan meer kinderen naar een school buiten de regio.	154N	-	154N
Peuterspeelzalen: op het product peuterspeelzalen is een overschot ontstaan van 378.000. Voor 286.000 wordt dit veroorzaakt door	378V	-	378V

Product	Lasten	Baten	Saldo
lagere subsidie vaststellingen 2024. Bij vaststelling is gebleken dat het werkelijke aantal peuters lager lag in 2024 dan waar in de beschikkingen rekening mee was gehouden. Het overige voordeel is ontstaan door lagere beschikkingen in 2025 dan waar in de begroting rekening mee was gehouden.			
Overige kleine afwijkingen	57V	33V	90V
Onderwijshuisvesting	1.077N	8N	1.085N
In december 2025 heeft een eindafrekening plaatsgevonden voor het onderhoud van het niet-onderwijsgebouwen (kinderopvang) voor 4 locaties over de periode 2021 t/m 2024.	356N	-	356N
Een vergoeding aan het schoolbestuur en een verrekening aan de kinderopvang voor het gebruik van onderwijsruimte aan de Pieter van der Plas over de periode 2021 tot en met 2024	147N	-	147N
Extra uitgaven onderhoud gymzalen en niet onderwijsgebouwen in het laatste kwartaal 2025 voor spoed en noodzakelijk onderhoud	330N	-	330N
Vergoeding aan een externe partij voor de gemaakte ontwerpkosten	165N		165N
Overige kleine afwijkingen (waaronder kapitaalslasten)	79N	8N	87N
Sportbeleid en accommodaties	1.256N	173V	1.083N
Na het verlenen van de subsidie 2024 in maart 2023 zijn de omstandigheden op de energiemarkt sterk veranderd. Hierdoor heeft De Boetzelaer een gunstig energie contract kunnen afsluiten, met als gevolg dat de energiekosten lager zijn geworden in 2024. Hierdoor heeft de Boetzelaer euro 150.000 terugbetaald, omdat de subsidie 2024 door de lagere energiekosten lager is vastgesteld.	150V	-	150V
Minder aanvragen door sportverenigingen voor OZB-compensatie en investeringssubsidies	140V	-	140V
Aanvullende subsidie voor de kostprijs dekkende huur aan zwembad de Waterman voor de hogere in rekening gebrachte huur.	97N	97V	-
Subsidiebijdragen BTW SPUK Sport en incidentele verhuur	-	42V	42V
Voor Sportpark De Zweth is in oktober 2024 besloten tot een investering van € 3,6 miljoen. Daarbij is een reserve van € 1,628 miljoen gevormd voor de afwaardering van de grond in 2027. Doordat de grond al in 2025 is aangekocht, heeft de afwaardering van € 1,416 miljoen conform BBV eerder plaatsgevonden, met een overeenkomstige onttrekking aan de reserve.	1.416N	-	1.416N
Overige kleine afwijkingen	33N	34V	1V
Subtotaal baten en lasten	1.553N	302N	1.855
Mutaties reserves			
Voor Sportpark De Zweth is in oktober 2024 besloten tot een investering van € 3,6 miljoen. Daarbij is een reserve van € 1,628 miljoen gevormd voor de afwaardering van de grond in 2027. Doordat de grond al in 2025 is aangekocht, heeft de afwaardering van € 1,416 miljoen conform BBV eerder plaatsgevonden, met een overeenkomstige onttrekking aan de reserve.	-	1.416V	1.416V
Overige kleine afwijkingen	-	-	-
Subtotaal mutaties reserves	-	1.416V	1.416V
Saldo programma	1.553N	1.114V	437N

2.8 Openbare ruimte

De openbare ruimte in gemeente Westland is belangrijk voor alle inwoners. Wij zorgen er met de nodige voorzieningen voor dat de openbare ruimte voldoet aan de wensen van inwoners en ondernemers. We streven naar een veilige omgeving met goede verbindingen en genoeg ruimte voor ontmoetingen. De openbare ruimte moet een verbindende rol spelen in de gemeenschap van Westland.

We werken aan het goed beheren en verbeteren van de bestaande ruimte. Dit betekent beter onderhoud, meer groen en duurzame aanpassingen in de openbare ruimte. Dit draagt bij aan een fijnere leefomgeving. We doen dit met een goede balans tussen ons eigen personeel en externe partners.

Groen is Goud! Ook dit jaar hebben we weer de nodige maatregelen uit ons actieplan uitgevoerd om Westland verder te vergroenen, te ontharden en de ecologie te verbeteren.

Met het actieplan overal actief zijn vorig jaar in het Westland verschillende projecten uitgevoerd om de openbare ruimte beweegvriendelijker te maken. Zo zorgen we dat iedereen kan sporten, spelen, bewegen en ontmoeten. Het betrekken van bewoners, ondernemers en andere betrokkenen staat centraal bij het ontwikkelen van de leefomgeving in Westland. Door dicht bij de bewoners te staan, zorgen we voor betrokkenheid en goed contact. De wijkmanager speelt een belangrijke rol bij ontwikkelingen en onderhoud, zodat er direct en op wijkniveau goede dienstverlening en communicatie is.

We verbeteren de afhandeling van meldingen. Door snel en goed te reageren op meldingen verbeteren we de leefbaarheid in de wijk en het vertrouwen in de gemeente. Met een flexibele houding en goed contact investeren we in een duurzame relatie met inwoners en ondernemers. Zo krijgen wijkbewoners meer invloed op hun eigen omgeving.

Ons werk in de buitenruimte is zichtbaar voor iedereen, en we doen dit met de grootste zorg. Ons wagenpark is zo milieuvriendelijk mogelijk en onze voertuigen en medewerkers zijn herkenbaar door een uniforme uitrusting. Voor goed werk zijn het juiste gereedschap en passende huisvesting belangrijk. We richten onze werkplekken en afvalbrengstations duurzaam en toekomstbestendig in.

Verschiedende projecten uit ons programma zijn gekoppeld aan het Gebiedsgericht Plan (GGP) 2023-2027. Dit plan is de basis voor hoe we de openbare ruimte beheren, onderhouden en ontwikkelen. Het GGP vormt hiervoor zowel het ruimtelijke als het financiële kader. We focussen op communicatie, samenwerking binnen en buiten de organisatie, het bieden van uitstekende dienstverlening en het afstemmen van kwaliteitsniveaus.

De volgende producten zijn onderdeel van het programma Openbare ruimte:

- Groen en Recreatie;Infrastructuur;
- Waterhuishouding;
- Gemeentelijk vastgoed en grond;
- Afvalinzameling;
- Begraafplaatsen;

- Klimaatadaptatie;
- Milieubeleid en beheer.

Groen en recreatie

Onze taak is om groen, speeltuinen, sportparken, stranden en recreatiegebieden in goede staat te houden, zoals afgesproken in het Gebiedsgericht Plan (GGP) 2023-2027. We zorgen voor waardevol groen, toegankelijk stranden en breiden sportparken uit. Een groene woon- en werkomgeving helpt om een gezond en prettig leefklimaat in Westland te creëren. Dit bevordert de biodiversiteit en klimaatadaptatie en draagt bij aan een duurzame toekomst.

De bestaande gebieden en ecologische verbindingzones hebben een opknapbeurt nodig. We willen deze verder vergroenen en ook in nieuwbouwwijken meer groen realiseren. Het gaat niet alleen om hoeveel groen we toevoegen, maar ook om de kwaliteit ervan.

We maken steeds een afweging tussen de gewenste kwaliteit, mogelijke risico's en het beschikbare budget. Met het Actieplan Overall Actief als uitgangspunt creëren we meer recreatieve en sportieve voorzieningen in de openbare ruimte die voor alle leeftijden beweegaanbod bieden. Zo dragen we bij aan een betere gezondheid en meer woon- en werkplezier.

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Duurzaam beheer en onderhoud van het openbaar groen.	We voerden het dagelijks onderhoud uit volgens het door de raad vastgestelde ambitieniveau in het GGP 2023-2027.
	We hebben de beeldkwaliteit periodiek gemonitord en waar nodig onderhoudsmaatregelen genomen.
Het optimaliseren van de belevingswaarde en toegankelijkheid van recreatiegebieden en strand.	Om de belevingswaarde van het strand en de toegangswegen van de strandslagen te verbeteren, pasten we het gastheerschap bij de parkeerplaatsen aan. Hierdoor namen de toegankelijkheid en doorstroming toe. Verder werd het beheer en onderhoud dagelijks uitgevoerd, volgens het GGP 2023-2027.
	We brachten de toegankelijkheid en het betalen met QR-code extra onder de aandacht. Dit deden we met berichten in de krant en op onze sociale mediakanalen.
	In het recreatiegebied Prinsenbos hebben we de bebording vervangen.
Beheer en onderhoud van speelvoorzieningen en uitvoeren Actieplan "Overall Actief" ter bevordering van recreatieve en sportieve mogelijkheden in de openbare ruimte.	We beheren en onderhouden de speelvoorzieningen volgens het GGP 2023-2027. Regelmatig voerden we veiligheidsinspecties uit. De hieruit

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
	voortvloeiende reparaties en vervangingen zijn uitgevoerd.
	Vanuit het Actieplan Overall Actief hebben we, met participatie, in 2025 gerealiseerd: -Twee Westland Beweegroutes; -Het vervangen van het trimparcours in 's-Gravenzande; -Een nieuwe pumptrack en skatepark in De Lier; -Het verbeteren van speeltuin Kreeklaan in 's-Gravenzande, met nieuwe speeltoestellen, groen en een jeu de boules baan; -Het uitbreiden van speeltuin Binnenroede/Suydervelpad in Wateringen met een vernieuwd voetbalveld en nieuwe speeltoestellen.
	In 2025 vervingen we van meer dan 15 speeltuinen een deel of alle toestellen en ondergronden. Hiermee is het achterstallig onderhoud weggewerkt. In lijn met het nieuwe speelbeleid hebben we afgelopen jaar een wijkaanpak uitgevoerd voor de wijk Zwartenhoek. We hebben 9 speeltuinen vervangen.
Het optimaal gebruiken, inrichten en doelmatig beheren en onderhouden van sportparken en faciliteiten.	We voerden het dagelijks onderhoud uit op basis van contractafspraken, volgens het kwaliteitsniveau bepaald in het GGP 2023-2027. Daarnaast werd een aantal kleine aanbestedingen uitgevoerd. Hierdoor werden het beheer en onderhoud voor drainagepompen, beregeningsinstallaties en het aanschaffen van speeltechnische voorzieningen, zoals doelnetten, ook goed geregeld.
	We voerden een inventarisatie uit naar mogelijkheden op de sportparken om de biodiversiteit te vergroten. De uitvoering start in 2026.
	Drie grote projecten zijn uitgevoerd: - Op sportpark De Zweth hebben we een hybride grasveld gerealiseerd en een natuurgasveld gerenoveerd.

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
	- Op sportpark Verburch hebben we een hybride grasveld gerealiseerd. Daarnaast legden we 2 kunstgrasvelden aan en renoveerden we 2 natuurgrasvelden. - op sportpark Hoge Bomen vervangen we een kunstgrasveld voor de Hockeyvereniging.
	Verder zijn op diverse sportparken: - Kapotte ballenvangernetten vervangen; - Afvalbakken aangeschaft en geplaatst; - Ballenvangers en poorten vervangen; - Beregeningsinstallaties of pompen vervangen;
Meer kwalitatief waardevol groen in de leefomgeving.	Van 55 bestaande bomen is de standplaats verbeterd waardoor de boom betere groeikansen heeft. In 2025 plantten we op diverse locaties 1050 bomen bij. Ook hier is eerst de grond verbeterd om de nieuwe bomen een goede start te geven. Dit jaar zijn 230 groenvakken gerenoveerd. Hierbij is, na eerst een grondige grondverbetering, de versleten en verouderde beplanting vervangen voor jonge aanplant.
	We hebben het maaibeleid en de effecten hiervan op de biodiversiteit beter in balans gebracht.
	We benutten elke kans om bij gebiedsontwikkelingen groen meer plek te geven
	42 locaties zijn in zelfbeheer gegeven.
	Voor het actieplan Groen=Goud zijn diverse projecten uitgevoerd ter invulling van de pijlers en thema's. Deze projecten dragen bij aan een groener en klimaatbestendiger Westland. We plaatsten: - 27 bijenhôtels - 150 dakbroederkasten - 100 faunatrappen

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
	- 25 vochtsensoren bij nieuwe boomaanplant
	We vergroenden Ter Heijde door 42 groenvlakken aan te brengen en we vergroenden het Amaryllispad in Wateringen.
	We verwijderden meer dan 10.000m ² verharding.
	We werkten mee aan diverse educatieprojecten met natuurorganisaties.

Infrastructuur (bovengronds en ondergronds)

Als gemeente willen we zorgen voor een fijne en aantrekkelijke woon- en werkomgeving voor iedereen. De wegen en andere infrastructuur, zowel boven de grond als onder de grond, zijn hierbij belangrijk. We streven er elke dag naar dat inwoners zich goed en snel kunnen verplaatsen en dat de verkeersveiligheid gegarandeerd is. Een goede bereikbaarheid van Westland draagt ook bij aan het goed functioneren als Greenport, de belangrijkste economische motor van de regio.

Westland staat bekend om zijn schone en verzorgde omgeving, met ruimte voor ontwikkeling en innovatie. Bij het onderhoud en de vervangingen van wegen en andere infrastructuur letten we op duurzaamheid en zorgen we voor meer groen in de openbare ruimte.

Een belangrijk deel van ons werk is om de wegen (inclusief borden, belijning en markeringen), bruggen en tunnels, openbare verlichting, verkeersregelinstallaties, parkeervoorzieningen, straatreiniging en gladheidbestrijding in goede staat te houden.

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Het functioneel en kwalitatief in stand houden van infrastructuur.	De infrastructurele arealen zoals wegen, lichtmasten, bruggen, steigers en tunnels zijn onderhouden volgens de wettelijke kaders, vastgestelde beheerkaders, kernwaarden en de kwaliteitsniveaus uit het GGP 2023-2027.
	We voerden grootschalig onderhoud uit aan diverse wegen. Daarnaast is groot onderhoud gepleegd aan diverse civiele kunstwerken.
	Veilig werken staat bovenaan bij de voorbereiding en uitvoering van eigen onderhoud en projecten en bij het toezicht op de werken van derden. We hebben nieuwe richtlijnen opgesteld voor verkeersmaatregelen bij wegen(bouw) projecten en evenementen.
Het verkeersveilig inrichten van de infrastructurele arealen.	Er zijn diverse fysieke aanpassingen aan wegen gedaan om deze verkeersveiliger te maken. De belangrijkste basis hiervoor was het eerdere onderzoek naar de meest verkeersonveilige plekken in het Westland. Naast fysieke aanpassingen beïnvloeden we het gedrag van

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
	de verkeersdeelnemer met educatie en handhaving. In 2025 is onder andere een pilot gestart met het vaker rouleren van smileys.
	In het 1e kwartaal van 2025 zijn de laatste nieuwe systemen voor de gladheidbestrijding geïnstalleerd en in gebruik genomen. In geval van verwachte gladheid handelden we snel, preventief en adequaat om de wegen volgens het gladheidsbestrijdingsplan veilig begaanbaar te houden.
Het bevorderen van de bereikbaarheid.	Werkzaamheden in de openbare ruimte worden met het oog op bereikbaarheid zo goed mogelijk op elkaar afgestemd. Daarom is een aantal voorgenomen onderhoudswerken doorgeschoven in tijd. Met name in relatie tot de aanleg van het warmtenet in de Zwartendijk. Werkzaamheden en afsluitingen worden breed en vroegtijdig gecommuniceerd, waardoor weggebruikers goed op de hoogte zijn van mogelijke belemmeringen.
Coördinatie van ondergrondse infrastructuur.	We verleenden vergunningen voor de aanleg van kabels en leidingen in de openbare grond. En we hielden toezicht op de uitvoering door netbeheerders. Veilig werken is hierbij een belangrijk thema.
	Eigen werkzaamheden en die van netbeheerders worden zo goed mogelijk op elkaar afgestemd. Dit om werken waar mogelijk gecombineerd uit te voeren en het openbreken van de openbare ruimte zoveel mogelijk te beperken.

Waterhuishouding

Als gemeente zorgen we voor een gezonde leefomgeving en hebben we wettelijke taken op het gebied van afvalwater, hemelwater, grondwater en het beheer van gemeentelijk oppervlaktewater en klimaatadaptatie. We zorgen voor goed water- en rioolbeheer en willen in 2050 bestand zijn tegen de effecten van klimaatverandering binnen de door de raad meegegeven kaders.

We bereiden ons voor op de noodzaak om maatregelen te nemen tegen hevige regen en langere periodes van droogte. Ook willen we zorgen voor moderne en goed functionerende systemen.

Vanuit onze gemeentelijke taken op het gebied van afvalwater en hemelwater dragen we bij aan het verbeteren van de waterkwaliteit. Door emissies vanuit de riolering op het oppervlaktewater te voorkomen zorgen we voor voldoende schoon water in ons watersysteem. We investeren in het water- en rioleringssysteem om dit betrouwbaar en robuust te houden. Door wijkgericht te werken, worden onze inspanningen efficiënter en effectiever. We combineren het klimaatbestendig inrichten van de openbare ruimte met de reguliere vervangingen van rioleringen, groen en wegen.

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Duurzaam beheer en onderhoud van de waterhuishoudkundige arealen.	Met maaien en baggeren waarborgden we een goede doorstroming van de watergangen. De natuurvriendelijke oevers zijn op ecologische wijze onderhouden. Waar nodig zijn beschoeiingen vervangen om oeverafkalving tegen te gaan.
	Met inspecties en reiniging van kolken, leidingen en gemalen is het rioolstelsel dagelijks onderhouden. Geconstateerde gebreken zijn gerepareerd. En benodigde vervangingen worden geprogrammeerd in het Meerjaren Investerings Plan.
	Voor rioolbeheer werkten we met de Stichting Verbetering Oppervlaktewater Westland en zuiveringscorporatie de Vlot aan maatregelen om de werking van het Centrale Afvoer Drainagestelsel (CAD) te verbeteren. En daarmee, zonder de huidige noodmaatregel (mestzakken), vervuilde overstort op het oppervlaktewater structureel te voorkomen.
Een klimaatbestendig Westland.	Bij alle nieuwe (gebieds-) ontwikkelingen kijken we naar klimaatbestendige oplossingen en bijbehorende watersystemen. Het nieuwe beleidsplan riolering, waar we afgelopen jaar aan hebben gewerkt, geeft richting aan hoe we onze wettelijke watertaken uitvoeren en hoe we inspelen op de toenemende druk door klimaatverandering en verstedelijking. In het plan komt te staan hoe we omgaan met afvalwater, hemelwater en grondwater, en welke keuzes nodig zijn om het watersysteem toekomstbestendig te maken. Het plan sluit aan op onze Omgevingsvisie en beschrijft de opgaven waar we voor staan en welke maatregelen we nemen om wateroverlast en droogte te verminderen. Zo leggen we de basis voor een robuust watersysteem dat past bij een groeiende en duurzame gemeente.
	Bij vervangingen van assets wordt ook altijd gekeken naar klimaatbestendigheid. Bij rioolvervangingen wordt hemelwater afgekoppeld, tenzij dit door ruimtegebrek niet mogelijk is. Bij vervangingen van duikers (buizen/kokers om watergangen te verbinden) wordt waar mogelijk een wat grotere diameter toegepast dan minimaal vereist.

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Een gezonde ecologie in de Westlandse wateren.	Om de waterkwaliteit op orde te krijgen is voor een langere periode actie nodig. We doen onder andere onderzoek naar de aanleg van meer natuurvriendelijke oevers die de waterkwaliteit positief beïnvloeden.
	Met Delfland is gekeken naar nieuwe locaties om natuurvriendelijke oevers toe te passen. Voor 2 geschikte locaties is de aanleg van een natuurvriendelijke oever in voorbereiding. Ook bij vervanging van beschoeiingen wordt gekeken of deze plaats kan maken voor een natuurvriendelijke variant.

Gemeentelijk vastgoed en grond

We zorgen ervoor dat onze vastgoedportefeuille financieel gezond blijft door goed te letten op exploitatie, beheer, onderhoud en investeringen. We willen het vastgoed optimaal gebruiken, door waar mogelijk klimaatmaatregelen toe te passen om energie te besparen of door materialen en middelen te gebruiken die de levensduur verlengen en circulair zijn. Een doelmatige en efficiënte vastgoedportefeuille is hierbij belangrijk. Het gemeentelijk vastgoed ondersteunt de beleidsdoelen, wettelijke taken en voor een deel de huisvesting van gemeentelijke medewerkers. We onderhouden de gemeentelijke gebouwen volgens de kwaliteitsniveaus die door de gemeenteraad zijn vastgesteld. Dit niveau hangt af van het type vastgoed en het soort gebruik, of dat tijdelijk of langdurig is.

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Beheer en onderhoud van gemeentelijk vastgoed.	We verbeteren het beheerproces continu en hebben de jaarlijkse onderhoudsbijdrage verhoogd zodat deze aansluit bij de beheerplannen.
Strategisch vastgoed portefeuillebeheer.	Doorlopend wordt de gemeentelijke vastgoedportefeuille gemonitord op gebruik, bezetting, kwaliteit en duurzaamheid. Uit een volledige portefeuilleanalyse blijkt of objecten noodzakelijk zijn voor langere termijn of moeten worden afgestoten.
Zichtbare artistieke kunstwerken in de buitenruimte.	Om de Westlandse kunst in de buitenruimte in goede conditie te houden zijn in 2025 diverse schoonmaak- en onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd.
Strategisch grondbezit.	In 2025 hebben we strategisch gronden verworven voor de ontwikkeling van Flora Campus en Tiendweg 2 te Naaldwijk aangekocht.
Nieuw Huurprijzenbeleid in lijn met de Wet Markt & Overheid.	In verband met de personele krapte is nog geen nieuw huurprijzenbeleid dat aansluit bij de Wet Markt & Overheid opgesteld.

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Een duurzame gemeentelijke vastgoed portefeuille.	We werkten verder aan het verduurzamen van een aantal gemeentelijke gebouwen. Het gemeentelijke vastgoed wordt verduurzaamd. In 2025 is de warmwatervoorziening van drie gemeentelijke gymlocaties verduurzaamd. Bij Gymzaal Hoge Woerd (Diamant) in Naaldwijk is geïnvesteerd in warmteterugwinning waardoor het gebouw in de toekomst van het gas af kan.

Afvalinzameling

We zetten in op een duurzame en efficiënte afvalinzameling, waarbij we afval zoveel mogelijk proberen te voorkomen. Afvalstromen zoals GFT (groente-, fruit- en tuinafval), papier, glas en textiel worden apart ingezameld. In de dorpskernen op basis van nascheiding van PBD bij het restafval. HVC N.V. is onze strategische partner voor de volledige keten van huishoudelijk afval, van inzameling en verwerking tot dienstverlening en het beheer van inzamelmiddelen. Verder biedt HVC de gemeente ondersteuning op het gebied van beleid, advies en ontwikkeling.

In het eerste jaar van de samenwerking met HVC stond de basis op orde brengen centraal. Het komend jaar zal zich meer richten op het verwezenlijken van ambities. De belangrijkste boodschap blijft om afval zoveel mogelijk te voorkomen. Voor de activiteiten volgen we het Gebiedsgericht Plan (GGP) 2023-2027.

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Schone leefomgeving door efficiënte inzameling en verwerking van afval.	De inzameling van huishoudelijk afval is verder geoptimaliseerd. Meer dan de helft van de ondergrondse verzamelcontainers is vervangen of vernieuwd. Nieuwe restafvalcontainers zijn toegankelijk gemaakt met een afvalpas in plaats van een sleutel. Daarnaast is het systeem zo ingericht dat inwoners bij storingen of volle containers gebruik kunnen maken van een restafvalcontainer in de nabije omgeving.
	In 2025 voerden we opnieuw een sorteeraanlyse van het fijn huishoudelijk restafval uit. Deze analyse geeft inzicht in het scheidingsgedrag van inwoners en biedt handvatten om de afvalscheiding verder te verbeteren. Samen met HVC wordt hier de komende jaren vervolg aan gegeven.
Vergroten bewustwording inwoners, nadruk op hergebruik en vermindering hoeveelheid restafval per inwoner.	Om bewustwording te vergroten en hergebruik te stimuleren sloten we aan bij diverse HVC-campagnes. Zoals: communicatie over het gebruik van de HVC-app, vervangende inzameldagen rond feestdagen en de bewustwordingscampagne Gooi raak, met

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
	onlineadvertenties en aanwezigheid van afvalcoaches op de weekmarkten.
	Tijdens de World Clean Up Day is in samenwerking met BieKlien en de Grondstofjutters een zwerfafvalopruimactie georganiseerd. Daarnaast deden we mee aan de landelijke compostdag, waarbij inwoners gratis compost konden ophalen. Op het gebied van milieueducatie organiseerden we samen met Race Against Waste en Rataplan een textielrace voor basisscholen.
	Wij hebben de wettelijke taak om de afvalstromen grond en bitumen (dakleer) in te kunnen nemen. Wij startten hier in 2025 de voorbereidingen voor.
Voorkomen van overlast en plagen.	Om overlast en plaagdieren te voorkomen houden we inzamellocaties zo schoon mogelijk en reinigen we verzamelcontainers preventief. Bij meldingen van bijgeplaatst afval wordt dit verwijderd.
	Bij meldingen van overlast door plaagdieren zetten we een gespecialiseerd bedrijf in om de overlast zo veel mogelijk te beperken.

Begraafplaatsen

Als gemeente zorgen we voor nette en goed onderhouden begraafplaatsen. We werken aan voldoende ruimte voor de begraafplaatsen voor de komende jaren en zorgen voor een passende inrichting. Als het mogelijk is om een parkachtige uitstraling te geven, doen we dit met respect voor de functie van de begraafplaats.

Onze aanpak en uitvoering volgen het Gebiedsgericht Plan (GGP) 2023-2027, zoals door de gemeenteraad is goedgekeurd.

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Het functioneel en kwalitatief beheren en onderhouden van de begraafplaatsen.	Dagelijks onderhoud door de aannemer volgens de in het GGP 2023-2027 vastgestelde kwaliteitseisen.
	We hebben het kwaliteitsniveau van het onderhoud van de begraafplaats periodiek geïnspecteerd.
Meer parkachtig karakter van de begraafplaatsen.	Op delen van de begraafplaatsen is het groen gerenoveerd en toegevoegd.
	Op verschillende begraafplaatsen zijn nieuwe bankjes geplaatst.
	Een deel van de paden is verbeterd.
Voldoende begraafcapaciteit.	We ruimden bovengronds de graven waarvan in voorgaande jaren afstand was gedaan.

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
	Daarbij verwijderden we de grafbedekkingen. In totaal ging het om 675 graven. Dit traject vervolgen we in 2026. Hiermee zorgen we voor voldoende begraafcapaciteit voor de komende jaren.
In 2026 komen tot een beeld voor de toekomst als het gaat om het beheer en de ontwikkeling van de zes gemeentelijke begraafplaatsen in Westland.	We hebben in 2025 een onderzoek gestart naar de toekomstbestendigheid van de algemene begraafplaatsen in Westland. Hierbij nemen we ook de mogelijkheid mee om in Westland een crematorium te vestigen. De resultaten van het onderzoek komen in 2026.

Klimaatadaptatie

Volgens het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie moeten gemeenten uiterlijk in 2050 klimaatbestendig zijn ingericht. In de Omgevingsvisie van Westland staat dat we in 2040 'klimaat robuust' willen zijn. Ook in de strategie Klimaatadaptatie 2021-2024 hebben we het streven om alle risicogebieden voor 2040 aan te pakken en om nieuwe ontwikkelingen zo klimaatbestendig mogelijk te bouwen. In 2025 startten we met het actualiseren van deze strategie.

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Klimaatadaptatie wordt in beleid en handelen van de gemeente geborgd.	We zijn in 2025 gestart met het actualiseren van de strategie Klimaatadaptatie 2021-2024. Hiervoor is een beleidsevaluatie uitgevoerd en zijn we gestart met de twee ronde klimaatstresstesten.
	We werkten aan een nieuw beleidsplan Riolering. Klimaatadaptatie speelt hier een belangrijke rol in.
	We toetsten doorlopend alle nieuwe ruimtelijke ontwikkeling op klimaatadaptatie.
Verhogen van draagvlak en bewustwording voor het nemen van klimaatadaptatieve maatregelen (bedrijven en inwoners).	We hebben net als in 2024 drie nieuwe groenblauwe schoolpleinen bij basisscholen gerealiseerd. Het totaal aantal groenblauwe schoolpleinen komt hiermee op 17. Dit betekent dat 40% van de schoolpleinen op dit moment groenblauw is ingericht.
	We hebben samen met onze inwoners bijna 90.000 tegels gewipt. Het gaat hierbij om bijna 8200m ² aan ontharding dat bijdraagt aan een betere sponswerking van de bodem.
	We hebben rond de drie klimaatpleinen bij tuincentra via verschillende acties rond de 2.000 huishoudens weten te bereiken. Dit heeft een grote bijdrage voor het draagvlak en bewustwording voor het nemen van klimaatadaptatieve maatregelen op particulier terrein.

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
	We hebben in oktober +/- 2500 inheemse bomen en/of struiken aan onze inwoners uitgedeeld. Hiermee kunnen onze bewoners een start maken om hun eigen perceel klimaatadaptiever en biodiverser te maken
	We hebben via het actieplan Groen is goud diverse vergroeningsacties uitgevoerd. Deze acties hebben ook bijgedragen aan een klimaatadaptiever Westland.
	We maakten een start in de samenwerking met woningcorporaties. Hiermee is een eerste stap gezet in de uitvoering van de gemaakte prestatieafspraken in 2024.

Milieubeleid en beheer

Het zorgen voor een veilige en gezonde leefomgeving betekent een balans vinden tussen het beschermen van de omgeving en het voldoen aan ruimtelijke en economische wensen. De komende jaren ligt de nadruk meer op waterkwaliteit, luchtkwaliteit (zoals stikstof), geluidsoverlast en bodembescherming. Als gemeente moeten we zorgen voor deze balans en duidelijk maken waar de kansen en beperkingen liggen om de doelen voor de leefomgeving te bereiken, zoals staat in de Omgevingswet.

Dit doen we samen met verschillende betrokken partijen, zoals Omgevingsdienst Haaglanden, provincie Zuid-Holland, Hoogheemraadschap van Delfland, diverse ministeries, Emissieloze Kas en Platform Duurzame Glastuinbouw. Ook stemmen we onze plannen af met de glastuinbouwsector en het bedrijfsleven.

Met de komst van de Omgevingswet moeten we bij het maken van beleid en bij het uitvoeren ervan rekening houden met strengere procedures, zoals milieueffectrapportages, en de betrokkenheid van inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere belanghebbenden.

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
De waterkwaliteit moet in 2027 voldoen aan de KRW normen. Dit is een gezamenlijke verantwoordelijkheid tussen HHD, de glastuinbouwsector en de gemeente (inspanningsverplichting).	De laatste jaren is projectmatig intensief aandacht voor lekstromen (in 2025 bij 30 procent van de gecontroleerde bedrijven lekkages aangetroffen). Actieve deelname aan landelijke en regionale werkgroepen (via het Platform Duurzame Glastuinbouw) zoals: beleidsontwikkeling (terugdringen van vervuiling van het oppervlaktewater) en beïnvloeding van milieuwetgeving zoals emissienormen. We voerden scans uit bij tuinders om de hoeveelheid gewasbeschermingsmiddelen (emissies) op te sporen met watercoaches.

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Geluid: in 2025 willen we gemeentelijk geluidbeleid opstellen over industrielawaai, welke in lijn is met de Omgevingswet.	Wij rondde het actieplan Geluid af. De aanbevelingen werken wij in 2026 uit. Nieuw gemeentelijk beleid voor industrielawaai stelden wij nog niet op. De wettelijke kaders waren nog onduidelijk en het ontwerp provinciaal omgevingsbeleid van de provincie Zuid-Holland, wat richtinggevend is, is nog in ontwikkeling. Naar verwachting worden de wettelijke kaders in 2026 duidelijk, zodat wij kunnen bepalen wat voor Westland mogelijk is aan beleid voor industrielawaai.
Bodem: Bodemtaken van de provincie zijn overgedragen aan de gemeente. De gemeente is zorgdrager (kaderstellend, faciliterend, vergunningverlenend, handhavend) voor de bodemgezondheid.	Na een lang en zorgvuldig proces, waarbij alle stakeholders zijn betrokken, heeft gemeente Westland de regels voor het lozen van brijn geactualiseerd, waardoor het lozen van brijn in de bodem mogelijk blijft. Brijn is water met veel zout dat vrijkomt bij het ontzilt water in droge periodes om voldoende schoon gietwater te hebben voor hun gewassen. De huidige verordening liep eind 2025 af. Tegelijk heeft de provincie Zuid-Holland nieuw beleid vastgesteld. Hiermee sluit ons beleid beter aan op het beleid van de provincie.
Externe veiligheid: we borgen de veilige leefomgeving in het kader van milieu.	We pakte onze verantwoordelijkheid en stelden als eerste gemeente in Zuid-Holland het Omgevingsveiligheidsbeleid vast. Het nieuwe beleid Omgevingsveiligheid beschrijft de situatie in Westland en sluit aan bij de regionale afspraken over dit onderwerp. We gaan hiermee kwetsbare groepen beter beschermen tegen risico's (zoals explosies, gifwolken en brand) en zorgen voor een betere belangenafweging tussen bouwen en veiligheid.
Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied: Gebiedspartner voor natuurherstel, stikstofbeperking en waterkwaliteit, kansen en voorwaarden aanreiken voor realisatie vitaal landelijk gebied. Wij streven naar een verantwoorde stikstofsituatie.	Het Rijk besloot niet door te gaan met het NPLG. Hiermee vervalt de juridische plicht vanuit het ZHPLG. De provincie houdt vast aan de doelstellingen. Wij zijn intensief in gesprek met de provincie over de gevolgen hiervan.

Prestatie-indicatoren

Verplichte BBV-indicatoren

Omvang huishoudelijk restafval

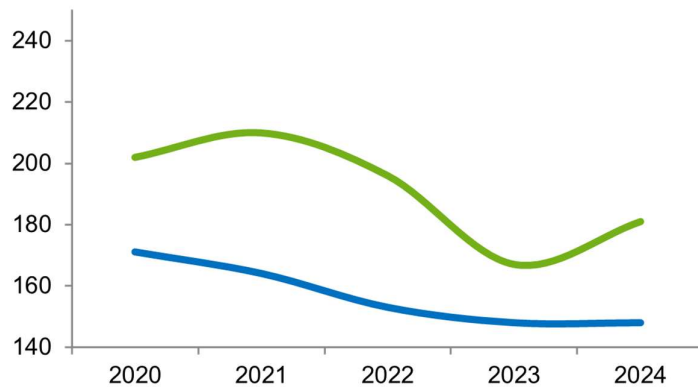
Kilogram per inwoner, niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval. Gegevens Westland voor 2021 en 2022 niet beschikbaar.

Bron: CBS - Huishoudelijk afval

Legenda grafiek

Groen: Westland

Blauw: Nederland

Jaar	Westland	Nederland
2020	210	171
2021	196	164
2022	167	153
2023	181	148
2024	186	148

Facultatieve-indicatoren

- Minimaal realiseren en vasthouden kwaliteitsniveaus GGP 2023-2027;
- Toename hoeveelheid vierkante meters groen;
- Bestuurlijke overeenkomst 2021-2027 NAD;
- Grondwater monitoring.

Externe ontwikkelingen/risico's

- Landelijke (milieu)maatregelen en wetgeving, waardoor vastgoed en openbare ruimte aan steeds hogere eisen moet voldoen.
- Het niet behalen van de norm voor de waterkwaliteit in het oppervlaktewater (KRW) waardoor extra beperkingen voor de glastuinbouw worden verwacht.
- Stijging energiekosten, grondstoffen- en materiaalprijzen.
- De regeling SPUK Sportstimulering wordt per 2026 met 10% verminderd. Deze compenseert de btw die wij als gemeente betalen bij de investeringen in ons sportieve vastgoed. Voortzetting van de regeling na 2026 is onzeker.
- Energietransitie: de toenemende druk op de ondergrondse infra.
- Klimaatverandering: toenemende hitte, droogte of wateroverlast, afname biodiversiteit waardoor aanpassingen in de openbare ruimte nodig zijn en er mogelijk klimaatschade ontstaat/toeneemt.

- Nieuwe taakstellingen in het kader van Nationaal Programma Landelijk Gebied vragen extra ruimte binnen Westland voor andere (opgelegde) functies.
- Nieuwe aanbestedingen en prijsstijgingen.
- Krapte arbeidsmarkt en gekwalificeerd personeel.
- De verbrandingsbelasting en de CO₂ heffing nemen naar verwachting de komende jaren fors toe, wat leidt tot hogere afvalverwerkingskosten.
- De aangeboden tonnages afval fluctueren, waardoor de afvalverwerkingskosten onzeker en variabel zijn.

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen leveren een bijdrage aan dit programma en zijn toegelicht in de paragraaf Verbonden partijen:

- Gemeenschappelijk bezit Evides BV;
- NV HVC;
- CBG Midden-Delfland;
- Omgevingsdienst Haaglanden.

Daarnaast wordt ook samengewerkt met de volgende partijen:

- Provincie Zuid-Holland (PZH);
- Rijkswaterstaat (RWS) en andere ministeries;
- Glastuinbouw Nederland;
- Dunea Duin en Water;
- Hoogheemraadschap van Delfland (HHD);
- Samenwerkingsverband Netwerk Waterketen Delfland (NAD);
- AWZI Nieuwe-Waterweg;
- Waterketen team Groote Lucht;
- OAS Harnaschpolder;
- Gezondheidsdienst Haaglanden;
- Nationaal Park Hollandse Duinen
- Stichting Verbetering Oppervlaktewateren Westland (SVOW)
- Zuiveringscoöperatie de Vlot.

Kaderstellende beleidsnota's

- Omgevingsvisie 2.0;
- GGP 2023-2027;
- Leidraad gedragscode Soortenbescherming 2020;
- Actieplan Groen = Goud Westland;
- Strategie klimaatadaptatie Westland 2021-2024;
- VGRP t/m 2022, verlengd tot en met 2026;
- Water & klimaatplan 2019-2022;
- Hemelwaterverordening nieuwbouw Westland 2023
- Verordening afval-, hemel- en grondwater 2021;
- Riool- en waterzorgheffing 2025;
- Beheersverordening Begraafplaatsen gemeente Westland 2025;
- Woonvisie Westland 2020-2030;
- Welstandsnota Westland inclusief reclame maken in Westland 2016;

- Verordening vestiging uitsluitend recht NV JUVA beheer en onderhoud openbare verlichting 2023;
- Nadere regels sandwich- en/of driehoeksreclameborden (AO-signs/multi-views gemeente Westland;
- Verordening commissie omgevingskwaliteit Westland 2022;
- Algemene Verordening Ondergrondse Infratructuur (AVOI);
- Actieplan Geluid 2024-2029;
- Omgevingsveiligheid 2025.

Wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

Product	Rekening 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Rekening 2025	Saldo
Exploitatie					
Lasten					
Afvalinzameling	9.459	15.366	16.559	17.074	515
Begraafplaatsen	2.740	2.759	3.134	3.097	-37
Benoemen objecten en openbare ruimte	350	338	351	341	-10
Gemeentelijk vastgoed en grond	5.454	4.630	7.304	7.466	162
Groen en recreatie	18.601	18.093	19.659	19.415	-244
Infrastructuur (bovengronds en ondergronds)	24.395	22.868	23.157	23.477	319
Klimaatadaptatie	668	813	724	616	-108
Milieubeleid en -beheer	5.719	5.116	5.309	4.933	-377
Waterhuishouding	18.057	17.926	19.050	19.415	364
	85.444	87.909	95.248	95.834	586
Baten					
Afvalinzameling	-16.194	-17.037	-17.037	-16.941	96
Begraafplaatsen	-1.592	-1.506	-1.759	-1.880	-121
Gemeentelijk vastgoed en grond	-3.068	-2.926	-4.166	-4.567	-401
Groen en recreatie	-713	-758	-589	-782	-193
Infrastructuur (bovengronds en ondergronds)	-1.718	-1.104	-2.561	-2.519	42
Klimaatadaptatie	-11	0	0	0	0
Milieubeleid en -beheer	-778	-15	-465	-497	-32
Waterhuishouding	-17.569	-17.783	-18.312	-17.918	394
	-41.642	-41.128	-44.890	-45.105	-215
	43.802	46.781	50.358	50.729	371
Mutaties reserves					
Toevoeging aan de reserves					
Openbare ruimte mutatie reserve	1.200	0	8.534	8.534	0
	1.200	0	8.534	8.534	0
Onttrekking aan de reserves					
Openbare ruimte mutatie reserve	-3.330	-1.027	-3.671	-3.591	80
	-3.330	-1.027	-3.671	-3.591	80
	-2.130	-1.027	4.863	4.943	80
Saldo programma	41.672	45.755	55.222	55.672	450

Een min-bedrag betekent een voordeel, baat, onttrekking uit reserve of een voordelig saldo.

Product	Lasten	Baten	Saldo
Afvalinzameling	515N	96N	611N
In het laatste kwartaal is gebleken dat de hoeveelheid ingezameld en verwerkt restafval in het tweede half jaar is gestegen ten opzichte van eerdere prognoses, hetgeen leidt tot een kostenoverschrijding.	362N	-	362N
In de begroting 2025 was rekening gehouden met een administratief voordeel dat zou ontstaan als gevolg van de eindafrekening 2024 met HVC, die niet volledig opgenomen zou zijn in de jaarstukken 2024. De eindafrekening 2024 van HVC bleek echter wel volledig voorzien in de jaarstukken 2024, waardoor het beoogde administratieve voordeel in 2025 niet van toepassing bleek te zijn.	129N	-	129N
De onderschrijding van de baten wordt met name veroorzaakt door een lagere gerealiseerde heffingsopbrengst ten opzichte van de begroting doordat er uiteindelijk minder nieuwbouwwoningen zijn opgeleverd dan waarmee in de begroting rekening is gehouden.	-	76N	76N
Overige kleine afwijkingen	24N	20N	44N
Begraafplaatsen	37V	121V	158V
In 2025 hebben meer uitvaarten plaatsgevonden, hetgeen heeft geleid tot hogere opbrengsten dienstverlening van de verschillende aula's en een stijging van afgekochte grafrechten en onderhoud.	-	121V	121V
Overige kleine afwijkingen	37V	-	37V
Benoemen objecten en openbare ruimte	10V	-	10V
Overige kleine afwijkingen	10V	-	10V
Gemeentelijk vastgoed en grond	162N	401V	239V
Extra onvoorzien onderhoud in voornamelijk het 4e kwartaal 2025 in verband met lekkages, verstoppingen, spoedreparaties, vervangen van glas, nieuwe hoofdkranen, onstoppingen van wc's en meerwerk, bodemonderzoeken en huur mobiele toiletten	136N	-	136N
Hogere huuropbrengsten op diverse panden	-	200V	200V
Verkoop grond, incidentele verhuur en bijdrage uit restauratiefonds	-	179V	179V
Overige kleine afwijkingen	26N	22V	4N
Groen en recreatie	244V	193V	437V
De rijkssubsidie voor de btw SPUK Sport H4 voor sportparken is hoger uitgevallen. Het lastenbudget is in de 1e afwijkingenrapportage 2025 verhoogd met 700.000 incl. btw, waardoor meer recht is op 18% subsidie over dit bedrag.	-	126V	126V
Overige afwijkingen	244V	67V	82V
Infrastructuur (bovengronds en ondergronds)	319N	42N	361N
Het herstel van de Maasdijk na de eerdere afschuiving van een talud vraagt meer kosten dan voorzien. Oorzaak voor de meerkosten zijn tijdens de verdere voorbereiding gebleken benodigde aanpassingen van het ontwerp en noodzakelijke aanvullende werkzaamheden tijdens de uitvoering.	430N	-	430N
De kosten voor asfaltverharding waren in 2025 lager dan begroot. Een onderhoudswerk is vanwege de weersomstandigheden in het najaar uitgesteld tot voorjaar 2026.	114V	-	114V
Overige kleine afwijkingen	3N	42N	45N
Klimaatadaptatie	108V	-	108V
Diverse projecten omtrent beleidsplan riolering zijn inmiddels gestart, enkele wachten op besluitvorming door het nieuwe college na de	67V	-	67V

Product	Lasten	Baten	Saldo
verkiezingen. Hierdoor ontstaat er enige vertraging in de uitvoering van deze projecten.			
Overige kleine afwijkingen	41V	-	41V
Milieubeleid en -beheer	377V	32V	409V
In de jaren 2022 tot en met 2024 was er bij ODH na afloop van het jaar een positief restsaldo van de bijdrage van Westland aan ODH. In 2025 heeft de gemeente dit positieve saldo laten vrijvallen in de gemeentelijke exploitatie. De vrijval van het positieve saldo uit eerdere jaren leidt tot een positief financieel resultaat op ODH in 2025 van € 287.663.	288V	-	288V
In 2025 zijn meer dwangsommen geïnd dan begroot.	-	86V	86V
Overige kleine afwijkingen	89V	54N	35V
Waterhuishouding	364N	394N	758N
Door vertraagde voorbereidende onderzoeken is er in 2025 minder gebaggerd dan gepland. Dit wordt uitgevoerd in het resterende baggerseizoen tot april 2026.	191V	-	191V
Er is in 2025 minder storingsonderhoud nodig geweest aan drukriolering.	184V	-	184V
Lagere onttrekking aan de egalisatievoorziening dan begroot	803N	-	803N
Rioolheffing gebruik niet-woningen: De aanpassing van de vrijstelling van de WOZ-waarde van € 50.000 naar € 70.000 per 1-1-2025 heeft tot gevolg dat minder objecten in de heffing zijn betrokken.	-	150N	150N
Rioolheffing woningen eigendom: bij het bepalen van het tarief rioolheffing eigendom woningen 2025 is rekening gehouden met een hogere WOZ-waarde dan werkelijk. Ook het aantal opgeleverde woningen in 2025 was minder dan geraamd.	-	150N	150N
Rioolheffing gebruik woningen: het aantal opgeleverde woningen in 2025 is minder dan was geraamd voor deze heffing	-	52N	52N
Overige kleine afwijkingen	64V	42N	22V
Subtotaal baten en lasten	586N	215V	371N
Mutaties reserves			
Overige kleine afwijkingen	-	80N	80N
Subtotaal mutaties reserves	-	80N	80N
Saldo programma	586N	135V	450N

2.9 Politiek en bestuur

We zijn er voor onze inwoners, instellingen en bedrijven. Het is belangrijk om naar hen te luisteren en open te staan voor suggesties. Daarom werken we meer samen aan het waarmaken van ideeën en het oplossen van problemen. We creëren meer ruimte voor gesprekken over onderwerpen die belangrijk zijn voor inwoners en ondernemers. Datzelfde geldt voor onze partners in de regio.

De volgende producten zijn onderdeel van het programma Politiek en Bestuur:

- Bestuur en besluitvormingsprocessen;
- Verkiezingen;
- Externe Betrekkingen;
- Positionering.

Bestuur

De gemeenteraad en het college spelen ieder hun rol in de besturing van onze gemeente. De komende jaren werken zij samen aan de toekomst van de Westlandse samenleving. Onze ambitie is om op een open en toegankelijke manier te besturen. De focus ligt hierbij op het algemeen belang van de Westlandse inwoners, bedrijven en organisaties. Zowel nu als in de toekomst.

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Een goed werkend en navolgbaar gemeentebestuur.	Uitvoering geven aan het collegewerkprogramma en nieuwe ontwikkelingen en wetgeving tijdig voorleggen aan de gemeenteraad voor besluitvorming.
	Heldere communicatie over het handelen en de besluiten van college en raad.
	Participatie van inwoners en partners bij plannen en projecten.

Besluitvormingsprocessen

Als gemeente nemen we dagelijks beslissingen over veel verschillende onderwerpen. Dat doen we volgens vastgestelde processen. Deze processen zorgen ervoor dat we zo transparant, tijdig en zorgvuldig mogelijk besluiten kunnen nemen.

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Een transparant, tijdig en zorgvuldig besluitvormingsproces.	Het bestuurlijke besluitvormingsproces is dit jaar aangepast als onderdeel van de nieuwe organisatiestructuur. Deze veranderingen zijn doorgevoerd in diverse applicaties.

Verkiezingen

Als gemeente organiseren we Europese, landelijke, provinciale, waterschaps- en lokale verkiezingen. Een goed en open verloop van verkiezingen is essentieel voor ons democratisch proces. In 2025

organiseerden we de tussentijdse verkiezing voor de leden van de Tweede Kamer. Direct aansluitend is gestart met de voorbereidingen voor de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2026.

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Goed en open verloop van verkiezingen.	Op 29 oktober 2025 organiseerden we voor de 86.056 kiesgerechtigden de verkiezing voor de leden van de Tweede Kamer.

Externe betrekkingen, incl. internationale zaken

Externe betrekkingen zijn alle activiteiten die gericht zijn op het onderhouden van duurzame contacten en relaties met inwoners, (mede)overheden, en organisaties in de publieke en private sector die voor de gemeente van belang zijn. Goed relatiemanagement is voor ons belangrijk. Daarnaast willen we waardering uiten aan inwoners die zich met bijzondere prestaties en verdiensten inzetten voor de Westlandse samenleving.

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Versterken van de relaties met belangrijke partners en bestuurlijke aanwezigheid in de regio.	Collegeleden zijn lid van verschillende bestuurlijke overleggen en netwerken. Zowel regionale als landelijke bestuurlijke overleggen, zoals: de VNG Commissies, het bestuur VZHG, EBZ en het gemeentelijk netwerk R8.
	Bestuurders, (landelijke) politici en relaties kwamen op werkbezoek op uitnodiging van de gemeente.
Collegeleden zijn ambassadeurs van Westland richting bezoekers uit binnen- en buitenland.	Het afgelopen jaar kreeg Westland bezoek van verschillende personen met een hoge positie bij de overheid uit binnen- en buitenland. Tijdens alle bezoeken benadrukten we het belang van de glastuinbouw, de bereikbaarheid van de regio én de intensieve samenwerking tussen clusterpartners in Westland.
	Dit jaar heeft Westland ook het initiatief genomen tot het oprichten van een wereldwijd netwerk van tuinbouwregio's: de Global Alliance of Horticulture Region's. Het doel is het verbinden van tuinbouwregio's van over de hele wereld om kennis te delen, zakelijke kansen te vergroten en om de positie van de tuinbouw in de wereld te verstevigen.
	Ook tijdens de Wereld Expo in Osaka, Japan hebben we ons tuinbouwcluster getoond aan de gehele wereld.
Uiten van waardering voor inwoners en verenigingen/organisaties die zich inzetten voor de Westlandse samenleving.	In 2025 reikten we koninklijke en gemeentelijke onderscheidingen uit aan inwoners, instanties en verenigingen in Westland. Ook organiseerden we evenementen voor diverse groepen inwoners van Westland, zoals de

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
	Westlandse Veteranendag, huldigingen voor Westlandse sporters, de Nieuwjaarsontmoeting en het WestlandHart.

Branding en positionering

Westland en de tuinbouw moeten steviger op de kaart gezet worden. De kracht van Westland is haar kennis en kunde in de glastuinbouw. Wereldwijd is 80% van de kassen, techniek en teelt afkomstig van Westlandse ondernemers. Wij leveren kennis, techniek en voedsel aan honderden miljoenen mensen. Toch leidt onbekendheid met de sector nog steeds tot misverstanden over arbeidsmigratie, energie, en bestrijdingsmiddelengebruik.

Met een integrale positioneringsstrategie versterken we het beeld van Westland als aantrekkelijke en innovatieve regio. Dit draagt bij aan het aantrekken van talent, het stimuleren van economische groei en het vergroten van onze kansen op externe financiering voor programma's en voorzieningen.

Gemeente Westland is al actief in het positioneren van Westland als glastuinbouwgebied. Daar waar we kansen zien, daar waar we het nodig vinden en daar waar we gevraagd worden. De ontwikkeling van Flora Campus Westland is het bewijs van onze kracht en in innovatie.

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Een krachtigere positie van Westland.	We hebben koplopers in de tuinbouw zichtbaarder gemaakt en als voorbeeld laten dienen voor de sector. Tijdens bijeenkomsten, op beurzen en bij landelijke (politieke) momenten.
	We hebben extra ingezet op de samenwerking met het World Horti Center als het clubhuis van de tuinbouw.
	We hebben publieke en politieke boegbeelden naar Westland gehaald.

Prestatie-indicatoren

Verplichte BBV-indicatoren

Er zijn geen verplichte of facultatieve indicatoren van toepassing op dit programma.

Externe ontwikkelingen/risico's

- Van de meeste verkiezingen weten we wanneer ze plaatsvinden, maar landelijke verkiezingen kunnen afhankelijk van de politieke situatie ook vervroegd plaatsvinden.

Verbonden partijen

Er zijn geen verbonden partijen die een bijdrage leveren aan dit programma.

Kaderstellende beleidsnota's

Er zijn geen beleidsnota's die kaders stellen voor dit programma.

Wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

Product	Rekening 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Rekening 2025	Saldo
Exploitatie					
Lasten					
Bestuur	3.323	1.814	2.150	3.311	1.161
Externe betrekkingen	936	1.219	719	790	71
Griffie en gemeenteraad	2.551	2.931	3.176	2.717	-459
Verkiezingen	440	372	515	543	29
	7.250	6.336	6.560	7.360	801
Baten					
Bestuur	-8	-7	-7	0	7
Externe betrekkingen	0	0	0	0	0
Verkiezingen	0	0	0	0	0
	-8	-7	-7	0	7
	7.242	6.329	6.553	7.360	808
Mutaties reserves					
Toevoeging aan de reserves					
Politiek en bestuur mutatie reserve	0	0	1.605	1.605	0
	0	0	1.605	1.605	0
Onttrekking aan de reserves					
Politiek en bestuur mutatie reserve	0	-750	-1.797	-1.797	0
	0	-750	-1.797	-1.797	0
	0	-750	-192	-192	0
Saldo programma	7.242	5.579	6.360	7.168	808

Een min-bedrag betekent een voordeel, baat, onttrekking uit reserve of een voordelig saldo.

Product	Lasten	Baten	Saldo
Bestuur	1.161N	7N	1.168N
Dotaties aan de voorziening wethouderspensioenen. Dit is conform de voorgeschreven systematiek en is bedoeld voor de zittende en oud-wethouders. Door de komende overdracht van de APPA-verplichtingen naar het ABP is in 2025 een actualisatie van de voorziening gedaan, zodat de voorziening aansluit bij de verwachte afkoopsom/overdrachtswaarde. Hiervoor was een storting van € 1,1 miljoen benodigd.	1.143N	-	1.143N
Overige kleine afwijkingen	18N	7N	18N
Externe betrekkingen	71N	-	71N
Overige kleine afwijkingen	71N	-	71N
Griffie en gemeenteraad	459V	-	459V
De lagere realisatie ten opzichte van de begroting wordt verklaard doordat de loonsomkosten van de raad te ruim zijn geïndexeerd.	274V	-	274V

Product	Lasten	Baten	Saldo
Daarnaast is een deel van de accountantskosten verantwoord in het voorgaande boekjaar, hetgeen heeft geleid tot een onderschrijving in het boekjaar 2025.			
Het incidenteel voordeel van € 185.000 op de griffie is ontstaan door niet vervulde vacatures. Hierdoor zijn er minder personeelskosten gemaakt.	185V	-	185V
Verkiezingen	29N	-	29N
Overige kleine afwijkingen	29N	-	29N
Subtotaal baten en lasten	801N	7N	808N
Mutaties reserves			
Overige kleine afwijkingen	-	-	-
Subtotaal mutaties reserves	-	-	-
Saldo programma	801N	7N	808N

2.10 Financiën en algemene dekkingsmiddelen

In 2025 hebben wij ons ingezet voor het realiseren van doelstellingen uit het Collegewerkprogramma 2022-2026. Het financieel gezond houden van onze gemeente was daarbij een belangrijk uitgangspunt. Wij hebben daarnaast verdere stappen gezet in het financieel in control zijn, ondanks dat er ook in 2025 sprake was van lastige macro-economische omstandigheden (zoals de aanhoudende inflatie, de krapte op de arbeidsmarkt en de stikstofproblematiek). Wij zijn zoals gebruikelijk zorgvuldig omgegaan met het inzetten van de beschikbare middelen voor de Westlandse samenleving. De reservepositie is stevig en we houden de ontwikkeling van de schuldpositie van de gemeente nauwlettend in het oog.

De volgende producten zijn onderdeel van het programma Financiën en algemene dekkingsmiddelen:

- Algemene uitkering gemeentefonds en stelposten;
- Belastingen;
- Treasury.

Algemene dekkingsmiddelen

Onder dit product valt de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Via het gemeentefonds krijgen gemeenten geld van de Rijksoverheid. Het gemeentefonds biedt dekking voor een groot deel van de uitgaven die in de begroting staan.

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Een reëel beeld van de algemene uitkering uit het gemeentefonds.	Op basis van de uitkomsten van de meicirculaire en septembercirculaire in 2025 is de begroting bijgesteld. De decembercirculaire kwam te laat om nog te verwerken in de begroting. Over alle circulaires is de raad geïnformeerd via een raadsinformatiebrief.

Treasury

De treasuryfunctie betreft het sturen en beheersen van geldstromen, de financiële vermogenswaarden en de financiële posities met de hieraan verbonden risico's. In de paragraaf Financiering van dit jaarverslag gaan we nader in op de financiering, de ontwikkeling van de schuldpositie, de renterisico's en kredietrisico's. Bij de renterisico's verantwoorden wij over de wettelijke normen (kasgeldlimiet en renterisiconorm).

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
De financieringskosten van Westland zo laag mogelijk houden.	Wij hielden de financieringskosten zo laag mogelijk door het tijdig (en niet te vroeg) opnemen van financiering na offerterondes waarbij diverse geldgevers en brokers werden

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Financiële risico's zoveel mogelijk beperken.	benaderd. Voor een nadere toelichting hierop verwijzen we naar de Financieringsparagraaf.
Kengetallen van de gemeente binnen de in het Gemeenschappelijke Toezichtskader bepaalde signaalwaarden houden.	De financiële risico's binnen Treasury zijn met name rente- en kredietrisico's. Renterisico's beheersen we door toepassing van wettelijke normen, zoals de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Kredietrisico's beheersen we door goed de vinger aan de pols te houden bij instellingen waaraan leningen zijn verstrekt of waarvan de gemeente leningen heeft gewaarborgd. Voor een nadere toelichting hierop verwijzen we naar de Financieringsparagraaf.
	Vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording zijn enkele kengetallen geformuleerd voor de schuldpositie, waaronder de solvabiliteit en de netto schuldquote. Wij streefden ernaar om binnen de signaalwaarden van het Gemeenschappelijk Toezichtskader (GTK) te opereren. Voor een nadere informatie verwijzen we naar de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing.

Belastingen

Het opleggen en invorderen van de gemeentelijke belastingen en daarbij waar mogelijk verlenen van kwijtschelding.

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Het realiseren van de geraamde belastingopbrengsten.	We realiseren de geraamde belastingopbrengsten.
Lasten voor de inwoners en bedrijven moeten in verhouding staan tot de financiële weerbaarheid en het voorzieningenniveau van de gemeente.	We verhoogden de tarieven voor OZB, afvalstoffenheffing, rioolheffing, forensenbelasting, marktgelden en lijkbezorgingsrechten met het inflatiepercentage van 2,3%.
	Het tarief voor de toeristenbelasting bleef ongewijzigd.

Prestatie-indicatoren

Verplichte BBV-indicatoren

Gemiddelde WOZ waarde

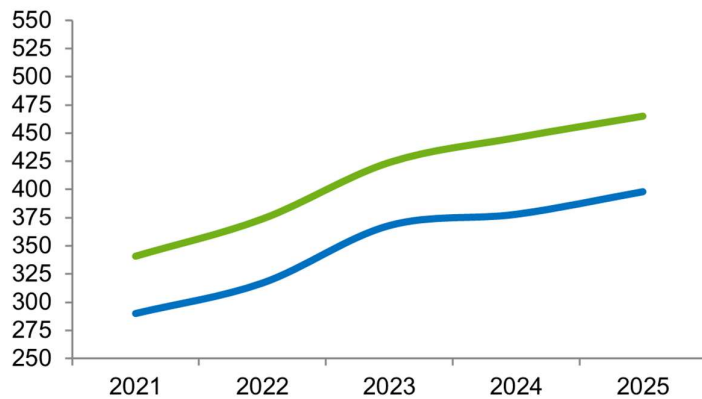
De gemiddelde WOZ-waarde van woningen x € 1.000.

Bron: CBS - Waarde onroerende zaken

Legenda grafiek

Groen: Westland

Blauw: Nederland

Jaar	Westland	Nederland
2021	341	290
2022	374	317
2023	424	368
2024	447	378
2025	465	398

Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden

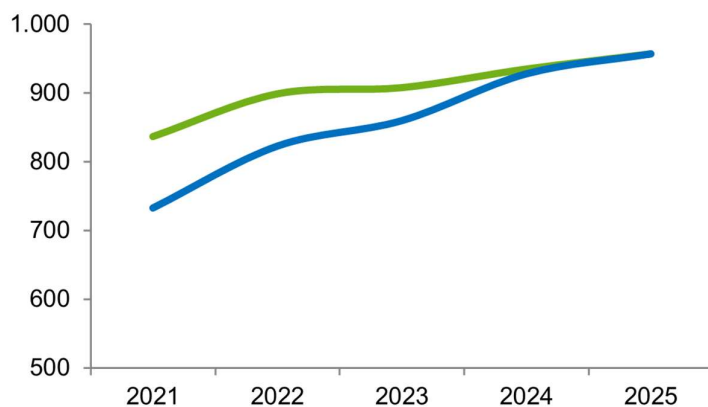
Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten. De COELO hanteert per 2021 de gemiddelde WOZ-waarde van alleen koopwoningen.

Bron: COELO - Atlas lokale lasten

Legenda grafiek

Groen: Westland

Blauw: Nederland

Jaar	Westland	Nederland
2021	837	733
2022	899	823
2023	908	860
2024	935	928
2025	957	957

Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden

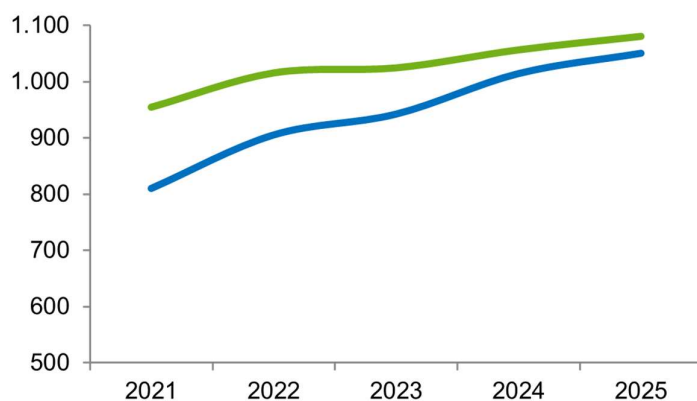
Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten. De COELO hanteert per 2021 de gemiddelde WOZ-waarde van alleen koopwoningen.

Bron: COELO - Atlas lokale lasten

Legenda grafiek

Groen: Westland

Blauw: Nederland

Jaar	Westland	Nederland
2021	955	810
2022	1.016	905
2023	1.025	942
2024	1.057	1.014
2025	1.081	1.050

Facultatieve-indicatoren

Zie voor de indicatoren van belastingen de paragraaf lokale heffingen.

Kaderstellende beleidsnota's

- Financiële verordening 2025;
- Nota reserves en voorzieningen 2021 (tot 10 december 2025) en de Nota reserves en voorzieningen 2025 (vanaf 10 december 2025) ;
- Nota activabeleid 2017;

- Treasurystatuut 2021;
- Beleidsregels garanties en borgstellingen 2020;

De volgende belasting- en legesverordeningen:

- Verordening Onroerendezaakbelastingen 2025;
- Verordening Forensenbelasting 2025;
- Verordening Afvalstoffenheffing 2025;
- Verordening Riool- en waterzorgheffing 2025;
- Verordening Marktgelden 2025;
- Verordening Lijkbezorgingsrechten 2025;
- Legesverordening 2025;
- Leidraad invordering gemeentelijke belastingen Gemeente Westland 2025;
- Regeling kwijtschelding gemeentelijke belastingen 2023.

Externe ontwikkelingen/risico's

- In de Voorjaarsnota 2025 van het Rijk is aangekondigd dat gemeenten structurele middelen ontvangen om de terugval van het gemeentefonds in 2026 en verder te dempen. Aan het gemeentefonds is in de circulaire vanaf 2026 een bedrag oplopend tot € 424 miljoen toegevoegd. De gevolgen van de meicirculaire leveren voor Westland aanzienlijke voordelen op die zijn verwerkt in de begroting 2026.

Verbonden partijen

Onder andere onderstaande partijen leveren een bijdrage aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma:

- N.V. Bank Nederlandse Gemeenten;
- N.V. Juva Holding;
- Gemeenschappelijk bezit Evides B.V.

Wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

Product	Rekening 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Rekening 2025	Saldo
Exploitatie					
Lasten					
Algemene uitkering gemeentefonds en stelposten	-3.473	10.613	833	1.643	810
Belastingen	727	803	788	906	118
Treasury	2.830	811	397	200	-197
	85	12.228	2.017	2.749	732
Baten					
Algemene uitkering gemeentefonds en stelposten	-211.122	-216.388	-237.626	-237.643	-18
Belastingen	-37.958	-40.793	-40.918	-40.709	209
Treasury	-16.065	-14.670	-18.331	-19.156	-825
	-265.144	-271.851	-296.874	-297.508	-633
	-265.059	-259.623	-294.857	-294.759	98
Mutaties reserves					
Toevoeging aan de reserves					
Financiën en Algemene uitkering gemeentefonds en stelposten	10.105	1.104	22.396	22.505	109
	10.105	1.104	22.396	22.505	109
Onttrekking aan de reserves					
Financiën en Algemene uitkering gemeentefonds en stelposten	-11.865	-1.794	-26.902	-26.877	25
	-11.865	-1.794	-26.902	-26.877	25
	-1.759	-690	-4.506	-4.372	134
Saldo programma	-266.819	-260.313	-299.363	-299.131	232

Een min-bedrag betekent een voordeel, baat, onttrekking uit reserve of een voordelig saldo.

Product	Lasten	Baten	Saldo
Algemene uitkering gemeentefonds en stelposten	810N	18V	792N
Het nadeel als gevolg van de decembercirculaire 2025 bedraagt € 955.000. Dit is € 171.000 minder dan in de raadsinformatiebrief over de decembercirculaire. Het verschil betreft de decentralisatie-uitkering Compensatie medewerkers sociaal ontwikkelbedrijven, welke is doorgezet naar de werkontwikkelbedrijven.	-	955N	955N
Het BTW-compensatiefonds (BCF) kent een uitgavenplafond. In 2025 zijn gemeenten met hun declaraties € 215 miljoen onder dit plafond gebleven. In de septembercirculaire 2025 is echter al een voorschot van € 428 miljoen uitgekeerd. Voor de gemeente Westland bedroeg dit voorschot € 2,45 miljoen. Door het verschil tussen het uitgekeerde voorschot en de daadwerkelijke declaraties valt de definitieve afrekening van het BCF	-	1.200N	1.200N

Product	Lasten	Baten	Saldo
€ 213 miljoen lager uit. Voor Westland betekent dit een nadeel van € 1,2 miljoen.			
Btw-/BCF-suppleties zijn correcties achteraf op aangiften van eerdere jaren. Hiermee worden alsnog de juiste btw- of BCF-bedragen aan de Belastingdienst doorgegeven als blijkt dat eerdere aangiften onjuist of onvolledig waren. Als gevolg van deze suppleties en het opnieuw bepalen van de balansposities ontstaat er een voordeel van € 675.000 aan teruggevorderde btw/BCF over eerdere jaren.	-	675V	675V
De AVA van Ontwikkelingsbedrijf de Westlandse Zoom (OBWZ) heeft ingestemd met het verhalen van door de belastingdienst opgelegde VPB tot en met 2023 die het gevolg is van het beheer van de groundbank Westlandse Zoom. In de gemeentelijke jaarrekening 2025 wordt een vordering opgenomen van € 1.249.000. Bij de bepaling van de waardering van de deelneming ONW is als uitgangspunt genomen dat de raad in mei 2026 instemt met de overname van het aandeel van BNG GO. Als gevolg hiervan wordt de VPB verhaald op ONW. In de gemeentelijke jaarrekening 2025 wordt een vordering opgenomen van € 248.000. Deze vorderingen zijn niet begroot en leiden daarmee tot een voordeel van in totaal € 1.497.000 in de jaarrekening 2025.	-	1.497V	1.497V
Dit betreft een aanpassing op de VPB-posities over 2023 en 2024. Op basis van de huidige inzichten zijn deze verhoogd, aangezien is vastgesteld dat een deel van de eerder opgenomen verwachte verliezen niet kan worden verrekend. Dit veroorzaakt een nadeel van € 743.000.	743N	-	743N
De voorziening dubieuze debiteuren wordt twee keer per jaar geactualiseerd. Uit de meest recente actualisatie blijkt dat de voorziening omhoog moet worden bijgesteld doordat het debiteurensaldo is toegenomen. Het saldo van de voorziening wordt daardoor € 657.000 hoger	657N	-	657N
Door de vrijval van de stelposten taakmutaties en garantiebanen ontstaat een voordeel van € 557.000. De vrijval van de gereserveerde taakmutaties uit de verschillende circulaire van het gemeentefonds bedraagt in 2025 € 353.000. Het niet benutte deel van de stelpost garantiebanen bedraagt in 2025 € 204.000.	557V	-	557V
Overige kleine afwijkingen	33V	1V	34V
Belastingen	118N	209N	327N
Bij het bepalen van het OZB-tarief woningen 2025 is rekening gehouden met een hogere WOZ-waarde dan werkelijk + het aantal opgeleverde woningen in 2025 is minder dan was geraamd. Hierdoor zijn de geraamde baten OZB-woningen niet volledig gerealiseerd.	-	250N	250N
Overige kleine afwijkingen	118N	41V	77N
Treasury	197V	825V	1.022V
Hogere rentevergoeding over eigen vermogen doordat het gemiddelde externe rentepercentage licht hoger uitviel dan vooraf ingeschat. Deze post heeft geen budgettaire gevolgen omdat deze hogere vergoeding ten gunste van de exploitatie wordt gebracht.	504N	504V	-

Product	Lasten	Baten	Saldo
Daardoor is aan de batenkant dezelfde afwijking zichtbaar, maar dan positief.			
Intern meer omslagrente aan investeringen toegerekend doordat de boekwaarden daarvan hoger waren dan bij de begroting voorzien.	544V	-	544V
Het voordeel op de lasten wordt veroorzaakt door een lagere rentevergoeding over rekening courants van de grondbanken. Het voordeel op de baten wordt veroorzaakt door ontvangen garantstellingsprovisies uit grondbanken als gevolg van een hoger beroep op kredietfaciliteiten. Dit voordeel wordt gestort in de reserve Volkshuisvesting. Zie toelichting onder mutaties reserves.	56V	78V	134V
Hogere baten uit Schatkistbankieren omdat de gemeente in 2025 langer dan voorzien over tijdelijk overtollige geldmiddelen beschikte.	-	225V	225V
Overige kleine afwijkingen	101V	18V	119V
Subtotaal baten en lasten	732N	633V	98N
Mutaties reserves			
Het voordelige saldo door de lagere rentevergoeding over rekening courants grondbanken en hogere ontvangen garantstellingsprovisies uit grondbanken is gestort in de reserve Volkshuisvesting. Zie ook toelichting onder het product Treasury.	134N	-	134N
Overige kleine afwijkingen	25V	25N	-
Subtotaal mutaties reserves	109N	25N	134N
Saldo programma	840N	608V	232N

Overige verplichte informatie

De volgende informatie moet conform BBV-regelgeving verplicht worden opgenomen in de programmabegroting en betreffen het overzicht van algemene dekkingsmiddelen en een toelichting op de begroting van de Vennootschapsbelasting.

Het overzicht van algemene dekkingsmiddelen is opgesteld conform BBV-regelgeving en sluit niet helemaal aan op het product algemene dekkingsmiddelen eerder in dit programma. Dit komt doordat er in het product meer lasten zijn opgenomen zoals bijvoorbeeld voor de Vennootschapsbelasting.

De Vennootschapsbelasting is geen apart product, maar komt wel conform BBV-regelgeving apart terug in het overzicht van baten en lasten op taakveldniveau. De Vennootschapsbelasting wordt onder het overzicht van algemene dekkingsmiddelen toegelicht.

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen zijn inkomsten die vrij besteedbaar zijn. Ze hebben geen specifiek bestedingsdoel. De belangrijkste onderdelen hiervan zijn:

- Algemene uitkering uit het gemeentefonds;
- Lokale belastingen (onroerende zaakbelasting, toeristen- en forensenbelasting);
- Rente en dividend van geldleningen en deelnemingen.

In de onderstaande tabel zijn de ramingen opgenomen van de algemene dekkingsmiddelen:

(bedragen x € 1.000)

Overzicht algemene dekkingsmiddelen	Rekening 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Rekening 2025	Saldo
<i>Geldleningen en deelnemingen</i>					
Dividend nutsbedrijven	-8.796	-7.713	-11.600	-11.614	-14
Beleggingen/deelnemingen	-652	-375	-758	-758	0
Renteresultaat	-98	-1.665	-3.364	-2.602	762
Subtotaal geldleningen en deelnemingen	-9.546	-9.753	-15.722	-14.974	748
Algemene uitkering uit het gemeentefonds	-211.122	-215.203	-237.626	-235.461	2.164
<i>Onroerende zaakbelastingen</i>					
OZB eigenaren niet-woning	-13.024	-13.764	-13.989	-13.962	27
OZB eigenaren woning	-15.618	-17.498	-16.973	-16.723	250
OZB gebruikers niet-woning	-8.744	-8.972	-9.397	-9.423	-26
Subtotaal onroerende zaakbelastingen	-37.386	-40.234	-40.359	-40.108	251
<i>Overige belastingen</i>					
Toeristenbelasting	-322	-318	-318	-322	-4
Forensenbelasting	-95	-99	-99	-91	8
Subtotaal overige belastingen	-417	-417	-417	-413	4
Overige algemene dekkingsmiddelen	-0	-8.826	-307	0	307

Een min-bedrag betekent een voordeel, baat, onttrekking uit reserve of een voordelig saldo.

Geldleningen en deelnemingen

De baten van leningen en beleggingen bestaan uit het renteresultaat en uit dividenden. We lichten het renteresultaat nader toe in de paragraaf Financiering.

Algemene uitkering uit het gemeentefonds

Via het gemeentefonds krijgen gemeenten geld van de Rijksoverheid. Het gemeentefonds biedt dekking voor een deel van de uitgaven in de programma's van de begroting. De Rijksoverheid stelt het gemeentefonds drie keer per jaar bij en informeert gemeenten hierover via circulaire in mei, september en december. De raming van de algemene uitkering is in de 2e afwijkingenrapportage 2025 bijgesteld op basis van de septembercirculaire 2025.

De verantwoording van de algemene uitkering is gebaseerd op de decembercirculaire en de uitkerings-specificaties die zijn ontvangen.

In 2025 ontvingen we € 235,5 miljoen aan algemene uitkering. Ten opzichte van de bijgestelde begroting betekent dit een nadeel van € 2,1 miljoen.

Dit nadeel is te verklaren door een lagere uitkering vanwege de decembercirculaire en de negatieve afrekening van het BTW-compensatiefonds. Op 29 januari 2026 hebben wij een raadsinformatiebrief verzonden over de effecten van de decembercirculaire. De negatieve afrekening van het BTW-compensatiefonds wordt nader toegelicht in de tabel 'Wat heeft het gekost?' bij programma 10.

Onroerende zaakbelastingen en overige belastingen

Een toelichting staat in de paragraaf Lokale heffingen.

Overige algemene dekkingsmiddelen

In dit onderdeel worden posten opgenomen die in eerste instantie niet over de programma's te verdelen zijn. De concernstelposten maken deel uit van de overige algemene dekkingsmiddelen. De stelposten worden verdeeld naar de programma's, nadat een besluit is genomen over concrete bestedings- of bezuinigingsvoorstellen. In de onderstaande tabel zijn de overige algemene dekkingsmiddelen opgenomen.

(bedragen x € 1.000)

Overzicht overige algemene dekkingsmiddelen	Primitieve begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Rekening 2025	Saldo
<i>Algemeen en bedrijfsvoering</i>				
Post onvoorzien	-100	-100	-	-100
Loon- en prijscompensatie	-9.634	-3	-	-3
Stelpost garantiebannen	-277	-204	-	-204
Stelpost uitkering plafond BCF	1.185	-	-	-
Stelpost Sociaal domein/Jeugd	-	-	-	-
Totaal overige algemene dekkingsmiddelen	-8.826	-307	-	-307

Een min-bedrag betekent een voordeel, baat, onttrekking uit reserve of een voordelig saldo.

Stelpost onvoorzien

De post onvoorzien is in 2025 niet aangewend.

Stelpost loon- en prijscompensatie

De stelpost loon- en prijscompensatie wordt ingezet ter dekking van de in het begrotingsjaar optredende loonontwikkeling. Deze wordt veroorzaakt door cao-afspraken en/of mutaties in de sociale premies. En door prijsstijgingen en stijgingen in bijdragen aan externe partijen als gevolg van inflatie.

Stelpost garantiebannen

Sinds 2015 is een stelpost opgenomen voor garantiebannen. Dit hangt samen met de verplichting uit de Wet Banenafpraak om extra banen te creëren voor mensen met een arbeidsbeperking.

Vennootschapsbelasting

In 2016 is de wet veranderd waardoor gemeenten vennootschapsbelasting moeten betalen als ze een winstgevend bedrijf hebben. De Belastingdienst vindt dat bepaalde activiteiten van gemeenten belastingplichtig zijn, zoals de grondexploitatie, openbare reclame en de verkoop van restafval. De gemeente denkt echter dat grondexploitatie en openbare reclame niet onder deze belasting vallen. De gemeente heeft bezwaar gemaakt tegen de aanslag over 2016 (en later ook over 2017 - 2020).

In 2024 heeft de gemeente een compromis gesloten met de Belastingdienst over de belastingaanslag van 2016 met betrekking tot het grondbedrijf. Dit compromis geldt voor alle aangiften en aanslagen vanaf 2017. De (herziene) aanslagen zijn op basis van dit compromis afgehandeld. Op grond van de samenwerkingsovereenkomsten met de deelnemingen OBWZ en ONW kunnen we een deel van de Vpb-last verhalen bij deze deelnemingen. Deze afspraken worden in 2026 definitief gemaakt.

De gemeente heeft bezwaar gemaakt tegen de (herziene) aanslagen over 2016 – 2020. De bewaren zien op de belastingplicht van de openbare reclame en de hoogte van de belastingrente. Voor 2021 tot en met 2023 zijn voorlopige aanslagen opgelegd, waar je geen bezwaar tegen kunt maken.

Er lopen nu proefprocedures over de belastingplicht van openbare reclame bij de Hoge Raad. De gemeente sluit hierbij aan en verwacht in het tweede kwartaal van 2026 een uitspraak van de Hoge Raad.

Er zijn veel bezwaarschriften tegen de hoogte van de belastingrente ingediend. Dit speelt op landelijk niveau. Er is een procedure bij de Hoge Raad gaande. De uitspraak van de Hoge Raad wordt in 2026 verwacht.

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Primitieve begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Rekening 2025	Saldo
Vennootschapsbelasting (VpB)	396	84	-127	212

2.11 Organisatie en overhead

We streven ernaar om een aantrekkelijke werkgever te zijn waar betrokken medewerkers zich met plezier inzetten voor de Westlandse samenleving. Dit programma is nauw verbonden met de paragraaf Bedrijfsvoering.

We hebben gekozen om de organisatieactiviteiten die gericht zijn op inwoners, bedrijven en de gemeenteraad onder te brengen bij dit programma. En de meer intern gerichte activiteiten op te nemen in de paragraaf Bedrijfsvoering.

De volgende producten zijn onderdeel van het programma Organisatie en Overhead

- Organisatie(ontwikkeling)
- Participatie en samenspraak
- Communicatie en marketing
- Gegevensbescherming / Security
- Personeel & Organisatie (HRM)

Organisatie(ontwikkeling)

We dragen als organisatie bij aan een sterke gemeente en een sterk Westland. Daarom houden we de blik naar buiten gericht, op de grote opgaven die er voor gemeente Westland liggen. We zijn een lerende organisatie, waarin resultaatgerichtheid en wendbaarheid centraal staan.

De organisatieontwikkeling richt zich op een soepele en professionele samenwerking tussen het bestuur en de ambtelijke organisatie, een goede verbinding met de samenleving en het flexibel inspelen op ontwikkelingen die belangrijk zijn voor inwoners en de gemeente. We werken continu aan de voorspelbaarheid en kwaliteit van onze dienstverlening. Dit doen we onder andere door het optimaliseren van onze systemen en processen.

We versterken het leiderschap in de organisatie met een nieuw sturingsmodel en door voortdurende aandacht voor onze kernwaarden: vakmanschap, verbondenheid en durf. We richten ons sterker op de ontwikkeling van professionals en onderzoeken nieuwe manieren om talenten en werk beter te verbinden. Hierdoor ontstaat meer afwisseling en uitdaging, betere loopbaanmogelijkheden en verminderen we de uitstroom van professionals. Door te prioriteren zorgen we ervoor dat onze ambities en gewenste organisatieontwikkelingen haalbaar en realistisch blijven.

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Een duidelijke prioritering door de maatschappelijke opgaven in het Westland centraal te stellen.	We prioriteerden en programmeerden om keuzes te maken over de maatschappelijke opgaven in het Westland.
Westlanders ervaren een goede digitale en persoonlijke dienstverlening. Hierin zetten we de ingeslagen weg voort.	We besteedden extra aandacht aan duidelijk schrijven aan inwoners. We gaven trainingen binnen de organisatie en pasten brieven aan. Daarnaast hebben we een nieuw digitaal loket in gebruik waar inwoners en bedrijven documenten kunnen delen met de gemeente en de status van hun aanvraag kunnen inzien. Het proces voor de aanvraag van een

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
	omgevingsvergunning was in 2025 het eerste proces dat via dit digitale loket werkte.
	We investeerden in goede informatieoverdracht tussen het Klant Contact Centrum (KCC), de organisatie en ketenpartners. Hierdoor werd de informatie voor inwoners en bedrijven op de website en bij het KCC beter vindbaar en actueel. Het KCC handelde in 2025 71% van de vragen van Westlanders in één keer zelf af en ligt daarmee op koers richting de 80% (gestelde norm: 60%, wens: 80%).
	We openden een informatiepunt van het KCC als pilot in de publiekshal. Inwoners konden daar zonder afspraak vragen stellen aan de gemeente. In het voorjaar 2026 vindt een communicatiecampagne over het informatiepunt plaats.
	We breidden onze onderzoeken naar klanttevredenheid verder uit. We onderzochten onder andere de dienstverlening binnen de schuldhulpverlening. De meeste inwoners waren tevreden. Naar aanleiding van de suggesties bespraken we de tijdlijn van hun traject vaker actief, waardoor inwoners meer inzicht kregen in het verloop.
	We onderzochten de tevredenheid van scholen over onze dienstverlening op het gebied van leerplicht. Het voortgezet onderwijs beoordeelde de samenwerking positief. Het primair onderwijs zag ruimte voor verbetering, vooral in de zichtbaarheid van de leerplichtambtenaar. Naar aanleiding daarvan bezoeken de leerplichtambtenaren scholen voortaan op vaste momenten.
	We onderzochten opnieuw de dienstverlening rondom huwelijken. We zagen dat eerdere verbeteringen, zoals de naamswijziging en locatieaanpassingen, de waardering verhoogden. Daarnaast hebben we onder andere de volgende verbeteringen van onze dienstverlening doorgevoerd: Inwoners en bedrijven konden via 'Verken uw idee' in het Digitaal Stelsel Omgevingsloket (DSO) een plan voorleggen aan de gemeente als voorbereiding op een omgevingsvergunning.
	We richtten een nieuwe frontoffice in voor de Wmo bij het KCC. Inwoners belden voortaan

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
	eerst met de gemeente bij een aanvraag, waardoor er sneller telefonisch contact ontstond. Dit maakte het mogelijk direct te beoordelen of een Wmo-melding passend was of dat ondersteuning via andere instanties beter was. In dat laatste geval zorgden we voor een warme overdracht.
De potentie van de medewerkers wordt optimaal benut door een samenwerkingsgerichte en lerende organisatie te zijn	Wij zetten in op de ontwikkeling van professionals via de Westland Academie, met programma's gericht op leiderschap, talentontwikkeling en vakmanschap. We zagen nog kansen voor verdere ontwikkeling in relatie tot de benchmark van het A&O-fonds.
	We versterkten de verbinding met de samenleving en de bestuurlijke samenwerking met de leergang Ambtelijk Bestuurlijk Samenwerken (ABS). Interne medewerkers werden opgeleid om deze leergang duurzaam te verzorgen, zodat deze duurzaam in de organisatie is verankerd.
De inzet van data draagt bij aan een efficiëntere en transparantere overheid, betere kwaliteit en nieuwe innovatieve vormen van dienstverlening, beleidsontwikkeling en besluitvorming.	We optimaliseerden gemeentelijke processen en systemen en moderniseerden onze dataplatforms, zodat we data efficiënter konden verzamelen, verwerken, analyseren voor (voorspellende) inzichten.

Participatie en samenspraak

Westland staat voor ingewikkelde veranderopgaven en veranderingen in de leefomgeving, die impact hebben op inwoners en ondernemers. Alleen met hun inbreng, ideeën en inzet, kunnen deze opgaven en veranderingen op duurzame manier worden gerealiseerd. Participatie is hierbij essentieel. Door de omgeving vroegtijdig te betrekken komen verschillende perspectieven, kennis en creativiteit samen. Dit zorgt voor meer draagvlak en betere besluiten.

Gemeente Westland investeert in het intensiveren en professionaliseren van participatie. Het doel hiervan is om inwoners, ondernemers en stakeholders vroegtijdig te betrekken bij belangrijke ontwikkelingen in hun omgeving.

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Borging participatie in de organisatie.	We werkten in 2025 aan een standaard werkwijze voor participatie. We verwerkten de uitkomsten van het rekenkameronderzoek in deze nieuwe werkwijze.
Interne organisatie trainen.	We organiseerden werksessies met verschillende teams, waarin wij ophaalden wat belangrijk is voor de nieuwe werkwijze en welke behoefte er is aan permanente training en begeleiding op het gebied van participatie.

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Vergroten van de samenwerking tussen inwoners en de gemeente Westland. Meer inzicht geven in de grote opgaven waar participatie een belangrijke rol speelt.	We maakten in 2025 meer gebruik van Open Stad, de digitale participatiewidget op de gemeentelijke website waar inwoners konden meedenken, stemmen en ideeën indienen. Via betrokkenheidsprofielen van Citisens onderzochten we hoe we inwoners beter kunnen bereiken en inspelen op hun participatiebehoefte. We zetten het Westland Panel vaker in voor vragen over participatie. Het aantal deelnemers aan het panel breidden we in 2025 verder uit.
Vergroten betrokkenheid Westlanders over hun leefomgeving of buurt. Draagvlak voor de plannen en meer vertrouwen in de lokale politiek door Westlanders.	We betrokken inwoners directer bij hun leefomgeving door gebruik van Open Stad, waar zij konden meedenken, stemmen en ideeën konden aandragen over ontwikkelingen in hun buurt. Daarnaast zetten wij vragen uit via het Westland Panel over hun buurt, leefomgeving en participatie.

Communicatie en marketing

De belangrijke opgaven voor gemeente Westland stonden centraal in onze communicatie. We gingen uit van een economisch sterke gemeente die zich ontwikkelt en groeit, met dorpen waar inwoners prettig wonen, werken, leren, sporten, recreëren en vrijwilligerswerk doen. Het is een omgeving en waar bedrijven goed kunnen functioneren. Passende woningen, een aantrekkelijke leefomgeving en goede bereikbaarheid zijn hiervoor belangrijke voorwaarden.

Om onze (inter)nationaal leidende positie van de glastuinbouw verder te versterken, richtten we ons op kennis, innovatie en een kwalitatief hoogwaardig glasareaal.

De grote opgaven én kleinere projecten vroegen om proactieve, duidelijke en passende communicatie. Daarmee zorgden we ervoor dat ondernemers weten wat er in hun omgeving speelt. Het was belangrijk dat wij hen voortdurend en consistent te informeerden over wat de gemeente doet en wat daarvan zichtbaar is in hun wijk. Wat we doen, doen we goed en voor iedereen (digitaal) toegankelijk. Dit betekende dat we weten wat er speelt bij de diverse doelgroepen en welke communicatiebehoefte zij hebben. We werkten hierbij op basis van onderzoek en analyse. We monitorden de effecten van onze communicatie en stuurden bij waar nodig.

Een goede interactie tussen gemeente en inwoners, ondernemers en stakeholders vraagt blijvende aandacht. We zijn open en duidelijk en in onze dienstverlening snel en betrouwbaar. Wat we communiceren, voeren we uit. Hiervoor gebruikten we diverse kanalen, passend bij doelgroepen, met aandacht voor taal en beeld, offline en online.

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Verbinding creëren op de ambities in het CWP en opgaven en producten. Daarnaast het intern bewustzijn verhogen van de meerwaarde van inzet team Communicatie & Participatie.	We werkten met themateams die eensloten bij de doelen en ambities uit het CWP. Deze teams vertaalden de belangrijkste thema's naar communicatieactiviteiten. Voor Flora Campus

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
	Westland vulden we de projectcommunicatie goed in en vernieuwden we de website.
Uitvoering algemene communicatie gemeente Westland.	We werkten op basis van data, analyses en onderzoek, zodat onze communicatie beter aansloot bij de doelgroepen en de toptaken. We startten met een betere aansluiting op het bestuur en de organisatieonderdelen, zodat we vanuit communicatie tijdiger konden inspelen op nieuwe ontwikkelingen. We professionaliseerden de projectcommunicatie.
Digitale inclusieve gemeente.	We werkten aan het voldoen aan de Wet digitale toegankelijkheid door driejaarlijkse tests uit te voeren en verbeteringen door te voeren. Hierdoor konden alle inwoners de informatie op de websites van de gemeente goed volgen en begrijpen.

Gegevensbescherming en security

We beschermen de gemeentelijke organisatie tegen inbreuk op de beveiliging van informatie en datalekken en monitoren technische en organisatorische maatregelen die noodzakelijk zijn om (persoons)gegevens te beschermen.

We beschermen de (persoons)gegevens van inwoners en ondernemers van gemeente Westland. Maar ook de (bedrijfsgevoelige) informatie van de organisatie.

Meer interne informatie over gegevensbescherming bij gemeente Westland is opgenomen in de paragraaf Bedrijfsvoering.

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
De organisatie en de gemeente zo goed mogelijk beschermen tegen een inbreuk op de beveiliging van informatie. En hierdoor de kans verkleinen op het ontvreemden van data. Of op onderbreking van de dienstverlening.	We ontwikkelden verschillende bewustwordingsactiviteiten waarmee we medewerkers wezen op risico's rondom informatiebeveiliging en privacy.
	We namen aanvullende technische maatregelen vanwege geopolitieke spanningen, de NAVO-top en de voorbereiding op nieuwe cyberwetgeving.
Voldoen aan wet- en regelgeving, zoals de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) en Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).	We lieten via verplichte audits op informatiebeveiliging en privacy (ENSIA en borgingsproduct AVG en Wet Politiegegevens) toetsen in hoeverre de gemeente voldeed aan de geldende wetgeving. We bereidden ons voor op nieuwe wetgeving, zoals de NIS2 en de AI-act.
Ketensamenwerking.	Wij richtten een maandelijks overleg in met het Sociaal Kernteam (SKT). In 2026 gaat de

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
	gemeente hier privacy- en informatiebeveiligingsdienstverlening leveren.
	We voerden periodiek overleg met Patijnenburg over ketensamenwerking. Dit wordt in 2026 voortgezet.

Personeel & Organisatie (HRM)

We ontwikkelen en implementeren passend HR-beleid voor de gemeentelijke organisatie, in lijn met de Westlandse visie en ambities. Hiermee ondersteunden we gemeente Westland in het goed uitvoeren van haar taken als lokale overheid en als werkgever.

Het was belangrijk dat Westland zich bleef ontwikkelen als aantrekkelijke werkgever, gezien de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt. De interne ontwikkelingen op het gebied van personeel en organisatie zijn opgenomen in de paragraaf Bedrijfsvoering.

Reguliere activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
Verbeteren aantrekkelijk werkgeverschap.	We richtten ons op de herinrichting van de organisatie en de implementatie van de nieuwe managementstructuur. Hierdoor stroomden medewerkers door naar managementfuncties en voerden we ambitiegesprekken waarin talenten werden benut of in beeld gebracht.
	We herijkten onze wervingsstrategie. Via doelgroepcampagnes en nieuwe kanalen vergrootten we de zichtbaarheid van de gemeente Westland als werkgever. Tevens uniformeerden we en optimaliseerden wervingsteksten en scherpten het wervingsproces aan om de interne doorstroom te verbeteren. Tot slot verbeterden we de procedure voor de aanbrenghpremie.
	Voor het doorontwikkelen van talenten en vormgeven van persoonlijk leiderschap boden wij diverse trainingen en workshops aan.
	We vernieuwden het beleid Gespreksvoering functioneren & ontwikkelen, zodat een continue dialoog over functioneren en ontwikkelen wordt gestimuleerd.
Vergroten duurzame inzetbaarheid medewerkers.	We uniformeerden de dienstverlening op het gebied van vitaliteit en brachten vitaliteitsbevorderende maatregelen in kaart. We gingen met de OR in gesprek over verdere optimalisatie van het vitaliteitsbeleid.
Doorontwikkelen HR data.	We verbeterden de bestaande HR-rapportages en breidden het aantal rapporten uit. We zijn daarnaast gestart met het ontwikkelen van dashboards zodat HR-informatie realtime beschikbaar kwam als stuurinformatie.

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we hiervoor gedaan?
	We verbeterden de datakwaliteit, waardoor onjuiste HR-gegevens sneller konden worden opgespoord en hersteld. Dit verhoogde de betrouwbaarheid van rapportages en voorkwam verkeerde interpretaties.
	We stelden rapportages beschikbaar waarmee we konden voldoen aan rapportageverplichtingen (zoals Werkgebonden Personenmobiliteit) en cao-afspraken (Verjaring verlof). Hiermee voldeden we aan externe eisen en vergrootten we de interne transparantie.
Verbeteren van leer- en ontwikkel aanbod.	We ontwikkelden verschillende leer- en ontwikkelprogramma's op basis van de behoeften in de organisatie, waaronder binnen het I-domein.
	We actualiseerden het leeraanbod in de Westland Academie op basis van doorlopende evaluaties, zodat het aansloot op de wensen van de organisatie.
Vergroten inzet potentiële medewerkers.	Wij zetten verschillende initiatieven in voor het binden en behouden van nieuwe én potentiële medewerkers. We startten de pilot Mentorconnector, met interne en externe mentoren die (jonge) ambtenaren ondersteunden in hun professionele en persoonlijke ontwikkeling. Gemeente Westland was trekker van de pilot Doorwerkambtenaar, waarmee gepensioneerde ambtenaren uit de regio aan ons verbonden bleven en hun kennis konden blijven inzetten. We intensiverden de samenwerking met scholen en trokken stagiairs aan.
Vergroten samenwerking in regio.	We intensiverden de samenwerking binnen de regio Haaglanden en met andere overheden en instellingen, met als doel kandidatenuitwisseling, kennisdeling en het opbouwen van een mobiliteitspool.
Vergroten toekomstbestendige organisatie.	De organisatieanalyse uit de Strategische Personeelsplanning werd in oktober 2024 gepresenteerd. Hierin zijn op basis van interne en externe ontwikkelingen en belangrijke opgaven verschillende ontwikkelthema's benoemd. In 2025 lag de nadruk op de implementatie van de nieuwe organisatiestructuur, waarmee opvolging werd gegeven aan de behoefte aan integrale sturing als één van die belangrijke ontwikkelthema's.

Prestatie-indicatoren

Verplichte BBV-indicatoren

Formatie

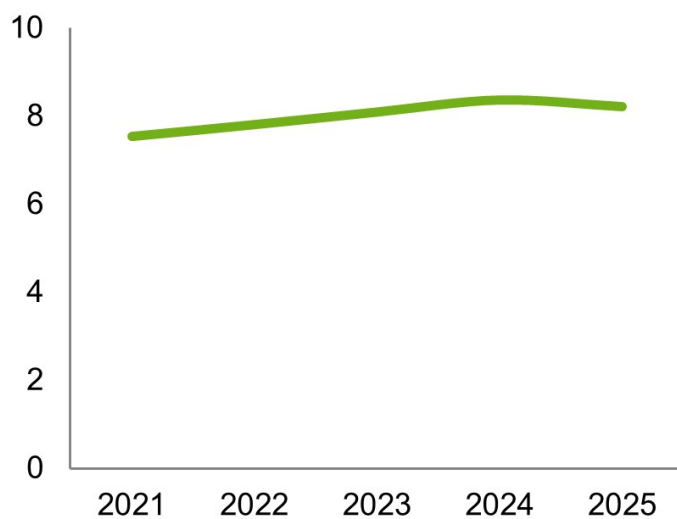
Formatie (Fte) per 1.000 inwoners.

Legenda grafiek

Groen: Westland

Blauw: Nederlandse gemeenten

Bron: A&O personeelsmonitor

Jaar	Westland	Nederland
2021	7,54	9,04
2022	7,81	9,34
2023	8,09	9,68
2024	8,36	9,97
2025	8,21	n.n.b.

Bezetting

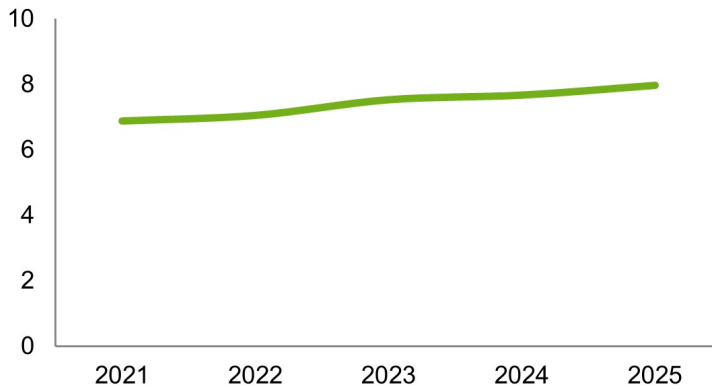
Bezetting (Fte) per 1.000 inwoners. Gegevens vóór 2016 voor Nederland niet bekend.

Legenda grafiek

Groen: Westland

Blauw: Nederlandse gemeenten

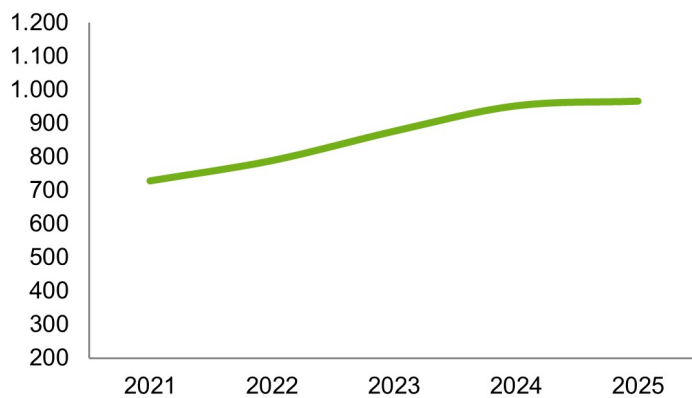
Bron: A&O personeelsmonitor

Jaar	Westland	Nederland
2021	6,89	8,87
2022	7,06	9,17
2023	7,53	9,59
2024	7,67	9,8
2025	7,96	n.n.b.

Apparaatskosten

De totale apparaatskosten gedeeld door het aantal inwoners. Gegevens van andere gemeenten niet bekend.

De totale apparaatskosten gedeeld door het aantal inwoners.

Jaar	Apparaatskosten per inwoner
2021	€ 729
2022	€ 790
2023	€ 877
2024	€ 953
2025	€ 967

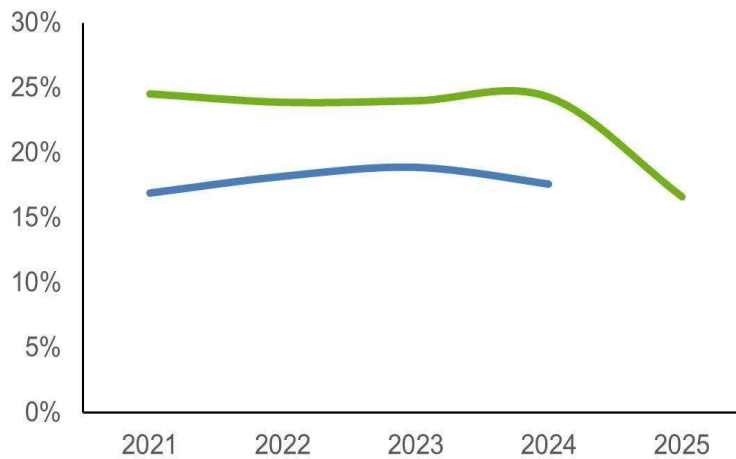
Externe inhuur

Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen.

Legenda grafiek

Groen: Westland

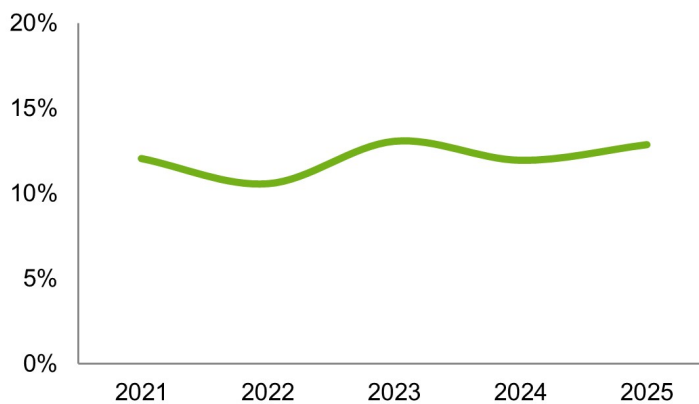
Blauw: 100.000+ gemeenten

Jaar	Westland	100.000+ gemeenten
2021	24,5%	16,9%
2022	23,9%	18,2%
2023	24,0%	18,9%
2024	24,3%	17,6%
2025	16,6%	n.n.b.

Overhead

De kosten van overhead gedeeld door de totale lasten exclusief stortingen reserves. Gegevens van andere gemeenten niet bekend.

Jaar	% overhead
2021	12,0%
2022	10,6%
2023	13,1%
2024	12,0%
2025	12,9%

Externe ontwikkelingen/risico's

- Ontwikkelingen als cloudcomputing, data gedreven werken, kunstmatige intelligentie (AI) en het automatiseren van eenvoudige handelingen (RPA) nemen in het werk van organisaties een steeds belangrijkere plaats in en bepalen de komende jaren de ontwikkelagenda.
- Het dreigingsbeeld verbreedt zich door een toenemende cyberdreiging vanuit zowel maatschappelijk als economisch perspectief, mede door de snelle ontwikkeling en inzet van technologieën zoals AI als aanvalsmiddel. Tegelijkertijd worden wet- en regelgeving steeds verder uitgebreid en aangescherpt, wat leidt tot hogere eisen aan organisaties.
- Ambities zoals Flora Campus Westland en grote regionale en landelijke opgaven op het gebied van wonen, zorg, klimaat en energie vormen, naast de reguliere gemeentelijke taken en vervangingsinvesteringen, een aanzienlijke uitdaging. Om doelstellingen te behalen moet er een balans zijn tussen ambitie, (gemeentelijke) taken, het voldoen aan grote regionale en maatschappelijke opgaven, middelen en uitvoeringskracht.
- Het onvoldoende beschikbaar zijn van arbeidskrachten voor de ambtelijke organisatie, het bedrijfsleven en maatschappelijke instellingen door vergrijzing, verloop, arbeidsmarktkrapte en groei van de gemeente Westland heeft als gevolg dat processen niet meer kunnen draaien en de gemeentelijke doelstellingen niet of niet tijdig worden gerealiseerd.
- Medewerkers verlaten de organisatie en externe inhuur vult dit tijdelijk op. Dit draagt niet bij aan het opbouwen van kennis en historisch geheugen. Ook zien we dat op een aantal plaatsen nog niet de juiste kwaliteit beschikbaar is. Dit komt deels doordat er sprake is van snelle ontwikkeling van techniek of veranderende wet- en regelgeving.
- Er ontbreekt voldoende kennis over de wensen en behoeften van jonge generaties medewerkers en er is onvoldoende aansluiting op behoefte aan flexibiliteit en flexibel werken.
- Onze groeiende organisatie heeft te maken met schaarste in arbeidscapaciteit, waardoor onze wendbaarheid en integrale samenwerking onder druk staan. De overdracht van taken vanuit het Rijk en grootschalige gebiedsontwikkelingen versterkten deze druk.

Verbonden partijen

Er is voor gekozen om de verbonden partijen in de programma's te noemen waar de meeste beleidsmatige raakvlakken mee zijn. In dit programma zijn geen verbonden partijen opgenomen.

Kaderstellende beleidsnota's

- Wet op de Ondernemingsraden (WOR) 2023;
- Omgevingswet 2024;
- Wet open overheid (Woo).

Wat heeft het gekost?

(bedragen x €1.000)

Product	Rekening 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Rekening 2025	Saldo
Exploitatie					
Lasten					
Facilitaire zaken / huisvesting	0	0	0	0	0
Organisatie - overig	2.663	2.743	3.034	2.788	-246
Overhead - dekking uit investering en grondexploitaties	-3.953	-4.047	-3.296	-3.492	-196
Overhead - facilitair	506	701	833	709	-124
Overhead - huisvesting	4.425	4.042	4.820	4.462	-359
Overhead - ICT	7.266	6.723	6.845	6.931	87
Overhead - personeel	42.168	41.387	42.256	44.983	2.727
	53.076	51.549	54.492	56.380	1.888
Baten					
Organisatie - overig	-1	-3	-3	0	2
Overhead - ICT	-436	0	-1.016	-1.076	-60
Overhead - personeel	-1.027	-768	-10	-92	-82
	-1.464	-770	-1.029	-1.168	-140
	51.611	50.778	53.464	55.212	1.748
Mutaties reserves					
Toevoeging aan de reserves					
Organisatie en overhead	123	0	292	292	0
	123	0	292	292	0
Onttrekking aan de reserves					
Organisatie en overhead	-2.399	-1.640	-2.336	-2.301	35
	-2.399	-1.640	-2.336	-2.301	35
	-2.276	-1.640	-2.044	-2.009	35
Saldo programma	49.335	49.139	51.420	53.203	1.783

Een min-bedrag betekent een voordeel, baat, onttrekking uit reserve of een voordelig saldo.

Product	Lasten	Baten	Saldo
Organisatie - overig	246V	2N	244V
In het boekjaar 2025 is het beschikbare budget voor algemene voorlichting niet volledig benut, doordat geen extra edities van de Gemeentepagina of aanvullende visuals zijn gerealiseerd. Voor 2026 wordt een stijging van de uitgaven verwacht door de ontwikkeling van nieuwe communicatiemiddelen en -kanalen en door de extra communicatie-inzet rond de gemeenteraadsverkiezingen.	135V	-	135V
Klanttevredenheidonderzoeken: In 2025 zijn de voorbereidingen voor twee systeemkoppelingen afgerond. De implementatie is vertraagd en vindt daarom in 2026 plaats. De hiermee samenhangende kosten worden in 2026 gefactureerd en verantwoord.	56V	-	56V

Product	Lasten	Baten	Saldo
De lasten die aan de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) zijn toegerekend, zijn in 2025 lager uitgevallen dan geraamd. Dit is hoofdzakelijk het gevolg van een lagere gerealiseerde personele inzet binnen dit taakveld dan vooraf was voorzien. Daarnaast bleek in 2025 minder onderhoud aan de BAG noodzakelijk, hetgeen eveneens heeft geleid tot een lagere lastenrealisatie dan begroot.	52V	-	52V
Overige kleine afwijkingen	3V	2N	1N
Overhead - dekking uit investering en grondexploitaties	196V	-	196V
De kosten van overhead zijn per saldo hoger uitgevallen (zie overige toelichtingen). Hier staat tegenover dat een gedeelte van de overhead wordt toegerekend aan investeringen en grondexploitaties. Bij nacalculatie viel dit overhead-tarief hoger uit. In realisatie is daardoor meer overhead toegerekend aan investeringen en grondexploitaties.	196V	-	196V
Overige kleine afwijkingen	-	-	-
Overhead - facilitair	124V	-	124V
In november 2025 is gestart met een project voor het herstel en onderhoud van het meubilair op de locaties Verdilaan en Laan van de Glazen Stad. Voor een zorgvuldige en marktconforme offerte-uitvraag is een uitgebreid voorbereidingstraject doorlopen, waardoor de doorlooptijd langer is geweest dan vooraf voorzien. Hierdoor zijn de beschikbare middelen in 2025 niet tot besteding gekomen. De hiermee samenhangende uitgaven worden derhalve doorgeschoven naar 2026.	69V	-	69V
In 2025 was sprake van een lagere afname van drukwerkdiensten bij de vaste leverancier, wat heeft geleid tot onderbesteding op deze post. Een vergelijkbare ontwikkeling was zichtbaar bij de fotokopiekosten: door verminderd papierverbruik ontstond ook hier onderbesteding.	52V	-	52V
Overige kleine afwijkingen	3V	-	3V
Overhead - huisvesting	359V	-	359V
Voor het jaar 2025 is een ruimer budget geraamd in verband met een aantal onzekerheden, met name omtrent de verwachte stijging van de energiekosten. Ten tijde van de begrotingsopstelling werd rekening gehouden met mogelijke hogere tarieven die destijds niet contractueel waren afgedekt binnen de samenwerking met De Groene Schakel. Deze voorziene kostenstijging is uiteindelijk lager uitgevallen dan aangenomen, waardoor de daadwerkelijke lasten binnen dit onderdeel beperkter bleven dan geraamd.	161V	-	161V
Het beveiligingsbudget voor 2025 is ruim begroot. In de eerste maanden van 2025 stond de vraag centraal in welke mate de gemeente de veiligheid diende te waarborgen door middel van inzet van beveiligingspersoneel. Om voldoende flexibiliteit te waarborgen voor een eventuele opschaling van beveiligingsmaatregelen, is bewust gekozen voor een ruimer budgettaire inzet. Gedurende het jaar is gebleken dat met een lagere inzet van beveiligers kon worden volstaan, zonder dat dit afbreuk deed aan het gewenste veiligheidsniveau. Hierdoor zijn de feitelijke uitgaven lager uitgevallen dan oorspronkelijk was begroot.	113V	-	113V
Overige kleine afwijkingen	85V	-	85V
Overhead - ICT	87N	60V	27N

Product	Lasten	Baten	Saldo
Overige kleine afwijkingen	87N	60V	27N
Overhead - personeel	2.727N	82V	2.644N
In 2025 is een bedrag van € 2,9 miljoen gestort in de voorziening bovenwettelijk- en spaarverlof. Het BBV geeft aan dat er een voorziening gevormd moet worden voor arbeidsgerelateerde kosten van niet gelijke omvang. In het boekjaar 2022 is deze voorziening voor het eerst gevormd. Geconstateerd is dat de voorziening in het verleden niet conform de geldende regelgeving is berekend. In het kader van de "Basis op orde" is, met de huidige actualisatie, een correctie doorgevoerd om de berekening weer volledig aan te laten sluiten op de BBV regelgeving. In dit gestorte bedrag van € 2,9 miljoen betreft ca. € 1,6 miljoen een correctie voor het jaar 2023 en € 0,6 miljoen een correctie voor het jaar 2024. De storting in 2025 zorgt ervoor dat voldoende middelen beschikbaar zijn wanneer medewerkers hun gespaarde verlof opnemen of laten uitbetalen.	2.915N	-	2.915N
Er is een bedrag van € 313.000 gestort in de voorziening voor de Regeling Vervroegd Uittreden (RVU). Deze storting is gedaan om de toekomstige verplichtingen die voortvloeien uit verwachte deelname aan de RVU-regeling financieel te borgen.	313N	-	313N
Gedurende het jaar zijn verschillende formatieplaatsen tijdelijk niet ingevuld. Hierdoor zijn de loonkosten lager uitgevallen dan begroot, wat heeft geleid tot een per saldo lagere personeelslast dan geraamd.	231V	-	231V
Er is in 2025 geen ombudsman aangesteld.	150V	-	150V
Overige kleine afwijkingen	120V	82V	202V
Subtotaal baten en lasten	1.888N	140V	1.748N
Mutaties reserves	-		
Overige kleine afwijkingen	-	35N	35N
Subtotaal mutaties reserves	-	35N	35N
Saldo programma	1.888N	105V	1.783N

Overige verplichte informatie

Overhead

Onder de term overhead verstaan we alle ondersteunende activiteiten die nodig zijn om gemeentelijke producten en diensten te leveren (de verstrekking van een uitkering, de aanleg van wegen et cetera).

In de beleidsprogramma's nemen we alleen kosten op die betrekking hebben op het primaire proces. Alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van het primaire proces nemen we op in het taakveld 'overhead' volgens de definitie van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Kostenonderbouwing tarieven

De tarieven en de bijbehorende kostenonderbouwing berekenen we apart, omdat deze niet een op een uit de programma's kunnen worden afgeleid. De reden hiervoor is dat de directe kosten zijn opgenomen op de betreffende programma's, terwijl de kosten van btw en overhead hier geen onderdeel van uitmaken.

De overheadkosten verdelen we volledig over de directe uren. Dit betekent dat voor alle op taakvelden toerekenbare uren een algemene opslag overhead geldt. We maken een uitzondering voor de medewerkers in de buitendienst. Bij deze medewerkers rekenen we de kosten voor de huisvesting voor 25% toe en de kosten van de gemeentewerven volledig. De kosten voor ICT rekenen we hier slechts voor 50% toe. De reden hiervoor is dat de medewerkers die vooral in de buitendienst werkzaam zijn minder gebruik maken van deze faciliteiten.

In de paragraaf lokale heffingen lichten we de kostenonderbouwingen toe, inclusief de toerekening van overhead.

3. Paragrafen

3.1 Lokale heffingen

Lokale heffingen zijn een belangrijke bron van inkomsten voor de gemeente. Lokale heffingen zijn belastingen, retributies en leges. De opbrengsten van de belastingen gaan naar de algemene middelen. Dit betekent dat we de opbrengsten voor alle gemeentelijke taken en voorzieningen kunnen inzetten. Bij retributies en leges gaat het om een betaling aan de gemeente voor het gebruik van een product of dienst van de gemeente. Hierbij mogen de totale begrote opbrengsten niet hoger zijn dan de totale begrote kosten van de gemeente voor de levering van het product of de dienst.

De paragraaf Lokale heffingen gaat over de gerealiseerde inkomsten, uitgaven en de lokale lastendruk en is als volgt opgebouwd:

1. De gerealiseerde inkomsten;
2. Het beleid ten aanzien van de lokale heffingen;
3. Een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen;
4. De lastendruk in 2025;
5. Een overzicht van verstrekte kwijtscheldingen in 2025.

Gerealiseerde inkomsten

In onderstaande tabel staan de gerealiseerde inkomsten uit belastingen, retributies en leges.

Tabel 1

(bedragen x € 1.000)

Inkomsten belastingen en heffingen	Begrote inkomsten 2025	Gerealiseerde inkomsten 2025
Onroerendezaakbelastingen	40.359	40.108
Afvalstoffenheffing	15.378	15.328
Rioolheffing	17.886	17.513
Toeristenbelasting	318	322
Forensenbelasting	99	91
Leges		
Hoofdstuk 1 Algemene Leges	2.766	2.835
Hoofdstuk 2 Fysieke leefomgeving/Wabo	5.211	5.101
Hoofdstuk 3 Europese dienstenrichtlijn	31	35
Marktgelden	102	112
Lijkbezorgingsrechten	1.675	1.995
Totaal	83.825	83.440

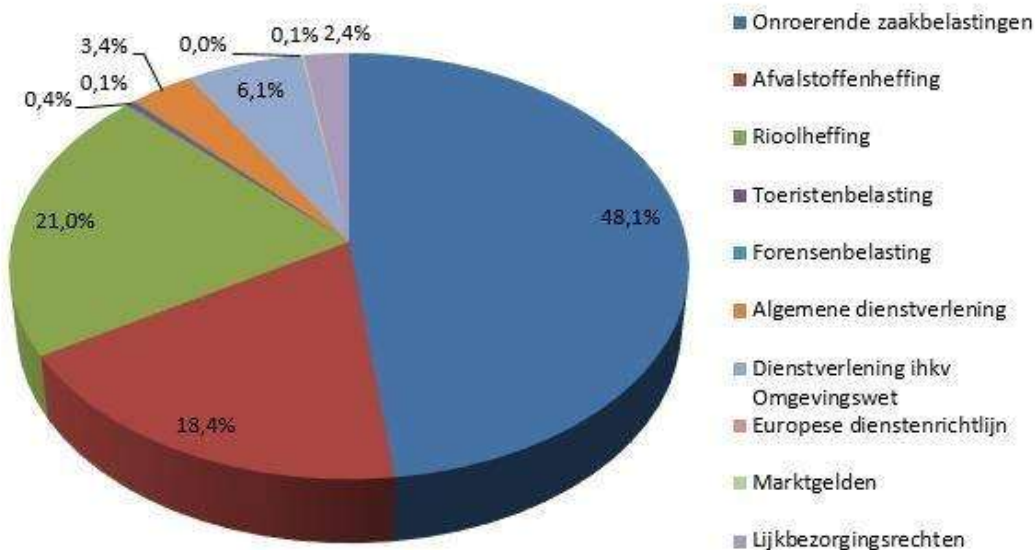
(1) De begrote inkomsten 2025 zijn gebaseerd op de inkomsten volgens de begroting na wijziging.

Het merendeel van de inkomsten uit lokale heffingen bestaat in 2025 uit onroerende-zaakbelastingen, afvalstoffenheffing, rioolheffing en leges. De verleende kwijtschelding van de afvalstoffenheffing en rioolheffing brachten we in mindering op de opbrengst.

De inkomsten van de lijkbezorgingsrechten zijn inclusief de onttrekking aan de voorziening ter dekking van de kosten. De marktgelden zijn inclusief de inkomsten uit elektra.

De totale opbrengst van de gemeentelijke belastingen en heffingen is € 0,4 miljoen lager dan begroot. Bij de desbetreffende belastingen en heffingen wordt een toelichting gegeven.

Figuur 1: opbouw lokale belastingen en heffingen 2025

Prestatie-indicatoren

Tabel 2

Prestatie-indicatoren	Werkelijk Nulmeting	2023	2024	2025	Prognose 2025
Aanvragen kwijtschelding binnen 12 weken afhandelen	100%	83%	88%	78%	100%
Tijdig opleggen gecombineerde aanslagen met WOZ-beschikking					
1 maart: > 95%	96,20%	96%	96%	94%	96%
1 juni: 100%	98,30%	99%	99%	97%	98%
Bezwaren afhandelen voor:					
1 oktober: > 80%	65%	60%	48%	57%	80%
31 december: 100%	86%	95%	96%	99%	98%
Reacties inwoners binnen 1 werkdag beantwoorden > 95%	93%	96%	95%	96%	96%
Automatische incasso uitbreiden tot: > 40%	40,15%	39%	39%	41%	45%
Saldo openstaande debiteuren over de laatste 6 jaar terugbrengen tot ≤ 0,50%N	1,09%	0,49%	0,37%	0,44%	0,48%

In 2025 was er een capaciteitstekort dat in de loop van het jaar is ingevuld. Hierdoor is de

doelstelling voor het afhandelen van de verzoeken om kwijtscheldingen binnen twaalf weken niet behaald.

Beleid lokale heffingen

Ook in 2025 rekenden we de loon- en overheadkosten toe naar de taakvelden voor zover de wet dit toestaat. De werkelijke kosten stegen door hogere personeelslasten en door indexering van materiële kosten. Per belastingsoort lichten we het beleid toe verderop in deze paragraaf.

Overzicht op hoofdlijnen diverse heffingen

Tarieven belangrijkste lokale heffingen

Tabel 3

Omschrijving soort heffing	Tarieven 2024	Tarieven 2025
Onroerendezaakbelastingen (% WOZ-waarde)		
- eigenaar woning	0,0747%	0,0741%
- eigenaar niet-woning	0,2549%	0,2618%
- gebruiker niet-woning	0,1920%	0,1972%
Afvalstoffenheffing		
- eenpersoonshuishouden	€ 287,64	€ 294,48
- tweepersoonshuishouden	€ 324,84	€ 332,52
- meerpersoonshuishouden	€ 362,76	€ 371,40
Rioolheffing		
eigendom (% WOZ-waarde)		
- woning	0,0170%	0,0162%
- niet-woning	0,0442%	0,0437%
gebruik (per aansluiting)		
- eenpersoonshuishouden	€ 180,12	€ 184,44
- tweepersoonshuishouden	€ 203,40	€ 208,20
- meerpersoonshuishouden	€ 226,80	€ 232,20
- bedrijven	€ 233,64	€ 239,16

Onroerendezaakbelasting

De onroerendezaakbelasting (OZB) is een belasting voor:

- De eigenaar van een woning of bedrijfspand (niet-woning);
- De huurder of gebruiker van een bedrijfspand (niet-woning).

Gemeente Westland voert de Wet waardering onroerende zaken (WOZ) volledig in eigen beheer uit. We waarderen het onroerend goed elk jaar voor de WOZ. Hierdoor volgt de WOZ-waarde jaarlijks de marktontwikkeling. De gemeente past de OZB-tarieven aan op basis van de gemiddelde waardestijging of -daling van onroerend goed. Hierdoor zijn de waardeontwikkelingen niet van invloed op de opbrengsten. De stijging van de gemiddelde WOZ-waarden van 7,2% voor woningen compenseren we door een gelijke daling van het OZB-tarief. De gemiddelde waardeontwikkeling van niet-woningen was 3,6%. Ook hier verlaagden we de tarieven op dezelfde manier. De tarieven van de OZB voor woningen en niet-woningen verhoogden we met 6,4%, naast de hiervoor genoemde correctie op de waardeontwikkeling.

Gerealiseerde OZB

In 2025 is de werkelijke opbrengst € 40,11 miljoen. Dit is € 250.000 lager dan de begroting 2025. Bij het bepalen van het OZB-tarief woningen 2025 is rekening gehouden met een hogere WOZ-waarde dan werkelijk en het aantal opgeleverde woningen in 2025 is minder dan was geraamd. Hierdoor wordt de geraamde OZB-woningen niet volledig gerealiseerd. Deze moet voor 2025 incidenteel worden bijgesteld.

Afvalstoffenheffing

Inwoners betalen een afvalstoffenheffing voor het inzamelen van afval van huishoudens. Uitgangspunt voor de afvalstoffenheffing is dat we de inwoners de kosten laten betalen voor de inzameling van het huishoudelijk afval. De tarieven zijn 100% kostendekkend en gedifferentieerd per huishoudtype. Bewoners met een inkomen tot 100% van het wettelijk sociaal minimum kunnen kwijtschelding van de afvalstoffenheffing krijgen. We verhoogden de tarieven van de afvalstoffenheffing ten opzichte van 2024 met de inflatiecorrectie van 2,4%.

Tabel 4

Afvalstoffenheffing	Realisatie baten 2025	Realisatie lasten 2025
7.3 Afval kosten taakvelden incl. (omslag)rente		16.669.900
2.1 Verkeer en vervoer kosten taakveld incl. (omslag-)rente		304.200
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen		-1.221.100
Netto kosten taakveld		15.753.000
<i>Toe te rekenen kosten:</i>		
0.4 Overhead incl. (omslagrente)		414.200
Btw		3.018.200
<i>Opbrengst heffingen:</i>		
7.3 Afval heffingen huishoudelijk afval	15.683.600	
7.3 Afval grofvuil	36.400	
6.3 Inkomstenregeling (kwijtschelding)	-391.600	
Totaal afvalstoffenheffing	15.328.400	19.185.400
Dekkingspercentage voor mutatie voorziening/reserve		79,9%
Onttrekking voorziening egalisatie afval	1.415.100	
Onttrekking reserve Tariefegalisatie afvalstoffenheffing egalisatie afval	1.855.300	
Dekkingspercentage 2025		96,9%

Toelichting berekening afvalstoffenheffing:

De werkelijke opbrengst uit heffingen in 2025 (inclusief de opbrengsten uit grofvuil en de verrekening van de kwijtschelding) bedroeg € 15,3 miljoen. Dit ligt in lijn met de begroting.

De toerekenbare kosten voor afval bedragen € 19,2 miljoen (inclusief vermindering als gevolg van de opbrengsten waardestromen) en zijn € 0,6 miljoen hoger dan begroot. De overschrijding wordt met name veroorzaakt door een niet voorziene toename van de hoeveelheid verwerkt restafval in het tweede half jaar.

Voorziening egalisatie afval (artikel 44 lid 2 BBV):

Opbrengsten uit de afvalstoffenheffing en besparingen door uitgestelde werkzaamheden gebruiken we alleen voor het afvaldoel. Daarom brengen we dit onder in een voorziening. De kosten voor de afvaltaken compenseren we door een dotatie aan de voorziening (artikel 44 lid 2). Het saldo van de voorziening bedroeg op 1 januari 2025 € 1.179.000. In 2025 stortten we € 1.428.000 en onttrokken we € 1.415.000. Het saldo op 31 december 2025 bedraagt € 1.192.000.

Reserve afval

Het saldo van de reserve Afval bedroeg op 1 januari 2025 € 985.000. In 2025 heeft een storting plaatsgevonden van € 8.297.000 en een onttrekking van € 1.855.000, waardoor het saldo van de reserve Afval per 31 december 2025 € 7.427.000 bedraagt.

Rioolheffing

De opbrengst van de rioolheffing gebruiken we alleen om de kosten te dekken van:

- Het inzamelen en transporteren van huishoudelijk en bedrijfsafvalwater en het zuiveren van huishoudelijk afvalwater.
- Het inzamelen van afvloeiend hemelwater en het verwerken hiervan. En de maatregelen om blijvende nadelige gevolgen van de grondwaterstand te voorkomen of te beperken.

We heffen rioolheffing van een eigenaar en een gebruiker van een perceel. Voor het bepalen van de tarieven van de rioolheffing gelden uitgangspunten als:

- Tarieven die 100% kostendekkend zijn;
- Gedifferentieerde tarieven per huishoudtype.

Bewoners met een inkomen tot 100% van het wettelijk sociaal minimum kunnen kwijtschelding van de rioolheffing krijgen. We verhoogden de tarieven van de rioolheffing ten opzichte van 2024 met de inflatiecorrectie van 2,4%.

Tabel 5

Rioolheffing	Realisatie baten 2025*	Realisatie lasten 2025*
Directe lasten personeel		1.468.200
Directe lasten materieel		4.465.000
Kapitaallasten		5.473.800
Dotatie voorziening toekomstige vervangingsinvesteringen artikel 44 lid 1d		3.150.000
Straatreiniging		276.800
Watertaken 2.4		1.103.000
Watertaken 7.2		530.600
Overhead		1.710.000
Btw		1.562.300
<i>Opbrengsten heffingen</i>		
Riool- en waterzorgheffing	17.746.800	
Overige inkomsten	11.600	
Af: kwijtschelding	-245.100	

Rioolheffing	Realisatie baten 2025*	Realisatie lasten 2025*
Totaal Jaarrekening 2025	17.513.400*	19.739.800 *
<i>Kostendekkendheid</i>		88,7%
t.l.v. Voorziening artikel 44 lid 2	2.226.400	
Stand Voorziening artikel 44 lid 2		
Stand 1-1	12.753.000	
Storten i.v.m. watertaken	1.617.300	
Onttrekken/storten vanuit de exploitatie	-2.226.400	
Stand 31-12	12.144.000*	
Stand Voorziening artikel 44 lid 1		
Stand 1-1	9.596.700	
Storting	3.150.000	
Investering direct t.l.v. voorziening	-1.377.000	
Stand 31-12	11.369.700	

*af rondingsverschil van €100,00

Toelichting berekening rioolheffing:

In 2025 is de werkelijke opbrengst € 17,7 miljoen. Dit is € 353.000 minder dan was begroot. Bij de 2e afwijkingsrapportage 2025 is de areaaluitbreiding verhoogd met € 45.000. De minderopbrengst kan worden verklaard door:

- minderopbrengst rioolheffing gebruik niet-woningen van - € 150.000. De aanpassing van de vrijstelling van de WOZ-waarde van € 50.000 naar € 70.000 per 1-1-2025 heeft tot gevolg dat minder objecten in de heffing zijn betrokken;
- minderopbrengst rioolheffing gebruik woningen - € 50.000. Het aantal opgeleverde woningen in 2025 is minder dan was geraamd voor deze heffing;
- minderopbrengst rioolheffing woningen eigendom - € 150.000. Bij het bepalen van het tarief rioolheffing eigendom woningen 2025 is rekening gehouden met een hogere WOZ-waarde dan werkelijk. Ook het aantal opgeleverde woningen in 2025 was minder dan geraamd.

De toegerekende kosten bedragen € 19,7 miljoen. Dit is € 509.000 lager dan begroot. De lagere kosten bestaan uit twee onderdelen. Enerzijds zijn de materiele lasten en kapitaallasten in 2025 € 244.000 hoger dan begroot door onder andere hogere kosten aan leidingen en putten. Anderzijds is de dotatie aan de egalisatievoorziening € 753.000 lager dan begroot.

Voorziening toekomstige rioolvervangingsinvesteringen (art. 44 lid 1d BBV):

In het tarief nemen we spaarbedragen voor toekomstige vervangingsinvesteringen mee. Deze nemen we als kosten op in de exploitatie en voegen we toe aan de voorziening. Deze voorziening is er sinds 1 januari 2017. De storting dit jaar was € 3,15 miljoen. Het saldo van de voorziening op 31 december 2025 was € 9,5 miljoen.

Egalisatievoorziening riolering (artikel 44 lid 2 BBV):

Opbrengsten uit de rioolheffing en besparingen door uitgestelde werkzaamheden gebruiken we alleen voor rioolzaken. Dit brengen we daarom onder in een voorziening.

De kosten voor de watertaken compenseren we door een storting in de voorziening (artikel 44 lid 2). De storting dit jaar was € 2,69 miljoen. Het saldo van de voorziening op 31 december 2025 was € 13,2 miljoen.

Toeristenbelasting

Voor het houden van verblijf met overnachting binnen de gemeente tegen vergoeding in welke vorm dan ook, heffen we toeristenbelasting. Dit geldt voor personen die niet als ingezetene zijn opgenomen in de Basisregistratie Personen (BRP). Voor een eerlijke verdeling heffen we de toeristenbelasting op basis van een percentage van het “kale” overnachtingstarief. De hoogte van het tarief is een vast percentage van 5% van de overnachtingsprijs met een minimum van € 1,25 per persoon per overnachting. Het minimumbedrag dient als stimuleringsmaatregel voor de inschrijvingen van arbeidsmigranten en verzekert de gemeente van een basisopbrengst. Er zijn geen jaarlijkse aanpassingen van het tarief, omdat de inflatie verrekend is in de overnachtingsprijs. Door het heffen van een toeristenbelasting dragen ook niet-inwoners bij in de kosten van de algemene voorzieningen.

Met uitzendbureaus die in Westland arbeidsmigranten huisvesten, maakten we afspraken over hoe zij arbeidsmigranten zo makkelijk mogelijk kunnen inschrijven als ingezetenen. Als uitzendbureaus arbeidsmigranten niet inschrijven in de BRP dan kunnen aanslagen toeristenbelasting worden opgelegd die kunnen oplopen tot enkele tienduizenden euro's (of meer) per jaar. De toeristenbelasting is een motivatie voor de uitzendbureaus om de arbeidsmigranten in te schrijven in de BRP.

Realisatie toeristenbelasting

In 2025 is de (nog te realiseren) opbrengst € 322.000. Dit is ongeveer gelijk aan de begrote opbrengst (€ 318.000). De toeristenbelasting 2025 wordt pas in 2026 opgelegd aan de hand van de retour ontvangen aangiften.

Forensenbelasting

Dit is een belasting die we heffen aan iemand die, zonder in de gemeente hoofdverblijf te hebben, op meer dan 90 dagen per jaar een gemeubileerde woning beschikbaar houdt. De tarieven van de forensenbelasting verhoogden we ten opzichte van 2024 met de inflatiecorrectie van 2,4%.

Realisatie Forensenbelasting

In 2024 was de werkelijke opbrengst € 91.000. De begrote opbrengst bedroeg € 99.000.

Leges hoofdstuk 1, 2 en 3

In de onderstaande tabel staan de gerealiseerde inkomsten van de leges Hoofdstuk 1, 2 en 3. De tarieven van de leges verhoogden we ten opzichte van 2024 met de inflatiecorrectie van 2,4%. Uitzondering hierop zijn de tarieven waarvoor een wettelijk maximum geldt.

Overzicht leges Hoofdstuk 1, 2 en 3

Tabel 6

Hoofdstuk	Leges	Realisatie baten 2025	Realisatie lasten 2025	Dekking
1	Algemene dienstverlening	2.834.800	7.429.200	38,2%

Hoofdstuk	Leges	Realisatie baten 2025	Realisatie lasten 2025	Dekking
2	Fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning	5.100.900	5.674.800	89,9%
3	Europese dienstenrichtlijn	34.800	220.700	15,8%
Totaal inkomsten leges Hoofdstuk 1, 2 en 3		7.970.500	13.324.700	59,8%

Leges Hoofdstuk 1

In de onderstaande tabel staan de gerealiseerde inkomsten van de leges Hoofdstuk 1.

Tabel 7

Nummer	Hoofdstuk	Realisatie baten 2025	Realisatie lasten 2025	Dekking 2025
1.1	Burgerlijke stand			
	Begroting na wijziging	189.900	643.900	29,5%
	Realisatie 2025	208.800	635.800	32,8%
1.2	Reisdocumenten			
	Begroting na wijziging	1.641.800	2.445.900	67,1%
	Realisatie 2025	1.661.000	2.631.500	63,1%
1.3	Rijbewijzen			
	Begroting na wijziging	491.600	1.83.800	41,5%
	Realisatie 2025	497.200	1.116.200	44,6%
1.4	Verstrekingen uit BRP			
	Begroting na wijziging	29.700	774.400	3,8%
	Realisatie 2025	35.100	659.400	5,3%
1.7	Overige publiekszaken			
	Begroting na wijziging	34.300	788.000	4,4%
	Realisatie 2025	44.500	840.400	5,3%
1.8	Gemeentearchief			
	Begroting na wijziging	2.700	717.800	0,4%
	Realisatie 2025	0	708.300	0,0%
1.9	Bijzondere wetten*			
	Begroting na wijziging	374.300	864.900	43,3%
	Realisatie 2025	381.700	799.900	47,7%
1.10	Diversen			

Nummer	Hoofdstuk	Realisatie baten 2025	Realisatie lasten 2025	Dekking 2025
	Begroting na wijziging	1.900	39.800	4,8%
	Realisatie 2025	6.500	37.700	17,3%
Totaal inkomsten leges Hoofdstuk 1 begroting 2025		2.766.400	7.458.400	37,1%
Totaal inkomsten leges Hoofdstuk 1 gerealiseerd 2025		2.834.800	7.429.200	38,2%
*Specificatie paragraaf 1.9 Bijzondere wetten				
11	Huisvestingswet			
	Begroting na wijziging	184.600	309.800	59,6%
	Realisatie 2025	177.000	295.400	59,9%
12	Leegstandwet			
	Begroting na wijziging	2.100	43.328	4,9%
	Realisatie 2025		43.400	0%
16	Kansspelen			
	Begroting na wijziging	1.600	30.100	5,3%
	Realisatie 2025	1.200	28.500	4,3%
17	Telecommunicatie			
	Begroting na wijziging	148.000	433.700	34,1%
	Realisatie 2025	148.000	363.500	40,7%
18	Verkeer en vervoer			
	Begroting na wijziging	38.000	47.900	79,3%
	Realisatie 2025	55.500	69.000	80,4%
Totaal inkomsten Paragraaf 1.9 begroting 2025		374.300	864.900	43,3%
Totaal inkomsten Paragraaf 1.9 gerealiseerd 2025		381.700	799.900	47,7%

Toelichting leges Hoofdstuk 1:

Algemeen

·We gebruiken de wettelijk maximumtarieven, omdat de tarieven nog niet kostendekkend zijn. Het Rijk stelt deze maximumtarieven jaarlijks vast.

·De registratie niet-ingezetenen (RNI) wordt niet toegerekend, omdat hier geen legesinkomsten tegenover staan. De gemeente Westland ontvangt hiervoor een vergoeding vanuit het Rijk.

·Voor een belangrijk deel bepalen de doorbelaste uren de lasten. De uurtarieven van de afdelingen zijn gemiddeld 4% hoger en het tarief van de btw op overhead 35% hoger dan bij de begroting.

1.2 Reisdocumenten

Vanaf 2014 hebben reisdocumenten die worden verstrekt door de gemeente een geldigheidsduur van 10 jaar in plaats van 5 jaar. Dit heeft geleid tot 19% meer telefonische contacten. Hierdoor stegen de kosten van de doorbelasting burgerzaken algemeen met € 135.000. Daarnaast steeg het uurtarief (€ 26.500), de BTW op overhead en de afdracht leges (€ 10.000).

1.4 Verstrekkingen in het kader van de basisregistratie persoonsgegevens

Omdat er naar rato meer vragen waren over reisdocumenten, daalden naar rato de toerekenbare kosten voor de telefonie in het kader van de BRP met 13,5%. Dit heeft tot gevolg dat doorbelasting burgerzaken algemeen daalde met € 100.000.

Leges Hoofdstuk 2

In de onderstaande tabel staan de gerealiseerde inkomsten van de leges Hoofdstuk 2.

Tabel 8

Nummer	Paragraaf	Realisatie baten 2025	Realisatie lasten 2025	Dekking 2025
2.1	Algemene bepalingen			
	Begroting na wijziging	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
	Realisatie 2025	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
2.2	Voorfase			
	Begroting na wijziging	29.700	584.200	5,1%
	Realisatie 2025	70.000	615.600	12,0%
2.3	Activiteiten met betrekking tot bouwwerken			
	Begroting na wijziging	4.886.800	3.143.300	155,5%
	Realisatie 2025	4.642.400	3.454.700	140,9%
2.4	Activiteiten met betrekking tot cultureel erfgoed en werelderfgoed			
	Begroting na wijziging	259.300	570.900	45,4%
	Realisatie 2025	391.500	601.500	68,6%
2.5	Milieubelastende activiteiten			
	Begroting na wijziging	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
	Realisatie 2025	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
2.6	Lozingsactiviteiten			
	Begroting na wijziging	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
	Realisatie 2025	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
2.7	Aanlegactiviteiten			
	Begroting na wijziging	41.300	263.300	15,7%
	Realisatie 2025	11.000	277.100	4,2%
2.8	Overige activiteiten			
	Begroting na wijziging	14.900	169.700	8,8%
	Realisatie 2025	17.200	186.400	9,7%
2.9	Maatwerkvoorschriften			
	Begroting na wijziging	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
	Realisatie 2025	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Nummer	Paragraaf	Realisatie baten 2025	Realisatie lasten 2025	Dekking 2025
2.10	Gelijkwaardigheid			
	Begroting na wijziging	20.500	66.400	30,8%
	Realisatie 2025	0	70.300	0%
2.11	Overige tarieven			
	Begroting na wijziging	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
	Realisatie 2025	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
2.12	Modaliteiten			
	Begroting na wijziging	26.600	278.900	9,5%
	Realisatie 2025	38.800	293.800	13,8%
2.13	Vermindering			
	Begroting na wijziging	-68.100	168.200	n.v.t.
	Realisatie 2025	-70.000	175.400	n.v.t.
2.14	Teruggaaf			
	Begroting na wijziging	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
	Realisatie 2025	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Totaal leges Hoofdstuk 2 begroting 2025		5.211.100*	5.244.900	99,4%
Totaal leges Hoofdstuk 2 gerealiseerd 2025		5.100.900	5.674.800*	95,3%

*af rondingsverschil van € 100,00. ** afrondingsverschil van € 200,00.

Toelichting leges Hoofdstuk 2:

Opbrengsten/lasten Omgevingsvergunning

Met ingang van 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. De Omgevingswet staat voor een goed evenwicht tussen het benutten en beschermen van de leefomgeving. De Omgevingswet bundelt 26 wetten, 60 Algemene Maatregelen van Bestuur en 75 ministeriële regelingen naar 1 wet, 4 Algemene Maatregelen van Bestuur en 1 Omgevingsregeling. Er is veel keuzevrijheid om iets te regelen over de leefomgeving: algemene regels (zorgplichten), meldingsplichten of vergunningplichten. Alleen bij de vergunningplichten is legesheffing mogelijk. Die keuzevrijheid en de financiële consequenties bemoeilijkten het opstellen van de legesverordening en een (tijdige) raming van de kostendekkendheid. Aan de hand van het werkmodel legesverordening van de VNG is de Legesverordening 2025 opgesteld en de kostendekkendheid doorgerekend. De legesopbrengsten zijn niet exact te voorspellen omdat deze afhankelijk zijn van het aantal ingediende aanvragen en de omvang van de bouwkosten. De invoering en borging van de Omgevingswet loopt verder door in 2026.

De inkomsten leges omgevingsvergunningen zijn in 2025 lager uitgevallen dan begroot. Het aantal aanvragen is redelijk stabiel gebleven, alleen waren dit meer kleine bouwaanvragen zoals dakkapellen en minder grote bouwaanvragen.

Leges Hoofdstuk 3

In de onderstaande tabel staan de geraamde inkomsten van de leges Hoofdstuk 3.

Tabel 9

Nummer	Hoofdstuk	Realisatie baten 2025	Realisatie lasten 2025	Dekking 2025
1	Horeca			
	Begroting na wijziging	12.800	61.000	21,0%
	Realisatie 2025	13.900	58.600	23,6%
2	Seksbedrijven			
	Begroting na wijziging	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
	Realisatie 2025	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
3	Winkeltijdenwet			
	Begroting na wijziging	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
	Realisatie 2025	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
4	Organiseren evenementen			
	Begroting na wijziging	13.900	121.200	11,4%
	Realisatie 2025	15.600	116.500	13,4%
5	Standplaatsen			
	Begroting na wijziging	1.900	29.200	6,4%
	Realisatie 2025	5.400	29.600	18,2%
6	Marktstandplaatsen en standplaatsen			
	Begroting na wijziging	2.100	16.500	12,9%
	Realisatie 2025	0	16.000	0%
Totaal leges Hoofdstuk 3 begroting 2025		30.700	227.900*	13,5%
Totaal leges Hoofdstuk 3 gerealiseerd 2025		34.800	220.700	15,8%

*af rondingsverschil van € 100,00

Toelichting leges Hoofdstuk 3

De producten of diensten uit Hoofdstuk 3 mogen we onderling niet verrekenen (kruissubsidiëring). Dit mag alleen als er sprake is van een onderling verband. Hiervan is in de huidige legestabel echter geen sprake. Per product of dienst mogen we geen winst maken.

Paragraaf 4: voor een evenement waar minder dan 100 bezoekers aanwezig zijn, is een melding voldoende als het aan de vereisten voldoet van artikel 2.25 van de APV Westland. We zien een evenement als 'groot' als er meer dan 600 bezoekers zijn, of als het twee of meer aaneengesloten dagen duurt of ernstige gevolgen kan hebben voor de openbare orde. Een 'gewoon' evenement heeft tussen de 100 en 600 bezoekers en duurt maximaal één dag. Of er nu wel of geen evenementen zijn -wat van invloed is op de hoogte van de inkomsten- staan er vanwege de berekeningswijze die wij hanteerden altijd vaste lasten tegenover. De toerekening houdt geen rekening met daadwerkelijk bestede uren en kan daarom nu relatief hoog lijken.

Marktgelden

Met de betaling van marktgelden hebben ondernemers recht op een standplaats op het marktterrein in de gemeente Westland. Dit geldt voor de dagen en uren dat er markt is, zoals dit in de 'Marktverordening Westland' staat. De heffingsmaatstaf is het aantal strekkende meters per

dagdeel dat een vaste standplaatshouder, een dagplaatshouder of een standwerker op de markt gebruikt. Voor het gebruik van (kracht)stroom rekenen we een toeslag. Er geldt een tarief per dag, kwartaal of jaar. Het tarief per kwartaal is 90% van het dagtarief. Het jaartarief is 90% van het kwartaaltarief.

We verhoogden de tarieven van de marktgelden ten opzichte van 2024 met de inflatiecorrectie van 2,4%.

Tabel 10

Marktgelden	Realisatie baten 2025	Realisatie lasten 2025
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente		150.800
Netto kosten taakveld		150.800
<i>Toe te rekenen kosten:</i>		
0.4 Overhead incl. (omslagrente)		66.000
BTW overhead		3.900
Totale kosten		220.800*
Opbrengst heffingen	96.900	
Opbrengst energie	15.300	
Totaal Marktgelden 2025 gerealiseerd	112.300*	232.200*
Dekkingspercentage 2025 gerealiseerd		50,8%
Totaal Marktgelden 2025 raming	102.400	182.500
Dekkingspercentage 2025 raming		56,1%

*af rondingsverschil van € 100,00

Toelichting marktgelden:

De veegkosten van de markt worden voor 50% toegerekend. Hierbij gaan we ervan uit dat niet al het vuil op het plein wordt veroorzaakt door de markten, maar dat ook sprake is van zwerfvuil.

Lijkbezorgingsrechten

We heffen lijkbezorgingsrechten voor het gebruik van de begraafplaatsen en voor de diensten die de gemeente verleent rondom de begraafplaatsen. In de Programmabegroting 2023-2026 is vastgelegd dat de tarieven van de lijkbezorgingsrechten maatschappelijk aanvaardbaar moeten zijn. We verhoogden de tarieven van de lijkbezorgingsrechten ten opzichte van 2024 met de inflatiecorrectie van 2,4%.

Tabel 11

Lijkbezorgingsrechten	Realisatie baten 2025	Realisatie lasten 2025
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente begraafplaatsen en crematoria		3.097.300
Netto kosten taakveld		3.097.300
<i>Toe te rekenen kosten:</i>		
0.4 Overhead incl. (omslagrente)		770.300
Btw		45.800
Totale kosten		3.913.400
<i>Opbrengst heffingen:</i>		
Begraafplaatsen en crematoria	1.009.400	
Onttrekking voorziening ter dekking kosten	870.900	

Lijkbezorgingsrechten	Realisatie baten 2025	Realisatie lasten 2025
Totaal gerealiseerd 2025	1.880.300	3.913.400
Dekkingspercentage werkelijk 2025		48,0%
Totaal begroting 2025	1.759.400	4.001.600
Dekkingspercentage begroot 2025		44,0%

*afrondingsverschil van €100,00

Toelichting berekening lijkbezorgingsrechten:

In 2025 is € 1.995.000 opgelegd aan lijkbezorgingsrechten. Hiervan is € 315.800 rechtstreeks in de voorziening onderhoud graven gestort. Ook is een bedrag van € 669.800 gestort in de voorziening grafrechten. Dit zijn vooruit ontvangen bedragen. Het deel dat betrekking heeft op 2025 (€ 870.900) is onttrokken aan de voorzieningen en dient als dekking van de kosten voor 2025.

In 2025 zijn de kosten voor het taakveld begraafplaatsen en crematoria € 168.000 hoger dan begroot.

De inkomsten zijn € 121.000 hoger dan begroot.

·Het gebruik van de voorziening Grafrechten blijkt, na actualisatie van deze voorziening, hoger te zijn dan begroot (€ 33.000 voordeel). Vanaf 2025 is de aanwending structureel verhoogd.

·De aanwending van de voorziening afkoop onderhoud graven blijkt, na actualisatie van deze voorziening, hoger te zijn dan begroot (€ 4.000 voordeel). Vanaf 2025 is de aanwending structureel verhoogd.

·De overige legesopbrengsten zijn hoger dan begroot (€ 67.000). In lijn met 2024 waren lagere legesopbrengsten begroot, deze zijn op basis van de werkelijke opbrengsten van het derde kwartaal van 2025 naar boven bijgesteld.

·De lagere overheadtoerekening is een direct gevolg van het aantal uren dat we minder toerekenden.

Voorziening afkoopsommen onderhoud begraafplaatsen (artikel 44 lid 2)

Op grond van het BBV vormden we een voorziening afkoopsommen onderhoud begraafplaatsen. Hierin storten we de ontvangen afkoopsommen. Slechts een deel van deze vooruit ontvangen onderhoudskosten vallen jaarlijks vrij. De voorziening voor afkoopsommen onderhoud begraafplaatsen is per 31 december 2025 € 1,7 miljoen.

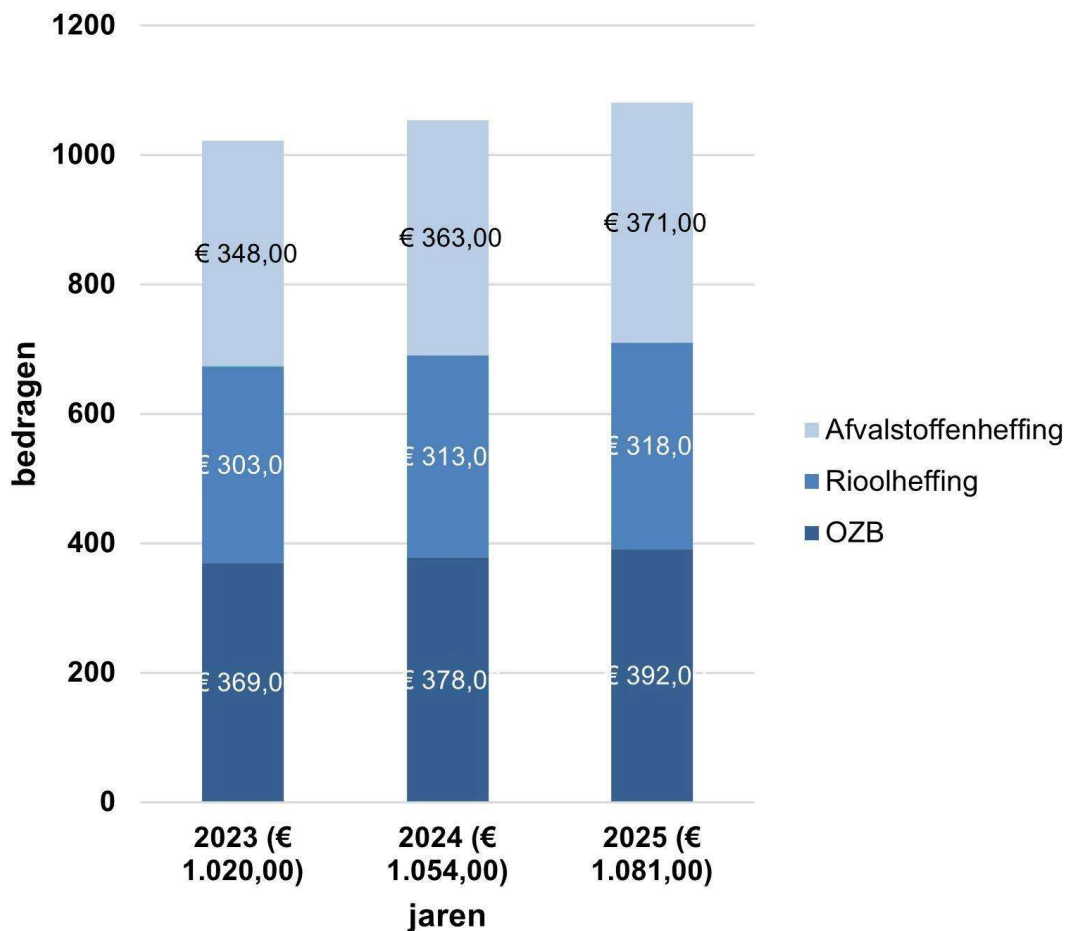
Voorziening Grafrechten (artikel 44 lid 2)

Naast de voorziening afkoopsommen onderhoud begraafplaatsen vormden we ook een voorziening grafrechten. De grafrechten hebben ook betrekking op meerdere jaren en rekenen we toe aan de betreffende jaren. Het saldo van de voorziening grafrechten is per 31 december 2025 € 5,8 miljoen.

Lokale lastendruk

We bepalen de lokale lastendruk met de ontwikkeling van de woning gebonden belastingen. Dit zijn de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. In de onderstaande tabel staat de opbouw van de lokale lastendruk in Westland voor de jaren 2023, 2024 en 2025. De ontwikkeling van de lokale lasten baseren we op een gemiddelde. De feitelijke lastenontwikkeling voor een individuele burger kan hiervan afwijken.

Lastendruk woningen 2023-2025

Met ingang van de begroting 2025 sluiten we aan bij de gemiddelde WOZ-waarde van alleen koopwoningen zoals ook gehanteerd door de Waarderingskamer en de COELO (Centrum van Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden). De gemiddelde WOZ-waarde van alleen koopwoningen ligt in het algemeen hoger dan de gemiddelde WOZ-waarde zoals voorheen gehanteerd. De lokale lastendruk voor een eigenaar van een woning met een meerpersoonshuishouden bedroeg in 2023 € 1.020,00, in 2024 € 1.054,00 en steeg in 2025 naar € 1.081,00.

Kwijtscheldingsbeleid

In de wet staat dat een belastingplichtige een ontvangen aanslag moet betalen. Alleen in een beperkt aantal uitzonderlijke situaties verlenen we kwijtschelding. Deze kwijtschelding kunnen we alleen verlenen als de gemeenteraad die mogelijkheid vaststelt. De raad doet dit in het gemeentelijk kwijtscheldingsbeleid. Dit beleid bepaalt de belastingen waarvan kwijtschelding mogelijk is en de voorwaarden waaronder de kwijtscheldingsprocedure plaatsvindt. De gemeenteraad is hierbij gebonden aan landelijk voorgeschreven regels van de staatssecretaris van Financiën. Deze regels bepalen dat alleen inwoners met een inkomen tot ongeveer bijstandsniveau en zonder vermogen voor kwijtschelding in aanmerking komen.

Gemeente Westland heeft voor de normbedragen een kwijtscheldingspercentage van 100%. Voor meer informatie verwijzen we naar de Leidraad Invordering gemeentelijke belastingen Westland.

Gemeente Westland verleent kwijtschelding voor de afvalstoffenheffing en de rioolheffing voor het gebruik van een perceel door een particulier huishouden. De gemeente gebruikt sinds een aantal jaren de diensten van Stichting Inlichtingenbureau. Kwijtschelding wordt dan na een geautomatiseerde controle automatisch verleend. Momenteel is dat ongeveer 50% van de aanvragen. Waar mogelijk breiden we dit uit. Voor het overige deel van de kwijtscheldingsverzoeken moet iemand altijd een schriftelijke aanvraag indienen. De gemeente blijft zoeken naar mogelijkheden om dit makkelijker te maken en de administratieve lasten te verminderen.

Tabel 12

Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
Aantal aanvragen	1.499	1.488	1.446	1.445	1.412
Waarvan:					
-Toegewezen	1.214	1.207	1.270	1.241	1.182
-Gedeeltelijk toegewezen	59	56	17	56	
-Afgewezen	141	185	159	184	201
-Buiten behandeling gesteld*	94	85	40		

*Met ingang van 1 januari 2023 worden de aantallen van “buiten behandeling gesteld” toegerekend aan “afgewezen”.

3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Gemeente Westland wil ervoor zorgen dat ze genoeg geld heeft om haar plannen uit te voeren, ook wanneer er onverwachte dingen gebeuren. Net zoals andere organisaties, loopt de gemeente risico's. Het is belangrijk om te weten welke risico's er zijn, omdat die ervoor kunnen zorgen dat plannen niet goed uitgevoerd kunnen worden. We willen voorkomen dat onverwachte kosten direct tot bezuinigingen leiden. We willen wel genoeg geld achter de hand hebben, maar tegelijkertijd ook weer niet te veel. Daarom kijken we regelmatig naar welke grote financiële risico's de gemeente loopt die niet zomaar op te lossen zijn. Op basis daarvan maken we een lijst van risico's en berekenen we bij de begroting en jaarrekening hoeveel geld we moeten hebben om de risico's op te vangen. Dit heet het weerstandsvermogen.

We maken in deze paragraaf onderscheid in twee soorten risico's:

1. De risico's uit gebiedsontwikkelingen op grond van het Meerjarenperspectief Gebiedsontwikkeling (MPG). Om deze risico's op te vangen is in 2025 de Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling gecreëerd.
2. De overige risico's waarvoor de algemene reserve, de bestemmingsreserves zonder bestedingsplan en de post onvoorziene uitgaven als buffer dienen.

Ook staan in deze paragraaf een aantal verplichte financiële kengetallen. Die helpen om een beter beeld te krijgen van de financiële situatie van de gemeente.

Risicomanagement

Het Beleidskader Risicomanagement is belangrijk voor hoe we omgaan met risico's in onze gemeente. We willen de risico's beheersen, maar toch onze doelen bereiken. Het beleidskader is in 2016 vastgesteld en wordt in 2026 herzien.

Om onverwachte kosten te kunnen betalen, hebben we vrij besteedbaar geld in de reserves. Dit zorgt ervoor dat de gemeente genoeg geld heeft, zonder dat we ons beleid moeten aanpassen.

We berekenen hoeveel geld er in deze reserves moet zitten door te kijken naar de risico's binnen de organisatie. Dit geld is bedoeld om onverwachte kosten op te vangen. We gebruiken een methode om te bepalen hoeveel groot de vrij besteedbare ruimte in de reserves moet zijn.

In het huidige beleidskader staat dat we alleen de risico's meenemen die we realistisch achten (kans van optreden $\geq 50\%$). Deze risico's tellen volledig mee in de berekening van het benodigde geld (risico = impact). Omdat er maar enkele risico's een kans van $\geq 50\%$ hebben, ontstaat hierdoor geen volledig beeld. In ons risicoregister staan namelijk ook risico's met een lagere kans. Vooruitlopend op de herziening van het beleidskader berekenen wij daarom het benodigde weerstandsvermogen op basis van alle risico's, waarbij wij zowel kans als impact meewegen.

We letten extra goed op misbruik en fraude. De Nota misbruik en oneigenlijk gebruik (2025) beschrijft de regels hiervoor. Fraudepreventie richt zich op het voorkomen en ontdekken van fraude. Als er fraude wordt geconstateerd, ondernemen we actie. Sinds 2023 houden we een register bij van frauderisico's dat twee keer per jaar wordt bijgewerkt.

Nieuwe medewerkers kregen tijdens hun introductieprogramma uitleg over integriteit en fraude. Er is een beleidsplan voor integriteit met een meldregeling en een onderzoeksprotocol.

Risicoregister

Voor de jaarrekening hebben we het overzicht met financiële risico's bijgewerkt. Zo bepalen wij hoeveel geld we moeten reserveren voor onverwachte gebeurtenissen. Zoals ook in het vorige onderdeel staat laten we niet alleen de risico's met een kans op voordoen van 50% of hoger zien, maar ook de risico's onder de 50%. Dit geeft een beter beeld van de risico's die we lopen.

We kijken ook apart naar de risico's voor de Gebiedsontwikkelingsprojecten. Dit komt doordat we in juni 2025 een aparte reserve hebben gevormd voor die projecten. Deze reserve is bedoeld als buffer (weerstandsvermogen) om eventuele problemen op te vangen die kunnen ontstaan bij die projecten. Voor de overige risico's hebben we de algemene reserve als buffer (weerstandsvermogen).

Risico's gebiedsontwikkelingen

Risicogebeurtenis	Kans	Financiële impact na beheersmaatregelen	Benodigd weerstandsvermogen (kans * impact)
Grondexploitatie Flora Campus Westland	Div.	€ 39.233.106	€ 12.875.000
Drie overige grondexploitaties	Div.	€ 1.916.300	€ 461.000
Faciliterende projecten	Div.	€ 10.290.252	€ 2.001.000
Totaal risico's gebiedsontwikkeling		€ 51.439.658	€ 15.337.000

Toelichting risico's gebiedsontwikkeling

De risico's voor onze projecten in gebiedsontwikkeling komen uit het MeerjarenPerspectief Gebiedsontwikkeling (MPG) 2026. De overige drie grondexploitaties betreffen Hoogeland, Gemeentekantoor Monster en Zuidgeestlaan. De vier grondexploitaties hebben risico's zoals prijsveranderingen, rentetarieven, inkomsten van grondverkoop, parkeerbeheer, planning en andere onzekere factoren. De projecten die wij faciliteren hebben risico's die te maken hebben met extra inzet van personeel die niet volgens de afspraken gefactureerd kunnen worden. Voor al deze risico's hebben we een buffer van € 15.337.000 nodig. Hiervoor beschikken we over de reserve Gebiedsontwikkelingen.

Overige risico's

De tien risico's met de grootste kans * impact zijn apart weergegeven. De risico's met een kleinere kans * impact zijn bij elkaar opgeteld.

Risicogebeurtenis	Kans	Financiële impact na beheersmaatregelen	Benodigd weerstandsvermogen (kans * impact)
Achtervang voor leningen van woningcorporaties	2,5%	€ 177.544.750	€ 4.438.619
Naleving subsidievoorwaarden inkomende subsidies	2,5%	€ 100.000.000	€ 2.500.000
Ontwrichtend informatie-beveiligingsincident	15%	€ 7.500.000	€ 1.125.000

Risicogebeurtenis	Kans	Financiële impact na beheersmaatregelen	Benodigd weerstandsvermogen (kans * impact)
Boete wanneer medewerkers buiten de EER werken met bedrijfsmiddelen van de gemeente.	20%	€ 5.000.000	€ 1.000.000
Directe garantstelling Greenport Horticultuur (Lentiz)	10%	€ 8.666.667	€ 866.667
Gegarandeerde leningen sportinstellingen	15%	€ 4.906.262	€ 735.939
Directe garantstelling voor nieuwbouw De Boetzelaer	15%	€ 3.900.000	€ 585.000
Garantstelling HVC	2,5%	€ 20.236.659	€ 505.916
Lagere dividendopbrengsten van JUVA	10%	€ 4.200.000	€ 420.000
Terugval subsidie MRDH van 70% naar 50% voor de metropolitane fietsroute	25%	€ 1.000.000	€ 250.000
Totaal overige risico's met kleinere kans * impact		€ 12.842.450	€ 1.334.207
Totaal overige risico's		€ 345.796.788	€ 13.761.348

Voor het kunnen opvangen van de risico's buiten de gebiedsontwikkelingen is een reserve (weerstandsvermogen) van € 13.761.348 nodig.

Risicogebeurtenis	Kans	Financiële impact na beheersmaatregelen	Benodigd weerstandsvermogen (kans * impact)
Totaal alle risico's		€ 397.236.446	€ 29.098.348

Toelichting overige risico's

Achternvang voor leningen van woningcorporaties

Gemeente Westland staat borg voor bijna € 178 miljoen aan leningen die gegarandeerd zijn door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Het WSW wil proberen deze leningen binnen 5 jaar af te lossen met de opbrengst van verkochte woningen. Het WSW heeft nog steeds de hoogste AAA-beoordeling. De kans dat de overheid (Rijk + gemeenten) moet bijspringen wordt geschat op 2,5%.

Naleving subsidievoorwaarden inkomende subsidies

Jaarlijks ontvangt gemeente Westland een groot aantal subsidies, het grootste deel betreft SPUK-subsidies, een kleiner deel betreft subsidies van de Provincie en de MRDH. Het risico bestaat dat we niet aan de voorwaarden voldoen ten aanzien van de realisatietermijnen, waardoor we (een deel) van de subsidie moeten terugbetalen.

Ontwrichtend informatiebeveiligingsincident

Grote hacks, datalekken of incidenten bij ketenpartners kunnen de bedrijfsvoering ernstig verstoren en financiële schade veroorzaken. De geschatte kosten voor herstel na zo'n incident zijn € 7,5 miljoen.

Boetes en herstelkosten doordat er medewerkers buiten de EER werken met bedrijfsmiddelen van de gemeente

Wanneer medewerkers buiten Europa met gemeentelijke apparatuur werken, bestaat het risico dat persoonsgegevens onveilig worden gedeeld. Dit is in strijd met de privacywetgeving (AVG) en kan leiden tot hoge boetes. Daarnaast lopen we risico op schending van de Cyberbeveiligingswet (NIS2), omdat vitale systemen dan mogelijk kwetsbaar zijn voor spionage of misbruik. Deze risico's kunnen leiden tot extra kosten, bestuurlijke aansprakelijkheid en reputatieschade. Ondanks de genomen maatregelen schatten we de mogelijke schade door boetes en herstelkosten op € 5.000.000.

Verschillende garantstellingen

De gemeente staat garant voor diverse leningen voor onder andere Greenport Horticultuur (Lentiz), HVC, zwembad De Boetzelaer, sport- en zorginstellingen. Deze brengen financiële risico's met zich mee die afnemen wanneer de leningen meer zijn afgelost.

Lagere dividendopbrengsten van JUVA

Met ingang van het boekjaar 2025 ontvangen we een hoger dividend van JUVA. Hier zijn voor vier jaar afspraken over gemaakt. Aan de uitbetaling van het hogere dividend zitten een aantal voorwaarden; waaronder de vereiste dat de solvabiliteitsratio van JUVA boven een bepaald minimum blijft. Er is dus een (klein) risico op lager dividend.

Terugval subsidie MRDH van 70% naar 50% voor de metropolitane fietsroute

In de Meerjarige Investeringsplanning (MIP) zit een kostenraming voor het aanleggen van de metropolitane fietsroute (MFR). De ongelijkvloerse fietsbrug en het onderdeel Flora Campus zitten daar niet in. De MRDH subsidieert de MFR maximaal voor 70%. Als de metropolitane fietsroute niet voor 1 maart 2028 wordt gerealiseerd valt de maximale subsidie terug van 70% naar 50%. In dat geval wordt de bijdrage van gemeente Westland met ongeveer € 1 miljoen verhoogd.

Risico's met niet-kwantificeerbare kans en impact

Als gemeente lopen we ook risico's die lastig in geld uit te drukken zijn. Het is belangrijk om deze risico's te kennen omdat deze het uitvoeren van onze taken en het behalen van onze doelen kunnen beïnvloeden.

Marktontwikkelingen

Marktontwikkelingen, zoals tekorten aan grondstoffen en prijsstijgingen, kunnen ervoor zorgen dat de gemeente haar plannen niet kan uitvoeren. Het is moeilijk te voorspellen hoe groot de invloed hiervan is op de gemeente, bedrijven en de samenleving beïnvloedt.

Arbeidsmarktontwikkelingen

Als er te weinig mensen beschikbaar zijn om te werken in de gemeente, bedrijven en maatschappelijke organisaties, bijvoorbeeld door vergrijzing, kan dit leiden tot problemen in processen en vertragingen in investeringen.

Ziekteverzuim

Het ziekteverzuim van 7% ligt boven de doelstelling van 5,7%. Dit kost geld en heeft mogelijk gevolgen voor het behalen van de doelen.

Rampen

Rampen zijn moeilijk te voorspellen en de schade hangt af van het soort ramp (zoals milieuschade, pandemieën, terrorisme). Het is onzeker of de financiële hulp van de overheid voldoende is in zo'n geval.

Ondermijning

Als criminelen meer invloed krijgen op het bestuur of bedrijven, brengt dit de veiligheid en integriteit van de gemeente in gevaar. Hierbij speelt ook insiderrisk: (kwetsbare) medewerkers die door criminelen worden gedwongen of verleid om gevoelige informatie te delen of corrupte diensten te verlenen. Dit beschadigt het vertrouwen in de overheid en de veiligheid van de organisatie.

Uitval van systemen

Wanneer systemen uitvallen wordt de dienstverlening richting onze inwoners geraakt en kan zelfs helemaal stilvallen. Dit leidt tot imagoschade.

Budgettaire risico's op open einderegelingen

In het sociaal domein zijn er risico's vanwege open einderegelingen voor jeugd en Wmo. Als er meer zorg nodig is dan het beschikbare budget toelaat, kunnen er financiële tekorten ontstaan. Dit risico wordt groter voor de Wmo door de toenemende vergrijzing. Daarnaast kunnen voor de jeugd de intramurale voorzieningen erg duur zijn. Wanneer er één jeugdige in een dure zorgsoort bijkomt lopen de kosten erg op.

Budgettaire risico's op investeringsprojecten

Investeringsprojecten kunnen duurder uitvallen dan begroot. Oorzaken hiervoor zijn onder andere inflatie, stijgende materiaalkosten en vertragingen door personeelstekort of rechtszaken. We beperken deze risico's binnen het project met maatregelen en, indien nodig, het budget voor onvoorziene kosten. Mocht blijken dat dit ontoereikend is, wordt bij de actualisatie van de MIP-projecten een voorstel gedaan voor herziening van het krediet.

Stikstofproblematiek

De problemen met stikstof hebben gevolgen voor bouwprojecten. Extra vergunningen zijn nodig en procedures kunnen vertraging oplopen. Enerzijds zorgt het voor maatschappelijke schade door stagnerende bouwproductie, anderzijds heeft het ook het financiële gevolgen voor bijvoorbeeld de rente op de grondbanken.

Wereldwijde ontwikkelingen

Geopolitieke en mondiale gebeurtenissen, zoals oorlogen en renteveranderingen, kunnen grote gevolgen hebben en het moeilijk maken om onze doelen te bereiken.

Onvoorspelbaar Rijksbeleid

Het is onduidelijk welke koers het Rijk op de lange termijn vaart. Op terreinen als beschermd wonen, WSW-beschut werken, jeugdzorg, eigen bijdrage Wmo, Brede SPUK en inburgering/statushouders weten we niet wat het Rijk over enkele jaren wil bereiken en welke middelen we ervoor krijgen. Hierdoor is het lastig om plannen voor de toekomst te maken. Het grote risico is dat we nu fors investeren in bijvoorbeeld preventie, terwijl het Rijk over een paar jaar de geldkraan dichtdraait. Als subsidies zoals de SPUK-middelen stoppen, moeten we die kosten zelf betalen of noodgedwongen stoppen met belangrijke activiteiten.

Gemeentelijke verkiezingen

Gemeentelijke verkiezingen kunnen de beleidscontinuïteit in gevaar brengen. Lopende projecten kunnen door een nieuwe politieke samenstelling vertraagd worden of zelfs worden stopgezet. Daarnaast kunnen langdurige coalitieonderhandelingen leiden tot een bestuurlijk vacuüm waarin alleen 'lopende zaken' worden afgehandeld, wat besluitvorming over urgente lokale thema's blokkeert.

De niet-kwantificeerbare risico's worden niet meegenomen in de berekening van het financiële weerstandsvermogen (de buffer). Onze reservepositie is echter voldoende sterk om risico's op te vangen, zodat de gemeente ook bij onverwachte ontwikkelingen haar taken kan blijven uitvoeren.

Weerstandscapaciteit en -ratio

We maken onderscheid tussen:

- Incidentele weerstandscapaciteit: het vermogen om incidentele financiële risico's binnen een begrotingsjaar op te vangen. Deze vorm van capaciteit bestaat doorgaans uit middelen die slechts eenmalig kunnen worden ingezet, zoals reserves.
- Structurele weerstandscapaciteit: het vermogen om meerjarige of terugkerende tekorten structureel op te vangen, zonder beleidsaanpassing. Onder deze capaciteit vallen onbenutte belastingcapaciteit en structurele begrotingsoverschotten.

In de Beleidsnota reserves en voorzieningen 2025, die op 10 december 2025 is vastgesteld door de raad, hebben we vastgelegd dat we de mogelijkheden voor structurele weerstandscapaciteit als onvoldoende concreet en realistisch beschouwen voor risicodekking. In gemeente Westland wordt dus alleen incidentele weerstandscapaciteit ingezet voor risicodekking. Uitgaande van de begrotingsnorm dat structurele uitgaven gedekt moeten worden door structurele inkomsten en alleen incidentele uitgaven gedekt mogen worden door incidenteel budget, heeft dit gevolgen voor de berekening van de weerstandscapaciteit.

Benodigde weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit hangt af van de geïntariseerde risico's. Omdat er alleen incidentele weerstandscapaciteit wordt ingezet als risicodekking nemen we in de risico-inventarisatie alleen incidentele risico's mee die geen structurele financiële gevolgen hebben.

In ons (oude) beleidskader risicomanagement staat dat we alleen de risico's meenemen die we realistisch achten (kans van optreden $\geq 50\%$). Deze risico's worden volledig meegenomen in de berekening van het benodigde geld (risico = impact).

Omdat slechts enkele risico's een kans van optreden $\geq 50\%$ hebben, geeft dit een onvolledig beeld. In ons risicoregister staan ook risico's met een lagere kans. Vooruitlopend op de beleidsherziening in 2026 berekenen we daarom het benodigde weerstandsvormogen op basis van alle risico's, waarbij zowel kans als impact worden meegerekend.

De benodigde weerstandscapaciteit bedraagt € 15.337.000 voor de risico's van onze gebiedsontwikkelingen en € 13.761.000 voor de overige risico's. De onderbouwing van deze bedragen vindt u bij het risicoregister in deze paragraaf.

Beschikbare weerstandscapaciteit

Conform de op 10 december 2025 vastgestelde Beleidsnota reserves en voorzieningen 2025 bestaat de beschikbare incidentele weerstandscapaciteit van de gemeente Westland uit:

- De algemene reserve;
- De bestemmingsreserves zonder bestedingsplan;
- De post onvoorziene uitgaven.

Daarnaast fungeert de bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling als weerstandscapaciteit voor de risico's van onze gebiedsontwikkelingen.

Op grond van de nu bekende gegevens kunnen we het volgende overzicht geven:

(bedragen x € 1.000)

Beschikbare weerstandscapaciteit per 31 december 2025	Bedrag
<i>Reservecapaciteit</i>	
Algemene reserve	37.398
Bestemmingsreserves zonder bestedingsplan	155.410
Post onvoorzien	100
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	18.019
Beschikbare weerstandscapaciteit	210.927

Weerstandsratio

De weerstandsratio geeft aan in hoeverre we in staat zijn om risico's op te vangen. De ratio wordt berekend door de beschikbare weerstandscapaciteit te delen door de benodigde weerstandscapaciteit. Dat geeft het volgende beeld:

(bedragen x € 1.000)

Weerstandsratio voor risico's gebiedsontwikkeling	Bedrag
Risico's	15.337
Benodigde weerstandscapaciteit	15.337
Aangemerkt als beschikbare capaciteit:	

Weerstandsratio voor risico's gebiedsontwikkeling	Bedrag
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkelingen	18.019
Weerstandsratio voor risico's gebiedsontwikkelingen	1,17

(bedragen x € 1.000)

Weerstandsratio voor overige risico's	Bedrag
Risico's	13.761
Benodigde weerstandscapaciteit	13.761
<i>Aangemerkt als beschikbare capaciteit:</i>	
Algemene Reserve, bestemmingsreserves zonder bestedingsplan en onvoorzien	192.908
Beschikbare weerstandscapaciteit	192.908
Weerstandsratio voor overige risico's	14,01

De algemeen geaccepteerde norm voor het weerstandsvermogen is als volgt:

Waarderingcijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	$2,0 < x$	Uitstekend
B	$1,4 < x < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 < x < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 < x < 1,0$	Matig
E	$0,6 < x < 0,8$	Onvoldoende
F	$x < 0,6$	Ruim onvoldoende

Wanneer we de ratio van de gemeente Westland afzetten tegen de norm, dan is er sprake van een voldoende weerstandsvermogen voor de risico's van onze gebiedsontwikkelingen en een uitstekend weerstandsvermogen voor de overige risico's.

Financiële kengetallen

In het Besluit begroting en verantwoording (BBV) is bepaald dat in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing vijf financiële kengetallen staan. Naast de kengetallen staat een beoordeling van de onderlinge verhouding van deze kengetallen in relatie tot de financiële positie. De kengetallen en de beoordeling zijn bedoeld om raadsleden op een eenvoudige manier inzicht te geven in de financiële positie.

De kolom 'begroting 2025' bevat de cijfers uit de oorspronkelijke begroting 2025.

Het gaat om de volgende financiële kengetallen:

- netto schuldquote
- netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen (correctie door de uitleenquote)
- solvabiliteitsratio
- grondexploitatie of voorraadquote
- structurele exploitatieruimte

- belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishouden

Beoordeling onderlinge verhouding kengetallen

Voor een juiste beoordeling van de financiële positie van de gemeente bekijken wij de kengetallen altijd in samenhang. Alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding geven deze cijfers een goed beeld van de financiële gezondheid van de gemeente. De netto schuldquote (de verhouding tussen schulden en de totale baten) en de solvabiliteit (eigen vermogen ten opzichte van het balanstotaal) bieden de belangrijkste informatie over onze financiële gezondheid.

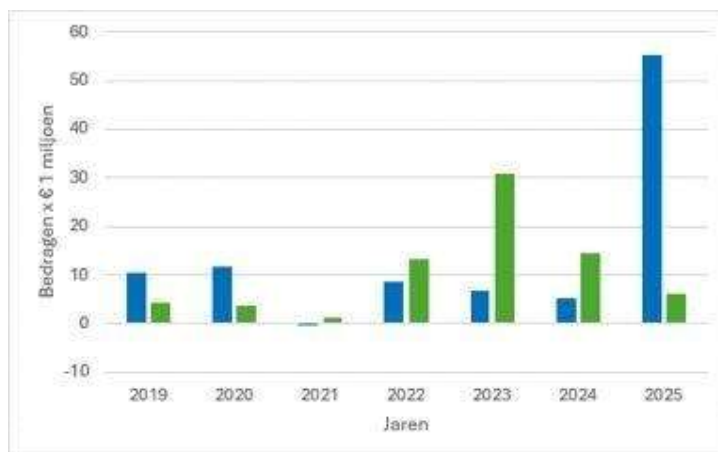
Netto schuldquote en solvabiliteit

In de begroting van 2025 gingen we uit van een netto schuldquote van 124,5%. De werkelijke netto schuld was € 111 miljoen lager dan oorspronkelijk begroot. Dit komt onder andere door een achterblijvend investeringsniveau, een afname aan kortlopende uitzettingen en een hoger saldo van baten en lasten dan oorspronkelijk begroot. Voor een volledige analyse van de externe financieringsmiddelen verwijzen wij u naar de paragraaf financiering. Ook de baten zijn uiteindelijk € 48 miljoen hoger uitgevallen dan initieel begroot. Hierdoor is de uiteindelijke schuldquote uitgekomen op 84,7% en is daarmee lager uitgevallen dan oorspronkelijk begroot.

De eigen vermogenspositie, uitgedrukt in de solvabiliteitsratio, was in 2025 beter dan we in de begroting hadden verwacht. Het eigen vermogen was eind 2025 ongeveer € 57 miljoen hoger dan begroot, wat de solvabiliteit verbeterde. Het balanstotaal kwam juist € 57 miljoen lager uit dan begroot, wat ook zorgt voor een hogere solvabiliteitsratio. In het Gemeenschappelijk Toezichtskader geldt een minimale solvabiliteitsratio van 20% als signaleringswaarde. Dit is nadrukkelijk geen norm. Eind 2025 bedroeg onze solvabiliteit met 39,2% en lag daarmee boven deze norm. We kwalificeren ons daarmee als financieel gezond.

De uitkomsten over 2025 voor de netto schuldquote en de solvabiliteitsratio laten zien dat er ten opzichte van de begroting meer financiële ruimte is ontstaan om het vreemd vermogen voor toekomstige investeringen te laten toenemen. Daarbij geldt wel als belangrijke kanttekening dat deze investeringen door de organisatie ook daadwerkelijk gerealiseerd moeten kunnen worden en dat er voldoende dekking is voor de kapitaallasten.

In de onderstaande grafiek is in de blauwe kolom de geraamde boekwaardemutatie opgenomen, conform de primaire begroting van het betreffende jaar. Deze cijfers waren nog gebaseerd op de oude MIP-systematiek. De groene kolom laat de werkelijke boekwaardemutatie zien, conform de jaarstukken van dat jaar.

Uit de grafiek blijkt dat de voor 2025 begrote boekwaardemutatie van ongeveer € 50 miljoen ongeveer vijf keer zo hoog is als de hoogste raming in de periode 2019 tot en met 2024.

Onderstaand zijn de investeringen weergegeven die in 2025 minder tot realisatie zijn gekomen dan in de primaire begroting 2025 was voorzien.

Achtergebleven investeringsuitgaven

Investeringsuitgaven 2025	Afwijking ten opzichte van de primaire begroting 2025
Bijdrage aanpak N211 Wippolderlaan Provincie Zuid-Holland	€ 9.976.000
Parkeren Flora Campus	€ 5.807.000
Herinrichting Vredebestlaan	€ 5.026.000
Vakcollege + en sporthal Flora Campus Westland	€ 4.252.000
Oudelandsestraat	€ 3.132.000
Centrale onderwijs en ontmoetingsplaats Julianastraat Poeldijk	€ 2.430.000
Modernisering De Noviteit	€ 2.110.000
Herinrichting Zandeveld	€ 2.061.000
Riolering Dijkweg	€ 2.039.000
Metropolitane (Snel) fietspaden Rotterdam - Naaldwijk	€ 1.928.000
Riolering Burgemeestersbuurt Noord Aanpak	€ 1.699.000
Vervanging damwanden hout en beton	€ 1.462.000
Industrieterrein Teylingen	€ 1.322.000
Riolering De Nesse, Guldeland en Blokbuurt	€ 1.312.000
Vervangen Riolering Wilgenstraat	€ 1.164.000
's-Gravenzandseweg Naaldwijk	€ 1.141.000
Opstal	€ 1.100.000
Overige afwijkingen < € 1.000.000	€ 1.726.000

Woonlasten

De woonlasten voor onze inwoners liggen hoger dan het landelijk gemiddelde, wat een negatief effect heeft op de belastingcapaciteit.

Conclusie

Op basis van de overwegend positieve financiële kengetallen concluderen we dat we de financiële positie van onze gemeente in 2025 hebben verstevigd. Hierdoor staan we sterker gepositioneerd om de toekomstige opgaven aan te pakken en de ambities van de gemeente waar te maken.

Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. De eigen middelen zijn de gemeentelijke exploitatiebaten exclusief reservemutaties. De fluctuatie in baten wordt vooral veroorzaakt door de jaarlijkse verschillen in de baten met betrekking tot de bouwgrondexploitatie.

(bedragen x € 1.000)

Netto schuldquote	Werkelijk 2022	Werkelijk 2023	Werkelijk 2024	Begroot 2025	Werkelijk 2025
A Vaste schulden	314.034	320.529	360.782	439.598	327.499
B Netto vlottende schuld	46.381	29.834	27.517	29.835	32.386
C Overlopende passiva	35.758	61.738	51.642	56.512	65.276
D Uitzettingen > 1 jaar	0	0	0	0	0
E Uitzettingen < 1 jaar	37.927	31.081	53.109	31.081	32.195
F Liquide middelen	14.173	377	6.600	377	13
G Overlopende activa	20.466	25.863	21.967	20.636	30.274
Netto schuld (A+B+C-D-E-F-G)	323.606	354.780	358.265	473.851	362.679
H Totale baten (excl. reserves)	372.605	366.622	429.978	380.457	428.296
Netto schuldquote (Netto schuld/H) * 100%	86,8%	96,8%	83,3%	124,5%	84,7%

In de begroting van 2025 gingen we uit van een netto schuldquote van 124,5%. De netto schuldquote is per eind 2025 in werkelijkheid uitgekomen op 84,7%, dus lager dan bij de begroting voorzien.

De netto schuldquote wordt verkregen door de netto schuld te delen door de baten voor bestemming. Niet alleen de netto schuld maar ook de baten voor bestemming wijken af van de begroting. De netto schuld is uiteindelijk circa € 111 miljoen lager uitgekomen dan begroot. De belangrijkste oorzaak hiervan is dat de vaste schuldpositie € 112 miljoen lager is uitgekomen dan geraamd. Dit hangt vooral samen met het achterblijven van de investeringsuitgaven.

Ook de baten laten een afwijking zien: deze zijn uitgekomen op € 429 miljoen, ofwel € 48 miljoen hoger dan initieel begroot. Uit het overzicht van baten en lasten per programma in de jaarrekening blijkt dat deze afwijking met name wordt veroorzaakt door programma 5 Zorg, welzijn en cultuur en programma 10 Financiën en Algemene uitkering gemeentefonds en stelposten.

De signaleringswaarde voor de netto schuldquote vanuit het Gemeenschappelijk Toezichtskader bedraagt 130%. Bij de begroting was een eindstand voor 2025 voorzien van 124,5%. De conclusie is dat op basis van de uitkomst over 2025 een ruimere marge is ontstaan voordat de signaleringswaarde benaderd wordt. De huidige uitkomst van de netto schuldquote geeft aan dat er vooralsnog voldoende ruimte is om achtergebleven investeringsuitgaven op een later moment in te lopen.

Netto schuldquote na verstrekte leningen

Om inzicht te krijgen in hoeverre sprake is van doorlenen geven we de netto schuldquote zowel inclusief als exclusief doorgeleende gelden weer. Hiermee wordt zichtbaar welk deel van de schuldenlast bestaat uit verstrekte leningen en wat dit betekent voor de totale schuldenpositie. De verstrekte leningen drukken we uit in de zogenoemde uitleenquote.

(bedragen x € 1.000)

Uitleenquote	Werkelijk 2022	Werkelijk 2023	Werkelijk 2024	Begroot 2025	Werkelijk 2025
A Verstrekte leningen	18.323	18.179	18.200	17.901	18.386
B Totale baten (excl. reserves)	372.605	366.622	429.978	380.457	428.296
Uitleenquote (A/B)*100%	4,9%	5,0%	4,2%	4,7%	4,3%

De netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen wordt berekend door de uitleenquote af te trekken van de netto schuldquote.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	Werkelijk 2022	Werkelijk 2023	Werkelijk 2024	Begroot 2025	Werkelijk 2025
A Netto schuldquote	86,8%	96,8%	83,3%	124,5%	84,7%
B Uitleen quote	4,9%	5,0%	4,2%	4,7%	4,3%
Netto gecorrigeerde schuldquote (A-B)	81,9%	91,8%	79,1%	119,8%	80,4%

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. De solvabiliteitsratio is het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

(bedragen x € 1.000)

Solvabiliteitsratio	Werkelijk 2022	Werkelijk 2023	Werkelijk 2024	Begroot 2025	Werkelijk 2025
A Eigen vermogen	272.114	270.694	289.392	250.122	306.998
B Balanstotaal	730.306	741.489	774.404	840.553	783.331
Solvabiliteitsratio (A/B)*100%	37,3%	36,5%	37,4%	29,8%	39,2%

De werkelijke standen over 2025 laten echter zien dat het EV per eind ongeveer € 57 miljoen hoger is uitgevallen dan bij de begroting voorzien. Dat zou op zich al leiden tot een hoger solvabiliteitspercentage. Dat wordt nog eens versterkt doordat het balanstotaal/totaal vermogen juist € 57 miljoen lager is uitgevallen. Dat laatste is onder andere veroorzaakt door achterblijvende investeringen waardoor minder financiering nodig is.

In het Gemeenschappelijk Toezichtskader (GTK) is voor de solvabiliteitsratio een signaleringswaarde opgenomen van 20%. Dit betekent dat de ratio minimaal 20% zou moeten bedragen. De uitkomst over 2025 betekent dat er ten opzichte van de begroting meer ruimte is om voor toekomstige investeringen het vreemd vermogen te laten toenemen.

Grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop.

De voorraden kunnen als aandeel van de inkomsten worden uitgedrukt; dit levert de voorraadquote als kengetal op.

(bedragen x € 1.000)

Grondexploitatie	Werkelijk 2022	Werkelijk 2023	Werkelijk 2024	Begroot 2025	Werkelijk 2025
A Voorraden	157.085	151.853	141.987	155.487	166.682
B Totale baten (excl. reserves)	372.605	366.622	429.978	380.457	428.296
Grondexploitatie (A/B)*100%	42,2%	41,4%	33,0%	40,9%	38,9%

De gemeente beschikt over grote voorraden bouwgrond en heeft voor de verwerving en ontwikkeling financieringsmiddelen moeten aantrekken. De grondverkopen bleven achter bij de begroting waardoor het kengetal hoger uitkwam.

Effectieve schuldquote	Werkelijk 2022	Werkelijk 2023	Werkelijk 2024	Begroot 2025	Werkelijk 2025
A Netto gecorrigeerde schuldquote	81,9%	91,8%	79,1%	119,8%	80,4%
B Voorraad quote	42,2%	41,4%	33,0%	40,9%	38,9%
Effectieve schuldquote (A-B)	39,8%	50,4%	46,1%	78,9%	41,5%

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte is de capaciteit die een gemeente heeft om bijkomende structurele lasten op te vangen.

Om dit kengetal te relateren aan het overzicht van baten en lasten is het noodzakelijk om de volgende cijfers te presenteren:

(bedragen x € 1.000)

Structurele exploitatieruimte	Werkelijk 2022	Werkelijk 2023	Werkelijk 2024	Begroot 2025	Werkelijk 2025
A Structurele lasten	349.432	389.741	380.765	382.808	377.895
B Structurele baten	351.399	398.242	389.025	384.884	400.975
C Structurele toevoegingen reserves	6.365	1.675	181	173	173
D Structurele onttrekkingen reserves	1.468	2.307	3.662	5.348	4.050
E Totale baten (excl. reserves)	372.605	366.622	429.978	380.457	428.296
Structurele exploitatieruimte (B-A)+(D-C)/E	-0,8%	2,5%	2,7%	1,9%	6,3%

Belastingcap: Woonlasten meerpers. huishouden

De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) publiceert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten. Onder de woonlasten vallen de ozb, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing voor een woning met een gemiddelde WOZ-waarde in de gemeente. De belastingcapaciteit van gemeenten wordt berekend door de totale woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar t te vergelijken met het landelijk gemiddelde in jaar t-1, uitgedrukt als percentage.

(bedragen in €)

Woonlasten meerpersoonshuishoudens	Werkelijk 2022	Werkelijk 2023	Werkelijk 2024	Begroot 2025	Werkelijk 2025
A OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	365	369	381	405	392
B Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	296	303	313	320	318
C Afvalstoffenheffing voor een gezin	357	348	363	371	371
D Eventuele heffingskorting					
E Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (A + B + C – D)	1.018	1.020	1.057	1.096	1.081
F Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin t-1	811	904	944	994	994
Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde jaar ervoor (E / F) x 100%	125,5%	112,8%	112,0%	110,3%	108,8%

3.3 Onderhoud kapitaalgoederen

We beheren, onderhouden en investeren in de openbare ruimte in wegen, groen, water, riolering en gebouwen. Dit zijn kapitaalgoederen. Kapitaalgoederen hebben vaak een hoge financiële waarde en gaan een langere periode mee. Het onderhoud aan kapitaalgoederen is van groot belang om te zorgen voor een veilige, gezonde en aantrekkelijke woon- en leefomgeving voor onze inwoners. Voor een aantal zaken is wettelijk vastgelegd dat de gemeente hiervoor verantwoordelijk is, bijvoorbeeld het onderhouden van wegen en het aanleggen van riolering.

In deze paragraaf beschrijven we het strategisch kader voor het onderhoud van de kapitaalgoederen, de financiële gevolgen en de vertaling hiervan in de jaarrekening. De documenten die hierop betrekking hebben, zijn ingedeeld van strategisch tot uitvoerend niveau. We werken met beleids- en beheerkaders en (meerjarig) investerings- en onderhoudsplannen. Onderstaande tabel geeft hiervan een overzicht. Daarnaast zijn ook andere gemeentelijke beleidskaders en opgaven relevant, zoals op het gebied van klimaatadaptatie en energie(transitie).

Onderwerp	Looptijd	Datum vastgesteld	Vastgesteld door	Cyclus
Beleidskader				
Gebiedsgericht plan	2023-2027	24 mei 2023	gemeenteraad	1x per 4 jaar
Beheerkaders				
Beheerkader Spelen	2023-2027	21 november 2023	college B en W	1x per 4 jaar
Beheerkader Afvalwater, hemelwater en grondwater	2018-2022 (verlengd tot 2026)	11 december 2018	gemeenteraad	1x per 4 jaar
Beheerkader Bovengrondse infrastructuur	2024-2028	16 januari 2024	college B en W	1x per 4 jaar
Beheerkader Strand	2024-2028	9 juli 2024	college B en W	1x per 4 jaar
Beheerkader Algemene begraafplaatsen	2018-2022 (geactualiseerd in 2023)	11 december 2018	gemeenteraad	1x per 4 jaar
Uitgangspuntennota vastgoedbeleid		10 oktober 2009	gemeenteraad	Bij nieuw beleid
Uitvoering				
Integraal Onderwijsruimteplan PO, SBO, (V)SO, incl. Uitvoeringsplan 2023-2026	2023-2038	14 september 2022	gemeenteraad	1x per 4 jaar
Meerjarenonderhoudsplan gemeentelijk vastgoed			Ambtelijk	1x per jaar

Beleids- en beheerkader

Beleidskaders

Het Gebiedsgericht Plan (GGP) is het strategisch kader waarmee we de openbare ruimte en het gemeentelijk vastgoed beheren, onderhouden en ontwikkelen. Hierin leggen we de Westlandse kernwaarden en doelen voor de openbare ruimte vast. Het GGP vormt het ruimtelijk en financieel uitgangspunt en geeft invulling aan onze zorgplicht en wettelijke verantwoordelijkheid voor het beheer van kapitaalgoederen. Het GGP voldoet aan de eisen uit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), dat gemeenten verplicht beheerplannen op te stellen voor een goede financiële verantwoording richting de provincie Zuid-Holland.

We voeren het GGP uit op basis van programma's. De programma's die betrekking hebben op de kapitaalgoederen zijn, namelijk:

- Groen en Recreatie;
- Begraafplaatsen;
- Gemeentelijk vastgoed en grond;
- Waterhuishouding;
- Infrastructuur (boven- en ondergronds).

We hanteren een minimumkwaliteitsniveau dat voldoet aan de CROW-norm C. De gewenste (beeld)kwaliteitsniveaus zijn met de raad vastgesteld en uitgewerkt in de programma's. Voor verschillende onderdelen geldt een hoger kwaliteitsniveau, zodat dit beter aansluit bij onze aandachtspunten en kernwaarden. De gehanteerde kwaliteitsniveaus zijn: goed (A), voldoende (B) en matig (C).

	Winkels-horeca	Begraafplaatsen	Pleinen	Strand	Parken	Woongebied	Recreatiegebied	Natuurgebied	Bedrijventerrein	Glastuinbouw	Speeltuinen	Sportvelden
Groen en recreatie	A	A	B	A	B	B	B	B	C	C	A	B
Infrastructuur	A	A	A	A	B	B	B		C	C	B	
Waterhuishouding	A	A	A		B	B	B	B	C	C		B
Vastgoed	A	A	B	A	B	B	B		C	C	A	A
Begraafplaatsen		A										

Beheerkaders

We werken de programma's uit het GGP uit in beheerkaders. Deze vormen het kader voor het opstellen van onderhouds- en vervangingsplannen. In de onderhoudsplannen staat de concrete uitvoering van het onderhoud; in de meerjarige vervangingsplannen staat de planning voor het vervangen van onderdelen van het areaal. De beheerkaders zijn:

- Beheerkader Bovengrondse infrastructuur;
- Beheerkader Spelen;
- Beheerkader Algemene begraafplaatsen (geactualiseerd in 2023);
- Beheerkader Afvalwater, hemelwater en grondwater (verlengd tot 2026);
- Beheerkader Strand
- Beheerkader Openbare verlichting
- Beheerkader straatmeubilair

Uitvoering

We vertalen het GGP jaarlijks naar concrete activiteiten en (investerings)maatregelen. De vervangingsinvesteringen leggen we jaarlijks vast in het Meerjarig Investeringsplan (MIP). Dit programma actualiseren we jaarlijks voor het eerstvolgende jaar en biedt daarnaast een doorkijk van vijf jaar. Door investeringen in de openbare ruimte integraal te plannen, kunnen we betere bestuurlijke keuzes maken binnen de beschikbare budgetten en capaciteit. Door werkzaamheden per gebied te bundelen, werken we efficiënter en beperken we overlast.

Voor het planmatig beheer en onderhoud van de kapitaalgoederen stellen we jaarlijks per programma een onderhoudsplan op. Voor de integrale afhandeling van meldingen en klein onderhoud is één centraal servicecluster ingericht.

Met continue inspecties en schouwen bepalen we de actuele kwaliteit van de kapitaalgoederen. We vergelijken deze met de afgesproken streefkwaliteiten. De openbare ruimte voldoet minimaal aan kwaliteitsniveau 'matig' om achterstallig onderhoud te voorkomen. Als de kwaliteit achterblijft, voeren we extra beheer- en onderhoudsmaatregelen uit of nemen we aanvullende investeringen op in het MIP.

De voortgang binnen de programma's van het GGP monitoren we regelmatig. We rapporteren per programma over financiën, tijd, kwaliteit, specifieke aandachtspunten en ambities. Daarnaast rapporteren we jaarlijks in de verplichte paragrafen van de jaarrekening over het kwaliteitsniveau van de kapitaalgoederen en de bijbehorende maatregelen.

Hieronder volgt per programma een toelichting.

Groen en Recreatie

We ontwikkelen, beheren en onderhouden het openbaar groen. Daarbij behouden we het bestaande groen en leggen we nieuw groen en nieuwe groenstructuren aan. Goed onderhouden en toegankelijk groen in de dorpen, de woonwijken en het buitengebied vergroot de groenbeleving en het woongenot. Ook biedt het ruimte om te recreëren en bevordert het de gezondheid.

We voeren daarnaast het actieplan Groen is Goud uit. Met dit actieplan zetten we in op:

1. meer ruimte voor bomen;
2. verbeteren variatie en kwaliteit bestaand groen;
3. uitbreiding van natuurgebieden;
4. meer groen, minder tegels;
5. Westlanders actief in het groen.

De groenambities van dit actieplan zijn nodig om de ervaren leefbaarheid te versterken, biodiversiteit te bevorderen en onze woonwijken klimaatbestendiger te maken. Zo proberen wij de effecten van klimaatverandering op te vangen door natuurinclusief te bouwen, wateroverlast te beperken en waardevol groen (zoals bomen met grote kroon) toe te voegen om hittestress te voorkomen.

Het programma Groen en Recreatie bestaat uit verschillende onderdelen, zoals openbaar groen, speelvoorzieningen, straatmeubilair en recreatiegebieden waaronder het strand. Deze verschillende onderdelen en het kwaliteitsniveau hiervan worden elk kwartaal gemonitord en gerapporteerd door middel van een beeldkwaliteitsschouw. Ook het aantal klachten en meldingen over groen in de openbare ruimte komt in deze rapportage terug. De gewenste kwaliteitsniveaus voor Groen en Recreatie zijn per functiegebied vastgesteld in het GGP 2023-2027.

Functionele en goed onderhouden speelvoorzieningen dragen bij aan een kindvriendelijke en aantrekkelijke woonomgeving. Voor de veiligheid inspecteren we deze voorzieningen volgens de Europese normen en procedures. De benodigde (vervangings-)investeringen voor de komende jaren zijn in het MIP opgenomen.

Begraafplaatsen

We zorgen voor goed verzorgde en representatieve begraafplaatsen, met voldoende capaciteit en een passende inrichting. Voor de (her)inrichting, het beheer, het onderhoud en het gebruik van de zes gemeentelijke begraafplaatsen hanteren we een uniform en toekomstbestendig uitgangspunt.

De bijzondere functie van de begraafplaatsen komt tot uitdrukking in de parkachtige inrichting en het rustige karakter. Begraven en herdenken staan centraal. Het groen richten we in en beheren we op basis van deze omgevingskwaliteit.

We onderhouden en beheren de begraafplaatsen via een beeldbestek, zodat het kwaliteitsniveau aansluit bij de afspraken in het GGP 2023–2027.

Gemeentelijk vastgoed

We beheren een omvangrijke vastgoedportefeuille die we vooral inzetten voor maatschappelijke doelen. Als eigenaar zijn we verantwoordelijk voor het beheer, onderhoud en de exploitatie. We sturen daarbij op een financieel gezonde en doelmatige portefeuille. Dit doen we door het gebruik van vastgoed te optimaliseren, klimaatadaptieve maatregelen toe te passen, energie te besparen en materialen te kiezen die de levensduur van gebouwen verlengen.

Voor een deel van de vastgoedportefeuille, zoals zwembaden, is het beheer en onderhoud contractueel geregeld met de exploitant. Vastgoed houden we alleen in onze portefeuille als dit een duidelijk doel dient. Verliest het vastgoed deze functie, dan stoten we het in principe af.

Naast ons permanente maatschappelijke vastgoed beheren we ook tijdelijk vastgoed, zoals strategisch vastgoed, de verkoopportefeuille en vastgoed in grondexploitaties dat we beheren totdat bouwactiviteiten starten. De kernwaarden, doelen en kwaliteitsnormen en financiële uitgangspunten voor het instandhouden van vastgoed zijn vastgelegd in het GGP.

We bepalen de technische staat van onze gebouwen volgens NEN 2767. Deze methodiek maakt het mogelijk om de kwaliteit van bouw- en installatiedelen objectief en uniform te meten. De bijbehorende conditiescores staan in de onderstaande tabel.

Voor kritische gebouwelementen en installatieonderdelen hanteren we conditie 2. Voor overige onderdelen geldt een conditieniveau 3. Voor tijdelijk vastgoed dat de komende jaren nog in gebruik blijft, hanteren we conditie 4. Het conditieniveau is afhankelijk van de duur van het gebruik.

Conditie	Omschrijving	Toelichting
1	Uitstekende conditie	Nieuwbouwkwaliteit
2	Goede conditie	Instandhouding op goed representatief, bedrijfszeker en technisch niveau.
3	Redelijke conditie	Instandhouding op sober- en doelmatig niveau.
4	Matige conditie	Instandhouding op minimaal niveau waarbij gevolgschade wordt voorkomen.

Conditie	Omschrijving	Toelichting
5	Slechte conditie	Zeer minimaal onderhoudsniveau waarbij gevolgschade optreedt. Gebruik onder minimale condities.
6	Zeer slechte conditie	Technisch rijp voor sloop. Géén gebruik mogelijk

Naast de vastgestelde (technische) condities is in het GGP opgenomen dat het kwaliteitsniveau van het gemeentelijk vastgoed voor het overgrote deel is aangepast aan het vastgestelde niveau van de locatie. Uitzonderingen hierop zijn locaties en opstallen die op de planning staan om af te stoten of te herontwikkelen.

Waterhuishouding

Schoon water is een randvoorwaarde voor een gezonde en aantrekkelijke woon- en leefomgeving. In 2027 moet het water schoon en gezond zijn en voldoen aan de Europese Kaderrichtlijn Water. We werken daarvoor samen met onder andere Hoogheemraadschap Delfland en de provincie Zuid-Holland. We beschermen drinkwaterbronnen, zorgen voor voldoende zoetwater en realiseren natte ecologische zones met natuurvriendelijke oevers.

Om ongezuiverde lozingen in het oppervlaktewater te voorkomen, maken we afspraken met partners en de tuinbouwsector. We stimuleren een betere benutting en vasthouding van hemelwater, zetten in op circulariteit en beschermen cruciale infrastructuur.

Actief grondwaterbeheer bij ontwikkelingen in de leefomgeving helpt om toekomstige verontreinigingen te voorkomen.

Het Westlandse rioolstelsel moet voldoen aan de vastgestelde eisen van veiligheid en kwaliteitsniveau in alle functiegebieden. Dit bepalen we met inspecties voor technische gegevens en binnenkomende meldingen voor belevingsgegevens. We monitoren dit continu. Het rioolstelsel wordt voorbereid op toekomstige ontwikkelingen, onder andere door systeemoptimalisaties en innovaties. Daarnaast wordt afkoppelen de standaard bij wijkrenovatie- en vervangingswerkzaamheden en bij nieuwe rioolaanleg. Hierdoor vindt overstorten met vuilwater minder vaak plaats en neemt de impact op de waterkwaliteit af. Het huidige systeem is sober en doelmatig.

Waterkanten en beschoeiingen voldoen nog niet overal aan de gestelde aantrekkelijkheidseisen. Sommige beschoeiingen zijn technisch verzwakt en keren de grond niet meer goed. Hierdoor kan de doorvaart op die locaties beperkt worden. Op het gebied van veiligheid moet door goede afvoer worden voldaan aan de kwaliteitseis 'voldoende'. De benodigde investeringen voor de komende jaren staan in het MIP. Waar het kan, vervangen we beschoeiingen door natuurlijke oevers.

De gewenste kwaliteitsniveaus voor Waterhuishouding zijn per functiegebied vastgelegd in het GGP 2023-2027.

Infrastructuur (Boven- en ondergronds)

Een goede aansluiting op de landelijke en internationale netwerken is essentieel voor de Westlandse economie. Verbetering van de doorstroming en het beter benutten van de parkeercapaciteit helpt de bereikbaarheid te optimaliseren voor zowel auto- als fietsverkeer en openbaar vervoer. Ook de recreatieve netwerken moeten op orde zijn. Veiligheid speelt hierin een belangrijke rol. Inwoners en bezoekers moeten zich veilig in Westland kunnen verplaatsen, waarbij de verkeersveiligheid gewaarborgd is. De toename van de verkeersintensiteiten vraagt om doelgerichte en effectieve

maatregelen. De ontwikkeling van het R-net is hier een voorbeeld van. R-net is een te ontwikkelen netwerk van hoogwaardige en herkenbare bus- en tramlijnen door de hele Randstad.

We monitoren de kwaliteit van de verhardingen, belijning, bebording, verkeersregelininstallaties, bruggen, geluidsschermen en openbare verlichting. De kwaliteitsniveaus worden onderscheiden in twee typen: de technische kwaliteit en de beeldkwaliteit (of belevingskwaliteit). Met technische kwaliteit doelen we op de (wettelijke) normen en eisen die worden gesteld aan het technisch functioneren en de veiligheid van een object. Dit uit zich bijvoorbeeld in goede bouwconstructies en een grote duurzaamheid. De beeldkwaliteit van een object heeft betrekking op het straatbeeld en hoe de openbare ruimte wordt ervaren door gebruikers. Aan de hand van de technische kwaliteit en beeldkwaliteit zijn de gewenste kwaliteitsniveaus per gebied en functie bepaald en vastgesteld in het GGP 2023-2027. Op basis van monitoring moet blijken of de kwaliteitsniveaus voldoen aan het gewenste onderhoudsniveau.

We werken aan het behalen van de doelstellingen uit het Energieakkoord 2020. In elk gebied vervangen we conventionele lichtbronnen door energiezuinige ledverlichting. Ook sturen we de verlichting slimmer aan. We dimmen lampen op momenten waarop minder licht voldoende is, zonder dat dit invloed heeft op de (verkeers)veiligheid.

Budgetbehoefte Gebiedsgericht plan 2023-2027

Met inspecties en schouwen houden we zicht op de kwaliteit van onze kapitaalgoederen. Op basis hiervan bepalen we welke maatregelen nodig zijn om de afgesproken beeldkwaliteit te behouden of te bereiken. Dit betreft zowel dagelijks beheer als investeringen. De jaarlijkse lasten van deze investeringen, zoals rente en afschrijving, komen terug in de exploitatie.

We sturen voor het bepalen van investeringen nadrukkelijk op het beschikbare kapitaallastenplafond. Zo houden we grip op de investeringsplanning en de gevolgen voor de begroting. De hoeveelheid werk moet aansluiten bij de beschikbare capaciteit, zowel intern als extern. Hierdoor kunnen projecten soms worden vertraagd of geschrapt. Het blijft hierbij belangrijk om integraal te werken en gemeentebreed afwegingen te maken.

De producten in het GGP zijn gelijk aan de producten in de programmabegroting. De benodigde exploitatiegelden voor het dagelijks beheer en onderhoud zijn in de programmabegroting opgenomen:

Pr.	Omschrijving programma	Omschrijving product
8	Openbare Ruimte	Groen en Recreatie
		Begraafplaatsen
		Gemeentelijk vastgoed
		Infrastructuur (Boven- en ondergronds)
		Waterhuishouding

3.4 Financiering

In deze paragraaf komen de onderwerpen aan de orde die behoren tot het geldstromenbeleid van de gemeente. Dit betreft met name het gemeentelijke (bank)saldobeheer en de financiering. In het verlengde hiervan worden de schuldontwikkeling en het beheersen van de renterisico's besproken die verbonden zijn aan kortlopende en langlopende schulden. Daarnaast gaan we in op de verstrekte geldleningen en borgstellingen en de daaruit voortvloeiende kredietrisico's.

De uitvoering van de treasuryfunctie wordt sterk beïnvloed door de ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt en is gebonden aan wettelijke normen.

Treasuryfunctie

In de Gemeentewet en de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) zijn de kaders gesteld voor een verantwoorde en professionele inrichting en uitvoering van de treasuryfunctie van decentrale overheden. De treasuryfunctie wordt hierbij gedefinieerd als:

Het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op: de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

De financieringsfunctie betreft de wijze waarop de gemeente financiering aantrekt voor de uitvoering van haar (meerjaren-)programmabegrotingen en investeringsopgaven. De specifieke kaders voor gemeente Westland zijn vastgelegd in de Financiële verordening. Het beleid voor de financieringsfunctie is verder uitgewerkt in het Treasurystatuut en in de Beleidsregels garanties en borgstellingen.

De uitvoering van de treasuryfunctie is gericht op een prudente en risicomijdende taakuitvoering ten behoeve van publieke taak van gemeente Westland. Daarmee draagt treasury bij aan de financiële continuïteit van de gemeente op de korte en lange termijn.

Naast de Wet fido zijn voor de uitoefening van de treasuryfunctie zijn ook nog relevant de Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet hof) en het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). In deze wetten en regelingen zijn in 2025 geen wijzigingen doorgevoerd.

Renteontwikkeling

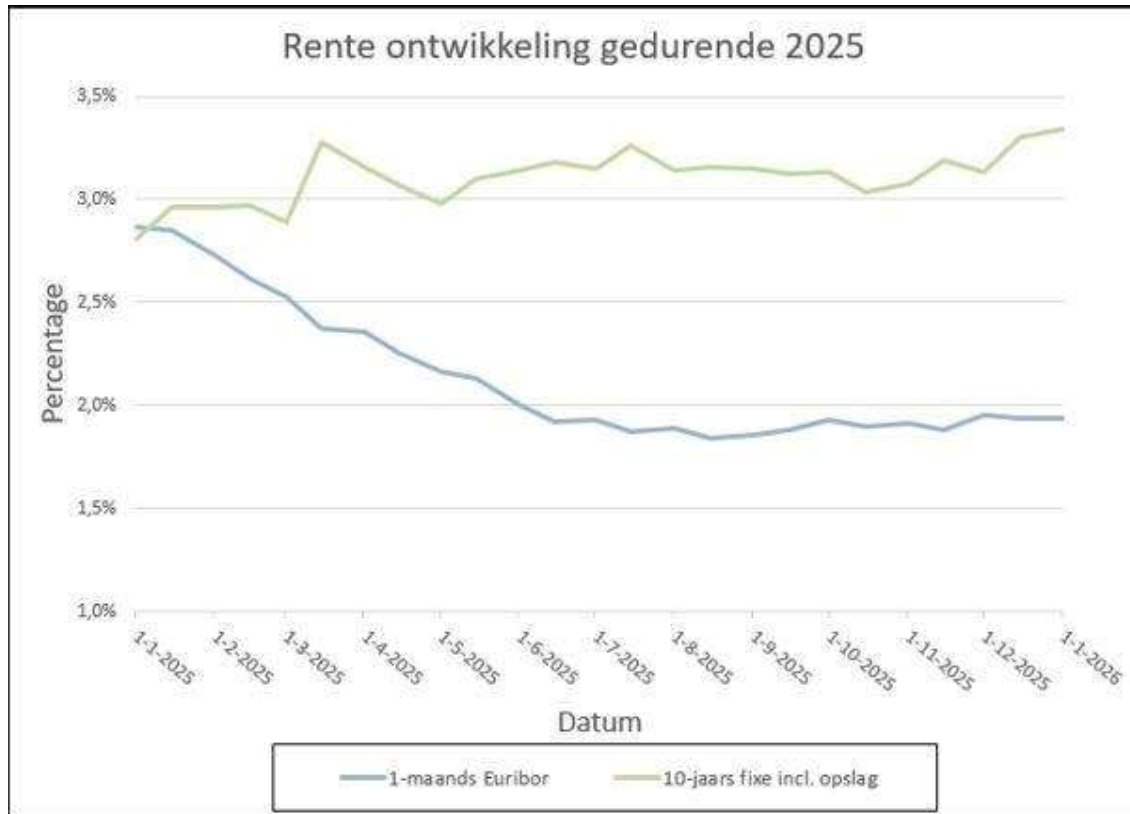
De ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt zijn mede bepalend voor de hoogte van onze rentekosten.

Voor kortlopende financiering is de 1-maands Euribor rente een goede indicator. Deze liet in 2025 een dalende trend zien: van ongeveer 2,9% eind 2024 naar ongeveer 1,9% eind 2025. De 1-maands Euribor is ook de referentie voor renteafrekeningen met onze huisbankier en voor de vergoeding over een eventueel in de Schatkist aangehouden saldo.

Voor lange financiering wordt doorgaans de 10-jaars rente voor fixe (*) leningen als referentie gebruikt. De leentarieven (marktrente + opslag) voor dergelijke leningen liepen in 2025 licht op tot ongeveer 3,3% eind 2025.

10-jaars lineaire leningen (inclusief opslag) konden per eind 2025 worden aangegaan tegen circa 2,9%, ongeveer 0,4 procentpunt lager dan fixe leningen.

(*) bij fixe leningen wordt de geleende hoofdsom in één bedrag afgelost aan het einde van de looptijd; tussentijds wordt alleen rente betaald.

Wat in bovenstaande grafiek opvalt is dat de korte en lange termijn rentes voor de Nederlandse publieke sector bij aanvang van 2025 nog vrijwel gelijk waren (wat op zich al een uitzonderlijke situatie was), maar in de loop van 2025 sterk uiteenliepen. Daarbij ontstond in de loop van 2025 weer een zogenoemde normale rentestructuur: de korte rente is lager dan de rente voor langlopende leningen.

Het uiteenlopen van de rentes komt met name door de daling van de kortlopende rente. Deze daling is grotendeels veroorzaakt doordat de Europese Centrale Bank haar beleidsrente gedurende het jaar in enkele stappen verlaagde: van 3% begin 2025 naar 2% eind 2025. De verwachting is op dit moment niet dat de ECB de rente nog veel verder zal verlagen.

Externe financieringsmiddelen

Het aangaan van leningen maakt het mogelijk om investeringen te doen en daarmee wenselijke ontwikkelingen in de samenleving te realiseren.

(bedragen x € 1.000)

Ontwikkeling vaste schulden	Bedrag 2025
Saldo per 1 januari	360.782
Aflossingen	-43.283
Opgenomen leningen	10.000
Saldo per 31 december	327.499
Mutatie vaste schulden	-33.284

De vaste schulden bestaat voor het grootste deel uit de portefeuille aan langlopende leningen. Daarnaast behoren ontvangen waarborgsommen tot de vaste schuld.

Uit bovenstaande tabel blijkt dat vaste schulden per eind 2025 € 327,5 miljoen bedroegen. Dat betekent een afname van ongeveer € 33,3 miljoen ten opzichte van de stand per eind 2024. In de Programmabegroting 2025 werd echter nog voorzien dat de leningstand per eind 2025 zou zijn opgelopen naar € 440 miljoen. In onderstaand overzicht staat een toelichting op het totale verschil in begrote schuldpositie ten opzichte van de werkelijke schuldpositie.

(bedragen x € 1.000.000)

Omschrijving	Bedrag
Werkelijke stand langlopende leningen per eind 2025	328
Stand per eind 2025 zoals voorzien in de Programmabegroting 2025	440
Vershil	-112
Lagere schuldpositie op 1 januari 2025	-12
Lagere investeringsuitgaven (leidt tot minder schuld)	-50
Per saldo hogere positie aan voorraad gronden (leidt tot hogere schuld)	13
Afname kortlopende uitzettingen (leidt tot minder schuld)	-21
Hoger saldo van baten en lasten voor bestemming (leidt tot minder schuld)	-23
Toename van netto vlottende schulden	-5
Saldo van overige afwijkingen	-14
Totaal	-112

Naast langlopende financiering is gedurende 2025 ook gebruik gemaakt van kortlopende financiering. Dit betrof drie opeenvolgende leningen van respectievelijk € 25, € 15 en € 15 miljoen gedurende de periode van eind januari naar eind juni.

Het totaal van aangetrokken korte en lange financiering wordt aangeduid als bruto gevestigde schuld. Als deze verlaagd wordt met leningen die van medeoverheden zijn opgenomen resteert de EMU-schuld van de gemeente. De ontwikkeling daarvan over 2025 was:

(bedragen x € 1.000)

Soort	Restant hoofdsom per eind 2024	Nieuwe leningen	Aflossing	Restant hoofdsom per eind 2025
Langlopende leningen	360.498	10.000	-43.196	327.302
Kortlopende leningen	0	55.000	-55.000	0
Bruto gevestigde schuld	360.498	65.000	-98.196	327.302
Waarvan opgenomen van medeoverheden	65.333	0	-6.667	58.666
EMU-schuld	295.165	65.000	-91.529	268.636

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de leningschuld is afgenomen. De netto schuld van de gemeente bestaat naast de leningschuld echter uit meerdere posten aan zowel de debet- als de creditzijde van de balans. Per saldo is de netto schuld over 2025 met een kleine € 3 miljoen toegenomen zoals blijkt uit onderstaande tabel.

(bedragen x € 1.000)

Soort	Conform BBV-artikel	Balans zijde	Stand per eind 2024	Stand per eind 2025	Mutatie 2025
Langlopende leningen	46	Cr	360.498	327.302	-33.196
Kortlopende leningen	48	Cr	0	0	0
Subtotaal bruto gevestigde schuld			360.498	327.302	-33.196
Overige vaste schulden	46	Cr	284	197	-87
Overige vlottende schulden	48	Cr	27.517	32.386	4.869
Overlopende passiva	49	Cr	51.642	65.276	13.634
Subtotaal schulden (A)			439.941	425.161	-14.780
Minus:					
Uitzettingen > 1jr Schatkist	36 lid d	Dt	0	0	0
Overige uitzettingen > 1 jr	36 lid f	Dt	0	0	0
Uitzettingen < 1 jr	39	Dt	53.109	32.195	20.914
Liquide middelen	40	Dt	6.600	13	6.587
Overlopende activa	40a	Dt	21.967	30.274	-8.307
Subtotaal financiële activa en overige vorderingen (B)			81.676	62.482	19.194
Netto schuld (A - B)			358.265	362.679	4.414

De uitgangspunten bij het aangaan van financiering in 2025 waren:

- De gemeente financiert zich in de basis met totaalfinanciering. Dit houdt in dat wanneer er op gemeentelijk niveau een tekort aan liquide middelen ontstaat, dit wordt ingevuld met langlopende leningen.
- Projectfinanciering wordt gebruikt voor de financiering van het gemeentehuis, de grondexploitatie en de parkeerfaciliteiten van de gebiedsontwikkeling Flora Campus Westland.
- De financieringsbehoefte wordt deels ingevuld met kortetermijnleningen (binnen de wettelijke kaders).
- Overtollige liquiditeit plaatsen we in de Schatkist tegen een dagrentevergoeding.

De begroting van het renteniveau voor het aantrekken van de langlopende en de kortlopende financiering was 3%. In werkelijkheid werd de langlopende lening van € 10 miljoen aangetrokken tegen 3,209%. Het gemiddelde renteniveau van de drie kortlopende leningen bedroeg 2,55%.

(bedragen x € 1.000)

Rentekosten	Bedrag 2025
Langlopende leningen	7.071
Kortlopende financiering	203
Totale rentekosten 2025	7.274

De leningen worden deels direct aangetrokken van geldgevers en deels via geldmakelaars. Geldgevers zijn meestal banken, zoals BNG Bank en NWB Bank. Via geldmakelaars hebben gemeenten ook toegang tot geldverstrekkers in de sfeer van medeoverheden, pensioenfondsen en verzekeraars. De in 2025 aangetrokken langlopende geldlening van € 10 miljoen is aangetrokken van de BNG Bank. De kortlopende leningen werden aangegaan bij BNG Bank, NWB Bank en het Pensioenfonds voor Rail & OV.

Van de financieringsbehoefte die voortvloeit uit de investeringen in de Flora-gebiedsontwikkeling werd 75% al in 2024 ingedekt. Hiervoor zijn leningen met uitgestelde storting afgesloten voor een totaalbedrag van ruim € 62 miljoen, waarbij de rentepercentages en de voorwaarden in 2024 zijn vastgelegd om het risico van een toekomstige rentestijging af te dekken. Van dit bedrag is in 2025 € 10 miljoen gestort. De overige € 52 miljoen wordt in delen gestort per begin van de jaren 2026 tot en met 2029.

Renteresultaat en rekenrente

De omslagrente berekenen we door de aan de taakvelden toe te rekenen rente (de rente over de reeds afgesloten financiering) te delen door de boekwaarde per 1 januari van de vaste activa die integraal zijn gefinancierd. De omslagrente moet vervolgens op consistente en eenduidige wijze worden toegerekend aan de taakvelden. Het is niet toegestaan om per investering of taakveld te differentiëren in het toe te rekenen rentepercentage.

Volgens de regels van het BBV begroten en verantwoorden we alle externe rentelasten en rentebaten in eerste instantie op het taakveld Treasury. Dit betekent ook dat we alle rentebaten uit verstrekte leningen aan woningcorporaties, sportinstellingen, ambtenaren en andere partijen op het taakveld Treasury moeten begroten en verantwoorden.

Van projectfinanciering is sprake wanneer een lening extern is aangetrokken specifiek voor de financiering van een project, zoals de piekbetaling voor de nieuwbouw van het gemeentehuis, de grondexploitatie van Flora Campus Westland en de nieuwbouw van de parkeerfaciliteit op Flora. De rentelasten uit deze financiering moeten we daarom toerekenen aan die activiteit op het betreffende taakveld.

Het BBV staat toe dat we een rentevergoeding over het eigen vermogen (reserves) toerekenen. De bespaarde rente mag maximaal het rentepercentage zijn dat we als gemeente over extern aangetrokken financieringsmiddelen verschuldigd zijn.

Een onderdeel van de berekening van de omslagrente is de jaarlijkse rentetoevoeging aan voorzieningen, die gewaardeerd zijn op de methode van contante waarde. Bij gemeente Westland gaat het dan om de voorzieningen voor pensioenen en wachtgeld voor (oud-)wethouders.

(bedragen x € 1.000)

Renteschema		Bedrag	Bedrag
A.	Externe rentelasten over de korte en lange financiering	7.546	
B.	Externe rentebaten	674	
	Totaal netto externe rentelasten		6.872
C	Rente van projectfinanciering	1.407	
	Saldo door te berekenen externe rente		5.465
D.1	Rente over eigen vermogen	5.943	
D.2	Rente over voorzieningen (op basis van contante waarde)	193	
E.	Aan taakvelden toe te rekenen omslagrente		11.602
F.	Werkelijk aan taakvelden toegerekende omslagrente		14.204
	Renteresultaat op het taakveld treasury		2.602

Het in bovenstaande tabel onder F weergegeven bedrag bestaat uit:

(bedragen x € 1.000)

Totaal aan activa toegerekende rente	15.611
Minus: rente van projectfinanciering	1.407
Totaal toegerekend aan integraal gefinancierde activa	14.204

Relevante percentages over 2025:

- Het gehanteerde omslagpercentage bedroeg 2,2% (zoals vastgesteld bij de begroting).
- Het gemiddeld rentepercentage over externe financiering bedroeg 2,07%.
- Het nacalculatorische omslagpercentage kwam uit op 1,8%.

Op grond van BBV mag het renteresultaat niet meer bedragen dan 25% van de aan taakvelden toe te rekenen rente (post E in bovenstaand schema). Aan die voorwaarde is voldaan.

Kasstroomoverzicht

Het onderstaande kasstroomoverzicht geeft een inzicht in de oorzaken waardoor het banksaldo gedurende het boekjaar veranderd is. Deze saldomutatie wordt gespecificeerd in drie soorten kasstromen, te weten:

- kasstromen uit operationele activiteiten en;
- kasstromen uit investeringsactiviteiten en;
- kasstromen uit financieringsactiviteiten.

Dit kasstroomoverzicht is opgesteld met behulp van de balans in de jaarrekening (zie balans en toelichtingen, onderdeel 5.1) op basis van de indirecte methode.

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Uitkomst 2025	Uitkomst 2025
KASSTROMEN UIT OPERATIONELE ACTIVITEITEN		
Resultaat voor bestemming		17.606
Aanpassingen voor:		
* Afschrijvingen, afwaarderingen	23.147	
* Mutatie voorzieningen	6.101	
* Mutatie vaste schulden (exclusief leningen OG)	-87	
Totaal aanpassingen		29.161
Mutatie voorraden en onderhanden werk		-22.946
Mutaties in werkkapitaal:		
* Kortlopende uitzettingen (excl. liquide middelen)	4.784	
* Kortlopende schulden (excl. kortlopende leningen en bank)	4.346	
* Overlopende activa	-8.307	
* Overlopende passiva	13.634	
Totaal mutatie werkkapitaal		14.457
Kasstroom uit operationele activiteiten		38.278
KASSTROMEN UIT INVESTERINGSACTIVITEITEN		
Investerings/desinvesterings in (im)materiële vaste activa		
* Bruto investeringsuitgaven	-34.842	

Omschrijving	Uitkomst 2025	Uitkomst 2025
* Bijdragen van derden en ontvangsten uit desinvesteringen	7.014	
Totaal investeringen/desinvesteringen		-27.828
Mutaties financiële vaste activa - kapitaalverstrekking aan deelnemingen en verstrekte leningen (UG)		-494
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		-28.322
KASSTROMEN UIT FINANCIERINGSACTIVITEITEN		
Mutatie uitzettingen in 's Rijks Schatkist	16.130	
Mutatie kortlopende geldleningen (OG)	0	
Opgenomen/aangetrokken langlopende geldleningen (OG)	10.000	
Betaalde aflossingen op geldleningen OG	-43.196	
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		-17.066
Mutatie geldmiddelen	afname	-7.110
Saldo liquide middelen / bankschulden per eind 2024		512
Saldo liquide middelen / bankschulden per eind 2025		-6.598
Mutatie geldmiddelen	afname	-7.110

Wettelijke normen

Kasgeldlimiet

In de Wet fido is een norm gesteld voor het maximum aan kortlopende financiering (looptijd < 1 jaar): de kasgeldlimiet. Hiermee wordt voorkomen dat schommelingen van de korte rente een te grote invloed hebben op de rentelasten in het begrotingsjaar. Deze limiet is vastgesteld op 8,5% van het begrotingstotaal aan lasten voor bestemming van het betreffende jaar. In onderstaande tabel is de kasgeldlimiet voor 2025 weergegeven en per kwartaal afgezet tegen de gemiddelde netto vlottende schuld.

Uit de tabellen blijkt dat de gemeente in 2025 ruim binnen de kasgeldlimiet is gebleven.

(bedragen x € 1.000)

Bepaling kasgeldlimiet	Bedrag
Begrotingstotaal aan lasten conform Programmabegroting 2025	386.121
Percentage conform Wet Fido	8,5%
Kasgeldlimiet 2025	32.820

Omschrijving	kwartaal 1	kwartaal 2	kwartaal 3	kwartaal 4
Gemiddelde positie netto vlottende schulden	7.724	11.207	-15.627	-34.022
Kasgeldlimiet	32.820	32.820	32.820	32.820
Overschrijding kasgeldlimiet	-	-	-	-
of				
Ruimte onder kasgeldlimiet	25.097	21.614	48.447	66.842

Renterisiconorm

Renterisico is de som van aflossingen en renteherzieningen binnen de langlopende leningenportefeuille. Om dit risico te beheersen is in de Wet fido een renterisiconorm vastgesteld. Deze norm bedraagt 20% van het begrotingstotaal aan lasten voor bestemming. De renterisiconorm bevordert een goede spreiding van aflossingen en renteherzieningen door de jaren heen. Het doel hiervan is te voorkomen dat grote delen van de schuld in één jaar renteherzieningen krijgen, wat ongewenst grote schommelingen in de gemeentelijke rentelasten kan veroorzaken.

Uit onderstaande tabel blijkt dat de gemeente in 2025 ruim binnen de norm is gebleven.

(bedragen x € 1.000)

Renterisico	Bedrag
Begrotingstotaal	386.121
Percentage renterisiconorm	20%
Renterisiconorm	77.224
Renterisico op vaste schuld	43.196
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	34.028

Schatkistbankieren

Op grond van de Wet fido zijn decentrale overheden verplicht tot schatkistbankieren. Overtollige geldmiddelen - middelen die tijdelijk niet nodig zijn voor de uitvoering van publieke taken - moeten worden aangehouden in de Schatkist. Schatkistbankieren beperkt het gemeentelijke kredietrisico en draagt bij aan het beheersen van de overheidsschuld.

Decentrale overheden hoeven niet elke euro die zij als zodanig op haar bankrekening heeft staan naar de Schatkist over te boeken. Daartoe is een drempelbedrag bepaald. Dit drempelbedrag bedraagt 2,0% van het begrotingstotaal. Voor 2025 gold aldus een drempelbedrag van ongeveer € 7,7 miljoen. Dit betekent dat de gemeente gemiddeld op dagbasis maximaal een saldo van € 7,7 miljoen buiten de Schatkist schatkistbankieren mocht aanhouden. Wij hebben ervoor gekozen dat onze huisbankier BNG Bank het saldo boven de € 0,5 miljoen automatisch afroemt. Dat waarborgt dat wij te allen tijde aan de Schatkistdrempel voldoen.

Over het saldo op onze rekening bij de Schatkist ontvangen wij de door het Ministerie van Financiën vastgestelde rentevergoeding. Door de achterblijvende financieringsbehoefte kon de gemeente gedurende 2025 aanzienlijke tegoeden in de Schatkist aanhouden, wat ongeveer € 350.000 aan rente opleverde. In onderstaande grafiek is het saldooverloop van het Schatkistbankieren weergegeven over 2025.

Uitgezette geldleningen

Westland heeft een beperkte portefeuille aan verstrekte geldleningen. De belangrijkste leningen zijn de starters- en blijversleningen, die voornamelijk via het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn) lopen. Daarnaast bestaat de portefeuille uit een aantal personeelshypotheek en enkele leningen die in het verleden zijn verstrekt aan woningcorporaties. Ultimo 2025 gaat het in totaal om ongeveer € 18,4 miljoen. Het risico op deze leningen schatten we in als zeer klein.

Verstrekte garanties en borgstellingen

Naast uitgezette leningen verstrekt gemeente Westland vanuit de publieke taak ook borgstellingen op bancaire leningen van lokaal actieve instellingen, verenigingen en stichtingen. Hiermee nemen we het debiteurenrisico over dat normaliter bij de bank ligt. Dankzij deze borgstelling kunnen organisaties tegen gunstigere voorwaarden lenen dan zij zelfstandig zouden kunnen. Het beleid hiervoor is vastgelegd in de Beleidsregels garanties en borgstellingen. Het verstrekken of waarborgen van leningen brengt altijd een kredietrisico met zich mee: het risico dat de geldnemer niet meer aan zijn verplichtingen kan voldoen.

We maken onderscheid tussen directe borgstellingen en indirecte garanties.

Bij directe borgstellingen is de garantie gericht aan de bank gericht die de lening verstrekt. Wanneer de geldnemer niet betaalt, wordt de gemeente op de garantie aangesproken. Verstrekking van de garanties gebeurt uitsluitend op financiering van maatschappelijke projecten, wanneer het project zonder garantie niet financierbaar is. Bij borgstellingen in de sfeer van sport kan er sprake van zijn dat de Stichting Waarborgfonds Sport (SWS) als mede-borg optreedt. In dat geval wordt het risico gezamenlijk gedragen. Per eind 2025 stond de gemeente borg voor een totaalbedrag van € 59,6 miljoen. Dat is ongeveer € 25 miljoen lager dan per eind 2024. Deze daling kwam voor bijna € 25 miljoen voort uit verlaging van de risicoposities met betrekking tot de ontwikkelingsbedrijven OBWZ en ONW.

Bij indirecte garanties vervullen gemeenten, samen met het Rijk, een achtervangrol binnen de zekerheidsstructuur van een waarborgfonds, bijvoorbeeld het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). De achtervang houdt in dat gemeenten en het Rijk kunnen worden aangesproken wanneer het fondsvermogen bij een ernstige calamiteit in de corporatiesfeer onvoldoende is. In dat geval moeten zij liquiditeit verstrekken in de vorm van een achtergestelde, renteloze lening. Door deze structuur kunnen woningcorporaties die bij het waarborgfonds aangesloten zijn tegen de laagst mogelijke rente lenen, wat bijdraagt aan een gematigde ontwikkeling van huurprijzen.

Mede vanwege de strenge toelatingscriteria en periodieke toetsing door het waarborgfonds loopt de gemeente hierbij een lager risico dan bij directe borgstellingen. Per eind 2025 bedroeg de stand van deze garantie ongeveer € 177,5 miljoen. Dit bedrag ligt ongeveer de helft lager dan in het Jaarverslag 2024, omdat de verliesverdeling in de sector anders is dan eerder werd aangenomen. Gemeenten zijn namelijk niet voor 50% aansprakelijk, maar voor 25% bij een financiële calamiteit binnen de eigen gemeente; de overige 25% wordt gedragen door andere gemeenten binnen het stelsel. Hierdoor is het netto gewaarborgde bedrag lager dan voorheen werd verondersteld.

Overzicht EMU-saldo

In de Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet HOF) zijn bepalingen opgenomen over gemeentelijke EMU-saldi. Dit is een doorvertaling van de Europese 3-procents tekortnorm naar het niveau van decentrale overheden. Het EMU-saldo is te duiden als een resultaatbepaling op kasbasis. De uitkomst geeft een goede indicatie voor de financieringsbehoefte.

Jaarlijks stelt het Rijk het totaalbedrag vast dat decentrale overheden (gemeenten, provincies en waterschappen) gezamenlijk maximaal als EMU-tekort zouden mogen hebben, de zogenoemde macronorm. In de Septembercirculaire 2024 van het Gemeentefonds was deze voor 2025 vastgesteld op ongeveer € 5,88 miljard. Naar rato van begrotingstotalen is door het Rijk vervolgens berekend hoeveel dat tekort per gemeente, provincie of waterschap zou mogen zijn. Dit wordt een referentiewaarde genoemd. Voor Westland bedroeg die voor 2025 ongeveer € 19,6 miljoen. Dit is per overheidsentiteit dus een richtwaarde en geen harde norm (1).

Uit onderstaande tabel blijkt dat het EMU-saldo van Westland over 2025 is uitgekomen op een tekort van ongeveer € 3,9 miljoen. Daarmee bleef het ruim binnen de referentiewaarde. Het tekort is circa € 63 miljoen lager dan uitgevallen dan bij de Programmabegroting 2025 voorzien. Dit is de voornaamste reden dat de financieringsbehoefte in termen van opgenomen geldleningen is achtergebleven bij wat in de begroting voorzien was. Daarbij wordt opgemerkt dat de inschattingen van investeringsuitgaven in de Programmabegroting 2025 gebaseerd waren op het Meerjarig Investerings Programma (MIP) 2024.

Omschrijving	Primaire begroting 2025	Uitkomst 2025	Verschil
Resultaat voor bestemming	-5.662	17.606	23.268
Mutatie investeringen	-55.124	-4.681	50.443
Mutatie voorzieningen	3.995	6.101	2.106
Mutatie voorraden (o.a. grondexploitatie)	-10.255	-22.946	-12.691
Boekwinst op verkoop effecten	0	0	0
EMU-saldo	-67.046	-3.920	63.126
Referentiewaarde	-19.648	-19.648	
Afwijking (negatief bedrag = overschrijding referentiewaarde)	-47.398	15.728	63.126

Nadere toelichting op de verschillen:

1. Het saldo van baten en lasten voor bestemming is positiever uitgevallen dan voorzien bij de primaire begroting 2025 (€ 23,3 miljoen voordelig).
 2. De boekwaardetoename van (im)materiële investeringen is € 50,4 miljoen achtergebleven. Voor het EMU-saldo is dit voordelig omdat het heeft geleid tot een lagere uitgaande geldstroom.
 3. De voorraadpositie aan onder andere bouwgronden nam juist € 12,7 miljoen meer toe dan bij de Programmabegroting 2025 voorzien. Voor het EMU-saldo is dit nadelig omdat het per saldo heeft geleid tot hogere uitgaven.
 4. Per saldo hogere dotatie aan voorzieningen dan bij de begroting voorzien (€ 2,1 miljoen voordelig).
- (1) Dit kan alleen tot consequenties leiden als bovengenoemde macronorm (dus van alle decentrale overheden gezamenlijk) wordt overschreden. In dat geval kan op grond van de Wet houdbare overheidsfinanciën een korting of correctie op de Algemene Uitkering worden doorgevoerd. Overschrijding van een eigen referentiewaarde heeft dus geen directe consequenties.

3.5 Bedrijfsvoering

In Westland is het prettig wonen, ondernemen en recreëren. We stimuleren, faciliteren en initiëren de nodige opgaven om dat te behouden en te versterken. Zoals op het gebied van bouwen en wonen, vergroening, kwaliteit van de openbare ruimte, vitale kernen, mobiliteit, energietransitie, klimaatadaptatie, veiligheid en het sociaal domein. Hiervoor is een gemeentelijke organisatie nodig die resultaatgericht, snel, wendbaar en modern is. Inwoners, het bestuur, bedrijven en instellingen verwachten snelle en betrouwbare dienstverlening. Daarom werken we aan een professionele en duurzame organisatie met samenhangende bedrijfsvoering. In deze paragraaf, samen met programma 11 Organisatie en Overhead, schetsen we hoe we hier in 2025 invulling aan gaven.

De inrichting van deze paragraaf is gebaseerd op de BBV-notitie. Het sturen en beheersen van de bedrijfsprocessen is een verantwoordelijkheid van het college, maar de gemeenteraad moet wel een oordeel kunnen vormen over de inrichting en het functioneren van de bedrijfsvoering. We gaan eerst in op onderdelen van bedrijfsvoering en daarna op de stand van zaken rond de verbeteropdrachten binnen de organisatieontwikkeling.

Personeel en organisatie

Arbeidsmarktontwikkelingen

De structurele ontwikkelingen op de arbeidsmarkt - blijvende krapte door vergrijzing, dalende instroom uit mbo en hbo en veranderende voorkeuren van medewerkers voor meer flexibiliteit en minder fulltime werken - zetten zich ook in 2025 voort. Door economische en maatschappelijke onzekerheid, verandering in wetgeving (zoals rond zzp-inzet) en geopolitieke ontwikkelingen nam de mobiliteit van werknemers over het algemeen af, maar de krapte in functies zoals ICT, ruimtelijke ordening, juridische en technische functies bleef bestaan. De vergrijzing en de dalende instroom uit onderwijs bleven onverminderd een risico voor de lange termijn.

De focus bleef daarom op werving en selectie, regionale samenwerking (kandidatenuitwisseling, kennisdeling, opbouwen van een mobiliteitspool) en deelname aan initiatieven voor verschillende doelgroepen, zoals Mentorconnector (jonge ambtenaren) en Doorwerkambtenaar (gepensioneerden). Ook werkten we intensiever samen met scholen om nieuw talent aan ons te binden. Daarnaast voerden we arbeidsmarktcampagnes uit, vernieuwden we vacatureteksten om Westland als werkgever beter te profileren en troffen we voorbereidingen voor een nieuwe Werkenbij-site voor betere vind- en zichtbaarheid. Binnen de organisatie is extra ingezet op het intern ambassadeurschap ter versterking van de wervingscapaciteit.

Westland als aantrekkelijke werkgever

Westland profileerde zich ook in 2025 als een slagvaardige en betrouwbare organisatie met internationale uitstraling, waarin medewerkers vanuit vakmanschap, verbondenheid en durf werken aan de organisatiedoelen. Deze ambitie is verder uitgewerkt in drie pijlers: Leiderschap en sturing, Cultuur en Basis op orde.

De organisatieontwikkeling via deze drie pijlers wordt ondersteund door verdere HR-ontwikkeling. We voerden verschillende activiteiten uit. Op het gebied van leiderschap en sturing stimuleerden wij talentontwikkeling en duurzame inzetbaarheid met talentencoaches en verdere doorontwikkeling van het gespreksvoeringbeleid. Binnen de pijler Basis op Orde ontwikkelden we het E-HRM-systeem Youforce verder (nieuwe gebruikshandleidingen en modules) en verbeterden we HR-sturingsinformatie en managementrapportages.

Onbenut potentieel

Aantal medewerkers	Aantal 1-1-2025	Instroom 2025	Uitstroom 2025	Aantal 31-12-2025
Doorwerker AOW	7	1	3	5
Leerarbeidsplaats	3	2	2	3
Stagiaire met vergoeding	3	17	14	6
Stagiaire zonder vergoeding	3	5	5	3
Garantiebaan	9	1		10
Trainee	2	1	1	2
Totaal	27	27	25	29

Wij bieden mensen met een beperking een kans op de arbeidsmarkt. Momenteel hebben we voor zo'n 10 fte aan garantiebanen (Wet Banenafpraak) gerealiseerd. Dit zullen we verder uitbreiden. Naast de garantiebanen, wil de organisatie meer gebruik maken van de inzet van trainees, stagiaires en van AOW-ers. Hiervoor wordt bestaand beleid aangepast en wordt samenwerking met VNG, A&O fonds en regiogemeenten gezocht. Om gepensioneerde ambtenaren de kans te bieden om hun talent en ervaring te blijven inzetten, werk te doen wat bij hen past en deskundigheid voor gemeenten te behouden, is het afgelopen jaar met de gemeenten Maassluis, Midden-Delfland en Rijswijk een regiopilot "Inzet pas gepensioneerde ambtenaren" (Doorwerkambtenaar) gestart. Andere gemeenten, de VNG, het A&O fonds volgen deze pilot met veel interesse. De arbeidsmarkt vraagt om creatieve oplossingen en met deze pilot onderzoeken we of gepensioneerd doorwerken een duurzame oplossing kan zijn.

Formatie en loonsom

Omschrijving	Primitieve begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Realisatie 2025
Loonsom organisatie	€ 89.058	€ 94.669	€ 89.367
Aantal FTE organisatie (formatie)	956	960	-
Instroom	-	-	129
Uitstroom	-	-	98
Aantal FTE organisatie (bezetting)	-	-	931
Uitgaven inhuur t.o.v. totaal personeel uitgaven	-	-	16,6%
Verhouding vast - extern	-	-	-

De stijging van de loonsom wordt vooral verklaard door verschillende CAO-stijgingen die in 2025 hebben plaatsgevonden. De formatie zelf nam met 4 fte toe. De bezetting nam na een instroom van 129 en een uitstroom van 98, per saldo met 31 fte toe t.o.v. ultimo 2024. In onderstaande tabel vindt u een uitgebreidere uitsplitsing van de externe inhuur.

Bij bovenstaande tabel wordt bij de begroting uitgegaan van de datum 1 april en bij de jaarrekening van de datum 31 december. Instroom- en uitstroombcijfers worden alleen bij de jaarrekening ingevuld met de jaartotalen (FTE). De uitgaven inhuur (inclusief die ten laste van materieelbudget) worden alleen bij de jaarrekening gevuld omdat het uitgangspunt is dat de dekking zit in de loonsom. Dit geldt ook voor de verhouding vast-extern.

Externe inhuur

Begrote loonsom	Inhuur t.l.v. p-budget	% loonsom	Inhuur t.l.v. m-budget	% loonsom
€ 94.669	€ 7.340	7,8%*	€ 10.598	11,2%*

*Het percentage wijkt af van de indicator in programma 11 (16,6%), omdat die verplichte indicator voorschrijft dat de lasten van inhuur gedeeld moeten worden door de loonsom + de lasten van inhuur. In deze tabel worden de lasten alleen gedeeld door de loonsom, wat tot een iets hoger percentage leidt.

Informatievoorziening en automatisering

De manier waarop inwoners, bedrijven en overheid met elkaar communiceren en gegevens uitwisselen verandert snel. We willen een moderne dienstverlener zijn die nieuwe ontwikkelingen tijdig toepast. Om dit in goede banen te leiden is een wendbare, goed geïnformeerde en proactieve Informatievoorziening en automatisering-organisatie nodig. In 2019 is de ontwikkeling van deze I&A-organisatie ingezet. In 2022 maakten we een doorstart met deze ontwikkeling na het stoppen van de samenwerking met gemeente Leidschendam-Voorburg. Deze ontwikkeling vanaf 2022 noemen we de transformatie van I&A. De eerste aanzet vond plaats in 2023, verdere vormgeving volgde in 2024 en in 2025 kreeg de transformatie concreet vorm.

Informatie is bepalend voor het succes en bestaansrecht van gemeente Westland en heeft een strategische positie op de agenda van bestuur en management gekregen. Digitale dienstverlening, snelheid, wendbaarheid, innovatie en continuïteit (veiligheid) zijn hierbij essentieel. Daarvoor is in 2025 het I-Domein georganiseerd om het geheel van de informatiefunctie te optimaliseren. Met de informatiefunctie bedoelen we de hele keten waarin informatie zich door de organisatie beweegt, zowel in technisch als in functioneel opzicht. Een goede informatievoorziening en een goede informatiestructuur helpt onze gemeente de dienstverlening aan inwoners en bedrijven te optimaliseren en nieuwe innovatieve technieken toe te passen.

- In 2025 is het I-Domein georganiseerd, met de daarin ondergebrachte disciplines IT Basisdiensten, Informatievoorziening, Gegevensbescherming en Informatiebeheer. Sinds 2017 is er veel geïnvesteerd in de verbetering van de organisatie en dienstverlening op het gebied van informatievoorziening binnen de gemeente Westland. In 2024 werd geconstateerd dat er nog onvoldoende integrale samenhangende dienstverlening werd geleverd waar het brede informatievraagstukken betreft. De vorming van het I-Domein moet zorgdragen voor deze samenhang en integrale dienstverlening.
- Voor de advisering over informatie(beleid) en sturing op ontwikkelingen is een stafteam georganiseerd om de Manager I-Domein / CIO te ondersteunen onder de naam Programmering en Advies (P&A). In het team P&A zitten onder andere de Strategisch Informatiemanager, Strategisch Portfoliomanager, Architecten, Proces- en kwaliteitsmanagers en strategisch adviseurs Informatiebeheer en Record Management. Het team Gegevensbeheer is als tweede stafteam toegevoegd om informatiebeveiliging en privacy te borgen.
- Om te komen tot integrale en samenhangende strategische advisering en sturing wordt naast de lijnstructuur een CIO-office als strategisch sturingsmodel opgezet waarin rollen zijn opgenomen op het gebied van informatie, data, architectuur, privacy en security. Het CIO-office staat onder leiding van de manager I-domein in de rol als CIO.
- Vanuit het CIO-office is een meerjarig beleidsplan opgesteld en vastgesteld, het Concern Informatieplan. Het Concern Informatieplan is essentieel voor gemeente Westland om de informatievoorziening structureel te versterken. Het biedt een meerjarig kader, waarmee de gemeente strategisch vooruitkijkt en anticipeert op toekomstige behoeften. Het plan richt

zich op het strategisch kader - zoals beleidsdoelen rond digitalisering en digitale transformatie - en zorgt voor afstemming met de uitvoering.

- Naast de organisatiewijzigingen (vorming I-Domein) en de inhoudelijke ontwikkeling van de visie op informatievoorziening (Concern Informatieplan) is ook in 2025 stevig ingezet om de basis op orde te krijgen met betrekking tot de bedrijfsvoering.
- De basisregistraties van ICT-middelen en contracten zijn verder verbeterd - professionaliseren van contract- en leveranciersmanagement.
- Medewerkers zijn opgeleid in moderne methodes en technieken om de huidige en toekomstige informatievoorziening professioneel te beheren en onderhouden.
- De basis die in 2023 is gelegd voor een moderne informatie infrastructuur (meer Cloud en SaaS gebaseerd) waarmee het I-Domein in kan spelen op veranderingen, is in 2025 verder gerealiseerd. Dit deden we met ons eigen virtuele datacenter als opvolger van het eigen fysieke datacenter in het gebouw van de Laan van de Glazen stad. En met de nieuwe virtuele werkplek, die in 2025 voor iedereen is ingezet. Deze infrastructuur maakt de digitale dienstverlening robuuster en toekomstbestendiger. Bovendien kunnen we met de nieuwe infrastructuur veel beter voldoen aan huidige en aangekondigde wetgeving. Een herijking zal plaatsvinden in 2026, voornamelijk door de onderwerpen: Data Soevereiniteit, (on)afhankelijkheid BigTech en verdergaande regelgeving rondom AI en informatiebeveiliging.
- Met goed geïnformeerde en proactieve professionals kan vanuit het I-Domein invulling worden gegeven aan regie, kaderstelling en advisering voor de wendbaarheid en het aanpassingsvermogen van de organisatie. In 2025 zetten we op het gebied van informatiemanagement verder stappen.
- We handhaven de stabiele continuïteit en veiligheid van onze ICT-omgeving en we ontwikkelen verder volgens actuele standaarden. In 2024 hebben we stappen ondernomen die onze ICT-omgeving nog robuuster maakt voor cyberdreigingen en om te voldoen aan de geldende cyberwetgeving. In 2025 en 2026 zijn en worden extra maatregelen geïmplementeerd. Ook is een onderzoek gedaan en een plan opgesteld voor business continuïteit. De uitvoering hiervan heeft in 2025 plaatsgevonden en zal ook in 2026 verder invulling krijgen.
- De technologieleveranciers waar het I-Domein mee werkt, bewegen nog intensiever naar de Cloud. We sluiten daarop aan en gaven hier al in 2023 vorm aan. Onze transformatie van een ICT- en eigen beheerfocus naar een businessgerichte focus wordt ondersteund door deze clouddiensten. Het I-Domein streeft naar een hybride verantwoorde Cloud-architectuur waarmee we in de gemeentelijke ICT-dienstverlening een combinatie hanteren van 'Software as a service' SaaS, private en publieke clouddiensten en een beperkte hoeveelheid op locatie. Deze architectuur wordt uitgevoerd via een fasegewijze planning op basis van de geïntegreerde cloudstrategie. De gezette stappen voor het bereiken van de in 2023 beschreven ambities, brachten we in beeld. In 2025 gaven we verder vorm aan de planning, actualiseerden we de strategie en bepaalden we de impact voor de komende jaren.
- Op het gebied van innovatie, en vooral Artificial Intelligence (AI), zetten we stappen op het gebied van bewustwording, onderzoeken van kansen en bedreigingen en het vormen van beleid voor de organisatie. De ontwikkelingen van AI gaan zeer snel en we moeten als Westland zeker bij blijven op kennis. Binnen de organisatie is een ontwikkelgroep ingesteld die de ontwikkelingen op de voet volgt en als vraagbaak voor de organisatie dient. Daarnaast is een programma opgestart om een stevige bijdrage te leveren aan de AI-basisvaardigheden van alle ambtenaren.

Gegevensbescherming en security

Gegevensbescherming is de verzamelterm waaronder gemeente Westland integraal beleid voert op de informatiebeveiliging en privacy. Het belang hiervan neemt voortdurend toe. Er zijn bedreigingen van buitenaf in de vorm van cybercrime en hackers. Ook de oorlog in Oekraïne zorgt dat de dreiging onverminderd hoog blijft. Daarnaast vormen menselijke fouten een reële risicofactor: een foutje is snel gemaakt, terwijl de gevolgen soms groot kunnen zijn. Dit kan resulteren in een datalek, een incident of een kwetsbaarheid. Met wettelijke kaders en normen op het gebied van informatiebeveiliging en privacy zijn we dit voor. Team Gegevensbescherming werkt breed samen in het I-domein met Informatiebeheer, Juridische Zaken en I&A, waarbij het doel is om informatie en gegevens altijd rechtmatig en veilig te verwerken.

Wettelijke kaders en normen

- De BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid)
Het verplichte kader voor informatiebeveiliging waaraan we moeten voldoen. Dit normenkader helpt ons om het niveau van informatiebeveiliging binnen de organisatie steeds meer te versterken. Op basis van de PDCA-cyclus (Plan-Do-Check-Act) realiseren we doorlopend verbetering.
- De cyberbeveiligingswet (NIS2)
Een nieuwe Europese cybersecurityrichtlijn. De gemeente moet als essentiële entiteit voldoen aan deze richtlijn. Er is deels een overlap met de BIO, maar het gaat ook over de beveiliging van operationele technologie (zoals pompen en gemalen) en afspraken op de beveiliging bij samenwerkingspartners. Zie ook de passage in de paragraaf Weerstandsvermogen & Risicobeheersing.
- De AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming) en UAVG (Uitvoeringswet Algemene Verordening Gegevensbescherming)
Dit zijn de in Nederland geldende wetten over privacy en persoonsgegevens. Wij toetsen regelmatig in- en extern op het voldoen aan deze wetgeving.
- De AI Act.
Europese wetgeving over het gebruik van Artificial Intelligence. Hierbij is gekozen voor een gefaseerde implementatie met een looptijd tot in 2030.

ENSIA

Door middel van ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) leggen wij jaarlijks verantwoording af aan respectievelijk de raad en het Rijk over kaders en normen op het gebied van informatieveiligheid (en indirect privacy). Doel van ENSIA is ook het tijdig en accuraat opleveren van de verantwoording over DigiD en de basisregistraties Suwinet, BAG, BGT, BRO, BRP en reisdocumenten aan de toezichthouders.

Aandachtspunten en verbeteringen uit een vorige ENSIA -verantwoording implementeren we voordat de zelf-evaluatie van het volgende jaar start.

Informatiebeheer

Informatiebeheer

Informatiebeheer (IB) betreft het opslaan, duurzaam bewaren, beheren en toegankelijk houden van overheidsinformatie uit werkprocessen en het waar nodig vernietigen en het ontsluiten van overheidsinformatie. De noodzaak van informatiebeheer neemt toe vanwege veranderende wet- en regelgeving, de explosieve groei van de informatie en informatiebehoefte. Hiervoor moet een

nieuwe datastrategie worden opgesteld. De informatiesamenleving wordt steeds complexer. Dat uit zich in ontwikkelingen van informatiebeheer en vereist een inbedding van modern informatiebeheer. De informatie van gemeente Westland is verspreid opgeslagen in diverse applicaties en systemen vanwege onder meer nieuwe inzichten over het bewaren bij de bron. Dat maakt het terugvinden, selecteren, waarderen en vernietigen of bewaren van informatie complex en is tijdrovend voor medewerkers.

In 2025 werkten we aan het actualiseren van beleid zoals het Besluit Informatiebeheer, Handboek vervanging, en het vernietigingsbeleid dat in 2026 ter vaststelling wordt aangeboden. Ook heeft Informatiebeheer inspanningen gedaan op het gebied van archiefbewustwording door aansluiting bij de onboarding, door het geven van trainingen en presentaties. Hierbij is het doel om te voldoen aan wet- en regelgeving, beveiliging, juiste architectuur en om rechtmatig te ontsluiten en veilig het beheer van informatie en gegevens te garanderen.

Archiveringsstrategie Westland 2026-2030

We beschikken over een Archiveringsstrategie 2026-2030 die in 2025 is opgewerkt met een actieplan. Diverse projecten om grip op informatie te krijgen zijn opgestart in 2025 en worden gerealiseerd in 2026 en verder om de strategie te implementeren.

Datagedreven werken (DGW)

Onze visie op digitaal, zaakgericht en datagericht werken sluit aan op gangbare ontwikkelingen. Het is de intentie om met DGW binnen vijf jaar onze keuzes te baseren op data. Dat geldt voor alle maatschappelijke opgaven, dagelijkse beslissingen en toekomstige sturing. Bestuur, directie en medewerkers in alle lagen van de organisatie werken dan met data en zijn in staat om deze data te vinden, te combineren, te gebruiken en ermee te innoveren. Er zijn nieuwe rollen en functies ontstaan waardoor het werken met data volledig is verankerd in de organisatie.

Business Intelligence Competence Center

In 2025 zijn de volgende stappen gezet:

- Drie Product owners zijn in positie gesteld.
- Verder gebouwd aan sociaal domein met name rapportages betreft Inkomensvoorzieningen.
- RX Mission ontsloten en diverse rapportages opgeleverd voor VTH, RJZT en APV.
- Ingebruikname Azure Devops platform voor het professionaliseren van onze Scrum werkmethode. Inmiddels is ook gestart met versiebeheer voor de Database objecten en rapportages.
- Data ontsloten voor onderwijs ten behoeve van LEA (Lokale Educatie Agenda).
- Voor Finance en HR de datastructuur aangepast n.a.v. de organisatiewijzigingen.
- Integratie van regiedossiers met Jeugdzorg declaraties.
- Er zijn financiële rapportages opgeleverd voor de Flora Campus Westland.
- Gestart met de P-monitor voor het HR -domein.
- Gestart met armoedemonitor.

Historisch Archief Westland

Het Historisch Archief Westland heeft door middel van een collectieanalyse een beter beeld gekregen van de inhoud, reikwijdte en staat van de collectie. Met het beleidsplan 2026-2031 zijn missie, visie en doelstellingen voor deze periode bepaald. Het Historisch Archief Westland gaat

investeren in verder professionalisering van de archiefdienst waardoor de collectie toegankelijker en representatiever wordt voor Westland.

Met de aanschaf van een scansopstelling kan in eigen beheer worden gedigitaliseerd. Dit bespaart kosten en maakt het mogelijk om te digitaliseren op verzoek van inwoners. Hiermee wordt de dienstverlening geprofessionaliseerd en gemoderniseerd.

Het verslag over de staat van het informatiebeheer ten behoeve van het interbestuurlijke toezicht door de provincie is door inzet van externe expertise opgeleverd. Dit verslag wordt, samen met het verbeterplan, aangeboden aan het college en daarna aan de gemeenteraad en de provincie.

Organisatieontwikkeling en verbeteropdrachten

In 2025 is de nieuwe organisatiestructuur geïmplementeerd, gebaseerd op integraal management en gericht op een logische, overzichtelijke en samenhangende inrichting van domeinen en afdelingen. Deze structuur vormde de randvoorwaarde voor de meerjarige organisatieontwikkeling "Samen in stappen van goed naar goud", langs de pijlers Basis op orde, Leiderschap & Sturing en Cultuur (gedrag en manier van samenwerken). Hiermee wordt beoogd een duidelijke sturing te bieden en onduidelijkheden en ingewikkeldheden, die eerder bestonden, te verminderen.

Verantwoording uitgevoerde onderzoeken

Rekenkamer

In 2025 heeft de Rekenkamer Westland drie onderzoeken afgerond. Het onderzoek Openbaar vervoer en bereikbaarheid liet zien dat de gemeentelijke beïnvloedingsmogelijkheden binnen de regionale OV-structuur beperkt worden benut en dat de strategische sturing en informatievoorziening aan de raad kan worden versterkt. Daarnaast is het onderzoek Sociaal Domein (fase 1 / Sociaal Beleid) uitgevoerd, waaruit bleek dat beleidsdoelen onvoldoende concreet zijn uitgewerkt en dat monitoring en samenhang tussen beleid en uitvoering verbetering behoeven. Het onderzoek Bruikbaarheid van de P&C-documenten concludeerde dat de financiële cyclus onvoldoende inzicht geeft in doelrealisatie en maatschappelijke effecten en daarmee de kaderstellende en controlerende rol van de raad beperkt ondersteunt. De rekenkamer heeft per onderzoek gerichte aanbevelingen gedaan. Het college heeft bestuurlijk gereageerd en de raad heeft besloten de aanbevelingen grotendeels over te nemen. Hiermee hebben de onderzoeken in 2025 geleid tot inhoudelijke bijsturing en versterking van de sturing en verantwoording binnen de gemeente.

Artikel 213a

In 2025 is een artikel 213a-onderzoek uitgevoerd naar de VTH-strategie (Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving) van de gemeente Westland. Het onderzoek richtte zich op de doelmatigheid en doeltreffendheid van de strategische keuzes en de vertaalslag naar uitvoering. Uit het onderzoek bleek dat de strategische uitgangspunten grotendeels helder zijn, maar dat prioritering, monitoring en stuurinformatie verder kunnen worden versterkt. Aanbevolen is om de samenhang tussen risicoanalyse, capaciteitsinzet en verantwoording te verbeteren. Het college heeft de aanbevelingen overgenomen en ingezet op verdere doorontwikkeling van de VTH-sturing.

Rechtmatigheidsverantwoording

In de Rechtmatigheidsverantwoording, zoals opgenomen in de jaarrekening, stelt het college vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 18,7 miljoen bedraagt. Dit is hoger dan

de daarvoor gestelde grensbedrag van € 8,2 miljoen. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college een bedrag van € 9,1 miljoen acceptabel op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken. In deze paragraaf licht het college de onrechtmatigheden toe die buiten het vastgestelde beleid vallen, met een totaalbedrag van € 9,6 miljoen. Hiervan heeft € 9,5 miljoen betrekking op het voorwaarden criterium en € 0,1 miljoen op het M&O-criterium.

De rechtmatigheidsverantwoording laat over de afgelopen jaren een dalend trend zien ten aanzien van de niet-rechtmatige uitgaven, van bijna € 40 miljoen in 2023 naar € 18,7 dit jaar. De ingezette acties en werkzaamheden van de organisatie laten hun effect zien.

Opgemerkt moet worden dat het grensbedrag waarboven het college dit jaar moet verantwoorden sterk is verlaagd door zowel een kleiner percentage (van 3 naar 2%) als een geringere financiële omvang (voorgaande jaren totale lasten inclusief reserve mutaties, over 2025 alleen totale lasten). Met de uitgangspunten van 2024 was het college over het boekjaar 2025 beneden de verantwoordingsgrens gebleven en was een nadere toelichting niet noodzakelijk.

Dat het college in deze jaarrekening boven het grensbedrag uitkomt, is voornamelijk toe te wijzen aan de onrechtmatigheid bij het Calton hotel. Aangezien dit al een onrechtmatigheid uit 2024 was en het volledig jaar 2025 is doorgelopen, zorgt deze post voor bijna 60% van de toe te lichten onrechtmatigheden. Zonder deze post was het college niet boven het grensbedrag uitgekomen.

Niet EU aanbestede inkopen

- Carlton Hotel

Bij deze concessieopdracht is in 2024 geen Europese aanbestedingsprocedure doorlopen, terwijl de cumulatieve concessiewaarde structureel boven de geldende Europese drempel € 5,5 miljoen uitkomt. Deze onrechtmatigheid werkt door in 2025. De feitelijke onrechtmatigheid bedraagt voor het boekjaar 2025 € 4,7 miljoen.

De raad heeft in februari 2026 besloten dat er een aantal scenario's moet worden uitgewerkt voor een toekomstbestendige exploitatie van de locatie Carlton met een uitfasering van Fletcher Hotels als exploitant. De verwachting is dat deze scenario's in het vierde kwartaal van 2026 aan de raad ter besluitvorming worden voorgelegd. Met de uitvoering van het keuzescenario, wordt de inkooprelatie met Fletcher Hotels - al dan niet gefaseerd - beëindigd en de onrechtmatigheid uiteindelijk opgeheven.

- Overschrijding contractwaarden

De overschrijding van contractwaarden à € 0,9 miljoen wordt voor een groot deel veroorzaakt door meerwerkfacturen. Het contractbeheer en -management is nog van een onvoldoende niveau op dit moment.

Voor 2026 wordt een onderzoek uitgevoerd naar de volwassenheid van contractmanagement. Dit onderzoek moet concrete aanbevelingen opleveren om de noodzakelijk groei in volwassenheid te realiseren. Daarnaast wordt door het team inkoop een uitgebreidere analyse van de contracten gemaakt om dreigende onrechtmatigheden eerder te signaleren. Tenslotte zet de organisatie actief in op houding en gedrag bij budgethouders en projectleiders om dreigende overschrijdingen eerder te identificeren, melden en gepaste acties te ondernemen, zoals aanvullende besluitvorming, het tijdig uitzetten van een nieuwe aanbesteding of nadere afspraken met contractanten om binnen het gestelde budget te blijven.

- Onrechtmatigheden jaarrekening 2024 met doorloop in 2025

In de jaarrekening 2024 is voor € 2,6 miljoen aan onrechtmatigheden geconstateerd in dossiers boven de EU drempel, buiten het Carlton hotel. De dossiers kennen voor het boekjaar 2025 nog een onrechtmatigheid van € 2,6 miljoen. Inmiddels zijn de contracten afgelopen of de betreffende werkzaamheden zijn opnieuw aanbesteed.

Onduidelijkheden WMO herindicaties 75+

Begin 2025 heeft het college besloten om de WMO indicaties voor Ondersteuning en Regie bij Huishouden van inwoners van 75 jaar en ouder die in 2025 aflopen ambtshalve te verlengen. Dit in het licht van de herindicatie voor alle WMO cliënten als gevolg van nieuwe afspraken en contracten met zorgaanbieders per 2027. Voor de genoemde groep zou het betekenen dat zij in korte tijd twee keer geïndiceerd zouden worden.

Bij controle is gebleken dat bij een aantal cliënten onduidelijk is of deze ambtshalve verlenging terecht was. Er lijkt meer zorg te zijn verleend dan verwacht had mogen worden. De omvang van deze onduidelijkheid is € 1,0 miljoen.

In 2026 worden alle WMO cliënten geherindiceerd, waarmee in de basis de onduidelijkheid wordt weggenomen.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

Voor de Participatiewet doet de gemeente op basis van signalen onderzoek naar mogelijke misstanden in de Participatiewet. Niet altijd is duidelijk of er sprake is van bewuste onjuistheden. In elk geval is bij onjuistheden de uitkering stopgezet. Soms door de inwoner zelf, soms door de gemeente. Voor het boekjaar 2025 is in 14 gevallen door de gemeente geconstateerd dat er sprake was van oneigenlijk gebruik. Het ging hierbij om een bedrag van in totaal € 171.000, waarvan € 27.000 is teruggevorderd. Dat betekent dat wij € 144.000 verantwoorden in het kader van de rechtmatigheidsverantwoording.

Niet onder EU aanbestede inkopen

Uit de steekproef op basis van de spendanalyse inkopen onder de EU drempels komt een bedrag van € 2,4 miljoen naar voren als onrechtmatig. Hiervan is € 0,2 miljoen gerelateerd aan een verbonden partij. In vrijwel alle dossiers gaat het om het overschrijden van de contractueel afgesproken waarde van de opdracht.

3.6 Wet open overheid

Artikel 3.5 van de Wet open overheid (Woo) bepaalt dat bestuursorganen in hun jaarlijkse begroting aandacht besteden aan hun beleidsvoornemens voor de uitvoering van deze wet. In de jaarlijkse verantwoording wordt gerapporteerd over de uitvoering ervan. Hierbij gaat het om de verplichtingen uit de Woo voor de actieve en de passieve openbaarmaking. Doel van dit artikel is om de controle op de naleving van de wet door bestuursorganen te bevorderen.

Beleidsvoornemens voor de uitvoering

Wat wilden we bereiken?

We wilden zorgen voor de correcte en tijdige afhandeling van Woo-verzoeken door vakkundige coördinatie van deze verzoeken en bewustwording bij medewerkers verbeteren. Tegelijkertijd wilden we werken aan de verdere actieve openbaarmaking van de informatiecategorieën zoals die voor gemeenten gelden.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

De coördinatie en afhandeling van Woo-verzoeken vindt centraal plaats bij het Woo-bureau, wat bijdraagt aan uniforme en tijdige afhandeling van Woo-verzoeken. In 2025 ontvingen wij 67 verzoeken ten opzichte van 54 in 2024. We merken dat onder andere vanwege de juridische complexiteit van verzoeken het soms niet haalbaar is de wettelijke termijnen te halen. Echter is het grootste deel van de verzoeken tijdig afgehandeld. Om de toename, omvang en complexiteit van het aantal verzoeken goed te kunnen verwerken is de capaciteit voor het afhandelen van Woo-verzoeken uitgebreid.

Omdat de gemeentelijke website niet geschikt is voor het opslaan van grote hoeveelheden documenten, zijn wij gestart met zoeken naar een nieuw platform voor actieve openbaarmaking. Dit platform moet klaar zijn voor gebruik wanneer de tweede tranche van de actieve openbaarmaking ingaat. Een datum van inwerkingtreding hiervan is nog niet vastgesteld.

3.7 Verbonden partijen

Wat is een verbonden partij?

Een verbonden partij is een privaot- of publiekrechtelijke rechtspersoon, waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft.

Er is sprake van een bestuurlijk belang als de gemeente zeggenschap heeft door stemrecht, door zitting te nemen in het bestuur of in een toezichthoudend orgaan van een verbonden partij.

Er is sprake van een financieel belang als er een bedrag ter beschikking is gesteld dat bij faillissement niet verhaalbaar is, of wanneer financiële problemen bij de organisatie kunnen worden verhaald bij de gemeente. Dit kan het gestorte aandelenkapitaal zijn in het geval van een NV of BV, een verstrekte lening, een jaarlijkse financiële bijdrage of een garantstelling. In de toelichtende tekst werken we dit per verbonden partij uit.

Ook als er structureel sprake is van een overwegende bekostiging van (activiteiten van) een organisatie gezien het maatschappelijk of algemeen belang in combinatie met een bestuurlijk belang, kan sprake zijn van een verbonden partij.

Waarom heeft de gemeente verbonden partijen?

Verbonden partijen realiseren beleidsdoelen van de gemeente, waarbij de uitvoering op afstand van politieke sturing is gezet. In vergelijking met de eigen ambtelijke organisatie, heeft de organisatie van een verbonden partij meer zelfstandige bevoegdheden.

Wettelijk kader en beleid

Op grond van het wettelijke kader Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is het college van burgemeester en wethouders verplicht om de gemeenteraad inzicht te geven in de relaties met rechtspersonen. Dit biedt de gemeenteraad de mogelijkheid om haar toezichthoudende rol uit te voeren. In 2025 is de notitie verbonden partijen van het BBV vernieuwd en deze paragraaf is opgesteld conform de voorschriften.

De wijze waarop de gemeente omgaat met de verbonden partijen is vastgelegd in het beleidskader Governance Verbonden Partijen uit 2017. De werking van dit beleidskader wordt in 2026 beoordeeld en wanneer nodig bijgesteld.

Gedurende een periode van 4 jaar evalueren we alle verbonden partijen een keer. We bekijken of de samenwerking met de verbonden partijen op een doelmatige en doeltreffende wijze verloopt en of deze bijdraagt aan het behalen van de gestelde (maatschappelijke) doelen.

De Gemeenschappelijke Regelingen ontvangen jaarlijks een Kaderbrief van de gemeenten in de regio Haaglanden, waarin de (financiële) uitgangspunten staan waar ze zich aan moeten houden bij het maken van hun begroting.

(bedragen x € 1.000)

Verbond en Partij	Programma	Vorm van belang	Omvang belang	Financiële bijdrage	Eigen vermogen 1-1	Eigen vermogen 31-12	Vreemd vermogen 1-1	Vreemd vermogen 31-12	Risico's	Verwacht resultaat	Hyperlink
GGD/VT	Zorg, welzijn en cultuur	GR	lid AB	2.441	2.432	1.838	1.054	765	laag	positief	Jaarstukken GGD/VT
MRDH	Mobiliteit en economie	GR	lid DB, lid AB, lid Bestuurscommissie economisch vestigingsklimaat en lid Bestuurscommissie vervoersautoriteit	356	42.034	46.552	1.752.607	1.901.656	laag	positief	Jaarstukken MRDH
ODH	Ruimtelijke ordening	GR	lid DB, lid AB	4.887	2.654	2.346	9.757	11.117	laag	negatief	Jaarstukken ODH
SbJH	Zorg, welzijn en cultuur	GR	vertegenwoordiging in het bestuur door een bestuurslid namens de H4 gemeenten.	467	286	199	4.139	3.573	laag	positief	Jaarstukken SbJH
VRH	Openbare orde en veiligheid	GR	lid AB	8.567	10.041	8.071	126.974	141.498	laag	positief	Jaarstukken VRH
GBE	Openbare ruimte	BV	percentage aandelen 6,43%	-382	631.500	655.000	878.600	910.000	laag	positief	Jaarstukken GBE
OBWZ	Gebiedsontwikkeling	BV	percentage aandelen 50%	0	7.700	7.700	22.938	22.938	laag	negatief	
ONW	Gebiedsontwikkeling	BV	percentage aandelen 50%	0	8.421	8.241	32.970	32.970	laag	negatief	
PTB	Zorg, welzijn en cultuur	BV	percentage aandelen 100%	11.826	2.547	3.582	3.765	3.177	laag	positief	Jaarstukken PTB

Verbond en Partij	Programma	Vorm van belang	Omvang belang	Financiële bijdrage	Eigen vermogen 1-1	Eigen vermogen 31-12	Vreemd vermogen 1-1	Vreemd vermogen 31-12	Risico's	Verwacht resultaat	Hyperlink
IQ	Mobiliteit en economie	BV	percentage aandelen 0,737%	109.273	117.452	114.607	20.332	23.249	laag	kostendekkend	Jaarstukken IQ
SKT	Zorg, welzijn en cultuur	BV	percentage aandelen 100%	11.147	306	373	2.556	2.700	laag	positief	Jaarstukken SKT
WHC OG	Mobiliteit en economie	BV	percentage B-aandelen 100%, 1 prioriteitsaandeel	0	5.192	5.080	1.691	1.428	middel	negatief	
BNG	Financiële en algemene dekkingsmiddelen	NV	percentage aandelen 0,54%	-758	4.777.000	4.766.000	123.164.000	127.458.000	laag	positief	Jaarstukken BNG
HVC	Openbare ruimte	NV	percentage aandelen 3,56%	-184	233.501	257.583	966.359	928.387	laag	positief	Jaarstukken HVC
Juva	Mobiliteit en economie	NV	percentage aandelen 86,4%	-11.232	143.028	155.278	180.319	194.671	laag	positief	Jaarstukken Juva
CBG	Openbare ruimte	Coöperatie	lid algemene deelnemersvergadering	11	6.678	7.310	1.825	2.104	laag	positief	

3.8 Grondbeleid

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht gemeenten om in de begroting en jaarrekening een paragraaf over het grondbeleid op te nemen. In artikel 16 van het BBV is bepaald waaruit de paragraaf Grondbeleid ten minste moet bestaan. In de jaarrekening kijken we in de paragraaf Grondbeleid terug in hoeverre de afgesproken doelstellingen zijn gehaald.

Visie

Onze huidige nota Grondbeleid is in 2013 vastgesteld. Deze nota wordt geactualiseerd en in 2026 ter goedkeuring aangeboden aan de nieuwe gemeenteraad. We actualiseren de nota vanwege de Omgevingswet. Dit doen we volgens de richtlijnen van het BBV met een grotere rol voor actief grondbeleid. Dat betekent dat doelen en uitgangspunten zoals in deze paragraaf weergegeven kunnen wijzigen, vooralsnog zijn deze volgens de vastgestelde nota uit 2013. Daarin zijn de volgende doelen opgenomen:

- Faciliteren en sturing geven aan bestuurlijk en maatschappelijk gewenste ruimtelijke ontwikkelingen.
- Streven naar een rechtvaardige verdeling van kosten en opbrengsten voor gemeente en grondeigenaren via de afdeling Grondexploitatie van de Wet ruimtelijke ordening (Wro).
- Beheersbaar en inzichtelijk maken van de risico's van ruimtelijke ontwikkelingen en aparte (bouw)projecten.

Op basis van de nota Grondbeleid stellen we jaarlijks de nota grondprijzen vast. Uit de nota blijkt tegen welke (richt-)prijzen de gemeente gronden uitgeeft en hoe deze prijzen tot stand zijn gekomen.

Wijze van uitvoering

We kozen ervoor om in beginsel geen actief grondbeleid na te streven en ons voornamelijk te richten op een regisserende en faciliterende rol. Dit komt omdat we al een grote portefeuille gronden in bezit heeft. Maar actieve grondpolitiek is altijd mogelijk, als dat voor de opgave noodzakelijk is. Dit kan vanuit strategische en maatschappelijke argumenten een overweging zijn. Vooralsnog zijn de belangrijkste beleidsuitgangspunten uit de nota grondbeleid 2013:

We voeren selectief en gericht een actief grondbeleid, uitsluitend om belangrijke gemeentelijke doelen te realiseren;

- We ondersteunen facilitair grondbeleid bij private initiatieven. Bij facilitair grondbeleid hoort een actief kostenverhaal.
- We werken in beginsel niet mee aan planologische maatregelen die leiden tot een financieel tekort voor de gemeente, zoals een bestemmingsplanwijziging of verlening van een omgevingsvergunning. Zo'n maatregel is dan niet economisch uitvoerbaar. Alleen als de gemeenteraad uitdrukkelijk vindt dat een gemeentelijke bijdrage gerechtvaardigd is – in het belang van het project – verleent de gemeente medewerking.
- We voeren actief risicomanagement in de bedrijfsvoering van de grondexploitaties en wegen nieuwe initiatieven zorgvuldig af binnen de mogelijkheden van het weerstandsvermogen.
- We voeren jaarlijks een risicoanalyse uit op de grondexploitaties voor het Meerjarenperspectief Gebiedsontwikkeling (MPG) en de Tussentijdse rapportage op het Meerjarenperspectief Gebiedsontwikkeling (TMPG).

Prognose resultaten

De nota Kostenverhaal gebiedsoverstijgende werken, werkzaamheden en maatregelen bevat het beleid voor gebiedsoverstijgende kosten bij ruimtelijke plannen in gemeente Westland.

Gebiedsoverstijgende werken, werkzaamheden en maatregelen zijn de werken, werkzaamheden en maatregelen waarvan een plangebied of een gedeelte daarvan profijt heeft. De kosten hiervan verdelen we over meerdere plangebieden, omdat ook andere gebieden van deze voorziening profijt hebben. Elke initiatiefnemer van een nieuwe (gebieds)ontwikkeling betaalt een bijdrage voor deze gebiedsoverstijgende werken. Ontvangen bijdragen op basis van deze nota worden gestort in de bestemmingsreserve Bovenwijkse voorzieningen.

Vanwege de inwerkingtreding van de Omgevingswet werkten we in 2025 aan de actualisatie van de nota Grondbeleid uit 2013 en aan een bijbehorend Programma Kostenverhaal en Financiële Bijdrages (KVEFB).

In 2025 heeft het college de Grondprijzenbrief 2025 vastgesteld. Dit is vooruitlopend op de actualisatie van het totale grondbeleid.

De geactualiseerde nota Grondbeleid wordt na de verkiezingen aangeboden aan de nieuwe raad.

Resultaten

We werken naast de begroting en de jaarrekening, ook met het Meerjarenperspectief Gebiedsontwikkeling (MPG). In het MPG wordt de stand van zaken van de gemeentelijke grondexploitaties weergegeven, inclusief prognoses van nog te verwachten kosten en opbrengsten voor de resterende looptijd van de grondexploitaties. Dit is een verplichting vanuit het BBV. In deze paragraaf Grondbeleid worden de resultaten van de grondexploitaties op totaalniveau gerapporteerd.

Per 31 december 2025 heeft de gemeente 4 actieve grondexploitaties en 1 groundbank.

Wanneer een grondexploitatie tot een verlies leidt moet voor die grondexploitatie, conform de BBV-voorschriften een voorziening worden getroffen voor het nadelige resultaat. Dit is de voorziening onderhanden werk (OHW). De stand is € 7.411.000 per 31 december 2025 voor de grondexploitaties gemeentekantoor Monster en Flora Campus Westland.

De herziening van de grondexploitaties zijn via het MPG door de raad vastgesteld. De risico's bij de gemeentelijke grondexploitaties zijn geraamd op € 13.336.000 en zijn opgenomen binnen het weerstandsvermogen van de gemeente.

Onderstaande tabel zet de hierboven genoemde bedragen per 31 december 2025 op een rij.

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2025	Voorziening 31-12-2025	Projectrisico
Grondexploitaties	47.455.000	7.411.000	13.336.000
Groundbanken	126.638.000	-	-
Totaal	174.093.000	7.411.000	13.336.000

Winstneming

In de notitie Grondbeleid en de jaarstukken van de commissie BBV staat op welke wijze het mogelijk is om tussentijds winst te nemen bij positieve grondexploitaties. Voor winstneming geldt de Percentage of Completion methode (POC).

POC houdt in dat voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst kan worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Als aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat;
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht;
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

In 2025 is € 177.000 tussentijdse winst genomen voor de grondexploitatie Hoogeland

Reserves

De raad heeft bij het vaststellen van MPG in juni 2025 ingestemd met in het instellen van de bestemmingsreserve Gebiedsontwikkelingen. De resultaten van gebiedsontwikkelingen worden verrekend met deze reserve. De risico's vanuit de gebiedsontwikkelingen worden afgedekt uit deze reserve.

In de paragraaf Weerstandsvermogen zijn de risico's en het bijbehorende weerstandsvermogen in beeld gebracht.

Deelnemingen

We participeren bij twee gebiedsontwikkelingen in een samenwerkingsverband. Hiervoor zijn aparte rechtspersonen ingesteld. Het zijn de volgende samenwerkingsverbanden:

- Ontwikkelingsmaatschappij het Nieuwe Westland (BV/CV);
- Ontwikkelingsbedrijf De Westlandse Zoom (BV/CV).

De grondexploitaties voor deze ontwikkelingen zijn bij de zelfstandige rechtspersonen ondergebracht en vallen dus niet onder de gemeentelijke grondexploitatie. Als gemeente vervullen we de functie van groundbank. Dit houdt in dat de gemeente de gronden aankoopt en bouwrijp levert aan de ontwikkelende samenwerkingsverbanden. De partijen vergoeden de op dat moment geldende boekwaarde aan gemeente Westland.

Per 31 december 2025 is op basis van de grondexploitaties van de deelnemingen en een gemeentelijke risico-inschatting de waardering van de deelnemingen herzien.

Onderstaande tabellen zetten het aandelenkapitaal en de afwaardering van de deelnemingen op een rij per 31 december 2025.

Deelnemingen	Totaal aandelenkapitaal	Totaal gestort	Afwaardering	Saldo
ONW	7.608.000	7.608.000	6.959.000	649.000
Westlandse zoom (incl. participatiemaatschappij)	11.700.000	11.700.000	11.501.000	199.000
Totaal deelnemingen	19.308.000	19.308.000	18.460.000	848.000

3.9 Subsidies

Het Subsidiebeleid Westland bepaalt dat we in zowel de begroting als de jaarrekening een paragraaf over subsidies opnemen. In de begroting laten we zien welke subsidies we voor het komende jaar verlenen en welke ontwikkelingen spelen op subsidiegebied. In de jaarrekening beschrijven we welke subsidies we in 2025 verleenden en welke beleidsdoelen we daarmee realiseerden.

Daarnaast lichten we toe welke subsidies we hebben ontvangen van het Rijk, de provincie Zuid-Holland en de MRDH.

Uitvoering subsidiebeleid

Subsidieverlening 2025

De gemeenteraad stelt jaarlijks bij de begroting de budgetten vast van waaruit de subsidies worden gedekt. Het college verleent de subsidies en stelt de subsidieplafonds vast voor de verschillende subsidiabele activiteiten. In de Nadere Subsidieregels Westland en andere subsidieregelingen staat wie voor welke activiteiten subsidie kan aanvragen en aan welk maatschappelijk beleidsdoel de subsidie moet bijdragen. Zoals opgenomen in het Subsidiebeleid Westland hebben wij de jaarlijkse subsidieaanvragen gebundeld in een Subsidieprogramma. Het college heeft op 9 juli 2024 het Subsidieprogramma 2025 vastgesteld onder voorbehoud vaststelling begroting 2025. Daarnaast zijn het gehele jaar door ook incidentele subsidies verleend.

Voor 2025 is er € 21.123.752 aan jaarsubsidies en € 9.412.944 aan incidentele subsidies verleend. Daarmee komt het totaalbedrag aan verleende subsidies voor 2025 op € 30.536.696.

De verantwoording van de verleende subsidies voor 2025 wordt in 2026 ingediend en behandeld. Eventuele terugvorderingen komen ten voordeel van de jaarrekening 2026. Sommige subsidies worden direct bij verlening vastgesteld. Het gaat dan om subsidies tot € 10.000 of incidentele subsidies behorend bij enkele specifieke subsidieregelingen.

De activiteiten waarvoor subsidie is verleend dragen bij aan het realiseren van gemeentelijke doelstellingen uit onder andere het Sociaal Beleidskader Westland, de Cultuurkoers 2030, de Omgevingsvisie Westland 2030 en de Lokale Educatieve Agenda Westland 2022-2025. Zo zorgen we ervoor dat iedereen kan meedoen, cultuur- en sportparticipatie wordt verhoogd, de educatie en ontwikkeling wordt gestimuleerd en winkelcentra en de lokale economie worden versterkt.

In onderstaand overzicht staat per subsidiemogelijkheid het subsidieplafond, het totaal aangevraagde en het totaal verleende subsidiebedrag. Het overzicht bevat de jaarlijkse en incidentele subsidies die zijn verleend voor 2025.

NADERE SUBSIDIEREGELS		Definitief	Gevraagd	Verleend
2. ONTMOETEN		plafond 2025	2025	2025
<i>2.2 Cultuur, educatie en recreatie</i>				
artikel 2	Stichting Bibliotheek Westland	3.127.631	3.127.631	3.127.631
artikel 3	Stichting Westland Cultuurweb - versterken infrastructuur	987.739	1.024.069	987.739
artikel 4	Stichting Westland Cultuurweb - kleine culturele initiatieven	45.903	45.903	45.903
artikel 5	Stichting Westland Cultuurweb - cultuureducatie	89.056	55.802	55.802
artikel 6	Stichting Streek- en Tuinbouwhistorie Westland	237.059	286.716	237.059
artikel 7	Stichting WestlandTheater de Naald	1.416.058	1.560.000	1.536.058
artikel 8	Stichting Westland Natuur en Techniek Web	373.680	373.680	373.680
artikel 9	Publieke mediadiensten	329.910	329.910	329.910
artikel 10(oud)	Bevorderen aandacht techniek en technologie	18.165	27.500	17.500
artikel 10(nw)	Toegankelijk erfgoed	16.000	15.000	15.000
artikel 11	Maatschappelijke stage	76.293	27.378	27.378
artikel 12	Innovatieve subsidies cultuur	0	19.500	0
artikel 13	Organisatie dodenherdenking en Koningsdag	54.776	38.350	26.711
artikel 14	Marketing toerisme en recreatie	85.000	95.000	85.000
artikel 15	Varend corso	35.000	35.000	35.000
artikel 16	Exploitatie monumentale molens	n.v.t.	31.484	31.484
<i>2.3 Zorg en Welzijn</i>				
artikel 2	Stichting Vitis Welzijn	5.491.000	5.491.000	5.491.000
artikel 3	Stichting JGZ Zuid-Holland West	3.989.861	4.097.371	3.989.861
artikel 4	Ondersteunen voedselhulp	15.570	20.000	15.570
artikel 5	Belangenbehartiging mensen met een beperking	29.583	28.500	28.500
artikel 6	Groepsgerichte ondersteuning kwetsbare senioren en hun mantelzorgers	0	20.000	0
artikel 7	Belangenbehartiging ouderen	5.190	9.689	5.135
artikel 8	Activiteiten op gebied van maatschappelijke ondersteuning en jeugdwerk	673.026	749.441	548.510
artikel 9	Innovatieve subsidies welzijn	10.380	0	0
artikel 10	Onderwijs en zorg > Zorg- en Adviesteams	38.000	19.475	19.475
artikel 10	Onderwijs en zorg > Organisatie vd verbinding van onderwijs en jeugdzorg	54.000	50.030	50.031
artikel 11	Vergroten acceptatie en veiligheid lhbt+-inwoners	19.000	19.000	19.000
<i>2.4 Accommodaties scouting en sport</i>				
artikel 1	Vernieuwen sportaccommodaties en scoutinggebouwen	311.400	2.157.618	72.494
<i>2.5 Jaarwisselingsfeesten</i>				
artikel 2	Jaarwisselingsfeesten	39.444	14.700	14.700

NADERE SUBSIDIEREGELS		Definitief	Gevraagd	Verleend
3. SPORT		plafond 2025	2025	2025
<i>3.1 Sport</i>				
artikel 1	Exploitatie sporthallen	290.640	299.276	271.112
artikel 2	Exploitatie zwembaden	913.440	696.833	696.833
artikel 3	Schoolzwemvervoer SBO	2.595	3.456	2.594
artikel 4	Innovatieve subsidies sport	19.722	0	0
artikel 5	Subsidies Topsport Westland	77.850	7.500	6.500

NADERE SUBSIDIEREGELS		Definitief	Gevraagd	Verleend
4. EDUCATIE EN ONTWIKKELING		plafond 2025	2025	2025
<i>4.1 Peuteropvang</i>				
artikel 1	Peuteropvang	669.842	547.559	547.559
<i>4.2 Voor- en Vroegschoolse educatie binnen de voorschoolse instellingen</i>				
art 1 lid 1a	Kindgebonden financiering VVE	1.906.474	1.641.680	1.641.680
art 1 lid 1b	Methoden en scholing	441.150	362.725	364.385
art 1 lid 1c	Extra inzet op groepen met meer dan 50% doelgroepkinderen	371.604	304.270	304.270
art 1 lid 1d	Pedagogisch beleidsmedewerker / VE coach	Niet vastgesteld	132.000	132.000
artikel 8	Overproductie VVE	0	0	0
artikel 9	Schakelklassen	220.056	212.000	212.000
<i>4.3 Primair onderwijs</i>				
artikel 1	Onderwijs in kleine kernen	35.000	35.000	35.000
<i>4.4 Lokale Educatieve Agenda</i>				
artikel 3	Subsidieregeling Lokale Educatieve Agenda Westland	500.000	256.768	256.768

NADERE SUBSIDIEREGELS		Definitief	Gevraagd	Verleend
5. ECONOMIE EN RUIMTE		plafond 2025	2025	2025
5.1 Verduurzaming en obstakelvrije ruimte voor modernisering (VORM)				
artikel 3	Subsidieregeling VORM	1.429.721	591.809	591.809
5.2 Transformatiefonds				
artikel 3	Subsidieregeling Transformatiefonds	75.000	176.416	83.443
5.3 Economie				
artikel 1	Versterken economische structuur	109.273	109.273	109.273
5.4 Agenda BIZ				
artikel 3	Subsidieregeling Agenda BIZ	50.000	47.500	40.000

OVERIGE SUBSIDIEREGELINGEN		Definitief	Gevraagd	Verleend
		plafond 2025	2025	2025
Subsidieregeling 80 jaar bevrijding		70.000	79.004	70.000
Subsidieregeling Digivouchers		140.000	217.530	88.245
Subsidieregeling Groenblauwe schoolpleinen 2025		150.000	150.000	150.000
Subsidieverordening Compensatie ozb-heffing sportverenigingen Westland 2020		n.v.t.	89.793	88.508
Subsidieverordening Compensatie OZB-heffing vrijwilligersorganisaties Westland 2020		n.v.t.	14.263	12.836

INCIDENTELE SUBSIDIES ZONDER SUBSIDIEREGELING		Gevraagd	Verleend
(o.b.v. artikel 4:23 lid 3 onder d Awb)		2025	2025
Ontwikkelingsmaatschappij 'Het Nieuwe Westland' C.V. - inframaatregelen WOKT		1.816.783	1.816.783
St. WOS - verhuizing naar WHC		1.760.799	1.760.799
HVC Warmte B.V. - warmtenet Monster		1.298.740	1.298.740
St. Arcade Mensen en Wonen - beschermd wonen Poeldijk		560.000	560.000
St. WoonWest - Heulpark Startbouwimpuls		462.500	462.500
Ontwikkelingsbedrijf de Westlandse Zoom C.V. - 47 sociale woningen De Krenen		352.500	352.500
St. Streek- en Tuinbouwhistorie Westland - verbeteren toegankelijkheid		317.900	317.900
St. serviceappartementen "het oude land" - voorbereidingskosten Julianahof		300.000	300.000
St. Westland Cultuurweb - SPUK combinatiefunctionarissen		162.930	162.930
St. Westland Cultuurweb - vrijetijdskunst		130.000	130.000
St. Bibliotheek Westland - SPUK IDO		108.662	108.662
Overige incidentele subsidies zonder subsidieregeling (<100.000)		374.936	374.936

TOTAAL		Gevraagd	Verleend
		2025	2025
Totaal jaarlijkse subsidies		23.716.893	21.123.752
Totaal incidentele subsidies o.b.v. subsidieregeling		2.027.509	1.767.194
Totaal incidentele subsidies zonder subsidieregeling (o.b.v. artikel 4:23 lid 3 onder d Awb)		7.645.750	7.645.750
Totaal subsidieverlening 2025		33.390.152	30.536.696

Voordeel uit 2024 en eerdere jaren

Uit de vaststelling van subsidies van meer dan € 100.000 zijn door terugvorderingen in 2025 de volgende bedragen als voordeel voor de jaarrekening ontvangen:

€ 22.031 (programma 4, product Economie)

€ 7.200 (programma 5, product Cultuur)

€ 113.077 (programma 5, product Sterke Basis)

€ 286.671 (programma 7, product Onderwijs)

€ 150.000 (programma 7, product Sport)

Dit is zichtbaar in de jaarrekening 2025 bij de genoemde producten.

Toelichting op ontvangen subsidies

Voor 2025 hebben wij vanuit het Rijk, provincie Zuid-Holland en MRDH subsidies ontvangen ten behoeve van specifieke projecten en activiteiten. Deze subsidies zijn ingezet in overeenstemming met de gestelde voorwaarden, verplichtingen en doelen uit de beschikkingen.

Specifieke uitkeringen

Specifieke uitkeringen worden verantwoord conform de geldende SiSa-systematiek. De verantwoording per regeling (bedragen, besteding en eventuele correcties) is opgenomen in de SiSa-bijlage. Voor de inhoudelijke verantwoording per regeling wordt verwezen naar deze SiSa-bijlage.

Specifieke uitkeringen worden als baten verantwoord voor zover de met de uitkering samenhangende activiteiten in het verslagjaar zijn uitgevoerd en aan de subsidievoorwaarden is voldaan. Indien de definitieve afrekening op balansdatum nog niet heeft plaatsgevonden, wordt de nog te ontvangen dan wel terug te betalen positie bepaald op basis van de gerealiseerde subsidiabele lasten en de geldende voorwaarden.

De uit deze specifieke uitkeringen voortvloeiende balansposities zijn opgenomen onder de overlopende activa (nog te ontvangen bedragen) en de overlopende passiva (vooruit ontvangen en/of terug te betalen bedragen). Voor de financiële aansluiting tussen exploitatie, balans en SiSa én voor de nadere specificatie van deze posities wordt verwezen naar de toelichting op de posten overlopende activa en overlopende passiva.

Subsidiebaten

We boeken de subsidie als baat wanneer het recht hierop ontstaat, meestal wanneer we de activiteiten waarvoor het geld is bedoeld hebben uitgevoerd en de bijbehorende kosten zijn gemaakt. Tot die tijd worden de ontvangsten geboekt op de balans als vooruit ontvangen en worden de opbrengsten bij realisatie geboekt in het betreffende dienstjaar. In de jaarrekening zijn de subsidiebaten verantwoord op de programma's waar deze betrekking op hebben.

De meeste subsidies betreffen SPUKs, over deze subsidies leggen we verantwoording af in de SiSa-bijlage die in deze jaarrekening is opgenomen.

In onderstaande tabel hebben we een overzicht opgenomen van de in 2025 toegekende subsidies zijnde SPUKs met een omvang groter dan € 100.000, een deel van deze bedragen zal op grond van de verslaggevingsregels pas na 2025 als bate genomen worden.

Projectnaam	Verstrekker	Beschikt bedrag
Fietspad Rijnsburgerweg/ Plas van alle Winden	MRDH	€ 138.500,00
MKB-Deals Westlandse Digivouchers	Provincie Zuid-Holland	€ 100.000,00
Juliahof (voorheen Berkenflat)	Provincie Zuid-Holland	€ 300.000,00
Soortenmanagementplannen beschermde diersoorten	Provincie Zuid-Holland	€ 362.959,00
		€ 901.459,00

4. Investerings

Via het voorstel tot bijstelling van het Meerjareninvesteringsplan (MIP), raadsvoorstel 25-0088101, bent u onder meer geïnformeerd over de benodigde bijstellingen op de lopende investeringskredieten en het verwachte resultaat op de kapitaallasten. Deze investeringsrapportage geeft u inzicht in de (fysieke) investeringen die in de Westlandse maatschappij worden gedaan. Het investeringsprogramma kent ambitie en is gebaseerd op uitvoering van besluiten zoals door de raad genomen. In dit hoofdstuk geven we u op hoofdlijnen inzicht in de werkelijke cijfers en achtergronden in relatie tot de bijgestelde begroting 2025.

Kapitaallasten

De kapitaallasten ultimo 2025 geven het volgende resultaat weer na verrekening met reserves:

(bedragen x € 1.000)

Kapitaallasten	Bedrag
Begrote kapitaallasten 2025	35.607
Bijstelling begrote kapitaallasten	-1.836
Bijgestelde begrote kapitaallasten 2025	33.771
Definitieve werkelijke kapitaallasten 2025	36.003
Resultaat kapitaallasten 2025	-2.232

Het resultaat wordt veroorzaakt door verkoop gronden van € 1 miljoen, gronden ingebracht in de grondexploitatie van € 1,1 miljoen en volledig afschrijving van uitgaven op investeringen die einde 2025 zijn afgesloten en waarvan de uitgaven lager zijn dan € 50.000, (de in de financiële verordening vastgelegde ondergrens om te activeren). Dit betreft een nadelig resultaat.

Omvang investeringsportefeuille

De omvang van de restkredieten van de lopende investeringsportefeuille bedraagt ultimo 2025 per saldo € 389 miljoen. In 2025 zijn er de volgende lopende kredieten (investeringsen waarvoor het krediet is gevoteerd en onderhanden zijn):

Lopende investeringen	Krediet (uitgaven)	Krediet (inkomsten)	Uitgaven t/m 2025	Inkomsten t/m 2025	Saldo	Restant krediet
Programma 3						
Woonlocatie Laan vd Glazen Stad Strategische grond	636.000	-	635.000	-	1.000	Afsluiten
Vorbereidingskrediet Zuidgeestlaan	-	-	-	-	-	Afsluiten
Vorbereidingskred. gebiedsontwikkeling Verdilaan	950.000	-	558.516	-	391.484	391.484
Saldo	1.586.000	-	1.193.516	-	392.484	391.484
Programma 4						
Metropolitane (Snel)fietspad RTDam-Nldwk R.Mn3043	5.600.009	4.183.465	652.885	652.885	1.416.544	1.416.544
MFR Delft/De Lier/Naaldwijk	10.400.000	7.280.000	2.911	-	3.117.089	3.117.089
MFR Westland - Den Haag	4.410.000	3.100.000	3.956	-	1.306.044	1.306.044
Uitvoering realisatie rotondes centrum (Wa)	3.700.001	-	-	-	3.700.001	3.700.001
Vakcollege Flora Campus Westland Grond	2.784.000	-	-	-	2.784.000	2.784.000
Vakcollege Flora Campus Westland	37.349.000	-	1.041.426	-	36.307.574	36.307.574
Parkeren Floracampus	6.120.000	-	75.968	-	6.044.032	6.044.032
Parkeren Floracampus (deel 2)	18.518.085	-	-	-	18.518.085	18.518.085
Sporthal Floracampus	13.129.001	-	238.608	38.276	12.928.669	12.928.669
Sporthal Floracampus Grond	858.000	-	-	-	858.000	858.000
Tijdelijk Wonen Floracampus	550.000	-	138.179	-	411.821	411.821
Flora omliggende infrastructuur	13.785.133	9.100.000	-	-	4.685.133	4.685.133
Saldo	117.203.229	23.663.465	2.153.931	691.161	92.076.994	92.076.994
Programma 5						
Vorbereidingskrediet Westland Theater	5.924.766	-48	414.673	-48	5.510.092	5.510.092
Nieuw Westland Theater	22.830.000	-	-	-	22.830.000	22.830.000
Saldo	28.754.766	-48	414.673	-48	28.340.092	28.340.092
Programma 7						

Lopende investeringen	Krediet (uitgaven)	Krediet (inkomsten)	Uitgaven t/m 2025	Inkomsten t/m 2025	Saldo	Restant krediet
Nieuwbouw Molensloot school/kinderopvang	8.975.771	595.097	7.719.365	97	661.406	Afsluiten
Nieuwbouw Waalcampus	10.377.795	524.000	9.954.100	36	-100.270	Afsluiten
Inventaris WSKO Waalcampus	175.000	-	-	-	175.000	175.000
Centrumplan Honselersdijk School renovatie	498.161	-	50.282	-	447.879	447.879
Centrumplan (H) School nieuwbouw dekk. Ec-nut 4022	3.157.837	37	139.780	37	3.018.058	3.018.058
Centrumplan (H) School renovatie dekk. Ec-nut 4023	907.896	-	897.271	-	10.625	10.625
Centrumplan (H) Huis vd Buurt Kwest Ec-nut 4033	76.830	-	-	-	76.830	76.830
Centrumplan (H) Huis vd Buurt Kwest	89.658	-	9.049	-	80.609	80.609
ISW-Onderwijs- Ontmoetingcentr. Julianastr 49 (P)	17.738.000	-27	1.135.385	-27	16.602.616	16.602.616
Primair-Onderwijs- Ontm.cent. Julianastr 49 (P)	5.612.952	-47	529.190	-47	5.083.762	5.083.762
Kinderopvang Julianastr 49 (P) OW en Ontmoetingcen	2.270.000	-	-	-	2.270.000	2.270.000
Ontmoetingscentrum Julianastr 49 (P) sport en cult	3.859.000	-	-	-	3.859.000	3.859.000
Nieuwbouw gymzalen ISW Sweelincklaan	4.023.000	281.000	3.538.058	-	203.942	203.942
Nieuwbouw brede school (W)-noord, incl grond	9.230.002	2	308.025	2	8.921.978	8.921.978
Nieuwbouw basisschool de Hoogvliet	9.260.000	-	675.650	-	8.584.350	8.584.350
Herman Broeren locatie Monster en/of Naaldwijk	9.971.519	-	-	-	9.971.519	9.971.519
Bernadette - Bouw School	1.360.000	-	-	-	1.360.000	1.360.000
Kameleon Eikenlaan - Bouw School	2.000.000	-	-	-	2.000.000	2.000.000
Nieuwbouw Monster-Noord (inclusief grond)	19.720.000	-	-	-	19.720.000	19.720.000
Renovatie de Achtsprong	3.422.695	-	-	-	3.422.695	3.422.695
Vernieuwing De Vlieten - Bouw School	4.490.000	-	-	-	4.490.000	4.490.000
Vernieuwing Driekleur - Dalton - Bouw School	6.690.000	-	-	-	6.690.000	6.690.000
Tijdelijke huisvesting Herman Broeren	1.572.001	-	1.637.008	-	-65.007	Afsluiten
Capaciteitsuitbreiding Naaldwijk (Regenboog/Yunus)	2.528.204	-	19.667	-	2.508.537	2.508.537
Capaciteitsuitbr. bewegingsonderwijs Naaldwijk	2.410.000	-	27.810	-	2.382.190	2.382.190
Uitbreiding capaciteit PO Monster	3.260.000	-	-	-	3.260.000	3.260.000

Lopende investeringen	Krediet (uitgaven)	Krediet (inkomsten)	Uitgaven t/m 2025	Inkomsten t/m 2025	Saldo	Restant krediet
Inventaris De Ondernemende School Westland	137.381	-	137.381	-	-	Afsluiten
Modernisering Zwembad De Waterman	2.640.000	600.000	2.634.121	728.500	134.379	Afsluiten
Modernisering Zwembad De Waterman Ec-nut 4028	2.800.000	200.000	2.800.000	200.000	-	Afsluiten
Spp Verburch capaciteitsuitbreiding herinr.(P)	2.499.999	156.000	2.375.291	-	-31.292	-31.292
Geluidswerende maatregelen Padel	340.000	-	-	-	340.000	340.000
Vervanging Sportparken, incl. kunstgras 2029	8.003.750	-	-	-	8.003.750	8.003.750
Saldo	150.097.451	2.356.062	34.587.432	928.599	114.082.556	113.452.047
Programma 8						
Centrumplan Monster - Kloosterpark en fruitmuur	660.000	-	255.974	-	404.026	404.026
Herinrichting en verbreding Vivaldi (N)	275.000	-	146.492	-	128.508	Afsluiten
Herinrichting Zuideinde Naaldwijk	250.000	-	46.270	-	203.730	203.730
Project Opstal	83.343	-	83.547	-	-204	-204
Project Industrierrein Teylingen	3.474.623	-	276.089	-	3.198.534	3.198.534
Pr.Rijnsburgerweg, kopp.Waelpark met eco	515.375	155.000	367.774	62.428	55.028	55.028
Project Geluidsscherm N213 Geluidsproblematiek	376.746	200.000	30.574	30.574	176.746	176.746
Project Herenstraat - Oosteinde	3.547.576	774.909	3.952.066	790.035	-389.364	-389.364
Project Oranjewijk (Nieuw Wateringen)	4.050.000	186.889	3.863.558	186.889	186.442	186.442
Herinrichting Vredebestlaan	9.723.577	-	1.255.359	-	8.468.218	8.468.218
Project geluidsscherm Leeweg	635.933	300.001	297.075	297.075	335.932	335.932
Openb.Vervoer-Verbeteren bushaltes en voorz.	269.997	142.500	376.865	142.500	-106.868	-106.868
Dir. Verb.tussen de Maasdijk (N220) en Honderdland	2.120.361	1.905.198	2.193.570	1.905.198	-73.209	-73.209
Pr.Burg Kampschoerstr-v.d. Brinkstraat	2.178.999	220.616	2.401.633	220.616	-222.635	Afsluiten
Herinrichting Zandevelt	5.837.001	186.617	1.195.750	172.641	4.627.275	4.627.275
Reconstructie Bovendijk	2.915.858	1.762.824	3.348.214	2.197.470	2.289	Afsluiten
Naaldwijkseweg en Heliotroop	1.838.153	417.131	1.850.959	417.131	-12.806	Afsluiten
Grootschalige aanpak Lange Straat	1.460.000	-	104.409	-	1.355.591	1.355.591
Project Korte Kruisweg Maasdijk	1.800.002	-	383.932	53.159	1.469.229	1.469.229
Herinrichting Oranjeplein (M)	1.750.000	-	223.172	-	1.526.828	1.526.828
Bijdrage aanpak N211 Wippolderlaan Provincie Z-H	10.009.998	-	466.107	4.549	9.548.440	9.548.440

Lopende investeringen	Krediet (uitgaven)	Krediet (inkomsten)	Uitgaven t/m 2025	Inkomsten t/m 2025	Saldo	Restant krediet
Strandpost jr.rond Reddingsbrigade Monster-Ter Hei	1.294.322	57	1.433.019	57	-138.697	Afsluiten
Centrumplan Honselersdijk Bibliotheek	197.236	-	16.528	-	180.708	180.708
Centrumplan (H) Bibliotheek dekk. Ec-nut 4026	125.799	-	4.480	-	121.319	121.319
Centrumplan (H) Huis vd Buurt Vitis Ec-nut 4025	477.933	-1	67.715	-1	410.218	410.218
Centrumplan (H) Huis vd Buurt Vitis	493.658	-	49.430	-	444.228	444.228
Centrumplan (H) reconstr/verharding M-nut 3045	776.741	-	117.581	-	659.160	659.160
Herinrichting opb gebied centrumplan Honselersdijk	1.168.516	-	22.264	-	1.146.252	1.146.252
Uitbreiding Sportpark De Lier grond en aanleg sportpark	8.780.001	725.000	4.606.357	185.712	3.634.356	3.634.356
Verduurzaming Gemeentelijk Vastgoed	429.000	-	324.125	-	104.875	104.875
Integrale aanpak: Kruisweg Naaldwijk	1.616.415	-	17.131	-	1.599.284	1.599.284
Oudelandsestraat e.o.	3.437.547	45.021	252.128	67.059	3.207.457	3.207.457
Project Pr Hendrikstraat en Ambachtshof	2.845.832	19.348	121.962	19.348	2.723.869	2.723.869
De Nesse, Guldeland en Blokbuurt	1.999.999	-	41.659	-	1.958.340	1.958.340
Integrale aanpak: 't Heitje	5.686.865	20.416	241.496	20.416	5.445.368	5.445.368
Integrale aanpak: Dijkweg	2.151.826	61.822	357.081	61.822	1.794.744	1.794.744
Burgemeestersbuurt Noord Aanpak	623.680	-	442.849	-	180.831	180.831
Ophogen boezemkade Molenlaan	611.256	67.713	611.341	67.713	-85	Afsluiten
Grote gemalen Aaksterlaan en Zanddijk GRP-A	852.544	-	216.141	-	636.403	636.403
Grote gemalen Aaksterlaan en Zanddijk GRP-B	190.000	-	22.226	-	167.775	167.775
Grote gemalen Aaksterlaan en Zanddijk GRP-D	299.456	299.456	288.602	288.602	-	-
Reconstructie Lierweg	765.000	25.699	57.703	25.699	707.297	707.297
Zwartenhoek i.c.m. Verdilaan	3.395.396	27.838	100.143	27.838	3.295.254	3.295.254
Vervangen Wilgenstraat	20.951	9.390	36.619	9.390	-15.668	-15.668
Herinrichting Verkadestraat	520.354	-	604.923	34.078	-50.491	Afsluiten
Maatr. wateroverlast Oranjebuurt (DL)/Rijk Zwaan	1.269.116	-	1.107.763	116.714	278.066	278.066
Vervangen Serrestraat e.o.	2.150.000	-	120.221	-	2.029.779	2.029.779
Damwanden (Hout en Beton) 2025	-	-	-	-	-	Afsluiten

Lopende investeringen	Krediet (uitgaven)	Krediet (inkomsten)	Uitgaven t/m 2025	Inkomsten t/m 2025	Saldo	Restant krediet
Wenzone en Lange Watering	2.300.000	1.465.000	213.093	213.093	835.000	835.000
Eikenlaan	3.318.863	110.000	47.978	47.978	3.208.863	3.208.863
Koningin Julianaweg fase 3	353	-	441	-	-88	-88
Raaphorst, Plein 1957 en Kieviet Weg	24.898	14.406	24.898	14.406	-0	Afsluiten
Gemeentewerven noodzakelijke maatregelen	1.266.932	-	1.011	-	1.265.921	1.265.921
Begraafplaatsen 2025	250.000	-	247.390	-	2.610	Afsluiten
Aanleg vz strandrecreatie voor pers met beperking	130.000	-	39.073	-	90.927	90.927
Vervanging Sportparken, incl. kunstgras 2025	2.300.000	-	1.650.171	265.179	915.008	Afsluiten
Reconstructie Groenvoorziening 2025	2.250.000	-	2.548.904	-	-298.904	Afsluiten
Verv. Speeltoestellen incl. ondergronden 2025 ev	2.210.000	-	2.223.008	72.937	59.929	Afsluiten
's-Gravenzandseweg (N)	1.472.774	-	8.718	-	1.464.056	1.464.056
Bruggen vervanging (beton en staal) 2025	379.000	-	219.655	-	159.345	Afsluiten
Bruggen vervanging (hout) 2025	771.000	-	827.603	-	-56.603	Afsluiten
Verkeersveiligheid 2025	861.693	504.000	778.268	353.500	-67.075	Afsluiten
Verhardingen 2025	3.119.300	-	2.146.859	53.280	1.025.721	Afsluiten
Straatmeubilair 2025	130.000	-	109.134	-	20.866	Afsluiten
Gladheidbestrijding 2025	10.000	-	11.229	-	-1.229	Afsluiten
Openbare verlichting 2025	635.000	-	605.147	-	29.853	Afsluiten
Voorbereidingskr. Modernisering De Noviteit	2.250.000	-	125.016	28.106	2.153.090	2.153.090
Modernisering Reddingsbrigade 's-Gravenzande	-	-	1.257	-	-1.257	Afsluiten
Monster Noord Duyvenvoordestraat e.o.	7.100.000	-	25.970	-	7.074.030	7.074.030
Integrale aanpak: Oosterlee	1.111.000	-	3.530	-	1.107.470	1.107.470
Integrale aanpak: Pastoor Vinksteynstraat (K)	1.045.087	-	-	-	1.045.087	1.045.087
Beschoeiingen 2025	252.000	-	229.597	-	22.403	Afsluiten
Vervangen duikers 2025	295.000	-	49.435	-	245.565	Afsluiten
Relining 2025	370.000	-	17.384	-	352.616	Afsluiten
Hellingbaan Molenslag	500.000	-	459.393	55.982	96.589	Afsluiten
Ontwikkeling Fitpark, incl. Multicourt en sportlok	1.263.000	363.000	184.168	184.168	900.000	900.000
Hofwijk/Hofzicht te Wateringen	1.736.951	-	-	-	1.736.951	1.736.951
Ronde Emmastraat	28.414	-	32.982	-	-4.568	-4.568

Lopende investeringen	Krediet (uitgaven)	Krediet (inkomsten)	Uitgaven t/m 2025	Inkomsten t/m 2025	Saldo	Restant krediet
Rotonde Emmastraat grond	361.585	-	504	-	361.081	361.081
Rec.Kruisp.Poeldijkseweg/Lozerlaan/Erasmusweg	1.500.000	-	-	-	1.500.000	1.500.000
Ruiterpaden netwerk	286.000	286.000	111.079	111.079	-	-
Openbare Ruimte Julianastr 49 (P) Ondw.Ontm.centr	12.887	-	12.887	-	1	1
Kustvisie kwaliteitsimpuls parkeerplaatsen	499.078	-	147.266	-	351.812	351.812
Verbouw Bibliotheek Zandeveldplein (sG)	400.000	-	376.433	-	23.567	Afsluiten
LED Reguliere Verlichting	2.262.010	-	2.264.240	147.581	145.352	145.352
Hofpark, multifunctioneel veld (W)	250.000	35.000	218.901	-	-3.901	Afsluiten
LED wedstrijdverlichting	128.384	-	132.570	-	-4.186	Afsluiten
Opwaarderen Ledverlichting	171.892	-	172.430	-	-538	Afsluiten
Vernieuwing Speeltuin Mondriaan (M) M-nut 3046	125.000	-	67.957	-	57.043	Afsluiten
Bijdrage Coldenhovelaan/Hondenbot (Ma)	4.600.000	2.300.000	24.130	-	2.275.870	2.275.870
Begraafplaatsen 2026	250.000	-	-	-	250.000	250.000
Gladheidbestrijding 2026	100.000	-	-	-	100.000	100.000
Openbare verlichting 2026	484.000	-	-	-	484.000	484.000
Straatmeubilair 2026	125.000	-	-	-	125.000	125.000
Verhardingen 2026	2.065.476	-	-	-	2.065.476	2.065.476
Verkeersveiligheid 2026	979.019	490.000	37.591	-	451.428	451.428
Beschoeiingen 2026	257.000	-	-	-	257.000	257.000
Vervangen duikers 2026	438.000	-	-	-	438.000	438.000
Vervanging Sportparken, incl. kunstgras 2026	3.529.850	-	168	-	3.529.682	3.529.682
Vervanging Sportparken, incl. kunstgras 2027	2.781.128	-	-	-	2.781.128	2.781.128
Gladheidbestrijding 2027	60.000	-	-	-	60.000	60.000
Openbare verlichting 2027	812.000	-	-	-	812.000	812.000
Straatmeubilair 2027	125.000	-	-	-	125.000	125.000
Verhardingen 2027	2.100.000	-	-	-	2.100.000	2.100.000
Verkeersveiligheid 2027	420.000	-	-	-	420.000	420.000
Beschoeiingen 2027	263.000	-	-	-	263.000	263.000
Vervangen duikers 2027	38.000	-	-	-	38.000	38.000

Lopende investeringen	Krediet (uitgaven)	Krediet (inkomsten)	Uitgaven t/m 2025	Inkomsten t/m 2025	Saldo	Restant krediet
Vervanging Sportparken, incl. kunstgras 2028	5.183.750	-	-	-	5.183.750	5.183.750
Vervangingswerken riolering en gemalen 2025 B	600.000	-	434.663	-	165.337	Afsluiten
Vervangingswerk.riolering en gemalen 2025 D(voorz)	1.350.000	-	1.291.023	1.291.023	1.350.000	Afsluiten
Gladheidbestrijding 2028	60.000	-	-	-	60.000	60.000
Gladheidbestrijding 2029	60.000	-	-	-	60.000	60.000
Beschoeiingen 2028	309.300	-	-	-	309.300	309.300
Vervangen duikers 2028	38.000	-	-	-	38.000	38.000
Vervangen duikers 2029	38.000	-	-	-	38.000	38.000
Relining 2026	300.000	-	-	-	300.000	300.000
Relining 2027	288.000	-	-	-	288.000	288.000
Openbare verlichting 2028	900.000	-	-	-	900.000	900.000
Relining 2028	288.000	-	-	-	288.000	288.000
Relining 2029	288.000	-	-	-	288.000	288.000
Vervanging speeltoestellen en ondergronden 2026	2.470.000	-	-	-	2.470.000	2.470.000
Vervanging speeltoestellen en ondergronden 2027	2.470.000	-	-	-	2.470.000	2.470.000
Vervanging speeltoestellen en ondergronden 2028	2.470.000	-	-	-	2.470.000	2.470.000
Vervanging speeltoestellen en ondergronden 2029	2.470.000	-	-	-	2.470.000	2.470.000
Uitvoering voetgangersbeleid	780.000	-	-	-	780.000	780.000
Reconstructie Groenvoorziening 2026	2.000.000	-	-	-	2.000.000	2.000.000
Dreeslaan	2.384.276	1.192.500	-	-	1.191.776	1.191.776
Verv. houten damwanden (DL) L708, L727, L759	131.550	-	130.974	-	576	576
Verv. houten damwanden (DL) L712, L713, L716	59.000	-	28.710	-	30.290	30.290
Vervangen damwanden zwethlaan honseleersdijk	1.312.000	-	55.466	-	1.256.534	1.256.534
Vervngen damwanden G730, G731 en G732 Heenweg	925.000	-	47.363	-	877.637	877.637
Verkeersveiligheid 2028	420.000	-	-	-	420.000	420.000
Vervangen bruggen hout beton en staal 2025-2026	641.000	-	1.280	-	639.720	639.720
Verkeersveiligheid 2029	420.000	-	-	-	420.000	420.000
Reconstructie Groenvoorziening 2027	2.000.000	-	-	-	2.000.000	2.000.000

Lopende investeringen	Krediet (uitgaven)	Krediet (inkomsten)	Uitgaven t/m 2025	Inkomsten t/m 2025	Saldo	Restant krediet
Vervangingswerk.riolering en gemalen 2026 D voorz	350.000	-	-	-	350.000	350.000
Vervangingswerk.riolering en gemalen 2027 D voorz.	350.000	-	-	-	350.000	350.000
Vervangingswerk.riolering en gemalen 2028 D voorz.	350.000	-	-	-	350.000	350.000
Vervangingswerk.riolering en gemalen 2029 D voorz.	350.000	-	-	-	350.000	350.000
Vervangingswerk.riolering en gemalen 2026 B	123.000	-	-	-	123.000	123.000
Vervangingswerk.riolering en gemalen 2027 B	123.000	-	-	-	123.000	123.000
Vervangingswerk.riolering en gemalen 2028 B	123.000	-	-	-	123.000	123.000
Vervangingswerk.riolering en gemalen 2029 B	123.000	-	-	-	123.000	123.000
fase 2 integrale aanpak kruisbroek	4.893.000	-	-	-	4.893.000	4.893.000
Verhardingen 2028	2.100.000	-	-	-	2.100.000	2.100.000
Reconstructie Groenvoorziening 2028	2.000.000	-	-	-	2.000.000	2.000.000
Verhardingen 2029	2.100.000	-	-	-	2.100.000	2.100.000
EEMO-wegen inclusief Madeweg	3.704.003	-	17.740	-	3.686.263	3.686.263
Kruispunt Galgeweg/Kruisbroekweg	3.000.000	1.260.000	2.910	-	1.737.090	1.737.090
Pijle Tuinenweg/Stokdijkkade/Verdilaan start in 2030	-	-	-	-	-	-
Rotonde Dorpskade/Windmolen zie project 70148	503.783	453.405	-	-	50.378	50.378
Reconstructie Groenvoorziening 2029	2.000.000	-	-	-	2.000.000	2.000.000
Sportvereniging Ondo	1.250.000	-	-	-	1.250.000	1.250.000
LTC Naaldwijk	350.000	-	-	-	350.000	350.000
Ontkoppelen CAD-systeem	-	-	-	-	-	Vervallen
Tractie gemeentelijke voertuigen	300.000	-	64.542	-	235.458	235.458
Komverlegging Nieuweweg	272.673	-	-	-	272.673	272.673
Saldo	213.778.894	16.026.755	52.873.019	10.243.022	155.122.142	151.323.300
Programma 11						
Vervangen Netwerkcomponenten	815.000	-	532.534	-	282.466	282.466
Vervangen Mobiele telefoons & headsets 2025	330.000	9.500	282.414	-	38.086	Afsluiten

Jaarstukken 2025

Lopende investeringen	Krediet (uitgaven)	Krediet (inkomsten)	Uitgaven t/m 2025	Inkomsten t/m 2025	Saldo	Restant krediet
Vervangen primaire softwarepakketten 2025	80.000	-	-	-	80.000	Afsluiten
Vervangen Grafische werkstations en laptops 2025	435.000	-	414.502	-	20.498	Afsluiten
Vervangen Printer (Plotter)	100.000	-	-	-	100.000	100.000
Vervanging Centrale infrastructuur 2025	100.000	-	12.130	-	87.870	Afsluiten
Vervanging Centrale infrastructuur 2026	100.000	-	-	-	100.000	100.000
Vervangen Datacenter 2026	100.000	-	-	-	100.000	100.000
Vervangen Grafische werkstations en laptops 2026	535.000	-	-	-	535.000	535.000
Vervangen Mobiele telefoons & headsets 2026	250.000	-	-	-	250.000	250.000
Vervangen primaire softwarepakketten 2026	100.000	-	-	-	100.000	100.000
Vervanging Centrale infrastructuur 2027	100.000	-	-	-	100.000	100.000
Vervangen Datacenter 2027	200.000	-	-	-	200.000	200.000
Vervangen Grafische werkstations en laptops 2027	535.000	-	-	-	535.000	535.000
Vervangen Mobiele telefoons & headsets 2027	250.000	-	-	-	250.000	250.000
Vervangen primaire softwarepakketten 2027	100.000	-	-	-	100.000	100.000
Vervangen Grafische werkstations en laptops 2028	535.000	-	-	-	535.000	535.000
Vervangen Mobiele telefoons & headsets 2028	330.000	-	-	-	330.000	330.000
Vervangen Netwerkcomponenten 2029	100.000	-	-	-	100.000	100.000
Saldo	5.095.000	9.500	1.241.580	-	3.843.920	3.617.466

Er zijn geen (restant)kredieten met een negatief saldo ultimo 2025 (> € 100.000). Voor de analyse ten aanzien van de kredietrechtmatigheid verwijzen wij naar de rechtmatigheidsverantwoording en de paragraaf Bedrijfsvoering.

Afgesloten investeringen / in gebruik genomen investeringen

De ingebruikname van een investering is van belang, aangezien de ingebruikname bepalend is voor het starten van de afschrijving op de investering. In de meeste gevallen wordt met de ingebruikname ook de investering afgesloten. In het bovenstaande overzicht is aangegeven welke lopende investeringen ultimo 2025 zijn afgesloten (zie kolom restant kredieten).

In de hierna volgende lijst is een overzicht opgenomen van de investeringen die gedurende 2025 in gebruik zijn genomen, maar waarvan het krediet in een later jaar formeel wordt afgesloten aangezien de financiële afwikkeling van de investering op dat moment pas wordt afgerond.

In gebruik genomen investeringen
Nieuwbouw Molensloot school/grond/kinderopvang
Nieuwbouw Waalcampus school en kinderopvang
Modernisering Zwembad de Waterman
Sportpark Verburch capaciteitsuitbreiding herinr. (P)
Openb.Vervoer verbeteren bushaltes en voorz.
Dir. Verb.tussen de Maasdijk (N220) en Honderdland
LED Reguliere Verlichting

5. Jaarrekening

5.1 Balans en toelichtingen

Balans

(bedragen x €1.000)

Balans	31-12-2024	31-12-2025
Activa	774.404	783.330
Vaste activa	547.362	552.537
A. Immateriële vaste activa	21.885	20.798
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	19.425	17.806
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	302	1.059
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	2.158	1.933
B. Materiële vaste activa	496.857	502.625
Investerings met een economisch nut	238.527	239.755
Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	86.978	84.588
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	171.352	178.282
C. Financiële vaste activa	28.620	29.114
Kapitaalverstrekkingen aan: deelnemingen	10.420	10.722
Leningen aan: woningbouwcorporaties	7	6
Overige langlopende leningen	18.193	18.386
Vlottende activa	227.042	230.793
D. Voorraden	145.366	168.312
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	141.987	166.682
Gereed product en handelsgoederen	3.379	1.630
E. Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1jr.	53.109	32.195
Vorderingen op openbare lichamen	28.929	25.160
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	16.130	0
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	568	568
Overige vorderingen	7.482	6.467
F. Liquide middelen	6.600	12
Kassaldi	13	6
Banksaldi	6.587	6
G. Overlopende activa	21.967	30.274
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	2.300	5.168
Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	19.667	25.106

Balans

(bedragen x €1.000)

Balans	31-12-2024	31-12-2025
Passiva	774.404	783.330
Vaste passiva	695.245	685.669
H. Eigen vermogen	289.392	306.998
Algemene reserve	41.368	37.398
Bestemmingsreserves	229.788	242.709
Het gerealiseerde resultaat volgens uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	18.236	26.891
I. Voorzieningen	45.071	51.172
Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten	15.814	19.199
Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten	0	0
Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren	148	570
De bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven	7.799	9.505
Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen	21.310	21.898
J. Vaste schulden met een rentetypische looptijd > 1jr.	360.782	327.499
Onderhandse leningen: binnenlandse banken en overige financiële instellingen	295.164	268.635
Onderhandse leningen: openbare lichamen	65.334	58.667
Waarborgsommen	284	197
Vlottende passiva	79.159	97.661
K. Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jr.	27.517	35.879
Overige kasgeldleningen	0	0
Banksaldi	6.088	6.611
Overige schulden	21.429	29.268
L. Overlopende passiva	51.642	61.782
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	18.959	30.722
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	30.268	28.416
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	2.415	2.644

Het totaal aan gewaarborgde geldleningen bedraagt € 1.326 miljoen per 31-12-2025 (2024: € 1.300 miljoen).

Het totaal aan garantstellingen bedraagt € 237 miljoen per 31-12-2025 (2024: € 436 miljoen).

Toelichting op de balans

Vaste activa

Onderstaand wordt de toelichting op de vaste activa weergegeven.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

(bedragen x € 1.000)

Immateriële vaste activa	Boekwaarde per 31-12-2024	Boekwaarde per 31-12-2025
Kosten verbonden aan het sluiten geldlening en het saldo van agio en disagio	19.425	17.806
Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	302	1.059
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	2.158	1.933
Totaal	21.885	20.798

Het verloop van de immateriële vaste activa gedurende jaar is als volgt

(bedragen x € 1.000)

Verloopoverzicht	BW per 31-12-2024	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	BW per 31-12-2025
Kosten verbonden aan het sluiten geldlening en het saldo van agio en disagio	19.425	-	-	1.619	-	17.806
Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	302	1.132	353	22	-	1.059
Bijdragen aan activa van derden	2.158	-	-	225	-	1.933
Totaal	21.885	1.132	353	1.866	-	20.798

De investeringen betreffen het voorbereidingskrediet voor het Westland Theater, de gebiedsontwikkeling Verdilaan en de gebiedsontwikkeling Zuidgeestlaan. De desinvesteringen betreffen de inbreng van gebiedsontwikkeling Zuidgeestlaan in de grondexploitatie. De afschrijvingen betreffen met name de in 2012 geactiveerde verschuldigde boeterente van € 38,8 miljoen. Deze boete is betaald voor het vervroegd aflossen van een BNG-lening en wordt afgeschreven in 24 jaar.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

(bedragen x € 1.000)

Materiële vaste activa	Boekwaarde per 31-12-2024	Boekwaarde per 31-12-2025
Investerings met een economisch nut	238.527	239.755
Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	86.978	84.588
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	171.352	178.282
Totaal	496.857	502.625

Investerings met economisch nut

Het onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investerings met economisch nut weer:

(bedragen x € 1.000)

Verloopoverzicht	BW per 31-12-2024	Investerings en	Desinvesterings en	Afschrijvings en	Bijdragen van derden	BW per 31-12-2025
Gronden en terreinen	33.677	2.410	1.416	6	-	34.665
Gronden voor gemeentelijke gebiedsontwikkeling	3.221	635	-	-	-	3.856
Woonruimten	2.866	82	-	336	-	2.612
Bedrijfsgebouwen	167.859	2.828	-	6.162	85	164.440
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	6.683	361	-	326	-	6.718
Vervoersmiddelen	1.270	76	-	239	-	1.107
Machines, apparaten en installaties	5.361	996	-	1.054	-	5.303
Overige materiële vaste activa	17.590	5.786	-	1.687	635	21.054
Totaal	238.527	13.174	1.416	9.810	720	239.755

Er hebben geen desinvesteringen plaatsgevonden.

De belangrijkste in het boekjaar gedane investerings vanaf € 0,75 miljoen (zowel positief als negatief) staan in onderstaand overzicht vermeld.

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Investerings (vermeerderingen)	Desinvesteringen/Bijdragen van derden (verminderingen)
Flora Campus incl sporthal	1.102	38
Uitbreiding Sportpark De Lier grond	2.409	1.416
Sportpark De Lier aanleg	1.866	186
Spp Verburch capaciteitsuitbreiding	1.254	-
Vervanging Sportparken, incl kunstgras	1.650	265
Diverse investeringen onder € 0,75 mln.	4.894	231
Totaal	13.174	2.136

Er hebben geen desinvesteringen plaatsgevonden in 2025, alleen bijdragen van derden (SPUK-gelden).

Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

Het onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven weer:

(bedragen x € 1.000)

Verloopoverzicht	BW per 31-12- 2024	Investeringe n	Desinvesteringe n	Afschrijvinge n	Bijdrage n van derden	BW per 31-12- 2025
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	85.102	3.521	-	3.190	1.602	83.831
Machines, apparaten en installaties	1.750	-	1.001	19	-	730
Overige materiële vaste activa	126	-	96	3	-	27
Totaal	86.978	3.521	1.097	3.212	1.602	84.588

De desinvesteringen betreffen de verkoop van afvalinzameling middelen.

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen vanaf € 0,75 miljoen (zowel positief als negatief) staan in onderstaand overzicht vermeld.

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Investerings (vermeerderingen)	Desinvesteringen/Bijdragen van derden (verminderingen)
Verkoop afvalinzamelingsmiddelen	-	1.097
Vervangingswerk riolering en gemalen (voorziening)	1.291	1.291

Omschrijving	Investerings (vermeerderingen)	Desinvesteringen/Bijdragen van derden (verminderingen)
Diverse investeringen onder € 0,75 mln.	2.230	311
Totaal	3.521	2.699

De investeringen betreffen diverse vervangingen van rioleringen in de gemeente. De verminderingen betreffen merendeels onttrekkingen uit de spaarvoorziening riolering en de verkoop van afvalinzamelmiddelen.

Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

Het onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut weer:

(bedragen x € 1.000)

Verloopoverzicht	BWper3 1-12- 2024	Investering en	Desinvestering en	Afschrijving en	Bijdrage n van derden	BWper3 1-12- 2025
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	164.039	14.693	-	7.585	1.753	169.394
Machines, apparaten en installaties	399	29	-	74	-	354
Overige materiële vaste activa	6.914	2.293	-	600	73	8.534
Totaal	171.352	17.015	-	8.259	1.826	178.282

Er hebben geen desinvesteringen plaatsgevonden.

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen vanaf € 0,75 miljoen (zowel positief als negatief) staan in onderstaand overzicht vermeld.

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Investerings (vermeerderingen)	Desinvesteringen / Bijdragen van derden (verminderingen)
Project Herenstraat - Oosteinde	1.186	79
Project Oranjewijk (Nieuw Wateringen)	1.942	-
Reconstructie Groenvoorziening 2025	2.549	-
Bruggen vervanging (hout) 2025	827	-
Verkeersveiligheid 2025	778	354
Verhardingen 2025	2.147	53
Verv. Speeltoestellen incl. ondergronden 2025 ev	2.223	73
Diverse investeringen onder € 0,75 mln.	5.363	1.267

Omschrijving	Investerings (vermeerderingen)	Desinvesteringen / Bijdragen van derden (verminderingen)
Totaal	17.015	1.826

Er hebben geen desinvesteringen plaatsgevonden in 2025, alleen bijdragen van derden (SPUK-gelden).

Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

(bedragen x € 1.000)

Financiële vaste activa	BW per 31-12-2024	Investerings	Desinvesteringen	Afschrijvingen/Aflossingen	Herwaarde ring	BW per 31-12-2025
Kapitaalverstrekkingen aan: deelnemingen	10.420	-	-	-	302	10.722
Leningen aan: woningbouwcorporaties	7	-	1	-	-	6
Overige langlopende leningen	18.193	1.028	-	835	-	18.386
Totaal	28.620	1.028	1	835	302	29.114

Aflossingen overige langlopende leningen

We ontvingen € 0,84 miljoen aan aflossingen, waarvan € 0,78 miljoen aan aflossingen op Startersleningen ontvangen. Dit bedrag is doorgestort aan het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten. Daarnaast is in 2025 een bedrag van € 0,06 miljoen hypothecaire geldleningen ambtenaren ontvangen.

Vlottende activa

Onderstaand wordt de toelichting op de vlottende activa weergegeven.

Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

(bedragen x € 1.000)

Voorraden	Boekwaarde per 31-12-2024	Boekwaarde per 31-12-2025
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	141.987	166.682
Gereed product en handelsgoederen	3.379	1.630
Totaal	145.366	168.312

Het verloop van de voorraden gedurende het jaar is als volgt:

(bedragen x € 1.000)

Verloopoverzicht	BW per 31-12-2024	Overboeking gronden	Vermeerderingen	Verminderen	Resultaatsneming/voorziening	Afwaarderingen gronden	BW per 31-12-2025
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	141.987	-	31.143	4.227	2.221	-	166.682
Gereed product en handelsgoederen	3.379	734	-	1.015	-	-	1.630
Totaal	145.366	734	31.143	5.242	2.221	-	168.312

Van de onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie is het verloop per project gedurende het boekjaar als volgt:

(bedragen x € 1.000)

Verloopoverzicht	BW per 31-12-2024	Vermeerderingen	Verminderen	Winstuitname	Afsluiting grex	BW per 31-12-2025
Herontwikkeling gemeentekantoor Monster	-56	125	-	-	-	69
Hoogeland	-3.362	116	21	177	-	-3.090
Flora Campus Westland	23.420	25.862	-	-	-	49.282
Gebiedsontwikkeling Zuidgeestlaan	-	1.194	-	-	-	1.194
Subtotaal eigen beheer	20.002	27.297	21	177	-	47.455
ONW Waelpark-grondbank	4.034	118	4.152	-	-	-
Westlandse Zoom-grondbank	122.964	3.728	54	-	-	126.638
Subtotaal deelnemingen	126.998	3.846	4.206	-	-	126.638
Totaal	147.000	31.143	4.227	177	-	174.093

De balanswaarde per project is als volgt:

(bedragen x € 1.000)

Verloopoverzicht	Boekwaarde per 31-12-2025	Voorziening verlieslatend complex	Balanswaarde per 31-12-2025
Herontwikkeling gemeentekantoor Monster	69	414	-345
Hoogeland	-3.090	-	-3.090
Flora Campus Westland	49.282	6.997	42.285
Gebiedsontwikkeling Zuidgeestlaan	1.194	-	1.194
Subtotaal eigen beheer	47.455	7.411	40.044
ONW Waelpark-grondbank	-	-	-
Westlandse Zoom-grondbank	126.638	-	126.638
Subtotaal deelnemingen	126.638	-	126.638
Totaal	174.093	7.411	166.682

Per 31 december 2025 bedraagt de voorziening € 7,4 miljoen. Ten opzichte van 31 december 2024 is de voorziening onderhanden werk met € 2,4 miljoen toegenomen als gevolg de bijstelling van de voorziening voor de grondexploitaties Flora Campus Westland en gemeentekantoor Monster. De voorziening is gewaardeerd op de netto contante waarde.

In 2025 is € 177.000 tussentijdse winst genomen voor de grondexploitatie Hoogeland.

Een globale prognose voor projecten met exploitatieopzet ziet er als volgt uit:

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Bedrag
Projecten met exploitatieopzet	174.093
Nog te maken kosten	126.345
Nog te verwachten opbrengsten	-290.902
Verwacht exploitatieresultaat	9.536

De waardering van de gronden in exploitatie per 31 december 2025 is gebaseerd op de geactualiseerde grondexploitaties volgens het MPG 2026, zoals vastgesteld door de raad in juni 2026. Het MPG en de grondexploitatie-rekeningen zijn gebaseerd op de huidige inzichten en de naar dit moment best mogelijk inschatting van de ramingen, scenario's en verwachte (financiële) uitkomsten. Jaarlijks worden de exploitaties geactualiseerd om te anticiperen op ontwikkelingen. Deze actualisaties leiden tot aangepaste waarderingen van de gronden in exploitatie en hiermee samenhangende voorzieningen en risico's in de jaarrekening 2025. Het bovenstaande verwachte exploitatieresultaat is de eindwaarde.

Bij projecten waarvoor de gemeente een grondbankfunctie vervult zijn afspraken gemaakt, met als uitgangspunt dat de afname van gronden gegarandeerd wordt, waardoor de rentelasten niet blijven oplopen. Aan deze afspraken wordt volledig voldaan.

Voor een nadere toelichting op de grondexploitaties wordt verwezen naar de toelichting op het programma Gebiedsontwikkeling en de paragraaf Grondbeleid.

Uitzettingen met een rente typische looptijd < 1 jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

(bedragen x € 1.000)

Soort vordering	Boekwaarde per 31-12-2025	Voorziening oninbaarheid	Balanswaarde per 31-12-2025	Balanswaarde per 31-12-2024
Vorderingen op openbare lichamen	25.160	-	25.160	28.929
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	-	-	-	16.130
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	568	-	568	568
Overige vorderingen	8.578	2.111	6.467	7.482
Totaal	34.306	2.111	32.195	53.109

Er heeft een herrubricering plaatsgevonden binnen de post Vorderingen op openbare lichamen. Als gevolg hiervan is de balanswaarde per 31 december 2024 € 10.107.000 lager dan in de gewaarmerkte jaarstukken 2024 is opgenomen. Deze wijziging houdt verband met de verwerking van de btw-verplichting/-vordering, die gesaldeerd moet worden gepresenteerd aan de activazijde dan wel de passivazijde van de balans. Voor zowel 2024 als 2025 is per saldo sprake van een btw-verplichting. Daarom is deze post volledig opgenomen onder de netto vlottende schulden.

Voor verwachte oninbaarheid van vorderingen zijn ultimo 2025 een drietal voorzieningen opgenomen van in totaal € 2.111.000. Deze voorzieningen zijn: een voorziening voor algemene vorderingen (1), een voorziening voor vorderingen in relatie met belastingen (2) en een voorziening voor vorderingen in relatie tot sociale zaken (3). Deze voorzieningen zijn ingesteld om mogelijk oninbare vorderingen op te kunnen vangen.

De grootst mogelijk oninbare vorderingen (algemene vorderingen (1)) betreffen een totaalbedrag van € 1.334.000 voor nota's met 100% risico. Deze vorderingen zijn rechtstreeks in de voorziening opgenomen voor eenzelfde bedrag. Het resterende deel van de voorzieningen bestaat grotendeels uit de voorziening voor sociale zaken, voor belastingen en enkele kleinere openstaande vorderingen. Wij achten dit volwaardige vorderingen, die mogelijk niet in zijn geheel ontvangen zullen worden.

Verplicht Schatkistbankieren

Verplicht Schatkistbankieren (SKB) houdt in dat overtollige middelen boven een bepaalde drempel moeten worden aangehouden in de schatkist bij het ministerie van Financiën. De regeling SKB schrijft voor dat het gemiddelde per kwartaal dat buiten de schatkist wordt aangehouden niet hoger mag zijn dan een drempelwaarde.

De hoogte van het drempelbedrag is afhankelijk van de financiële omvang van de gemeente, afgemeten aan de omvang van de begroting.

(bedragen x € 1.000)

Schatkistbankieren	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	232	283	324	274
Drempelbedrag	7.722	7.722	7.722	7.722
Ruimte onder drempelbedrag	7.490	7.439	7.398	7.448
Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de drempelwaarde in geen van de kwartalen is overschreden.

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

(bedragen x € 1.000)

Liquide middelen	Boekwaarde per 31-12-2024	Boekwaarde per 31-12-2025
Kassaldi	13	6
Banksaldi	6.587	6
Totaal	6.600	12

De kas-, en banksaldi zijn in de jaarrekening als volgt verwerkt:

- Onder de liquide middelen is verantwoord € 12.000;
- Onder de vlottende passiva is verantwoord € 6.611.000;

Per saldo een schuld van € 6.598.000.

Overlopende activa

De post overlopende activa kan als volgt worden weergegeven:

(bedragen x € 1.000)

Overlopende activa	Boekwaarde per 31-12-2024	Boekwaarde per 31-12-2025
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel.	2.300	5.168
Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen.	19.667	25.106
Totaal	21.967	30.274

Onder de post "Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen" is voor een bedrag van € 2.036.000 aan vorderingen opgenomen die betrekking hebben op faciliterende ontwikkelingen. Op grond van afgesloten of nog af te sluiten anterieure overeenkomsten is kostenverhaal voor deze projecten verzekerd.

De in de balans opgenomen voorschotbedragen die nog van de EU, het Rijk en de provincie(s) moeten worden ontvangen en die zijn ontstaan door de voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(bedragen x € 1.000)

Verloopoverzicht	Saldo per 31-12-2024	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Saldo per 31-12-2025
Subtotaal Europese overheidslichamen	-	-	-	-
Toeslagenaffaire (B2, C62 en G12)	610	958	577	991
Naheffingsaanslag 2023	381	-	381	-
Realisatiestimulans 2025	-	1.330	-	1.330
Subtotaal Rijk	991	2.288	958	2.321
HAR bijdrage COA	492	1.807	1.003	1.296
Subsidie PZH de Kreeken, Monster en Waelpolder	157	-	157	-
Subsidie MRDH Herenstraat	660	75	-	735
Subsidie MRDH Snelheidsremmende maatregelen	-	127	-	127
Subsidie MRDH Bushalte Dijkweg	-	143	-	143
Project gebiedsuitwerking	-	72	-	72
Omgevingsdienst Haaglanden	-	474	-	474
Subtotaal overige Nederlandse overheidslichamen	1.309	2.698	1.160	2.847
Totaal	2.300	4.986	2.118	5.168

Vaste passiva

Onderstaand wordt de toelichting op de vaste passiva weergegeven.

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

(bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen	Boekwaarde per 31-12-2024	Boekwaarde per 31-12-2025
Algemene reserve	41.368	37.398
Bestemmingsreserves	229.788	242.709
Het gerealiseerde resultaat volgens uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	18.236	26.891
Totaal	289.392	306.998

Het verloop gedurende het boekjaar wordt in onderstaand overzicht per reserve weergegeven.

(bedragen x € 1.000)

Verloopoverzicht eigen vermogen	Boekwaarde per 31-12-2024	Toevoegingen	Onttrekkingen	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Vermindering ter dekking van afschrijving	Resultaat huidig boekjaar	Boekwaarde per 31-12-2025
Algemene reserve	41.368	18.672	3.971	18.671	-	-	37.398
Algemene reserve – gerealiseerd resultaat	18.236	-18.236	-	-	-	26.891	26.891
Overhevelingsreserve	3.146	3.281	3.797	-	-	-	2.630
Masterplan Digitaliseren	847	-	538	-	-	-	309
Bovenwijkse voorzieningen	4.000	238	-	-	-	-	4.238
Warmtenet	-	1.900	-	-	-	-	1.900
Wooninvesteringsfonds	20.000	-	-	-	-	-	20.000
Volkshuisvesting	3.069	254	500	-	-	-	2.823
Egalisatie rente opslag grondbanken	8.749	6.149	1.244	-	-	-	13.654
Deelneming Gebiedsontwikkeling	19.031	6.716	25.747	-	-	-	-
Flankerende personele middelen	3.633	-	-	-	-	-	3.633
Gebiedsontwikkeling	-	21.574	3.555	-	-	-	18.019
Sociaal domein	1.357	4.750	368	-	-	-	5.739
Risicobeheersing SD onderdeel participatie	808	-	-	-	-	-	808
Beschermd Wonen	2.380	3.513	851	-	-	-	5.042
Nieuwbouw gemeentehuis	27.537	1.473	692	-	893	-	27.425
Centrumplannen	2.029	-	-	-	-	-	2.029
Sportaccommodaties	38	-	-	-	-	-	38
Sportpark de Zweth	1.628	-	1.416	-	-	-	212
Zwembaden	344	-	-	-	-	-	344
Versterking financiële soliditeit	67.067	-	-	-	-	-	67.067

Verloopoverzicht eigen vermogen	Boekwaarde per 31-12-2024	Toevoegingen	Onttrekkingen	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Vermindering ter dekking van afschrijving	Resultaat huidig boekjaar	Boekwaarde per 31-12-2025
Uitbreiding en vernieuwing Westlands Museum	675	-	563	-	-	-	112
Werk en Inkomen	6.048	1.230	942	-	-	-	6.336
Omgevingswet	476	-	56	-	-	-	420
Verkeersprojecten	1.524	-	600	-	-	-	924
Omgevingsvergunning	797	-	512	-	-	-	285
Tariefegalisatie afvalstoffenheffing	985	8.297	1.855	-	-	-	7.427
Garantieregeling en risico cluster-financiering aardwarmte	103	-	-	-	-	-	103
Waterproblematiek	1.160	-	-	-	-	-	1.160
Opvang vluchtelingen en statushouders	14.486	454	1.439	-	-	-	13.501
Egalisatie vastgoed	104	-	-	-	-	-	104
Overdracht eigendom provinciale wegen (Zwarte Dijk)	1.063	-	-	-	-	-	1.063
Overdracht eigendom provinciale wegen (Maasdijk-Oranjesluisweg)	2.009	-	-	-	-	-	2.009
Riolering	729	-	-	-	-	-	729
Kwaliteitsimpulsen projecten	1.495	-	-	-	-	-	1.495
Duurzaamheidsfonds	2.002	-	488	-	-	-	1.514
Nieuwbouw gemeentewerf	1.815	-	-	-	-	-	1.815
Groenfonds	2.954	-	1.200	-	-	-	1.754
Egalisatie verkiezingen	-	1.116	315	-	-	-	801
Dekking investeringen maatschappelijk nut	12.101	-	-	-	571	-	11.530

Verloopoverzicht eigen vermogen	Boekwaarde per 31-12-2024	Toevoegingen	Onttrekkingen	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Vermindering ter dekking van afschrijving	Resultaat huidig boekjaar	Boekwaarde per 31-12-2025
Dekking investeringen economisch nut	13.599	550	-	-	432	-	13.717
Totaal	289.392	61.931	50.649	18.671	1.896	26.891	306.998

Onderstaand een toelichting op de omvang en mutaties van de reserves.

Verloopoverzicht algemene reserve gedurende het boekjaar:

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Mutaties	Stand
Stand 31 december 2024 voor resultaatbestemming		41.368
Voordelig saldo jaarrekening 2024	18.236	
Aanwending reserve Groenfonds tbv project Groen = Goud	435	
Totaal stortingen 2025		18.672
Aanvullende overhevelingen	836	
Raadsbesluit warmtenet	1.000	
Budget JeugdhulpPlus naar de reserve Sociaal Domein	350	
Lopende investeringen discussiesysteem raad	172	
Storting aan egalisatievoorziening Afval	8.297	
Aanpassing huisvesting en beveiliging gemeentehuizen	1.300	
Storting in reserve Deelnemingen tbv Flora Campus Westland	6.716	
Subtotaal resultaatbestemming en overheveling 2025		18.671
Regelanalist Omgevingswet	94	
Instellen egalisatiereserve verkiezingen	560	
Taskforce kaderrichtlijn water	250	
Branding positionering internationalisering	750	
Bijdrage Bibliotheken	400	
Aanvullende subsidie Naaldperiode 2025 t/m 2028	120	
Raadsbesluit verhuizing WOS	1.797	
Subtotaal onttrekkingen 2025		3.971
Totaal onttrekkingen 2025		22.642
Eindstand 31 december 2025		37.398

Het voordelige resultaat 2025 van € 28.405.000 (2024: voordelig € 18.236.000) is in afwachting van besluitvorming van de raad afzonderlijk opgenomen.

Reserve Overhevelingsreserve

Het doel van de reserve is budgetten over te hevelen van het huidige boekjaar naar het volgende boekjaar. De over te hevelen budgetten zijn incidentele middelen die in het huidige boekjaar beschikbaar zijn gesteld en waar werkzaamheden inmiddels zijn gestart en worden afgerond in het volgende boekjaar of waarvan het noodzakelijk is om de werkzaamheden in het volgende boekjaar uit te voeren.

(bedragen x € 1.000)

Verloopoverzicht overhevelingen	Mutaties	Stand
Stand per 31 december 2024		3.146
Besteding jaarrekeningssaldo 2024 - aanvullende overhevelingen 24-25	836	
Budgetoverhevelingmiddelen kerkenvisie	35	
Budgetoverheveling LEA-middelen	800	
Overhevelen middelen Meicirculaire 2025 - vroegsignalering	106	
Overheveling Branding & Positionering	300	
Overheveling externe positionering (aanvulling)	188	

Verloopoverzicht overhevelingen	Mutaties	Stand
Overheveling Participatie	92	
Overheveling Restant RC positie ODH	237	
Overheveling vroegsignalering (70k), rest bestr armoede&schulden (75k)	145	
Overheveling taakmutatie bibliotheek naar 2027	342	
Overheveling Youforce (E-HRM)	200	
Totaal stortingen 2025		3.281
Visie op Dienstverlening naar overhevelingsreserve (slotwijziging)	55	
OH Uitvoering hogere instroom (66708101-38390u)	140	
Overheveling t.b.v. subsidie stichting Westland Cultuurweb	130	
Overheveling van 2024 naar 2025 minimabeleid	175	
Overheveling van 2024 naar 2025 bestrijding armoede en schulden	85	
Overheveling van 2024 naar 2025 energietoeslagregeling	800	
Overheveling van 2024 naar 2025 NPO middelen	765	
Overheveling van 2024 naar 2025 participatie	123	
Overheveling van 2024 naar 2025 ondermijning	75	
Overheveling van 2024 naar 2025 kerkenvisie	51	
Overheveling van 2024 naar 2025 erfgoedbeleid	51	
Overheveling van 2024 naar 2025 voor het aansluiten van de panden	96	
Overheveling van 2024 naar 2025 voor realiseren warmtenet Monster	66	
Overheveling van 2024 naar 2025 transformatiefonds	350	
Aanvullende overheveling naar 2025 Westland Agenda III	491	
Aanvullende overheveling naar 2025 80 jaar bevrijding	50	
Aanvullende overheveling naar 2025 investeringssubsidies sport	245	
Aanvullende overheveling naar 2025 LEA	40	
Aanvullende overheveling naar 2025 Register externe veiligheidsrisico's	10	
Totaal onttrekkingen 2025		3.797
Eindstand 31 december 2025		2.630

Reserve Masterplan Digitaliseren

De reserve is bestemd voor uitgaven digitalisering. In 2025 heeft er geen storting plaatsgevonden voor dit doel en is € 538.000 aan de reserve onttrokken.

Reserve Bovenwijkse voorzieningen

Dit is een doorlopend vereveningsfonds met het doel Bovenwijkse voorzieningen gestructureerd in beeld te brengen en te houden en door te berekenen naar zowel actieve als passieve grondexploitaties. In 2025 hebben er stortingen plaatsgevonden vanuit de grondexploitaties en anterieure overeenkomsten voor een bedrag van € 238.000. Onttrekking in 2025 heeft niet plaatsgevonden.

Reserve Warmtenet

Via een raadsbesluit is 29 januari 2025 de bestemmingsreserve Warmtenet ingesteld. Deze is ingesteld om een toekomstbestendig warmtenet mogelijk te maken, onder meer door het inzetten van deze reserve voor het aansluiten van panden in het maatschappelijke vastgoed. Bij besluit is er € 900.000 gestort in deze reserve. Tevens is er vanuit de besteding van het jaarresultaat 2024 € 1.000.000 gestort in deze reserve.

Reserve Wooninvesteringsfonds

Doel van de reserve is een resolverend fonds om starters een betere kans te bieden op de woningmarkt. In 2025 hebben er geen mutaties plaatsgevonden.

Reserve Volkshuisvesting

Doel van de reserve is ondersteuning starters en senioren op de woningmarkt en bevordering doorstroming op de woningmarkt. Aan de reserve is € 200.000 onttrokken voor de kosten van een pilot arbeidsmigratiebeleid, en € 300.000 voor de bijdrage aan de Berkenflat (Julianahof). Daarnaast heeft er in 2025 een storting Safe harbour premies van garantstellingen plaatsgevonden voor een bedrag van € 254.000.

Reserve Egalisatie rente opslag grondbanken

Het doel van de reserve is het egaliseren van de rente bij de grondbanken. Als de omvang van de boekwaarde van de grondbanken in de loop van de jaren van onvoldoende grootte is om de benodigde rente opslag te genereren, dan kan dit worden gerealiseerd door het aanspreken van de egalisatiereserve. Hiervoor is in 2025 € 1.244.000 onttrokken. Vanuit het jaarrekeningresultaat 2024 is € 6.149.000 gestort in deze reserve.

Reserve Deelnemingen Gebiedsontwikkeling

Het doel van deze egalisatiereserve is toekomstige voor- en nadelen als gevolg van periodieke actualisatie van de grondexploitaties binnen de deelnemingen in de exploitatie resultaatneutraal te verrekenen. In 2025 heeft voor dit doel een storting plaatsgevonden van € 6.716.000 vanuit resultaatbestemming jaarrekening 2024. Verder is € 6.149.000 overgeheveld naar de reserve Egalisatie rente grondbanken, en is € 19.598.000 onttrokken als gevolg van vaststelling van het MPG 2025. Aangezien de reserve ultimo 2025 leeg is wordt voorgesteld de reserve met vaststelling van de jaarrekening op te heffen.

Reserve Flankerende personele middelen

Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten die voortvloeien uit de verdere professionalisering van de organisatie. In aanloop naar de nieuwe huisvesting en nieuwe organisatiestructuur/filosofie is in de afgelopen jaren terughoudend omgegaan met de besteding van een aantal budgetten. Deze niet bestede middelen zijn vervolgens in de reserve Flankerende personele middelen gestort ter besteding op het moment dat de ontwikkelrichting voor de organisatie helder is, de nieuwe huisvesting is betrokken en daarop kunnen concrete acties worden ingezet. Ook kan deze reserve worden ingezet bij personele calamiteiten. In 2025 hebben er geen mutaties plaatsgevonden.

Reserve Gebiedsontwikkeling

Met vaststelling van het MPG 2025 is de bestemmingsreserve gebiedsontwikkelingen ingesteld om beter inzicht te geven in de financiële effecten van gebiedsontwikkelingen. Winsten en verliezen worden verrekend met deze reserve. Met het vaststellen van het MPG 2025 is er € 19.598.000 gestort in deze reserve. Vanuit de winstneming op de grondexploitatie Hoogeland heeft een storting van € 177.000 plaatsgevonden. Daarnaast heeft de herwaardering van de deelnemingen geleid tot een storting van € 1.688.000. De bijstelling van grondexploitatie gemeentekantoor Monster heeft geresulteerd in een storting van € 111.000. Met het vaststellen van het MPG zijn onttrekkingen aan deze reserve gedaan voor een totaalbedrag van € 3.555.000. De grootste onttrekkingen betreffen de

mutatie van de grondexploitatie Flora Campus Westland ter hoogte van € 2.509.000 en de bijstelling van de faciliterende projecten van € 845.000.

Reserve Sociaal domein

De reserve is bestemd voor het egaliseren van de voor- en nadelen van de taakvelden Jeugdzorg, WMO en Participatie uit het sociale domein. In 2025 is er € 94.000 onttrokken voor de doorontwikkeling van het sociaal domein en is € 274.000 onttrokken voor inkoop Jeugdhulp. Een storting van € 350.000 heeft plaatsgevonden vanuit het jaarrekening resultaat 2024 en vanuit de september circulaire een storting van € 4.400.000.

Reserve Risicobeheersing sociaal domein onderdeel participatie

De reserve is bestemd voor opvang van tekorten bij de uitvoering van de WSW. In 2025 hebben er geen mutaties plaatsgevonden.

Reserve Beschermd Wonen

De reserve is bij besluit in de 1e actualisatie 2022 gevormd om de gemeente Westland in staat te stellen beschermd wonen/ beschermd thuis te bieden conform de in de Raad vastgestelde visie “Van Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis en van Maatschappelijke Opvang naar Maatschappelijk Wonen” en de daarbij behorende regionale en lokale uitvoeringsplannen, en datgene wat nodig is om dit op te bouwen en te realiseren. Ten behoeven van de uitvoering van het plan van aanpak decentralisatie Beschermd Wonen is er in 2025 € 851.000 onttrokken. De uitkering Beschermd Wonen van de gemeente Delft is in 2025 gestort in deze reserve, dit bedroeg € 3.513.000.

Reserve Nieuwbouw gemeentehuis

De reserve is gevormd voor de dekking van de kosten van het project nieuwbouw gemeentehuis. In 2025 is een bedrag van € 173.000 aan rente toegevoegd, en is er € 1.300.000 vanuit het jaarrekeningresultaat 2024 gestort ten behoeven van het aanpassen van de huisvesting. Er is een bedrag van € 893.000 onttrokken ten behoeve van de afschrijvings- en rentelasten van de geactiveerde kosten van het nieuwe gemeentehuis. Daarnaast is een bedrag van € 692.000 onttrokken ter dekking van de beschikbaarheidsvergoeding van de nieuwe huisvesting.

Reserve Centrumplannen

De reserve is gevormd voor het realiseren van centrumplannen. In 2025 hebben er geen mutaties plaatsgevonden.

Reserve Sportaccommodaties

De reserve is gevormd voor investeringen in sportaccommodaties. In 2025 hebben er geen mutaties plaatsgevonden.

Reserve Sportpark de Zweth

De reserve is gevormd voor de verbetering en uitbreiding van sportpark de Zweth en de looptijd van de reserve is tot en met 2027. In 2025 is € 1.416.000 aan de reserve onttrokken voor de afwaardering van de grond van Sportpark De Zweth.

Reserve Zwembaden

De reserve is gevormd ter dekking van de exploitatie- en onderhoudslasten van de zwembaden. In 2025 hebben er geen mutaties plaatsgevonden.

Reserve Versterking financiële soliditeit

De reserve is gevormd voor het versterken van de financiële soliditeit. In 2025 hebben er geen mutaties plaatsgevonden.

Reserve Uitbreiding en vernieuwing Westlands Museum

De reserve is gevormd voor de uitbreiding en vernieuwing van het Westlands Museum. In 2025 is er € 563.000 onttrokken voor een gift aan het Westlands museum conform het raadsbesluit van 11-12-2024.

Reserve Werk en Inkomen

De reserve is gevormd om de schommelingen in de begroting waar het de opneemregelingen WWB/BBZ/IOAW/IOAZ betreft, te voorkomen (door het storten van incidentele overschotten en uitnemen bij incidentele overschrijdingen). Eventuele incidentele overschotten kunnen ingezet worden voor maatregelen om de uitgaven in het kader van deze opneemregelingen structureel binnen de financiële kaders te houden, en ook het treffen van maatregelen ter voorkoming van instroom. In 2025 vond een storting plaats van € 1.230.000 vanuit het restant van de BUIG-gelden. Er is € 608.000 voor de dekking van het tekort minimabeleid, € 240.000 voor maatschappelijke participatie, en € 94.000 voor Social Return On Investment.

Reserve Omgevingswet

De reserve is gevormd voor het egaliseren van de invoeringskosten van de Omgevingswet. In 2025 vond een onttrekking plaats van € 56.000 voor de inzet van een coördinator/projectsecretaris Omgevingswet.

Reserve Regionale Verkeersprojecten

De reserve is gevormd om regionale verkeersprojecten te realiseren. Er heeft in 2025 is er € 600.000 onttrokken voor verkeersonderzoeken en projecten.

Reserve Omgevingsvergunning

De reserve is gevormd om de toekomstige nadelen door de inwerkingtreding van de Omgevingswet deels op te vangen. In 2025 heeft een onttrekking plaatsgevonden van € 512.000 om een deel achterblijvende uitvoering van 2024 uit te voeren in 2025.

Reserve tariefegalisatie afvalstoffenheffing

Doel van de reserve is het bestemmen van efficiency- en aanbestedingsvoordelen van afvalinzameling en -verwerking ter dekking van projecten die in relatie staan met afvalinzameling en -verwerking". De reserve kan ook voorzien bij saldotekorten tussen kosten en baten van de afvalstoffenheffing zoals voorzien in de meerjarenraming. Via resultaatbestemming 2024 is € 8.297.000 gestort in deze reserve. Er is € 1.855.000 onttrokken om de kosten op het domein afval te dekken.

Reserve Garantierегeling en risico clusterfinanciering aardwarmte

De reserve is gevormd voor het mogelijk maken van aardwarmteboringen in het Westland. De gemeente staat per 31 december 2019 voor een bedrag van € 450.000 bedrag garant voor lopende aardwarmte initiatieven. In 2025 hebben er geen mutaties plaatsgevonden.

Reserve Waterproblematiek

De reserve is gevormd voor het oplossen van waterproblemen in het Westland. In 2025 hebben er geen mutaties plaatsgevonden.

Reserve opvang vluchtelingen en statushouders

De reserve is gevormd om toekomstige kosten voor vluchtelingen en statushouders te kunnen opvangen. In 2025 is er € 454.000 gestort in deze reserve. Er is € 1.439.000 onttrokken om de lasten voor de opvang van vluchtelingen en statushouders te dekken.

Reserve Egalisatie vastgoed

De reserve is gevormd ter egalisatie van de opbrengsten van verkoop van vastgoed. In 2025 hebben er geen mutaties plaatsgevonden.

Reserve Overdracht eigendom provinciale wegen (Zwartendijk)

De reserve is gevuld met gelden die door de Provincie zijn overgedragen bij de overdracht van voormalige Provinciale wegen. In 2025 hebben er geen mutaties plaatsgevonden.

Reserve Overdracht eigendom provinciale wegen (Maasdijk-Oranjesluisweg)

De reserve is gevuld met gelden die door de Provincie zijn overgedragen bij de overdracht van voormalige Provinciale wegen. In 2025 hebben er geen mutaties plaatsgevonden.

Reserve Riolering

Het doel van de reserve is het bestemmen van efficiency- en aanbestedingsvoordelen van riolering ter dekking van projecten die niet direct onder de rioolheffing gebracht kunnen worden, maar wel in relatie staan met riolering. Deze reserve is in 2015 gevormd op basis van de notitie Riolering van de commissie BBV. In 2025 hebben er geen mutaties plaatsgevonden.

Reserve Kwaliteitsimpulsen projecten

De reserve is gevormd voor specifieke gemeentelijke werkzaamheden die na evaluatie van de convenant afspraken en vervolgens met de beëindiging van de convenant afspraken Westlandse Zoom eind 2014 zijn overeengekomen. Deze bestaan uit begeleidingskosten, interne en externe gemeentelijke kosten, kosten voor kwalitatieve impulsen en kosten voor het realiseren van groen/blauwe verbindingen tussen de deelprojecten. In 2025 hebben er geen mutaties plaatsgevonden.

Reserve Duurzaamheidsfonds

Het duurzaamheidsfonds heeft tot doel een bijdrage te leveren aan reconstructie van glastuinbouw en sociale duurzaamheid. In 2025 vond een onttrekking plaats van € 488.000 voor het verstrekken van subsidies voor de VORM-regeling.

Reserve Nieuwbouw gemeentewerf

De reserve is gevormd ter gedeeltelijke dekking van de nieuwbouw. In 2025 hebben er geen mutaties plaatsgevonden.

Reserve Groenfonds

Doel van de reserve is om incidentele impulsen te geven aan het groen binnen de gemeente. In 2025 heeft er een onttrekking van € 1.200.000 plaatsgevonden ter dekking van het project Groen = Goud.

Reserve Egalisatie verkiezingen

Om de kosten voor verkiezingen te egaliseren is met de 1e Afwijkingenrapportage 2025 de egalisatiereserve verkiezingen ingesteld. Vanuit de exploitatie is in 2025 € 726.000 gestort in deze reserve. Tevens zijn middelen uit de septembercirculaire vanuit het rijk van € 390.000 gestort in deze reserve. Om de lasten van de verkiezingen in 2025 te dekken is er € 315.000 onttrokken aan de reserve.

Reserve Dekking investeringen maatschappelijk nut

De reserve is noodzakelijk voor het administratief verwerken van dekkingen uit diverse reserves ten behoeve van investeringen met een maatschappelijk nut. De inzichtelijkheid in de werkelijke beschikbaarheid van de diverse reserves wordt hiermede bevorderd. Er is in 2025 € 571.000 onttrokken aan de reserve.

(bedragen x € 1.000)

Mutaties Dekking investeringen maatschappelijk nut	Totaal
Totaal stortingen	-
Dekking activum 6506 - Waterkering De Lier (Mn-3015)	6
Dekking activum 6834 - Centrumplan Kwintsheul BW 13007	3
Dekking activum 6947 - Poeldijk centrum (bijdrage herinrichting voorstr)	7
Dekking activum 6880 - rotonde Patijnenburg/secr. Verhoeffweg	13
Dekking activum 7044 - Wateroverlast van Rijnstraat	24
Dekking activum 7008 - Oostelijke Randweg	103
Dekking activum 6950 - Verbreding N213 bijdrage Elsenbosch	3
Dekking activum 7158 - Verbreding N213; reconstructie N213- Dijkweg	35
Dekking activum 7073 7074 7076 7080 7081 - Leefomgevingsfonds	187
Dekking activum 7107 7108 - Horecapleinen ('s-G en N)	14
Dekking activum 7133 - Fietsstalling Naaldwijk	10
Dekking activum 7134 - Fietsverbinding De Groene Schakel-Tuinveld	4
Dekking activum 7168 - Herinrichting terr. vm gem.locatie (N) M-nut 3036	3
Dekking activum 7182 - Verbeteren verkeersveiligheid Kasteelweg	24
Dekking activum 7213 - Parkeerplaats Sand Ambachtstraat 's-Gravenzande	6
Dekking activum 7251 - Verhardingen - 2020 Lange Wateringkade (M-nut 3042)	13
Dekking activum 10044 - Reconstructie/Sanering Vreeburchlaan	11
Dekking activum 10276 - vernieuwing Speeltuin Mondriaan (M)	5
amendement Westland Museum	100
Totaal onttrekkingen	571

Reserve Dekking investeringen economisch nut

De reserve is noodzakelijk voor het administratief verwerken van dekkingen uit diverse reserves ten behoeve van investeringen met een economisch nut. De inzichtelijkheid in de werkelijke beschikbaarheid van de diverse reserves wordt hiermede bevorderd. Er is een bedrag van € 550.000 toegevoegd aan de reserve. Onttrokken is in totaal voor € 432.000. De mutaties worden hieronder toegelicht.

(bedragen x € 1.000)

Mutaties Dekking investeringen economisch nut	Totaal
Storting uit reserve opvang vluchteling en statush. Naar Ec-nut voor Tijdelijk wonen Floracampus	550
Totaal stortingen	550
Dekking activum 7268 - Klimaat adaptieve inrichting Rijnstraat	2
Dekking activum 7066 - Inventaris De Ieuninkjes E-nut	82
Dekking activum 6356 - ISW Hoogeland	26
Dekking activum 6345 - Ichtus uitbreiding gebouw	4
Dekking activum 6346 - Achtsprong uitbreiding gebouw	3
Dekking activum 6832 - Vervanging tribunes Westlandhal	7
Dekking activum 7280 - Sportpark Hoge Bomen	86
Dekking activum 7281 - Zwembad Hoge Bomen	140
Dekking activum 6792 - Aanleg VIS Riool Vreeburghlaan	4
Dekking activum 6778 - Vergr. afvoercap. rioolgemaal De Arend	4
Dekking activum 6779 - Capaciteitsvergroting persleiding Poeldijk	8
Dekking activum 6829 - Nieuwbouw Kastanjehof Kwintshul	14
Dekking activum 6927 - Renovatie vd Kastelestraat (s-G)	24
Dekking activum 6944 - Brandweerkazerne Naaldwijk	8
Dekking activum 7311 - Investeren evenementen Wollebrand	6
Dekking activum 10268 - Bibliotheek Zandveeltpl (sG)	14
Totaal onttrekkingen	432

Voorzieningen

In het overzicht zijn de voorzieningen verdeeld naar vijf hoofdgroepen:

1. Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
2. Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
3. Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren, de onderhoudsregulatievoorzieningen;
4. De bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven;
5. Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden en dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren, met uitzondering van de voorschotbedragen, die zijn verkregen van de Europese en Nederlandse overheidslichamen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel.

Het verloop van de voorzieningen gedurende het jaar wordt in het onderstaand overzicht weergegeven:

(bedragen x € 1.000)

Verloopoverzicht voorzieningen	Boekwaarde per 31-12-2024	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Boekwaarde per 31-12-2025
Wethouders pensioenen	7.251	1.322	-	419	8.154
Wachtgelden wethouders	560	184	-	333	411
Spaarverlof	3.321	2.916	-	35	6.202
Maasdijk	2.000	430	-	252	2.178
Deelnemingen Grondexploitatie	2.153	200	1.386	400	567
Faciliterende projecten	353	845	-	-	1.198
Regeling voor vervroegde uittreding	176	491	-	178	489
Subtotaal hoofdgroep 1	15.814	6.388	1.386	1.617	19.199
Onderhoud vastgoed	148	1.405	-	1.261	292
Onderhoud scholen IHP	-	278	-	-	278
Subtotaal hoofdgroep 3	148	1.683	-	1.261	570
Sparen toekomstige vervanging riolering	7.799	3.150	-	1.444	9.505
Subtotaal hoofdgroep 4	7.799	3.150	-	1.444	9.505
Riolering	12.753	2.686	-	2.226	13.213
Onderhoud begraafplaatsen ontv. Afkoopsommen	1.624	316	209	-	1.731
Grafrechten	5.754	670	662	-	5.762
Egalisatie afval	1.179	13	-	-	1.192
Subtotaal hoofdgroep 5	21.310	3.685	871	2.226	21.898
Totaal	45.071	14.906	2.257	6.548	51.172

Onderstaand is per hoofdgroep een toelichting op de omvang en mutaties van de voorzieningen.

Hoofdgroep 1:

Voorziening Wethouders pensioenen

Deze voorziening dient ter dekking van huidige en toekomstige aanspraken op pensioenen van wethouders en voormalig wethouders, aangevuld met aanspraken voor het partnerpensioen van de wethouders en oud-wethouders van zowel de voormalige vijf gemeenten als de gemeente Westland. De voorziening en de jaarlijkse storting daarin wordt periodiek op actuariële basis herrekend. In 2025 heeft er een storting van € 1.322.000 plaatsgevonden. Verder is in 2025 een

bedrag van € 419.000 aan met name uitkeringen wethouderpensioenen aangewend uit de voorziening.

Voorziening Wachtgelden wethouders

De voorziening dient ter dekking van huidige en toekomstige aanspraken op wachtgelden van wethouders en voormalig wethouders. De omvang van de voorziening is gebaseerd op de totale verplichting die de gemeente heeft op grond van de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Wet APPA). Ongeacht de reden van ontslag (vrijwillig of onvrijwillig) is er van rechtswege aanspraak op een APPA-uitkering. De voorziening en de jaarlijkse storting daarin wordt periodiek op actuariële basis herrekend. Op basis van deze actuariële herrekening is er in 2025 een bedrag van € 184.000 gestort en is er € 333.000 aangewend.

Voorziening Spaarverlof

Het BBV geeft aan dat er een voorziening moet worden opgenomen voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van niet gelijke omvang. Bij alle uren die volgens de CAO-gemeenten als bron kunnen dienen voor het verlofsparen is sprake van een niet gelijke omvang van opbouw en afbouw. De feitelijke omvang van het bovenwettelijk verlof en het saldo plusuren (>100uur) per balansdatum is de basis voor deze voorziening. Hierdoor is de jaarlijkse omvang voor deze arbeidskosten gerelateerde verplichting niet gelijk. Voor deze verlofuren is in 2025 aanvullend € 2.916.000 gestort. De voorziening is aangewend voor € 35.000.

Voorziening Maasdijk

Het BBV schrijft voor dat bij verplichtingen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, maar redelijkerwijs wel te schatten, hiervoor een voorziening moet worden gevormd. De voorziening is gevormd voor het opvangen van kosten voor het uitvoeren van de herstelwerkzaamheden aan de Maasdijk. In 2025 is de voorziening voor € 252.000 aangewend. Het herstel van de Maasdijk na de eerdere afschuiving van een talud vraagt meer kosten dan voorzien. Oorzaak voor de meerkosten zijn tijdens de verdere voorbereiding gebleken benodigde aanpassingen van het ontwerp en noodzakelijke aanvullende werkzaamheden tijdens de uitvoering. Hiervoor is in 2025 aanvullend € 430.000 gestort.

Voorziening Deelnemingen grondexploitatie

De voorziening is gevormd voor het opvangen van verwachte verliezen bij de deelnemingen OBWZ en ONW. De huidige stand van de voorziening bedraagt € 567.000. De vrijval van de voorziening betreft € 1.386.000 en is voornamelijk het gevolg van hogere gerealiseerde - en verwachten opbrengsten bij de deelneming OBWZ. De vrijval uit de voorziening wordt toegevoegd aan de reserve Gebiedsontwikkeling.

Voorziening Faciliterende projecten

Het BBV schrijft voor dat een voorziening gevormd dient te worden voor faciliterende projecten met een verlieslatend contract. Wanneer sprake is van geprognosticeerde verliezen (meer lasten dan begrote exploitatie bijdragen) geldt dat hiervoor een voorziening moet worden gevormd op het moment dat deze voorzienbaar en onafwendbaar zijn. De getroffen voorziening moet gelijk zijn aan het negatieve verwachte resultaat van de faciliterende projecten. De benodigde voorziening per eind 2025 betreft € 1.198.000 en is daarmee met € 845.000 gestegen ten opzichte van ultimo 2024. Dit komt doordat op diverse projecten onder andere scopewijzigingen en lopende rechtszaken de kosten verhogen. De opbrengsten in deze projecten liggen vast via afgesloten overeenkomsten en bewegen niet automatisch mee met de kostenstijgingen.

Voorziening Regeling voor Vervroegde Uittreding (RVU)

Het BBV geeft aan dat er een voorziening moet worden opgenomen voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van niet gelijke omvang. Bij de RVU nemen medewerkers ontslag en volgt er een (maandelijks) ontslagvergoeding die de ex-medewerker in staat stelt om de periode te overbruggen tot aan de AOW-leeftijd. Aangezien de ex-medewerker in die periode geen activiteiten/prestaties voor de gemeente verricht, dient op 31 december een voorziening te worden getroffen voor de financiële verplichting die de gemeente tegenover de ex-medewerker en de fiscus heeft op basis van deze regeling. Dat betreft alle jaren tot aan de AOW datum. Hierdoor is de jaarlijkse omvang voor deze arbeidskosten gerelateerde verplichting niet gelijk. Er is € 491.000 toegevoegd aan de voorziening, en de voorziening is voor € 178.000 aangewend. Ultimo 2025 bedraagt de voorziening € 489.000.

Hoofdgroep 3:*Voorziening Groot onderhoud*

De voorziening is gevormd om de uitgaven voor onderhoud van het vastgoed te egaliseren op basis van een Meerjarenonderhoudsplan. De storting in 2025 ten laste van de exploitatie betreft € 1.405.000. De onttrekking betreft € 1.261.000.

Voorziening Onderhoud scholen IHP

Door middel van jaarlijkse gelijke stortingen kan het Meerjarenonderhoudsplan onderwijsgebouwen uitgevoerd worden. In 2025 is ten laste van de exploitatie een bedrag van € 278.000 gestort in de voorziening. Er is niet onttrokken aan de voorziening.

Hoofdgroep 4:*Voorziening Sparen toekomstige vervanging riolering*

Voor het sparen van toekomstige vervanging van riolering is in 2025 € 3.150.000 gestort in de voorziening volgens het vastgestelde beheerkader Afvalwater, Hemelwater en Grondwater. Voor actualisatie van de staat van vaste activa is een bedrag van € 1.444.000 aangewend.

Hoofdgroep 5:*Voorziening Riolering*

Voortvloeiend uit de regelgeving (notitie Riolering van de commissie BBV) moeten opbrengsten uit de rioolheffing en bespaarde gelden uit uitgestelde werkzaamheden uitsluitend én blijvend voor het rioleringsdoel worden bestemd en worden ondergebracht in een voorziening. In 2025 is een bedrag van € 2.686.000 gestort in de voorziening en is een bedrag van € 2.226.000 onttrokken aan de voorziening.

Voorziening Onderhoud begraafplaatsen ontvangen afkoopsom graven

Betreft een reservering van middelen ten behoeve van het onderhoud van begraafplaatsen. Deze voorziening wordt gevoed door de ontvangen afkoopsommen graven. In 2025 is hiertoe een bedrag gestort in de voorziening van € 316.000. Uit deze voorziening mag slechts het deel dat is ontvangen voor het lopende jaar worden aangewend. Dit resulteert in een vrijval van € 209.000.

Voorziening Grafrechten

De voorziening is gevormd om de ontvangen afkoopsommen voor grafrechten jaarlijks ten gunste van de exploitatie te onttrekken. Uit de Vraag en Antwoordenrubriek van de commissie BBV blijkt dat zowel voor de afkoopsommen voor het onderhoud als voor de opbrengst van de verkoop van grafrechten in een voorziening moeten worden gestort. Voor onderhoud moet een voorziening worden gevormd aangezien er een bestedingsverplichting bestaat. De afkoopsommen hebben betrekking op meerdere jaren en moeten daarom worden toegerekend aan de betreffende jaren. In 2025 is een bedrag gedoteerd van € 670.000 en valt voor het lopende jaar 2025 uit voorgaande jaren ontvangen een bedrag vrij van € 662.000.

Voorziening Egalisatie afval

De voorziening is gevormd om de heffingen jaarlijks zoveel als mogelijk te stabiliseren zodat de inwoner niet het ene jaar hele lage heffing betaalt en het volgende jaar hele hoge heffing. In 2025 is € 13.000 toegevoegd aan de voorziening. De voorziening is niet aangewend in 2025.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd > 1 jaar

De onderverdeling van de in de balans opgenomen vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar is als volgt:

(bedragen x € 1.000)

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar	Boekwaarde per 31-12-2024	Boekwaarde per 31-12-2025
Onderhandse leningen: binnenlandse banken en overige financiële instellingen	295.164	268.635
Onderhandse leningen: openbare lichamen	65.334	58.667
Waarborgsommen	284	197
Totaal	360.782	327.499

Er heeft een herrubricering plaatsgevonden binnen de post Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar. Binnen de post Onderhandse leningen: binnenlandse banken en overige financiële instellingen is een bedrag van € 2.000.000 overgeheveld naar Onderhandse leningen: openbare lichamen. Deze wijziging heeft geen effect op het totaalsaldo en betreft uitsluitend een aanpassing van de rubricering.

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden met een rentetypische looptijd langer dan één jaar gedurende het jaar:

(bedragen x € 1.000)

Verloopoverzicht vaste schulden	Saldo per 31-12-2024	Vermeerderingen	Aflossingen	Saldo per 31-12-2025
Onderhandse leningen: binnenlandse banken en overige financiële instellingen	295.164	10.000	36.529	268.635
Openbare lichamen	65.334	-	6.667	58.667
Waarborgsommen	284	-	87	197
Totaal	360.782	10.000	43.283	327.499

Binnenlandse banken en overige financiële instellingen

De gemeente heeft in het kader van totaalfinanciering (het saldo van de totale betalingen minus totale ontvangsten) in 2025 één nieuwe lening afgesloten van in totaal € 10.000.000. Er is in 2025 voor € 43.283.000 op de leningen afgelost. De totale rentelast voor het jaar 2025 met betrekking tot de vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar bedraagt (afgerond) € 7.071.000.

Vlottende passiva

Onderstaand wordt de toelichting op de vlottende passiva weergegeven.

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar

De in de balans opgenomen netto vlottende schulden kunnen als volgt gespecificeerd worden:

(bedragen x € 1.000)

Netto vlottende schulden	Boekwaarde per 31-12-2024	Boekwaarde per 31-12-2025
Overige kasgeldleningen	-	-
Banksaldi	6.088	6.611
Overige schulden	21.429	29.268
Totaal	27.517	35.879

Er heeft een herrubricering plaatsgevonden binnen de post Overige schulden. Als gevolg hiervan is de balanswaarde per 31 december 2024 € 10.107.000 lager dan in de gewaarmerkte jaarstukken 2024 is opgenomen. Deze wijziging houdt verband met de verwerking van de btw-verplichting/-vordering, die gesaldeerd moet worden gepresenteerd aan de activazijde dan wel de passivazijde van de balans. Voor zowel 2024 als 2025 is per saldo sprake van een btw-verplichting. Daarom is deze post volledig opgenomen onder de netto vlottende schulden.

Overlopende passiva

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

(bedragen x € 1.000)

Overlopende passiva	Boekwaarde per 31-12-2024	Boekwaarde per 31-12-2025
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	18.959	30.722
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	30.268	28.416
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	2.415	2.644
Totaal	51.642	61.782

De in de balans opgenomen van EU, Rijk en provincies ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren kunnen als volgt worden gespecificeerd (vanaf € 100.000):

(bedragen x € 1.000)

Verloopoverzicht	Saldo per 31-12-2024	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen of terugbetalingen	Saldo per 31-12-2025
Subtotaal EU	-	-	-	-
Onderwijsachterstandenbeleid (D8)	1.125	2.858	2.484	1.499
Uitkoopregeling hoogspannings woningen (K1)	339	-	19	320
Impulsregeling Klimaatadaptatie (E44B)	785	-	259	526
SPUK lokale aanpak isolatie	3.523	2.066	528	5.061
SPUK capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (K28)	1.356	3.489	2.250	2.595
Woningbouwimpuls (J9) Waelpolder	844	-	844	-
SPUK stimulering sport (H4)	-	1.861	1.078	783
Startbouw impuls subsidie (J105)	1.763	-	463	1.300
Woningbouwimpuls (J9) Wateringen	5.239	-	-	5.239
Huisvesting kwetsbare groepen (J31)	2.070	-	2.070	-
Huisvesting aandachtsgroepen (C56)	275	-	275	-
SPUK Sportakkoord (H8)	21	-	21	-
SPUK inhalen Covid-19 gerelateerde onderwijsvertraging (D14)	1.179	-	352	827
Aanpak Energiearmoede (J55)	748	-	396	352
Project weerbare sierteelt	359	1.058	1.178	239
SPUK sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis (H30)	732	2.001	1.711	1.022
Bekostigingsregeling Oekraïne (M16)	-	7.191	6.662	529
SPUK IZA Transformatiemiddelen (H40)	-	1.805	32	1.773
Aflossing verstrekte leningen TOZO (G4)	820	-	231	589
Inburgering 2021 (G10)	1.575	1.267	1.493	1.349
Onderwijsroute (G13)	66	44	110	-
SPUK WOKT (E104)	4.000	-	1.778	2.222
SPUK Cliëntondersteuning (H21)	-	50	30	20
SPUK Meerkosten energie (H32)	925	-	925	-
RVO gelden	96	-	96	-
SPUK Lokale bibliotheekvoorziening (D23)	254	-	-	254
Diverse vooruitontvangen gelden	54	5	-	59
Subtotaal Rijk	28.148	23.695	25.285	26.558
ISV 3 Geluid	1.035	-	31	1.004
Geluidsanering ISV II 2005-2008	79	-	26	53

Verloopoverzicht	Saldo per 31-12-2024	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen of terugbetalingen	Saldo per 31-12-2025
Subsidie Aloysiusschool	155	-	-	155
Metropolitanen fietspaden	37	400	290	147
Compensatie Ruiterspaden	28	-	25	3
Sociale woningbouw project SchoolLier	312	-	312	-
Berkenflat 2	200	-	200	-
RMC-gelden	176	392	368	200
Diverse vooruitontvangen	98	289	91	296
Subtotaal overige Nederlandse overheidslichamen	2.120	1.081	1.343	1.858
Totaal	30.268	24.776	26.628	28.416

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Claims en geschillen

Er bestaat een risico dat leveranciers als gevolg van niet naleving van wet- en regelgeving door de gemeente claims indienen. Tevens bestaat het risico dat partijen claims indienen als gevolg van besluitvorming of het uitblijven van besluitvorming door de gemeente.

Vennootschapsbelasting

Hiervoor wordt verwezen naar de toelichting bij programma 10 Financiën en algemene dekkingsmiddelen, onderdeel Vennootschapsbelasting, opgenomen onder de Overige verplichte informatie.

Langlopende financiële verplichtingen

De gemeente is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijkende, financiële verplichtingen. Het totaal van deze verplichtingen vanaf € 100.000 is als volgt te specificeren:

Omschrijving	Bedrag
Inkomensoverdrachten aan overige overheid	€ 8.200.000
Aannemerskosten	€ 6.903.000
Onderhoud	€ 6.321.000
Overige verplichtingen	€ 4.382.000
Uitbestede werken	€ 2.178.000
Inhuur	€ 1.910.000
Subsidieverplichtingen	€ 1.005.000
ICT	€ 739.000
Sociaal domein	€ 706.000
Bijdrage exploitatie accommodaties	€ 623.000
Verzekeringen	€ 583.000
Duurzame goederen	€ 406.000

Borg- en garantstellingen

Borg- en garantstellingen

In onderstaande specificatie is een verloop over 2025 opgenomen van de door ons verstrekte garanties. Deze zijn verdeeld naar aard van de geldleningen waarvoor de garantie is verstrekt.

(bedragen x € 1.000)

	Garantstelling per 1-1-2025	Correctie stand per 1- 1	Toevoegingen	Verlagingsen	Garantstelling per 31-12-2025
Totaal Direct	85.062	-228	1.815	27.009	59.640
Totaal Indirect	350.603	-175.302	14.614	12.371	177.544
Totaal	435.665	-175.530	16.429	39.380	237.184

De gemeente stond per ultimo 2025 voor een kleine € 60 miljoen direct garant voor geldleningen die door lokale maatschappelijke organisaties zijn opgenomen.

Daarnaast stond de gemeente per eind 2025 voor een bedrag van € 177 miljoen als achtervang garant voor de door het WSW gegarandeerde leningen van woningcorporaties. Dit wordt als indirecte garantie aangeduid. Zoals uit de tabel blijkt is in dit bedrag een correctie begrepen van € 175 miljoen, waarmee de stand per begin van het jaar ten opzichte van het Jaarverslag 2024 de helft lager was. De reden daarvoor is als volgt: voorheen werd geredeneerd dat de gemeente bij een calamiteit in de woningsector aan te spreken zou zijn voor 50% van de lopende corporatieschulden. De verliesverdeling is in werkelijkheid echter 50% Rijk, 25% voor de schadegemeente (de gemeente waarin de corporatie zich bevindt waar schade geleden wordt) en 25 % voor de overige gemeenten in Nederland (uit hoofde van solidariteit binnen het stelsel). Dit betekent dat gemeente ingeval een calamiteit bij een Westlandse corporatie slechts voor 25% aangesproken kan worden i.p.v. 50 %. Om die reden is het netto gewaarborgde bedrag lager dan waarvan eerder werd uitgegaan. Deze uitleg was ook al opgenomen in de Programmabegroting 2026.

In onderstaand overzicht staat het verloop van de garantstellingen per maatschappelijke organisatie gespecificeerd.

Direct/ Indirect	Branche	Naam rechtspersoon	Geld verstrekker	Oorspronkelijke hoofdsom van lening en kredieten	1-1-2025 garantstelling Gemeente Westland	1-1-2025 correctie	2025 garantstelling toevoeging	2025 garantstelling verlaging (aflossing)	1-1-2025 percentage borgstelling Gemeente Westland %	1-1-2025 garantstelling Gemeente Westland	1-1-2025 totaal per branche	1-1-2025 totale hoofdsom gewaarborgde leningen
Indirect	Woningcorp	Stichting Arcade mensen en wonen	diversen banken	520.052.000	217.023.500	-108.511.750	9.983.750	4.274.750	25%	114.220.750	756.002	456.883.000
		Stichting WoonWest*	diversen banken	233.162.000	95.163.500	-47.581.750	4.453.750	7.980.000	25%	44.055.500		176.222.000
		Wassenaarsche Bouw stichting	diversen banken	113.039.000	38.416.500	-19.208.250	176.500	116.250	25%	19.268.500		77.074.000
Totaal Indirect					866.253.000	380.663.500	-178.331.750	14.814.000		177.544.750	177.544.750	710.179.000
Direct	Kinderopvang	Stichting Kie eest	NWB	3.600.000	900.002	-	-	144.000	100%	756.002	756.002	756.002
	Sport	Sport Vereniging Honselersdijk	Reboobank	137.500	77.916	-	-	9.166	100%	68.750		68.750
		Sportstichting Verburgh	Reboobank	800.000	312.382	-	-	32.474	100%	279.908		279.908
		Stichting Atletiek support Westland	Reboobank	200.000	50.320	-	-	50.320	100%	-		-
		Stichting Beheer en Exploitatie Sportaccommodatie Quintus	ABN AMRO	640.000	401.800	-	-	25.700	100%	376.100		376.100
		Stichting Beheer Sportpark De Zweth	BNG	450.000	240.000	-	-	15.000	100%	225.000		225.000
		Stichting Beheer Tennispark 's-Gravenzande	BNG	340.000	147.876	-	-	15.227	100%	132.649		132.649
		Stichting Juliana Sportpark	NWB	1.750.000	1.464.969	-	-	2.853	87%	1.462.116		1.678.782
		Stichting Schietportaccommodatie Monster	Reboobank	135.000	114.300	-	-	1.800	100%	112.500		112.500
		Stichting Sportaccommodatie Hockeyvereniging Westland	Reboobank	200.000	90.000	-	-	5.001	100%	84.999		84.999
		Stichting Sporthal Maasdijk	Reboobank	408.402	99.773	-	-	59.987	100%	39.786		39.786
		Stichting Sportpark Maasdijk en VV Maasdijk	Reboobank	117.500	59.460	-	-	13.831	100%	45.629		45.629
		Stichting Sportpark Polanen	BNG	425.000	234.305	-	-	15.371	100%	218.934		218.934
		Stichting Tennisparcijen Monster en MLTV-90	Reboobank	30.000	9.500	-	-	3.000	100%	6.500		6.500
		Stichting Vastgoed Accommodatie Veld	Reboobank en BNG	3.450.000	1.911.786	-	-	103.286	100%	1.808.500		1.808.500
		Stichting Westlandse Gymnastiekverenigingen (SWGVI)	ABN AMRO	150.000	57.116	-	-	12.225	100%	44.891		44.891
		Stichting De Boetzelster	BNG	4.500.000	4.050.000	-	-	150.000	100%	3.900.000		3.900.000
		Voetbalvereniging Maasdijk	Reboobank	35.000	2.140	-	-	2.140	100%	-	8.806.262	-
	Woningcorp	Stichting Arcade mensen en wonen	BNG	5.263.851	1.193.256	-	-	175.281	100%	1.017.975		1.017.975
		Stichting Woonwest v/h Stichting Wonen Wateringen*	BNG	19.408.900	5.368.064	-	-	558.155	100%	4.809.909	5.827.884	4.809.909
	Zorginstelling	Patijnburg B.V.	BNG	4.600.000	1.062.500	-	-	170.000	100%	892.500		892.500
		Stichting Zorginstellingen Pieter van Foreest	BNG	2.949.571	517.321	-	-	122.797	100%	394.524		394.524
		Kredietbank Nederland inzake saneringskredieten	Kredietbank Nederland	250.000	250.000	-228.225	-	11.707	100%	10.068	1.297.092	10.068
	Volks huis v.	Coöperatieve Tuinbouw Water Zuivering De Vliet U.A. (CAD)	Reboobank	704.000	371.555	-	-	46.933	100%	324.622		324.622
		HVC	Diverse banken	524.814.000	18.414.526	-	1.815.053	-	3,51%	20.229.579		576.543.000
		OBWZ Ontwikkelingsbedrijf Westlandse Zoom CV	BNG	46.600.000	6.967.741	-	-	6.967.741	50%	-		-
		ONW Ontwikkelingsmaatschappij het Nieuwe Westland CV	BNG	37.500.000	31.593.364	-	-	17.861.779	100%	13.731.585	34.285.786	13.731.585
	Onderwijs	Stichting Greenport Horti Campus (Lentiz)	Min Fin	13.000.000	9.100.000	-	-	433.333	100%	8.666.667		8.666.667
Totaal Direct					672.486.724	85.061.972	-228.225	1.815.053		27.009.167		616.169.780
Totaal					1.538.739.724	465.665.472	-178.529.975	16.429.053		204.553.917	204.553.917	1.326.348.780

Er zijn in 2025 geen nieuwe directe borgstellingen afgegeven. De reden dat de directe borgstellingen toch een toevoeging laten zien heeft te maken met HVC. De gemeente staat, naar rato van haar aandelenbelang, borg voor de leningenportefeuille. Die portefeuille van HVC was per eind 2025 hoger dan per begin van het jaar. En dus nam de gemeentelijke garantiepositie met circa € 1,8 miljoen toe.

Voor het overige was sprake van reguliere aflossingen.

In 2025 zijn geen betalingen verricht uit hoofde van aanspraken op verleende borg- en garantstellingen.

5.2 Grondslagen voor waardering & resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin door de gemeenteraad op d.d. 10 december 2025 de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

De in de onderhavige jaarrekening gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling zijn gebaseerd op de veronderstelling van continuïteit van de gemeente.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

Waardering van passiva en activa alsmede de bepaling van het resultaat vinden in principe plaats op basis van historische kosten. Activa en passiva zijn opgenomen tegen nominale waarde, tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben, onverschillig of zij tot inkomsten of uitgaven in dat jaar hebben geleid. Baten en winsten zijn slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar worden genomen als zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen zijn als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

De algemene uitkering is opgenomen conform de best mogelijke schatting gebaseerd op de laatst beschikbare informatie. De component aangaande de accresmededeling wordt opgenomen conform de in verslagjaar t laatst gepubliceerde accresmededeling. Doorgaans is deze accresmededeling opgenomen in de septembercirculaire.

Met betrekking tot de eigen bijdragen die het CAK int en aan de gemeenten afdraagt, geldt op basis van de Kadernota rechtmatigheid 2025 van de commissie BBV het volgende. Gemeenten kunnen op basis van de overzichten van het CAK wel de aantallen personen, soort en omvang van de zorgverlening beoordelen op basis van de eigen Wmo-administratie. Probleempunt is dat, vanwege het ontbreken van inkomensgegevens op deze overzichten, de informatie over de eigen bijdrage ontoereikend is om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en de volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het door het CAK laten vaststellen van de eigen bijdragen, heeft de wetgever in feite bepaald dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en de volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dat betekent dat door de gemeenten geen zekerheden over de omvang en de hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen, als gevolg van het niet kunnen vaststellen van de juistheid op persoonsniveau, zoals in het voorgaande is toegelicht. De gemeente moet deze onzekerheid in de jaarstukken noemen, ook al ligt de oorzaak ervan niet bij de gemeente.

In de jaarrekening 2025 wordt het bedrag verantwoord dat in het verantwoordingsjaar aan opdrachten van het CAK is ontvangen (= kasstelsel). De reden hiervoor is dat er bij het CAK sprake is van achterstanden in het verwerken van de opgelegde en nog op te leggen eigen bijdragen,

waardoor er geen betrouwbare schatting is te maken van de ultimo 2025 nog op te leggen en door gemeenten te ontvangen eigen bijdragen.

De personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidsgerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten verantwoord in het jaar dat uitbetaling plaats vindt. Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt dan ook geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten: vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld door reorganisaties) dient er (waarschijnlijk) wel een verplichting te worden opgenomen.

Medewerkers kunnen op basis van de cao-gemeenten onder andere vanaf 1 januari 2022 bovenwettelijke verlofuren sparen. Met dit 'verlofsparen' kunnen medewerkers passend bij hun levensfase hun bovenwettelijke verlofuren inzetten op een manier die aansluit bij hun persoonlijke levens- en carrièreplanning en het gemeentelijke vitaliteitsbeeld. De uren die zijn gespaard onder het verlofsparen verjaren niet. Conform de door de commissie BBV gepubliceerde 'Nadere toelichting commissie BBV' moeten gemeenten een voorziening vormen voor alle categorieën bovenwettelijke verlofuren die in artikel 6.5 van de CAO gemeenten zijn benoemd.

De waarderingsgrondslagen per balansonderdeel worden in het vervolg van deze jaarrekening toegelicht.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de rechtmatigheidsverantwoording

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening, het normenkader en op basis van de kadernota rechtmatigheid 2025.

Balans

Hieronder is bij de diverse onderdelen van de vaste activa een toelichting gegeven.

VASTE ACTIVA

Algemeen

De activa met relatief geringe betekenis c.q. waarde (minder dan € 50.000) worden rechtstreeks ten laste van de exploitatie gebracht zoals opgenomen in de financiële verordening. Kosten voor onderhoud of renovatie worden niet geactiveerd, tenzij de investering bijdraagt aan de verlenging van de economische en/of technische levensduur van activa. Uitzondering vormen de kosten van gronden en terreinen, deze kosten worden altijd geactiveerd.

Op vaste activa met een beperkte gebruiksduur (materieel en immaterieel) wordt jaarlijks lineair afgeschreven op basis van de verwachte toekomstige gebruiksduur. Piekbetaling gemeentehuis wordt annuïtair afgeschreven.

Aanvang van de afschrijvingen vindt normaal gesproken plaats vanaf de datum van ingebruikname van het actief. Omdat ingebruikname op willekeurige tijdstippen in het jaar kan plaatsvinden, wordt met afschrijven gestart in het jaar volgend op het jaar van de ingebruikname.

Slijtende investeringen worden vanaf het eerste jaar na ingebruikneming lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde.

Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, als deze naar verwachting duurzaam is. In het begrotingsjaar heeft een dergelijke vermindering overigens niet plaatsgevonden.

De afschrijvingstermijnen voor de immateriële en materiële vaste activa zijn vastgelegd in de afschrijvingstabellen behorende bij de Financiële verordening gemeente Westland 2025.

Immateriële vaste activa

Algemeen

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Eventuele van derden verkregen specifieke investeringsbijdragen zijn in mindering gebracht op het geactiveerde bedrag (artikel 62, lid 2 BBV).

Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio

De afsluitkosten van opgenomen geldleningen worden afgeschreven gedurende de resterende looptijd van de betreffende geldlening.

Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief

De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in vijf jaar lineair afgeschreven. De afschrijving van de geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling vangt aan bij ingebruikneming van het hieraan gerelateerde materiële vaste actief.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden

Bijdragen aan activa van derden zijn gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Materiële vaste activa

Algemeen

De materiële activa zijn gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschafkosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend, inclusief de direct toe te rekenen salariskosten. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen: een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend; in dat geval vermeldt de toelichting dat deze rente is geactiveerd..

Materiële activa kleiner dan € 50.000 zijn, conform de financiële verordening, niet geactiveerd, maar direct verantwoord als lasten in het lopende boekjaar.

Het startmoment van de afschrijvingen is vastgelegd in de door de raad vastgestelde Financiële verordening. De afschrijvingen op lineaire basis starten vanaf het moment van ingebruikname. Omdat ingebruikname op willekeurige tijdstippen in het jaar kan plaatsvinden, wordt met afschrijven gestart in het jaar volgend op het jaar van de ingebruikname. Piekbetaling gemeentehuis wordt annuïtair afgeschreven

Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

Investerings met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden zijn op de desbetreffende investering in mindering gebracht. Bij de waardering is, waar nodig, rekening gehouden met een (verwachte) duurzame waardevermindering.

Conform de notitie 'Grondbeleid in begroting en jaarstukken' (2023) worden de gronden die zijn verworven met het oog op gebiedsontwikkeling, maar waarvoor nog geen operationele grondexploitatie is vastgesteld, opgenomen onder de materiële vaste activa (artikel 52, lid 1, onderdeel a BBV). Dergelijke gronden worden in de regel aangeduid als 'warme gronden'. Het hieraan toerekenen (activeren) van andere kosten is daarbij niet toegestaan.

Gronden die zijn verworven met het oog op concrete ontwikkeling door de gemeente, maar waarvoor nog geen operationele grondexploitatie is vastgesteld, mogen, voor wat betreft de toepassing van artikel 65, lid 1 BBV, worden gewaardeerd tegen de waarde volgens de toekomstige bestemming, mits op basis van de notitie 'Grondbeleid in begroting en jaarstukken' (2023) en de aanpassing van de voorwaarden warme gronden wordt voldaan aan de volgende voorwaarden:

- De gronden moeten deel uitmaken van een door de gemeenteraad vastgestelde visie of masterplan voor (een) concrete en binnen afzienbare tijd te starten grondexploitatie(s), waarin de gebiedsontwikkeling van totaalplan naar deelgrondexploitaties is vastgelegd.
- De (toekomstige) bestemming(en)/functies (ontwikkeling) betreffende het plangebied dien(en)t goed onderbouwd te worden.
- De gebiedsontwikkeling mag niet zodanig conflicteren met de uitkomst van de inventarisatie van bedreigingen dat die de ontwikkeling in de weg kunnen staan, bijvoorbeeld op het gebied van milieu of bereikbaarheid.
- De visie/het masterplan mag niet strijdig zijn met beleid van de provincie en/of het Rijk.
- Periodiek (minimaal eens in de twee jaar) worden de gronden getaxeerd tegen de waarde volgens de toekomstige woningbouwbestemming, met inachtneming van de inherente onzekerheden van de ontwikkelmogelijkheden.

Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

Wanneer investeringen grotendeels worden gedaan in het kader van riolering, het inzamelen van huishoudelijk afval of andere heffingen alsook voor rechten die op grond van artikel 229, lid 1 a en b Gemeentewet worden geheven, dan worden deze investeringen op de balans opgenomen in een aparte categorie: de investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Investerings met een maatschappelijk nut worden, net als investeringen met een economisch nut, geactiveerd en over de verwachte toekomstige gebruiksduur afgeschreven. Deze verplichting geldt vanaf het begrotingsjaar 2017, de gemeente Westland deed dit echter ook voor deze datum al. In

het verleden konden bij investeringen met een maatschappelijk nut in voorkomende gevallen reserves direct in mindering worden gebracht op het betreffende actief. Dit mag vanaf 2017 dus niet meer en is daarna niet meer gebeurd.

In erfpacht uitgegeven gronden

Voor in erfpacht uitgegeven gronden geldt de uitgifteprijs van eerste uitgifte als verkrijgingsprijs. Gronden in eeuwigdurende erfpacht zijn gewaardeerd tegen registratiewaarde. Eventuele afkoopsommen voor voortdurende contracten zijn verwerkt onder de langlopende schulden en vallen naar rato van af-koopperiode vrij ten gunste van het resultaat.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen, (overige) leningen u/g en (overige) uitzettingen zijn – tenzij hierna anders is vermeld – opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is hierop een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs, zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering gelukkig niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs.

Van een deelneming is krachtens artikel 1, lid d BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

VLOTTENDE ACTIVA

Vorraden

Onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en de kosten van bouw- en woonrijp maken), evenals een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en in de administratie- en beheerskosten. De kosten die in de vervaardigingsprijs zijn opgenomen voldoen aan de verhaalbare kosten conform bijlage IV van het Omgevingsbesluit.

Voor winstneming geldt de 'percentage of completion'-methode: de baten en lasten – en het daaruit voortvloeiende resultaat – worden toegerekend aan de periode waarin deze zijn gerealiseerd. Bij meerjarige projecten betekent dit dat de (verwachte) winst niet pas aan het eind van het project als gerealiseerd moet worden beschouwd, maar gedurende de looptijd van het project tot stand komt en ook als zodanig moet worden verantwoord. Het verantwoorden van tussentijdse winst is daarmee geen keuze, maar een verplichting, die voortvloeit uit het realisatiebeginsel. Bij het bepalen van de tussentijdse winst is het wel noodzakelijk de nodige voorzichtigheid te betrachten. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid en dient er winst te worden genomen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat.
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht.
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht. Indien er sprake is van winst, wordt deze berekend op basis van de eindwaarde van het project, conform de notitie 'Grondbeleid in begroting en jaarstukken (2019)' van de commissie BBV. Als de berekening van de tussentijdse winstneming volgens de 'percentage of completion'-methode leidt tot de conclusie dat er in eerdere jaren te veel winst is genomen, neemt de gemeente de eerder te veel genomen winst terug. Subsidiebat en de daarbij behorende subsidiabele kosten bij grondexploitaties maken geen deel uit van de tussentijdse winstneming en worden verantwoord op het moment dat de subsidie volgens de subsidievoorwaarden is gerealiseerd.

De verliesvoorziening is gewaardeerd tegen de contante waarde. Het te verwachten verlies op eindwaarde wordt door middel van de disconteringsvoet contant gemaakt. De disconteringsvoet is in het BBV voorgeschreven en bedraagt 2%.

Gereed product en handelsgoederen

Gerede producten zijn gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich vooral voor indien voorraden incourant worden. De kostprijs bestaat uit de verrekenprijzen van grond- en hulpstoffen en de loon- en machinekosten die aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar

Vorderingen

De vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid zijn er een drietal voorzieningen in mindering gebracht (algemene debiteuren, debiteuren belastingen en sociale zaken). De voorzieningen zijn statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa zijn tegen nominale waarde opgenomen.

VASTE PASSIVA

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve, de bestemmingsreserves en het gerealiseerde resultaat na bestemming volgend uit het overzicht van baten en lasten. Het resultaat wordt afzonderlijk opgenomen als onderdeel van het eigen vermogen. Een bestemmingsreserve is een reserve waaraan de raad een bepaalde bestemming heeft gegeven.

Voorzieningen

Voorzieningen zijn gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter tegen de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. De onderhoudsegalisatievoorzieningen stelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarbij rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die hiervoor zijn geformuleerd. In de paragraaf 'Onderhoud kapitaalgoederen', die is opgenomen in het jaarverslag, is het beleid ter zake nader uiteengezet.

In geval van achterstallig onderhoud waarbij sprake is van kapitaalvernietiging en/of onveilige situaties, wordt er op basis van artikel 44, lid 1a BBV een voorziening gevormd.

Er kan in geen van de voorkomende gevallen sprake zijn van een negatieve voorziening. Een onverwacht bij het opmaken van de jaarrekening gesignaleerde negatieve stand moet via een eenmalige last worden gedekt. Een tijdens het opmaken van de begroting gesignaleerde verwachte negatieve stand moet via het aanpassen van de toekomstige stortingen worden gedekt.

In de raadsvergadering van 10 december 2025 is de geactualiseerde beleidsnota reserves en voorzieningen vastgesteld. Deze nota heeft tot doel een betere onderbouwing van de reserves en voorzieningen, bovendien zijn de spelregels aangegeven voor de vorming en het gebruik van de reserves en voorzieningen

Vaste schulden

Vaste schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer.

Verplichting voortvloeiend uit leasing

De waardering van de verplichting uit hoofde van de financial leasing van de vervoermiddelen vindt plaats tegen de contante waarde van de contractueel verschuldigde leasetermijnen.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente zijn gewaarborgd, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

In de toelichting op de balans worden belangrijke niet in de balans opgenomen financiële verplichtingen vermeld waaraan de gemeente voor toekomstige jaren is verbonden (bijvoorbeeld langlopende huurcontracten en leasecontracten).

Het overzicht van baten en lasten

Het overzicht van baten en lasten geeft de omvang weer van alle baten en lasten en het saldo daarvan. Het saldo van de baten en lasten (resultaat) wordt afzonderlijk opgenomen in de balans, maar wordt automatisch onderdeel van de algemene reserve.

5.3 Overzicht van baten en lasten per programma

(bedragen x € 1.000)

Programma's	Primitieve begroting baten	Primitieve begroting lasten	Primitieve begroting saldo	Begroting na wijziging baten	Begroting na wijziging lasten	Begroting na wijziging saldo	Rekening baten	Rekening lasten	Rekening saldo
1 Ruimtelijke ordening	-5.282	7.553	2.271	-5.322	11.285	5.962	-5.189	11.241	6.052
2 Volkshuisvesting	-460	1.669	1.209	-464	1.709	1.244	-493	1.775	1.281
3 Gebiedsontwikkeling	-14.039	16.011	1.972	-7.964	9.911	1.947	-15.350	11.486	-3.864
4 Mobiliteit en economie	-13.042	19.901	6.859	-7.725	17.789	10.064	-3.978	13.239	9.261
5 Zorg, welzijn en cultuur	-30.564	147.864	117.300	-50.690	167.940	117.250	-51.288	168.026	116.738
6 Openbare orde en veiligheid	-46	13.823	13.776	-1.132	13.078	11.947	-1.406	12.835	11.429
7 Sport, onderwijs en recreatie	-3.270	21.279	18.009	-7.112	27.953	20.840	-6.811	29.506	22.695
8 Openbare ruimte	-41.128	87.909	46.781	-44.890	95.248	50.358	-45.105	96.093	50.988
9 Politiek en bestuur	-7	6.336	6.329	-7	6.560	6.553	-	7.360	7.360
10 Financiën en algemene dekkingsmiddelen	-271.851	12.228	-259.623	-296.874	2.017	-294.857	-297.508	2.749	-294.759
11 Organisatie en overhead	-770	51.549	50.778	-1.029	54.492	53.464	-1.168	56.380	55.212
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	-380.459	386.121	5.662	-423.209	407.982	-15.227	-428.296	410.691	-17.605
1 Ruimtelijke ordening	-152	-	-152	-909	-	-909	-664	-	-664
2 Volkshuisvesting	-250	-	-250	-350	-	-350	-300	-	-300
3 Gebiedsontwikkeling	-1.013	-11	-1.023	-20.587	19.774	-813	-20.644	21.812	1.168

Programma's	Primitieve begroting baten	Primitieve begroting lasten	Primitieve begroting saldo	Begroting na wijziging baten	Begroting na wijziging lasten	Begroting na wijziging saldo	Rekening baten	Rekening lasten	Rekening saldo
4 Mobiliteit en economie	-550	-	-550	-5.264	900	-4.364	-5.249	900	-4.349
5 Zorg, welzijn en cultuur	-966	-	-966	-6.898	5.411	-1.487	-7.063	5.483	-1.579
6 Openbare orde en veiligheid	-	-	-	-85	-	-85	-85	-	-85
7 Sport, onderwijs en recreatie	-340	-	-340	-1.230	800	-430	-2.646	800	-1.846
8 Openbare ruimte	-1.027	-	-1.027	-3.671	8.534	4.863	-3.591	8.534	4.943
9 Politiek en bestuur	-750	-	-750	-1.797	1.605	-192	-1.797	1.605	-192
10 Financiën en algemene dekkingsmiddelen	-1.794	1.104	-690	-26.902	22.396	-4.506	-26.877	22.505	-4.372
11 Organisatie en overhead	-1.640	-	-1.640	-2.336	292	-2.044	-2.301	292	-2.009
Subtotaal mutaties reserves	-8.481	1.094	-7.387	-70.028	59.712	-10.317	-71.217	61.931	-9.286
Gerealiseerd resultaat	-388.940	387.214	-1.725	-493.237	467.694	-25.543	-499.513	472.622	-26.891

Een min-bedrag betekent een voordeel, baat, onttrekking uit reserve of een voordelig saldo.

Het overzicht van de gerealiseerde algemene dekkingsmiddelen, de gerealiseerde kosten van de overhead, de post onvoorzien en het bedrag van de heffing voor de vennootschapsbelasting is opgenomen in programma 10 bij overige verplichte informatie. Dit overzicht maakt onderdeel uit van de jaarrekening.

De analyses op de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de realisatie is opgenomen in de programmaverantwoording. Per programma is een analyse opgenomen bij het onderdeel wat mag het kosten. De analyse maakt onderdeel uit van de jaarrekening.

5.4 Overzicht van baten en lasten per taakveld

Overzicht van baten en lasten per taakveld

(bedragen x € 1.000)

Taakveld	Taakveldnaam	Primitieve begroting baten	Primitieve begroting lasten	Begroting na wijzigingen baten	Begroting na wijzigingen lasten	Rekening 2025 baten	Rekening 2025 lasten
0.1	Bestuur	-7	5.219	-7	5.860	€-	6.565
0.10	Mutaties reserves	-8.481	1.094	-70.028	59.712	€-71.217	61.931
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	1.725	0	25.543	€-	26.891
0.2	Burgerzaken	-2.458	7.436	-3.005	7.774	€-3.083	7.714
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-1.135	2.667	-2.402	4.795	€-2.533	3.641
0.4	Overhead	-768	48.728	-1.026	51.448	€-1.168	53.592
0.5	Treasury	-14.945	811	-18.607	397	€-19.454	201
0.61	OZB woningen	-17.498	898	-16.973	999	€-16.723	997
0.62	OZB niet-woningen	-22.736	446	-23.386	495	€-23.385	481
0.64	Belastingen overig	-142	432	-142	385	€-188	495
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-215.203	0	-237.626	0	€-235.470	9
0.8	Overige baten en lasten	-1.185	10.217	0	749	€-709	1.048
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	0	396	0	84	€-1.497	615
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-524	8.653	-555	9.034	€-592	9.037
1.2	Openbare orde en veiligheid	-46	5.647	-1.132	6.404	€-1.406	6.541
2.1	Verkeer en vervoer	-1.082	22.681	-2.518	23.532	€-2.469	23.856
2.2	Parkeren	-375	806	-483	968	€-548	829
2.4	Economische havens en waterwegen	-3	2.677	0	1.221	€-5	1.435
3.1	Economische ontwikkeling	-81	2.221	-1.426	3.923	€-817	2.853

3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	99	0	449	€-	226
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-569	714	-572	722	€-821	951
3.4	Economische promotie	-417	1.837	-417	1.238	€-413	1.445
4.2	Onderwijshuisvesting	-1.113	10.287	-1.203	11.409	€-1.196	12.470
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-380	4.940	-3.756	8.847	€-3.289	8.186
5.1	Sportbeleid en activering	0	509	-754	1.124	€-739	981
5.2	Sportaccommodaties	-1.686	5.072	-2.069	6.778	€-2.238	8.159
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-431	3.361	-344	4.126	€-439	4.089
5.4	Musea	-3	1.186	-3	1.719	€-	1.505
5.5	Cultureel erfgoed	-1	381	0	466	€-31	610
5.6	Media	-90	3.443	-194	5.396	€-197	5.054
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-754	18.436	-590	19.814	€-782	20.100
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-3.226	11.502	-13.621	21.167	€-12.331	20.473
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	0	651	0	735	€-	792
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	-93	15.599	-93	16.851	€-147	17.543
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	0	177	0	164	€-	193
6.3	Inkomensregelingen	-24.913	34.454	-28.881	38.890	€-29.767	39.773
6.4	WSW en beschut werk	0	8.187	0	8.309	€-	8.308
6.5	Arbeidsparticipatie	0	2.371	-99	3.438	€-98	3.562
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	-115	3.200	-115	3.685	€-91	3.538
6.711	Huishoudelijke hulp (WMO)	0	11.823	0	10.923	€-	10.882
6.712	Begeleiding (WMO)	0	6.046	0	5.506	€-	5.391
6.713	Dagbesteding (WMO)	0	2.360	0	2.400	€-	2.619

6.714	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	4.831	-50	4.454	€-30	4.271
6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal	0	7.409	0	0	€-	0
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	0	11.595	0	18.745	€-	18.750
6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk	0	0	0	145	€-	507
6.761	Jeugdhulp met verblijf lokaal	0	0	0	900	€-	17
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	0	8.642	0	7.274	€-	7.249
6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk	0	0	0	582	€-	229
6.791	PGB WMO	-200	672	-200	872	€-159	1.007
6.792	PGB Jeugd	0	2.000	0	1.890	€-	1.578
6.811	Beschermd wonen (WMO)	0	-11	-3.532	826	€-3.513	827
6.812	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	79	0	15	€-	15
6.821	Jeugdbescherming	0	2.216	0	1.970	€-	2.111
6.822	Jeugdreclassering	0	152	0	436	€-	85
6.91	Coördinatie en beleid WMO	0	368	0	354	€-	273
6.92	Coördinatie en beleid Jeugd	0	506	0	0	€-	565
7.1	Volksgezondheid	-1	1.623	-633	2.263	€-1.714	3.220
7.2	Riolering	-17.779	14.636	-18.312	16.465	€-17.913	16.635
7.3	Afval	-17.037	14.943	-17.037	16.147	€-16.941	16.683
7.4	Milieubeheer	-15	6.332	-5.661	11.028	€-2.842	7.932
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-1.506	2.849	-1.759	3.361	€-1.880	3.529
8.1	Ruimte en leefomgeving	-646	5.902	-2.695	9.987	€-2.580	10.067
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-25.727	27.110	-4.996	8.649	€-6.205	7.968
8.3	Wonen en bouwen	-5.568	7.700	-6.337	9.394	€-11.892	10.410
		-388.940	388.940	-493.237	493.237	-499.512	499.512

Een min-bedrag betekent een voordeel, baat, onttrekking uit reserve of een voordelig saldo.

5.5 Overzicht incidentele baten en lasten

Onderstaand is per programma de incidentele baten en lasten, indien groter dan € 100.000, opgenomen. Voor iedere post is, zoals vereist door een stellige uitspraak van het BBV, een toelichting opgenomen. De posten kleiner dan € 100.000 zijn onderaan als totaalstelling opgenomen.

Programma 1 - Ruimtelijke ordening

Omschrijving	Begrote lasten	Werkelijke lasten	Begrote baten	Werkelijke baten
(I) Invoering Omgevingswet	278.006	203.132	-	-
Invoering omgevingswet	1.284.907	1.114.587	-	-
Totaal	1.562.913	1.317.719	-	-

- *(I) Invoering Omgevingswet*

In verband met de invoering van de omgevingswet is een budget ter beschikking gesteld. De uitgaven worden gedekt uit de reserves Omgevingswet.

- *Invoering omgevingswet*

In verband met de invoering van de omgevingswet is een budget ter beschikking gesteld. De uitgaven worden gedekt uit de reserves Omgevingswet.

Programma 2 - Volkshuisvesting

Omschrijving	Begrote lasten	Werkelijke lasten	Begrote baten	Werkelijke baten
Volkshuisvesting	350.000	329.940	-	-
Totaal	350.000	329.940	-	-

- *Volkshuisvesting*

Dit betreft voor het grootste deel een bijdrage aan de realisatie van de Berkenflat (Julianahof) voor € 300.000, welke wordt gedekt uit de reserve Volkshuisvesting.

Programma 3 - Gebiedsontwikkeling

Omschrijving	Begrote lasten	Werkelijke lasten	Begrote baten	Werkelijke baten
Woningbouwimpuls en WOKT	1.448.450	2.631.834	844.283	6.609.381
Totaal	1.448.450	2.631.834	844.283	6.609.381

- *Woningbouwimpuls en WOKT*

Betreft incidentele baten en lasten voor o.a. cofinanciering WBI, subsidie Woningbouw en realisatiestimulans.

Programma 4 - Mobiliteit en economie

Omschrijving	Begrote lasten	Werkelijke lasten	Begrote baten	Werkelijke baten
Huisvesting tijdelijke arbeidsmigranten	347.809	271.517	-	-
VORM-regeling	420.000	487.525	-	-
Westland Agenda III	396.057	127.106	-	-
SPUK Lokale isolatie	1.200.000	528.452	1.200.000	528.452
Flora Campus Westland	640.000	449.663	7.500	-
Totaal	3.003.886	1.864.263	1.207.500	528.452

- *Huisvesting tijdelijke arbeidsmigranten*

Voor de huisvesting van tijdelijke opvang arbeidsmigranten zijn kosten gemaakt voor planvorming en uitbreiding.

- *VORM-regeling*

Betreft de incidentele subsidieregeling voor het verplaatsen van woningen.

- *Westland Agenda III*

Westland Agenda III is een subsidie waarbij diverse projectvoorstellen worden ingediend voor subsidie. De omlooptijd van de procedure en de vele afhankelijkheden binnen dit traject, zorgen er voor dat de uitgaven doorlopen. Een aantal projecten zijn nog niet afgerond en moeten de resterende 20% nog ontvangen (ze hebben wel al 80% ontvangen; als vóór-financiering).

- *SPUK Lokale isolatie*

Met de SPUK Lokale Aanpak Isolatie is een isolatieprogramma voor koopwoningen opgezet. De subsidieregeling is gericht op woningeigenaren met een slecht geïsoleerde woning.

- *Flora Campus Westland*

Betreft eenmalige bijdrage voor de legeskosten van tijdelijk wonen.

Programma 5 - Zorg, welzijn en cultuur

Omschrijving	Begrote lasten	Werkelijke lasten	Begrote baten	Werkelijke baten
Transformatiebudget sociaal domein	251.908	282.874	-	-
(I) Statushouders en asielzoekers	140.000	180.020	-	-
Aanpak Energiearmoede BZK C55	740.000	679.200	-	600
Opvang vluchtelingen Oekraïne	4.396.942	3.594.749	6.083.382	6.175.444
Vermindering Druk Asielketen	5.143.924	5.570.437	4.191.800	2.884.358
Leefgeld en uitkeringen vluchtelingen Oekraïne	772.200	452.827	772.200	423.651
Specifieke uitkering Toeslagenproblematiek	885.000	985.003	885.000	957.159
SPUK transformatiemiddelen IZA regionaal	-	1.134.496	-	1.134.496
Brede SPUK	1.822.473	1.686.162	1.822.473	1.692.859
SPUK en IZA P-Kosten	-	182.219	100.000	240.631
Totaal	14.152.447	14.747.987	13.854.855	13.509.198

- *Transformatiebudget sociaal domein*

Uitgaven ten behoeve van de doorontwikkeling van het sociaal domein gedekt vanuit de reserve Sociaal Domein.

- *(I) Statushouders en asielzoekers*

Het Rijk heeft in 2022 extra middelen beschikbaar gesteld voor drie jaar ten behoeve van de verhoogde instroom van inburgeraars. De middelen zijn ingezet ter bekostiging van organisatiekosten.

- *Aanpak Energiearmoede BZK C55*

Uitgaven uitkering energietoeslag. Gemeenten zijn hiervoor in de algemene uitkering gecompenseerd.

- *Opvang vluchtelingen Oekraïne*

Op basis van het aantal opvangplekken ontvangen we vanuit de Bekostigingsregeling 2025 inkomsten voor kosten voor tijdelijke opvang Oekraïners.

- *Vermindering Druk Asielketen*

Kosten van opvang vluchtelingen en statushouders worden vergoed vanuit de Hotel- en accommodatieregeling (HAR).

- *Leefgeld en uitkeringen vluchtelingen Oekraïne*

Op basis van de Bekostigingsregeling 2025 kunnen opgevangen Oekraïners zonder inkomen een leefgelduitkering ontvangen.

- *Specifieke uitkering Toeslagenproblematiek*

Voor de bekostiging van de uitgaven met betrekking tot de toeslagenaffaire ontvangt de gemeente een Specifieke Uitkering die wordt verantwoord via de SiSa.

- *SPUK transformatiemiddelen IZA regionaal*

Tijdelijke ontvangsten vanuit het Rijk worden verantwoord door middel van een SiSa.

- *Brede SPUK*

Tijdelijke ontvangsten vanuit het Rijk worden verantwoord door middel van een SiSa.

- *SPUK en IZa P-Kosten*

Incidentele inkomsten uit uur verrekeningen voor inzet bij de deelgemeente in het kader van regionale samenwerking.

Programma 6 - Openbare orde en veiligheid

Omschrijving	Begrote lasten	Werkelijke lasten	Begrote baten	Werkelijke baten
Aanpak ondermijning: (I) Weerbare sierteeltsector	1.101.298	1.178.070	1.059.000	1.178.070
Totaal	1.101.298	1.178.070	1.059.000	1.178.070

- *Aanpak ondermijning: (I) Weerbare sierteeltsector*

Van het ministerie van J&V zijn bijdragen ontvangen om uitvoering te kunnen geven aan het Programma Weerbare Sierteeltsector. De middelen moeten uiterlijk 31 december 2026 zijn uitgegeven en anders terugbetaald worden aan het ministerie.

Programma 7 - Sport, onderwijs en recreatie

Omschrijving	Begrote lasten	Werkelijke lasten	Begrote baten	Werkelijke baten
NPO-Gelden Corona	400.000	351.608	400.000	351.608
Onderwijsachterstandsbeleid	3.027.596	2.573.976	2.935.833	2.484.228
Totaal	3.427.596	2.925.584	3.335.833	2.835.836

- *NPO-Gelden Corona*

Tijdelijke ontvangsten vanuit het Rijk worden verantwoord door middel van een SiSa.

- *Onderwijsachterstandsbeleid*

Tijdelijke ontvangsten vanuit het Rijk worden verantwoord door middel van een SiSa.

Programma 8 - Openbare ruimte

Omschrijving	Begrote lasten	Werkelijke lasten	Begrote baten	Werkelijke baten
Projectleider Actieplan Groen = Goud	845.000	764.977	-	-
SPUK aanpak energie armoede C55	450.000	395.797	450.000	395.797
Totaal	1.295.000	1.160.774	450.000	395.797

- *Projectleider Actieplan Groen = Goud*

Dit betreft kosten voor het project Groen = Goud.

- *SPUK aanpak energie armoede C55*

Om huishoudens tegemoet te komen aan de sterk gestegen energieprijzen zijn middelen verstrekt en uitgegeven.

Programma 9 - Politiek en bestuur

Bij programma 9 zijn er geen incidentele baten of lasten groter dan € 100.000.

Programma 10 - Financiën en algemene dekkingsmiddelen

Bij programma 10 zijn er geen incidentele baten of lasten groter dan € 100.000.

Programma 11 - Organisatie en overhead

Omschrijving	Begrote lasten	Werkelijke lasten	Begrote baten	Werkelijke baten
Programma Eigentijdse ICT	169.582	138.789	150.000	191.906
Eigentijdse werkplek	483.052	609.621	-	-
Datagedreven werken	126.000	175.830	-	-
Totaal	778.634	924.240	150.000	191.906

- *Programma Eigentijdse ICT*

Betreft de incidentele uitgaven voor het programma Eigentijdse ICT 2024-2025 en applicaties voor de vakafdelingen.

- *Eigentijdse werkplek*

Betreft de incidentele uitgaven voor het programma Eigentijdse ICT 2024-2025 en applicaties voor de vakafdelingen.

- *Datagedreven werken*

Zie 2e Voortgangsrapportage 2023, digitale transformatie. Het opstellen van een organisatiebrede visie op datagedreven werken gebaseerd op het dienstverleningsconcept gemeente Westland.

Posten kleiner dan € 100.000

Omschrijving	Begrote lasten	Werkelijke lasten	Begrote baten	Werkelijke baten
Posten kleiner dan € 100.000	1.451.998	1.424.319	262.944	342.193

Overzicht structurele reservemutaties

Het merendeel van de opgenomen incidentele lasten en baten heeft geen effect op het structureel begrotingssaldo, aangezien die mutaties het gevolg zijn van (incidentele) toepassingen van de als incidenteel aangemerkte reserves.

Bij het onderscheid tussen structurele reservemutaties en incidentele reservemutaties is uitgegaan van hetgeen in de notitie van de commissie BBV over de incidentele lasten en baten.

In de toelichting op de wijziging van het BBV in 2013 staat dat in principe alle toevoegingen en onttrekkingen aan reserves incidenteel van aard zijn.

De bestemmingsreserves die betrekking hebben op (dekking van) kapitaallasten zijn hierop een uitzondering. Deze bestemmingsreserves worden dan als structureel aangemerkt. Het overzicht van deze als structureel aangemerkte reserves is hieronder weergegeven.

(bedragen x € 1.000)

Structurele reservemutaties	Storting	Onttrekking
Opslag grondbanken (<i>opslag bovenop omslagrente</i>)	-	1.244
Nieuwbouw gemeentehuis (<i>kapitaallasten / beschikbaarheidsvergoeding</i>)	173	1.585
Dekking investeringen maatschappelijk nut (<i>kapitaallasten</i>)	-	571
Dekking investeringen economisch nut (<i>kapitaallasten</i>)	-	432
Totaal	173	3.832

5.6 Verantwoordingsinformatie SiSa

SISA bijlage verantwoordingsinformatie 2025 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 07-01-2026							
Verstrekkende	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	A30	Specifieke uitkering Mainports Gemeenten	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: A30/01 € 1.178.070	Cumulatieve besteding (t/m jaar) Aard controle n.v.t. Indicator: A30/02 € 1.967.465	Project afgerond in jaar T (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: A30/03 Nee	Eventuele toelichting als bij de Aard controle n.v.t. Indicator: A30/04 nvt	
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek Gemeenten	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T) Aard controle D2 Indicator: B2/01 25	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: B2/02 100	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 Aard controle n.v.t. Indicator: B2/03 Ja	Normbedragen voor e (ja/nee) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 Aard controle n.v.t. Indicator: B2/04 Ja	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: B2/05 Nee
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/06 €659.597	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle n.v.t. Indicator: B2/07 € 1.115.078			
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) Werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/08 €659.597	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) Werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/09 € 1.115.078	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/10 €91.825	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/11 €355.157	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) Werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/12 €47.525
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/14 €17.286	Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/15 €95.764	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/16 €91.825	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/17 €355.157	Reeks 2 Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/18 €47.525
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/20 €127.073	Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden) cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/21 €370.553	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driesprekken (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/22 €0	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/23 €0	Totaal Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling Aard controle n.v.t. Indicator: B2/24 €943.306
BZK	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen Aard controle R Indicator: C62/01 € 453	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: C62/02 Nee			

Jaarstukken 2025

BZK	C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Besteding (jaar T)	Bedrag doorgeschoven naar t+1	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de informatiepunten in de gemeente behandeld is	Aantal gebruikte leermiddelen	
			Aard controle R Indicator: C92/01	Aard controle R Indicator: C92/02	Aard controle n.v.l. Indicator: C92/03	Aard controle n.v.l. Indicator: C92/04	Aard controle n.v.l. Indicator: C92/05	
			€ 108.662	€ 0	5	321	5	
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T)
		Gemeenten	Aard controle R Indicator: D8/01	Aard controle R Indicator: D8/02	Aard controle R Indicator: D8/03	Aard controle R Indicator: D8/04	Aard controle R Indicator: D8/05	Aard controle R Indicator: D8/06
			€ 2.298.104	€ 212.000	€ 0	€ 725.500	€ 1.125.110	€ 1.499.393
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid		
			Aard controle n.v.l. Indicator: D8/07	Aard controle R Indicator: D8/08	Aard controle n.v.l. Indicator: D8/09	Aard controle R Indicator: D8/10		
			1					
			2					
			100					
OCW	D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs			
			Aard controle R Indicator: D14/01	Aard controle R Indicator: D14/02	Aard controle R Indicator: D14/03			
			€ 351.608	€ 0	€ 0			
			Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Opgebouwde reserve (jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: D14/04	Aard controle R Indicator: D14/05	Aard controle R Indicator: D14/06	Aard controle n.v.l. Indicator: D14/07		
			€ 24.030	€ 1.178.674	€ 827.066	Ja		
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs		
			Aard controle n.v.l. Indicator: D14/08	Aard controle R Indicator: D14/09	Aard controle n.v.l. Indicator: D14/10	Aard controle R Indicator: D14/11		
			1					
			2					
			10					
OCW	D23	Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen	Beschikkingnummer/referentienummer	Aard van de activiteit besteding (jaar T)	Besteding (jaar T)	Indien van toepassing: bedrag dat wordt meegenomen van 2025 naar 2026.	Aard van de activiteit Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)

			Aard controle n.v.t. Indicator: D23/01	Aard controle n.v.t. Indicator: D23/02	Aard controle R Indicator: D23/03	Aard controle n.v.t. Indicator: D23/04	Aard controle n.v.t. Indicator: D23/05	Aard controle n.v.t. Indicator: D23/06
1		SB20240014	b) De verruiming van bemande openings tijden	€ 0	€ 200.000	b) De verruiming van bemande openings tijden	€ 0	
2		SB20240015	b) De verruiming van bemande openings tijden	€ 0	€ 33.921	b) De verruiming van bemande openings tijden	€ 186.079	
100		Eindverantwoording (Ja/Nee)						
		Aard controle n.v.t. Indicator: D23/07						
1		nee						
2		nee						
100								
lenW	E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027 (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T)	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/02	Aard controle R Indicator: E44B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/04	Aard controle R Indicator: E44B/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/06
1		030008 Provincie Zuid-Holland	IENW/BSK-2023/259836	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
2								
15		Kopie CBS(code)	Kopie beschikingsnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/09			
1		030008 Provincie Zuid-Holland	IENW/BSK-2023/259836	Nee				
2								
15		Kopie CBS(code)	Kopie beschikingsnummer	Naam/nummer maatregel	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel			
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/10	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/11	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/12	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/13		
1		030008 Provincie Zuid-Holland	IENW/BSK-2023/259836	nvt	Nee			
2								
15								
lenW	E104	Specifieke uitkering woningbouw op korte termijn door bovenplanse infrastructuur	Beschikingsnummer	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T-1) Geldt alleen voor SiSa 2023 of SiSa 2024	Totale besteding (jaar T)	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal woningen bouw gestart (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal betaalbare woningen bouw gestart (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: E104/01	Aard controle R Indicator: E104/02	Aard controle R Indicator: E104/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E104/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E104/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E104/06
1		31197198 5000006680		€ 3.832.940	€ 7.419.330	535	313	
2								
3								
4		Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve aantal woningen opgeleverd (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal betaalbare woningen opgeleverd (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: E104/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E104/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E104/09	Aard controle n.v.t. Indicator: E104/10		
1		31197198 5000006680	252	90	Nee			
2								
3								
4		Naam infrastructurele voorziening	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T-1) per infrastructurele voorziening	Totale besteding (jaar T) per infrastructurele voorziening	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) per infrastructurele voorziening	Infrastructuurele voorziening afgerond? (Ja/Nee)		

				Geldt alleen voor SiSa 2023 of SiSa 2024				
			Aard controle n.v.t. Indicator: E104/11	Aard controle R Indicator: E104/12	Aard controle R Indicator: E104/13	Aard controle n.v.t. Indicator: E104/14	Aard controle n.v.t. Indicator: E104/15	
		1	Reconstructie Rijnvaartweg, ten behoeve van de deelgebieden Waelpas, Waelpolder en Rijnvaart		€ 1.223.464	€ 2.442.187	Nee	
		2	Ongeijkvloerse		€ 0	€ 0	Nee	
		3	Verbreding rotonde Galgeweg,		€ 0	€ 0	Nee	
		4	Ontsluiting deelgebied		€ 0	€ 0	Nee	
		5	Aanleg hoofdontsluitingsweg		€ 2.609.476	€ 4.977.143	Nee	
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2025		Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R Indicator: G2/01	Aard controle R Indicator: G2/02	Aard controle R Indicator: G2/03	Aard controle R Indicator: G2/04	Aard controle R Indicator: G2/05	Aard controle R Indicator: G2/06
			€ 22.087.599	€ 332.948	€ 727.458	€ 121	€ 116.990	€ 3.085
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW)
			Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) Aard controle R Indicator: G2/07	Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) Aard controle R Indicator: G2/08	Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) Aard controle R Indicator: G2/09	Gemeente I.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/10	Gemeente I.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/11	Aard controle R Indicator: G2/12
			€ 212.853	€ 15.851	€ 0	€ 2.195.200	€ 20.905	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) Aard controle D2 Indicator: G2/13	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G2/14				
			€ 0	Ja				
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2025		Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)
			Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004					Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			Aard controle R Indicator: G3/01	Aard controle R Indicator: G3/02	Aard controle R Indicator: G3/03	Aard controle R Indicator: G3/04	Aard controle R Indicator: G3/05	Aard controle R Indicator: G3/06
			€ 75.300	€ 42.046	€ 24.632	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	

			Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G3/07	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G3/08	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G3/09	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G3/10	Aard controle n.v.t. Indicator: G3/11	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) gemeentedeel 2025 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het? Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente Aard controle R Indicator: G4/02	Besteding (jaar T) kapitaalverstreking Gemeente Aard controle R Indicator: G4/03	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente Aard controle R Indicator: G4/04	Baten (jaar T) kapitaalverstreking (aflossing) Gemeente Aard controle R Indicator: G4/05	Baten (jaar T) kapitaalverstreking (overig) Gemeente Aard controle R Indicator: G4/06
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	-€ 268	€ 0	€ 309	€ 131.742	€ 3.754
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 35.287	€ 1.201
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	-€ 765	€ 0	€ 0	€ 35.229	€ 1.130
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	-€ 17	€ 0	€ 0	€ 4.010	€ 458
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 228	€ 10
			6 Totaal	-€ 1.050	€ 0	€ 309	€ 206.496	€ 6.553
			Kopie regeling Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G4/08	Aantal besluiten kapitaalverstreking (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G4/09	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G4/10		
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0			
						Ja		
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0		Ja	
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0		Ja	
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0		Ja	
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0		Ja	
			6 Totaal	0	0	N.v.t.		
			Kopie regeling Aard controle n.v.t. Indicator: G4/11	Besteding (jaar T) kapitaalverstreking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) Gemeente Aard controle R Indicator: G4/12	Baten (jaar T) kapitaalverstreking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing Gemeente Aard controle R Indicator: G4/13	Baten (jaar T) kapitaalverstreking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig Gemeente Aard controle R Indicator: G4/14	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) Gemeente Aard controle R Indicator: G4/15	
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)					
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)					
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)					
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)					
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)					
			6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			Kopie regeling Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Levensonderhoud - Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Kapitaalverstrekingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente			

Jaarstukken 2025

			Aard controle n.v.t. Indicator: G4/16	Aard controle R Indicator: G4/17	Aard controle D2 Indicator: G4/18	Aard controle R Indicator: G4/19	
		1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)		€ 0	€ 0		
						€ 0	
		2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)		€ 0	€ 0	€ 0	
		3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)		€ 0	€ 0	€ 0	
		4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)		€ 0	€ 0	€ 0	
		5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)		€ 0	€ 0	€ 0	
		6 Totaal	0	0	0		
SZW	G10	Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2025 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G10/01	Baten (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente Aard controle R Indicator: G10/02	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G10/03		
			€ 1.493.427	€ 0	Ja		
SZW	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2025 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G12/01	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G12/02	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G12/03		
			€ 2.182	€ 0	Ja		
SZW	G13	Onderwijsroute_ deel gemeente 2025 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G13/01	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente Aard controle R Indicator: G13/02	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G13/03	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente Aard controle R Indicator: G13/04	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05
			€ 110.269	€ 0	€ 0	€ 0	Ja
VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024-2025 Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: H4/01	Totale werkelijke berekende uitkering Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02			
			€ 1.861.389	€ 1.078.660			
		Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Onroerende zaken	Aard controle R Indicator: H4/03	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Dienstverlening door derden	Toelichting Aard controle n.v.t. Indicator: H4/06	
			€ 1.078.660	€ 0	€ 0		

VWS	H21	Specifieke uitkering cliëntondersteuning	Gerealiseerde activiteit Inzet projectleiding en/of Onderzoek lokale versterking functie (in jaar T) (Ja/Nee)	Toelichting - indien bij H21/01 indicator Nee is ingevuld is een toelichting verplicht	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: H21/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H21/02	Aard controle R Indicator: H21/03	Aard controle R Indicator: H21/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H21/05	
			Ja		€ 29.960	€ 29.960	Nee	
VWS	H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Totaalbedrag (jaar T) toegekend	Reservering 2025 voor 2026 (maximaal 10% van toegekende budget 2025 kan worden meegenomen naar 2026)	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T)	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)?	Toelichting
			Aard controle n.v.t. Indicator: H30/01	Aard controle R Indicator: H30/02	Aard controle R Indicator: H30/03	Aard controle R Indicator: H30/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/06
			€ 2.018.546	€ 201.855	€ 1.739.739	€ 5.067.955	Ja	
			Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)?	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle n.v.t. Indicator: H30/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/08				
			Ja	Nee				
VWS	H40	Specifieke uitkering IZA transformatiemiddelen 2024 - 2027	Beschikingsnummer	Zijn de geplande mijlpalen volgens de coördinerend zorgverzekeraars gerealiseerd (Ja/Nee)?	Bestedingen (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen - Zelfstandige uitvoering	Correcties Bestedingen (jaar T-1) ten laste van Rijksmiddelen - Zelfstandige uitvoering	Correcties Bestedingen (jaar T-1) ten laste van Rijksmiddelen - Uitvoering door medeoverheden	Cumulatieve Bestedingen (tot en met jaar T) ten laste van Rijksmiddelen - aan niet gerealiseerde mijlpalen inclusief uitvoering door medeoverheden
			Aard controle n.v.t. Indicator: H40/01	Aard controle D1 Indicator: H40/02	Aard controle R Indicator: H40/03	Aard controle R Indicator: H40/04	Aard controle R Indicator: H40/05	Aard controle R Indicator: H40/06
			1 153900690003516	nee	€ 32.239	€ 0	€ 0	
			2					
			3					
			4					
			5					
			Eindverantwoording? (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: H40/07					
			Nee					
VRO	J9	Specifieke uitkering woningbouwimpuls	Projectnaam/nummer	Aantal woningen waarvan bouw is gestart (in jaar T) komt overeen met fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Afgesproken datum van start bouw van de eerste woning uit de projectaanvraag binnen 3 jaar na toekenning gehaald? (Ja/Nee)	Aantal woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Aantal gerealiseerde woningen (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: J9/01	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/02	Aard controle D1 Indicator: J9/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/04	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/05	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/06
			1 2023-0000051321	Nee	Nee	0	0	0
			2 2020-0000079795	Nee	Ja	535	313	252
			Kopie projectnaam/nummer	Uitvoering WBI-maatregelen verloopt conform fasering projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Opbrengsten (jaar T)	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: J9/07	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/08	Aard controle R Indicator: J9/09	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/10	Aard controle R Indicator: J9/11	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/12
			1 2023-0000051321	Nee	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2 2020-0000079795	Nee	€ 1.537.319	€ 60.407.303	€ 24.094.178	€ 64.984.150

			Kopie projectnaam/nummer	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Toelichting afwijking(en)	Eindverantwoording/ project afgerond (ja/nee)		
			Aard controle n.v.t. Indicator: J9/13	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/14	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/15	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/16		
			1 2023-0000051321	Ja	Bij indicator 02 is de geplande 105 woningen in 2025 niet gehaald omdat pas in augustus 2025 de ruimtelijke procedure voor de eerste keer ter inzage is gelegd onder andere omdat diverse onderzoeken meer tijd hebben gevergd dan verwacht. Denk hierbij aan Flora & Fauna, Stikstof en archeologie. Bij indicator 08 is in afwijking van de aanvraag nog geen start gemaakt met de uitvoering van de WBI-maatregelen omdat de ruimtelijke procedure nog niet is afgerond. Naar verwachting gaat de gemeenteraad de ruimtelijke procedure in mei 2026 vaststellen.	Nee		
			2 2020-0000079795	Ja	Het aantal woningen waarvan de bouw is gestart loopt enigszins achter. Dit hangt samen met diverse factoren: a) langere doorlooptijd om te komen tot een verkoopovereenkomst; b) ontwikkeltijd van de deelplannen door ontwikkelaars; c) aangepaste fasering door ontwikkelaars, gegeven de situatie op de woningmarkt; d) langere duur bouwrijp maken plangebied; e) knelpunt personele capaciteit	Nee		
VRO	J17	Realisatiestimulans	Aantal betaalbare woningen bouw gestart (jaar T), waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling.	Geprognosticeerde aantal betaalbare woningen bouw gestart (jaar T+1), waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling.	Correctie aantal betaalbare woningen bouw gestart (jaar T-1), waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling.			
			Aard controle D1 Indicator: J17/01	Aard controle n.v.t. Indicator: J17/02	Aard controle D1 Indicator: J17/03			
			190	200	0			
			Aantal betaalbare woningen bouw gestart in jaar T in het NPLV-gebied, waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling.	Bestedingen (jaar T) ten behoeve van activiteiten ter verbetering van bovenplanse openbare ruimte en collectieve maatschappelijke voorzieningen in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.1 van de regeling (excl. Compensabele Btw).	Bestedingen (jaar T) aan compensabele btw ten behoeve van activiteiten ter verbetering van bovenplanse openbare ruimte en collectieve maatschappelijke voorzieningen in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.1 van de regeling.	Bestedingen (jaar T) ten behoeve van de financiering van capaciteitsondersteuning voor de uitvoering van de woningbouwopgave in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.5 van de regeling (excl. Compensabele Btw).	Bestedingen (jaar T) aan compensabele btw ten behoeve van de financiering van capaciteitsondersteuning voor de uitvoering van de woningbouwopgave in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.5 van de regeling.	
			Aard controle n.v.t. Indicator: J17/04	Aard controle R Indicator: J17/05	Aard controle R Indicator: J17/06	Aard controle R Indicator: J17/07	Aard controle R Indicator: J17/08	
			1 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
VRO	J55	Aanpak energiearmoede	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten
			Aard controle n.v.t. Indicator: J55/01	Aard controle R Indicator: J55/02	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/04	Aard controle R Indicator: J55/05	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/06
			0	€ 0	€ 474.501	219	€ 395.797	€ 986.577

			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen.	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten			
			Aard controle n.v.t. Indicator: J55/07	Aard controle R Indicator: J55/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/09			
			66	€ 0	€ 90.631			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg.	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen
			Aard controle n.v.t. Indicator: J55/10	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/11	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/12	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/13	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/14	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/15
			438	438	0	0	66	0
VRO	J94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T), in J94/06 t/m J94/08 opgesplitst	Het totaal aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen dat voldoet aan artikel 6, eerste lid, onderdeel a	Het aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2024) of een WOZ-waarde van boven € 477.000	Bedrag dat van de vijfde kolom van bijlage III en bijlage IV besteed is aan doe-het-zelfmaatregelen, inclusief activiteiten als bedoeld in artikel 2, derde lid (zoals ondersteuning vanuit gemeente) (alleen van toepassing voor tranche 2 en tranche 3).	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b
			Aard controle n.v.t. Indicator: J94/01	Aard controle R Indicator: J94/02	Aard controle D1 Indicator: J94/03	Aard controle D1 Indicator: J94/04	Aard controle R Indicator: J94/05	Aard controle R Indicator: J94/06
			1 LAI 23-03477233	€ 490.529	431	0	€ 0	€ 0
			2 LAI 24-03754069	€ 37.923	53	0	€ 37.923	€ 0
			100 LAI25-03841491	€ 0	0	0	€ 0	€ 0
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, tweede lid, onderdeel c	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen.	Eindverantwoording (ja/nee)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: J94/07	Aard controle n.v.t. Indicator: J94/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J94/09			
			1	€ 50.857	€ 439.672	Nee		
			2	€ 0	€ 0	Nee		
			100	€ 0	€ 0	Nee		
VRO	J105	Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls	Projectnaam	Aantal woningen waarvan de bouw is gestart cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken datum van start bouw gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Aantal woningen dat is gerealiseerd cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken datum van oplevering gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen
			Aard controle n.v.t. Indicator: J105/01	Aard controle n.v.t. Indicator: J105/02	Aard controle D1 Indicator: J105/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J105/04	Aard controle D1 Indicator: J105/05	Aard controle R Indicator: J105/06
			1 2023-0000096294	141	Ja	37	Ja	€ 462.500
			2					
			3					
			4					
			5					
			6					
			7					
			8					
			9					
			10					
			11					

pwc PricewaterhouseCoopers
Accountants N.V.
Uitsluitend voor
identificatiedoeleinden

			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen GOO en POO (jaar T)	Totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is oedaan (POO)	Totaal bedrag ontvangen eigen bijdrage van ontheemden GOO (jaar T)	Periode vanaf wanneer de eigen bijdrage is ingevoerd	Periode vanaf wanneer de verhoging eigen bijdrage is ingevoerd	
			<i>Aard controle R Indicator: M16/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: M16/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: M16/09</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: M16/10</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: M16/11</i>	
			-€ 13.677	€ 40.320	€ 374.584	jan-25	okt-25	
			Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01/02/04/05/06/07/08 verminderd met 09	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)				
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: M16/12</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: M16/13</i>				
			€ 6.662.294	€ 44.625.185				

5.7 Publicatie WNT

WNT-verantwoording 2025 – Gemeente Westland

De WNT is van toepassing op gemeente Westland. Het voor gemeente Westland toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2025 € 246.000, zijnde het algemeen bezoldigingsmaximum

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt

Gegevens 2025		
bedragen x € 1	M.L.M. Weerts	P. van Oosten
Functiegegevens	gemeentesecretaris	griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2025	01-01-2025 t/m 31-12-2025	01-01-2025 t/m 31-12-2025
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	164.636	139.582
Beloningen betaalbaar op termijn	21.186	23.185
<i>Subtotaal</i>	<i>185.822</i>	<i>162.767</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	246.000	246.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	185.822	162.767
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2024		
bedragen x € 1	M.L.M. Weerts	P. van Oosten
Functiegegevens	gemeentesecretaris	griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2024	01-01-2024 t/m 31-12-2024	01-01-2024 t/m 31-12-2024
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	155.694	140.977
Beloningen betaalbaar op termijn	21.832	23.395
<i>Subtotaal</i>	<i>177.526</i>	<i>164.372</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	233.000	233.000
Bezoldiging	177.526	164.372

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2025 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

5.8 Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht. Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 8,2 miljoen. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2025 van de Commissie BBV van september 2025.

De rechtmatigheidsverantwoording laat over de afgelopen jaren een dalend trend zien ten aanzien van de niet-rechtmatige uitgaven, van bijna € 40 miljoen in 2023 naar € 18,7 dit jaar. De ingezette acties en werkzaamheden van de organisatie laten hun effect zien.

Opgemerkt moet worden dat het grensbedrag waarboven het college dit jaar moet verantwoorden sterk is verlaagd door zowel een kleiner percentage (van 3 naar 2%) als een geringere financiële omvang (voorgaande jaren totale lasten inclusief reserve mutaties, over 2025 alleen totale lasten). Met de uitgangspunten van 2024 was het college over het boekjaar 2025 beneden de verantwoordingsgrens gebleven en was een nadere toelichting niet noodzakelijk.

Dat het college in deze jaarrekening boven het grensbedrag uitkomt, is voornamelijk toe te wijzen aan de onrechtmatigheid bij het Calton hotel. Aangezien dit al een onrechtmatigheid uit 2024 was en het volledig jaar 2025 is doorgelopen, zorgt deze post voor bijna 60% van de toe te lichten onrechtmatigheden. Zonder deze post was het college niet boven het grensbedrag uitgekomen.

Bevinding

Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 18,7 miljoen bedraagt. Dit is hoger dan de daarvoor gestelde grensbedrag van € 8,2 miljoen. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college een bedrag van € 9,1 miljoen acceptabel op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken.

De geconstateerde niet-acceptabele afwijkingen die, vanwege hun omvang, nader worden toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering zijn hieronder gespecificeerd:

- Niet EU aanbestede inkopen
 - Concessie Carlton Hotel € 4,7 miljoen
 - Overschrijding contractwaarden € 0,9 miljoen
 - Onrechtmatigheden jaarrekening 2024 met doorloop in 2025 € 2,6 miljoen
- Onduidelijkheden WMO-herindicatie € 1,0 miljoen

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

(bedragen x € 1 miljoen)

	Begrotingscriterium	Bedrag
1A	Overschrijding lasten programma's (of indien van toepassing een ander door de gemeenteraad vastgesteld autorisatieniveau)	7,6
1B	Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	1,5
2	Ongeautoriseerde reservemutaties	-
3	Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten, investeringen en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of niet tijdig aan de raad zijn gemeld	-
	Totaal begrotingsonrechtmatigheden	
4	Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geduid.	9,1
	Voorwaardencriterium	
5	Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed	8,2
	Onduidelijkheden WMO-herindicatie	1,0
	Subsidieverlening	0,3
	M&O criterium	
6	Misbruik en oneigenlijk gebruik	0,1
	Totaal onrechtmatigheden	18,7
	Waarvan acceptabel	9,1
	Waarvan niet-acceptabel	9,6

Bijlagen

Begrippenlijst

Begrip	Toelichting
Aandelenkapitaal	Waarde van aandelen in een BV of NV waarin de gemeente deelneemt.
Accres	De jaarlijkse groei (of krimp) van het Gemeentefonds, gebaseerd op de ontwikkeling van de rijksuitgaven.
Accresontwikkeling	De mate waarin het accres in de tijd stijgt of daalt. Heeft directe gevolgen voor de hoogte van de algemene uitkering.
Actieve grondpolitiek	Situatie waarin de gemeente zelf gronden aankoopt, ontwikkelt en verkoopt met als doel sturing op ruimtelijke ontwikkelingen.
Activering van kosten	Het opnemen van bepaalde kosten als investering op de balans, zodat deze worden afgeschreven in plaats van direct ten laste van het resultaat gebracht.
Actualisatie	Het bijstellen van begrotingscijfers of ramingen op basis van de nieuwste inzichten of beleidsontwikkelingen, bijvoorbeeld bij een halfjaarlijkse rapportage.
Aflossingsverplichtingen	Het deel van de langlopende leningen dat de gemeente in een begrotingsjaar moet aflossen.
Afschrijvingen	Jaarlijkse waardevermindering van kapitaalgoederen die wordt geboekt als last in de exploitatie.
Afvalstoffenheffing	Heffing waarmee de gemeente de kosten van huishoudelijke afvalinzameling en -verwerking dekt.
Algemene reserve	Vrij besteedbare reserve van de gemeente, bedoeld als buffer voor financiële tegenvallers.
Algemene uitkering	Uitkering uit het Gemeentefonds, vrij te besteden door de gemeente, binnen wet- en regelgeving.
Balanspositie	De vermogenspositie van de gemeente zoals weergegeven op de balans, bestaande uit activa en passiva.
BBV (Besluit Begroting en Verantwoording)	Wettelijk kader dat regels stelt aan de inhoud, structuur en verantwoording van gemeentelijke begrotingen en jaarrekeningen.
Begroting	Een jaarlijkse raming van de inkomsten en uitgaven van een gemeente. De gemeenteraad stelt deze vóór het begin van het nieuwe jaar vast. De begroting geeft beleidsprioriteiten weer en moet voldoen aan de eisen van het BBV.
Begrotingswijziging	Aanpassing van de vastgestelde begroting gedurende het jaar, bijvoorbeeld bij nieuw beleid of mee- en tegenvallers.
Beleidsdoelstellingen	De inhoudelijke doelen die de gemeente met haar beleid wil bereiken, vaak gekoppeld aan programma's in de begroting.
Beleidsmatige reserve	Een reserve met een specifieke beleidsdoelstelling, bijvoorbeeld voor duurzaamheid of armoedebestrijding.
Bestemmingsreserves	Reserves met een specifieke bestemming die door de raad is vastgesteld. Tegenhanger van de algemene reserve.
Bezuinigingen	Structurele verlaging van gemeentelijke uitgaven om financiële tekorten op te vangen of ruimte te creëren.
Boekwaarde	De waarde waarvoor een investering of actief op de balans staat, meestal de aanschafwaarde minus afschrijvingen.

Begrip	Toelichting
Borgstellingen	Financiële garanties die de gemeente afgeeft voor derden, bijvoorbeeld woningcorporaties.
Btw-compensatiefonds	Fonds van het Rijk waarmee gemeenten de betaalde btw over niet-belastbare activiteiten kunnen compenseren.
Budgetrecht	Het recht van de gemeenteraad om de begroting vast te stellen, te wijzigen en te controleren.
Dekking	De financieringsbron voor uitgaven, bijvoorbeeld via eigen middelen, externe bijdragen of opbrengsten.
Dekkingsplan	Plan waarmee wordt aangegeven hoe een nieuw beleidsvoornemen of investering wordt bekostigd.
Dekkingsvoorstellen	Voorstellen voor hoe nieuwe uitgaven kunnen worden betaald, bijvoorbeeld via herprioritering of onttrekking uit reserves.
Dividend	Uitkering van winst aan aandeelhouders, zoals de gemeente in een deelneming.
Doelmatigheid	Mate waarin met zo min mogelijk middelen een bepaald resultaat wordt bereikt.
Dotatie	Toevoeging van middelen aan een reserve of voorziening.
Egalisatievoorziening	Voorziening bedoeld om schommelingen in lasten of baten over meerdere jaren te dempen, bijvoorbeeld bij onderhoudskosten.
Eigen vermogen	Het deel van de vermogenspositie dat niet geleend is; opgebouwd uit reserves en resultaten.
EMU-saldo	Verschil tussen inkomsten en uitgaven van een gemeente op transactiebasis volgens Europese normen.
EMU-tekort	Het verschil tussen inkomsten en uitgaven van de gemeente volgens het Europees Stelsel van Rekeningen (ESR). Beïnvloedt het landelijke EMU-saldo.
Exploitatie	De reguliere, jaarlijkse bedrijfsvoering van de gemeente, bestaande uit terugkerende inkomsten en uitgaven (zoals salarissen, onderhoud, subsidies).
Faciliterend grondbeleid	Beleid waarbij de gemeente niet zelf ontwikkelt, maar ontwikkelingen van derden faciliteert via bijvoorbeeld bestemmingsplannen.
Financieel Meerjarenperspectief (FMP)	Een overzicht van de financiële positie van de gemeente over meerdere jaren, waarin wordt doorgerekend wat het structurele effect is van beleidsvoornemens en externe ontwikkelingen.
Financiële kengetallen	Kengetallen die inzicht geven in de financiële gezondheid van de gemeente.
Financiële vaste activa	Deelnemingen of verstrekte leningen aan verbonden partijen of andere instellingen, bedoeld voor langere termijn.
Financieringsbehoefte	Het bedrag dat de gemeente extern moet aantrekken (lenen) om uitgaven te dekken die niet met eigen middelen gefinancierd kunnen worden.
Financieringsparagraaf	Verplicht onderdeel van de begroting waarin het financieringsbeleid van de gemeente wordt toegelicht, inclusief risico's en kasbeheer.
Financieringspositie	De verhouding tussen beschikbare middelen en verplichtingen. Geeft aan of de gemeente tekortkomt of juist overliquiditeit heeft.
Garanties	Breder begrip dan borgstellingen; omvat alle vormen van risicodragende toezeggingen van de gemeente.

Begrip	Toelichting
Gebiedsontwikkeling	Het geheel van ruimtelijke, financiële en maatschappelijke processen bij herstructurering of uitbreiding van een gebied.
Gecorrigeerde netto schuldquote	Financieel kengetal dat de gemeentelijke schuldpositie weergeeft, waarbij wordt gecorrigeerd voor verstrekte leningen. Het laat zien in hoeverre de schuld is toe te rekenen aan uitgaven waarvoor de gemeente een vordering heeft uitstaan (zoals leningen aan verbonden partijen), en geeft zo een realistischer beeld van de netto schuldenlast.
Grondbeleid	Het beleid van de gemeente rond verwerving, ontwikkeling en uitgifte van grond.
Grondexploitatie	Een financieel-inhoudelijke planning van een gebiedsontwikkeling, waarin kosten en opbrengsten van grondverwerving, bouw- en woonrijp maken, openbare ruimte en eventuele verkoop van gronden zijn opgenomen.
Grondexploitatie ratio	Verhouding tussen de boekwaarde van de grond en de totale geraamde baten in een grondexploitatie.
Grondprijzenbrief	Document waarin uitgangspunten en tarieven voor de grondprijzen in een gemeente voor een jaar worden vastgelegd.
Heffingsgrondslag	De basis waarover een belasting of heffing wordt berekend, zoals de WOZ-waarde bij de OZB.
Herfinanciering	Het vervangen van een bestaande lening door een nieuwe lening, vaak om rentelasten of looptijd te optimaliseren.
Immateriële vaste activa	Niet-tastbare investeringen zoals onderzoekskosten of kosten van verworven software.
Incidenteel	Een financiële post of ontwikkeling die eenmalig of tijdelijk is. Incidentele inkomsten of uitgaven beïnvloeden de begroting slechts gedurende een beperkt aantal jaren.
Indexering	Aanpassing van bedragen (zoals tarieven of budgetten) aan de inflatie of prijsontwikkeling.
Investeringsbedrag	Het geraamde of werkelijke bedrag dat met een bepaalde investering gemoeid is.
Investeringsbudget	Het bedrag dat is gereserveerd of beschikbaar gesteld voor een specifieke investering.
Investeringsplan	Overzicht van toekomstige investeringsprojecten inclusief doel, looptijd en dekking.
Investeringsplanning	Een overzicht van voorgenomen investeringen (zoals bouwprojecten) inclusief tijdspad, geraamde kosten en dekking. Maakt deel uit van het Meerjaren Investeringsplan (MIP).
Investeringsproject	Een project waarvoor aanzienlijke kapitaaluitgaven worden gedaan, met als doel een blijvend actief te realiseren.
Investeringsruimte	De mate waarin de gemeente financiële ruimte heeft om nieuwe investeringen te doen, zonder de financiële kaders te overschrijden.
Investeringsvoorstel	Een raadsvoorstel of collegebesluit waarin goedkeuring wordt gevraagd voor een specifieke investering.
Jaarrekening	Verplichte financiële verantwoording over het voorgaande boekjaar, met realisatiecijfers en toelichtingen.
Kapitaallasten	Kosten die samenhangen met investeringen in kapitaalgoederen: afschrijvingen en rentelasten. Deze drukken jaarlijks op de exploitatiebegroting.

Begrip	Toelichting
Kapitaaluitgaven	Uitgaven voor de aanschaf of verbetering van duurzame activa zoals gebouwen, wegen en riolering. Deze uitgaven worden geactiveerd en afgeschreven over meerdere jaren.
Kasbeheer	Het dagelijks beheer van ontvangsten en uitgaven van de gemeente, gericht op optimale liquiditeit.
Kasgeldlimiet	Wettelijk maximum voor het bedrag dat een gemeente aan kortlopende leningen mag uitzetten, bedoeld om renterisico's te beperken.
Kasstroom	De instroom en uitstroom van liquide middelen (geld) binnen een bepaalde periode. Geeft inzicht in de betaalcapaciteit van de gemeente.
Kortlopende geldleningen	Leningen met een looptijd van maximaal één jaar, gebruikt voor het overbruggen van tijdelijke tekorten in liquiditeit.
Kostendekkendheid	De mate waarin de opbrengsten uit tarieven of heffingen voldoende zijn om de bijbehorende kosten te dekken.
Kostenverhaal	Het doorberekenen van kosten aan projectontwikkelaars bij gebiedsontwikkeling, zoals via grondverkoop of leges.
Langlopende geldleningen	Leningen met een looptijd van langer dan één jaar, vaak aangegaan voor investeringen in kapitaalgoederen.
Leges	Vergoeding die de gemeente vraagt voor een verleende dienst, zoals het verstrekken van een paspoort of vergunning.
Leningenportefeuille	Het totaal aan leningen die de gemeente is aangegaan, inclusief rentevoorzwaarden, looptijd en aflossingsschema's.
Liquiditeitenbeheer	Het sturen op de beschikbaarheid van voldoende betaalmiddelen op korte en lange termijn.
Lokale heffingen	Belastingen waarmee gemeenten kosten van specifieke diensten dekken, zoals afval- of rioolheffing.
Loon- en prijsontwikkeling	Stijging van lonen en prijzen waar gemeenten mee te maken krijgen. Heeft invloed op de inflatiecorrectie van begrotingen.
Macro Economisch Verkenning (MEV)	Jaarlijkse publicatie van het CPB waarin economische verwachtingen worden gepresenteerd. Wordt gebruikt als basis voor o.a. het accres.
Materiële vaste activa	Tastbare vaste activa zoals gebouwen, riolering, voertuigen en installaties.
Meerjarenbegroting	Een begroting die niet alleen het komende jaar beslaat, maar ook de drie daaropvolgende jaren. Zo wordt het financieel beleid in samenhang en met een langere horizon gepresenteerd.
Meerjarenonderhoudsplan (MJOP)	Langjarig overzicht van onderhoudskosten en -activiteiten voor gemeentelijke gebouwen en kapitaalgoederen.
Meerjarenraming	Een inschatting van toekomstige baten en lasten voor meerdere jaren, die als basis dient voor beleidskeuzes. De meerjarenraming maakt financiële ontwikkelingen en risico's zichtbaar.
Meicirculaire	Jaarlijkse brief van het Rijk aan gemeenten in mei, waarin definitieve uit het Gemeentefonds worden bekendgemaakt.
MIP (Meerjaren InvesteringsPlan)	Meerjarenoverzicht van geplande investeringen inclusief begrotingsruimte en fasering.
MPG (Meerjarenperspectief Grondexploitaties)	Jaarlijks document waarin alle lopende grondexploitaties financieel worden doorgelicht en gepresenteerd.
Netto schuldquote	Verhouding tussen gemeentelijke schuld en inkomsten.

Begrip	Toelichting
Onderuitputting	Situatie waarin begrote investeringen of uitgaven niet volledig worden gerealiseerd binnen het begrotingsjaar.
Onttrekking	Opname van middelen uit een reserve of voorziening ter dekking van lasten.
Onvoorzienne uitgaven	Een post in de begroting bedoeld voor niet vooraf in te schatten of incidentele uitgaven.
OZB (onroerendezaakbelasting)	Gemeentelijke belasting op bezit of gebruik van onroerende zaken, zoals woningen en bedrijfspanden.
OZB-tarieven	De door de gemeenteraad vastgestelde percentages waarmee de OZB wordt geheven over de WOZ-waarde.
Paragraaf bedrijfsvoering	Overzicht van de organisatieontwikkeling, personeel, digitalisering en andere interne aspecten van gemeentelijk functioneren.
Paragraaf financiering	Verplicht onderdeel waarin het financieringsbeleid, kasbeheer en renterisico's worden toegelicht.
Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen	Toelichting op het beleid en de kosten voor het onderhouden van wegen, groen, gebouwen en andere kapitaalgoederen.
Paragraaf verbonden partijen	Toelichting op de aard, risico's en belangen in verbonden partijen waarin de gemeente participeert.
Paragraaf weerstandsvermogen	Geeft inzicht in de risico's en het vermogen van de gemeente om financiële tegenvallers op te vangen.
Prestatieafspraken	Afspraken tussen gemeente en derden (zoals woningcorporaties) over te leveren prestaties gekoppeld aan financiering.
Prestatie-indicatoren	Indicatoren die inzicht geven in de prestaties van gemeentelijke activiteiten, zoals aantallen, kwaliteit of doorlooptijd.
Prognose	Een actuele inschatting van het verwachte financieel resultaat voor het lopende jaar.
Programmabegroting	Begroting die is opgebouwd uit programma's waarin beleidsdoelen, prestaties en financiële middelen worden gekoppeld.
Programmaliijn	Een beleidsmatig samenhangend onderdeel binnen een programma, waarmee specifieke doelen of thema's worden geclusterd.
Projectfinanciering	Specifieke financieringsstructuur voor een project, waarbij vaak externe partners en tijdelijke leningen worden betrokken.
Projectkosten	Alle kosten die rechtstreeks toe te rekenen zijn aan de uitvoering van een project, inclusief voorbereiding, toezicht en uitvoering.
Raadsinformatiebrief	Een formele brief van het college aan de gemeenteraad waarin beleidsinhoudelijke of financiële informatie wordt verstrekt, zonder dat direct een besluit wordt gevraagd.
Raadsvoorstel	Een voorstel van het college aan de gemeenteraad om een besluit te nemen, bijvoorbeeld over een investering of beleidskeuze.
Raming	Een geschatte opgave van kosten of opbrengsten, veelal gebaseerd op aannames of ervaringscijfers.
Realisatiecijfers	Werkelijk gerealiseerde baten en lasten over een periode, vergeleken met de begroting.
Rechtmatigheid	De mate waarin bestedingen conform wettelijke en beleidsmatige kaders zijn gedaan.
Rekeningcourantpositie	De balanspost waarop tijdelijke schulden of vorderingen van verbonden partijen aan of op de gemeente worden geboekt.

Begrip	Toelichting
Rekeningresultaat	Het werkelijke saldo van baten en lasten over een afgesloten boekjaar. Wordt gepresenteerd in de jaarrekening.
Rekenkamercommissie	Onafhankelijk orgaan dat onderzoek doet naar de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van gemeentelijk beleid.
Rekenrente	Rentepercentage dat wordt toegepast bij het toerekenen van rentekosten aan investeringen of voorzieningen.
Renteontwikkeling	De veranderingen in rentetarieven op de financiële markten, van belang voor de kosten van gemeentelijke leningen.
Rentepercentage	Het tarief waartegen rente wordt berekend op leningen of beleggingen. Belangrijk bij kapitaallasten en treasury.
Renteresultaat	Het verschil tussen de werkelijk ontvangen en betaalde rente en de geraamde rente. Geeft inzicht in het rendement van het treasurybeleid.
Renterisico	Het risico dat de rentelasten stijgen bij het aangaan of herfinancieren van leningen, waardoor de exploitatie onder druk kan komen te staan.
Renterisiconorm	Norm die aangeeft hoeveel van de bestaande leningen in enig jaar mogen worden herfinancierd, om risico's bij renteveranderingen te beperken.
Reservepositie	Het totaal van alle beschikbare reserves, geeft aan hoeveel financiële ruimte er is voor tegenvallers of investeringen.
Reserves	Eigen vermogen van de gemeente dat apart is gezet voor algemene of specifieke doelen.
Resultaat na bestemming	Het begrotingsresultaat nadat alle mutaties in de reserves zijn verwerkt. Dit is het uiteindelijke financiële resultaat.
Resultaat voor bestemming	Het saldo van baten en lasten vóór dat er geld wordt toegevoegd aan of onttrokken uit reserves.
Rioolheffing	Heffing die wordt gebruikt om de kosten van inzameling en verwerking van afvalwater te dekken.
Risicoanalyse	Het proces van het identificeren, beoordelen en kwantificeren van risico's.
Risicobeheersing	Het geheel aan maatregelen en processen om financiële risico's tijdig te signaleren en te beheersen.
Risicoparagraaf	Onderdeel van de begroting waarin risico's en hun mogelijke financiële impact worden beschreven.
Risicoregister	Een actueel overzicht van alle bekende risico's, met inschatting van kans en impact.
Saldo van baten en lasten	Het verschil tussen alle inkomsten (baten) en uitgaven (lasten) in de begroting of jaarrekening.
Schatkistbankieren	Verplichting voor decentrale overheden om overtollige liquide middelen aan te houden bij het Rijk via de schatkist, in plaats van bij commerciële banken.
Schuldpositie	De totale omvang van de uitstaande leningen van de gemeente. Belangrijk voor het bepalen van de financiële ruimte en risico's.
Septemercirculaire	Tweede jaarlijkse bijstelling van het Gemeentefonds, op basis van het rijksbegrotingsbeleid zoals gepresenteerd op Prinsjesdag.
Solvabiliteitsratio	Verhouding tussen eigen vermogen en balanstotaal. Maatstaf voor financiële draagkracht.

Begrip	Toelichting
Specifieke uitkering	Rijkssubsidie met een verplicht bestedingsdoel. Moet doelgericht verantwoord worden.
Storting	Toevoeging van middelen aan een reserve of voorziening. Wordt vaak gedaan om toekomstige verplichtingen af te dekken.
Structureel	Een financiële post of ontwikkeling die jaarlijks terugkeert of een permanent karakter heeft. Structurele baten moeten structurele lasten dekken voor een gezonde begroting.
Structurele exploitatieruimte	Mate waarin structurele baten structurele lasten dekken. Geeft structurele financiële ruimte aan.
Subsidiekader	Beleidsmatig en financieel kader waarin regels, voorwaarden en criteria voor het verstrekken van subsidies zijn vastgelegd.
Subsidieplafond	Maximumbedrag dat beschikbaar is voor het verstrekken van subsidies binnen een bepaalde regeling of periode.
Subsidies	Financiële bijdragen van de gemeente aan instellingen, organisaties of burgers om bepaald beleid te stimuleren of realiseren.
Taakvelden	Standaardindeling in het BBV voor gemeentelijke activiteiten, die gebruikt wordt voor beleids- en financiële verantwoording.
Tarievenstructuur	De wijze waarop tarieven zijn opgebouwd en gedifferentieerd (bijv. vast tarief + variabel deel).
TMPG (Tussentijds MPG)	Een tussentijdse actualisatie van het MPG, vaak halverwege het jaar opgesteld.
Treasuryfunctie	De taak van de gemeente om financiële middelen te beheren, waaronder leningen, beleggingen en kasstromen.
Treasuryparagraaf	Verplicht onderdeel van de begroting waarin het beleid en beheer van financiering, beleggingen en risico's worden beschreven.
Uitzettingen	Financiële middelen die de gemeente tijdelijk heeft belegd of uitgeleend, bijvoorbeeld aan andere overheden of instellingen.
Vaste activa	Bezittingen die langer dan één jaar in de organisatie aanwezig blijven, zoals gebouwen, wegen of software.
Vastgestelde begroting	De definitief door de gemeenteraad vastgestelde versie van de begroting voor het komende jaar.
Verbonden partijen	Organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en/of financieel belang heeft, zoals gemeenschappelijke regelingen of deelnemingen.
Verleende subsidies	Subsidies die zijn toegekend aan aanvragers, vaak gepubliceerd in een subsidieverantwoording.
Verplichte toelichting	Een toelichting die op grond van het BBV verplicht is bij bepaalde begrotings- of jaarrekeningonderdelen.
Vlottende activa	Bezittingen die binnen een jaar kunnen worden omgezet in geld, zoals vorderingen of voorraden.
Voorzieningen	Verplichte of vrijwillige financiële buffers voor toekomstige verplichtingen of risico's, zoals onderhoud of claims.
Vreemd vermogen	Schulden en verplichtingen van de gemeente, zoals leningen of crediteuren.
Weerstandscapaciteit	Beschikbare middelen voor het opvangen van onverwachte financiële tegenvallers.
Weerstandratio	Verhouding tussen beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit. Een ratio van >1 betekent voldoende buffer.

Begrip	Toelichting
Weerstandsvermogen	De mate waarin de gemeente financiële tegenvallers op kan vangen zonder het beleid direct te hoeven aanpassen.

Afkortingen

Afkorting	Betekenis
A.	
AMK	Advies- en Meldpunt Kindermishandeling
AOG	Ambtelijk opdrachtgever
AON	Ambtelijk opdrachtnemer
API	Application Programming Interface
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
AvA	Algemene vergadering van Aandeelhouders
B.	
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BDU	Brede doeluitkering
BICC	Business Intelligence Competency Center
BIE	Bouwgronden in exploitatie
BIG	Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten
BO	Bestuurlijk overleg
BOG	Bestuurlijk opdrachtgever
BRP	Basisregistratie personen
BTEC	Business and Technology Education Council
Btw	Belasting toegevoegde waarde
BUIG	Bundelingen Uitkeringen Inkomensvoorziening Gemeenten
BV	Besloten vennootschap
B&W	Burgemeester en wethouders
C.	
Cao	Collectieve arbeidsovereenkomst
CBG	Coöperatief Beheer Groengebieden
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CHW	Crisis en Herstel Wet
CIT	Crisis Interventie team
CPB	Centraal Planbureau
CPI	Consumenten Prijsindex
CV	Commanditaire vennootschap
CWP	Collegewerkprogramma
D.	
DMS	Document Management System
DSO	Digitale Stelsel Omgevingswet
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
DV	Dienstverlening
E.	
ECB	Europese Centrale Bank
EMU	Economische Monetaire Unie
ENSIA	Eenduidige Normatiek Single Information Audit
EPZ	Economische Programmaraad Zuidvleugel

Afkorting	Betekenis
ERIAFF	European Regions for Innovation in Agriculture Food and Forestry
F.	
Fido	Financiering decentrale overheden
FMP	Financieel Meerjarenperspectief
FMI	Functiemengingsindex
Fte	Fulltime-equivalent
G.	
GFFX	Greenport Food & Flower Xperience
GFIA	Global Forum for Innovations Agriculture
GFT	Groente-, fruit- en tuinafval
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
GGP	Gebiedsgericht Plan
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
GHC	Greenport Horticultuur
GHOR	Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio
GPWH	Greenport West-Holland
GR	Gemeenschappelijke regeling
GREX	Grondexploitatie
GRP	Gemeentelijke Rioleringsplan
H.	
HIP	Historisch Informatie Punt
HOF	Houdbare Overheidsfinanciën
HOT	Herstructurering en Ontwikkeling Tuinbouwsector
HOV	Hoogwaardig Openbaar Vervoer
HVC	Huisvuilcentrale
I.	
I&M	Infrastructuur en Milieu
IB	Interne beheersing
IBP	Interbestuurlijk Programma
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
IDC	Innovatie- en Demonstratiecentrum
I-NUP	Implementatieagenda voor het Nationaal Uitvoeringsprogramma
IPVV	Investeringsprogramma verkeer en vervoer
ISW	Interconfessionele Scholengroep Westland
IQ	Innovation Quarter
J.	
JAS	Jongeren Aan de Slag
K.	
KCC	Klant Contact Centrum
KLPD	Korps Landelijke Politiediensten
KOM	Kernoverleg Maasdijk
KRW	Kaderrichtlijn water

Afkorting	Betekenis
L.	
LEA	Lokale Educatieve Agenda
LHBT	Lesbisch, homoseksueel, biseksueel, transgender
M.	
MAVO	Middelbaar Algemeen Voortgezet Onderwijs
MBO	Middelbaar beroepsonderwijs
MDA	Multidisciplinaire aanpak
MEV	Macro Economische Verkenning
MIP	Meerjareninvesteringsplan
MIRT	Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport
MKB	Midden en Kleinbedrijf
MPG	Meerjarenperspectief Gebiedsontwikkeling
MRDH	Metropoolregio Rotterdam-Den Haag
MVO	Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen
N.	
NAD	Netwerk Afvalwater Delfland
NFIA	Netherlands Foreign Investment Agency
NRK	Federatie Nederlandse Rubber- en Kunststofindustrie
NV	Naamloze vennootschap
O.	
OBWZ	Ontwikkelbedrijf De Westlandse Zoom BV
OCW	Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
ODH	Omgevingsdienst Haaglanden
ONW	Ontwikkelingsmaatschappij "Het Nieuwe Westland" BV
OZB	Onroerendezaakbelasting
R.	
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
RMC	Regionale Meld- en Coördinatiefunctie
RMD	Regionale milieudienst
RNI	Registratie niet ingezetenen
ROM	Regionale ontwikkelingsmaatschappij
ROV	Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting
RUDDO	Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden
RvC	Raad van Commissarissen
RvV	Raad van Vennoten
S.	
SD	Sociaal Domein
SDEW	Subsidieregeling Duurzame Energiemaatregelen Westland
SE	Standaard Eenheid
SKT	Sociaal Kern Team
SOB	Samenwerking Onderwijs en Bedrijfsleven
SOK	Samenwerkingsovereenkomst
SWM	Stichting Westland Marketing
SWOT	Strengths, Weaknesses, Opportunities en Threats

Afkorting	Betekenis
T.	
TMPG	Tussentijds Meerjarenperspectief Gebiedsontwikkeling
U.	
UP	Uitvoeringsprogramma
UVW	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
UvW	Unie van Waterschappen
V.	
vGRP	Verbreed Gemeentelijk rioleringsplan
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VORM	Verduurzaming en Obstakelvrije Ruimte voor Modernisering
VO	Voortgezet onderwijs
VOF	Vennootschap onder firma
Vpb	Vennootschapsbelasting
VRH	Veiligheidsregio Haaglanden
VSO/PRO	Voorgezet Speciaal Onderwijs en Praktijkonderwijs
VTH	Vergunningsverlening Toezicht en Handhaving
VVE	Voor- en Vroegschoolse Educatie
VVV	Vereniging voor Vreemdelingenverkeer
VWO	Vorbereidend Wetenschappelijk Onderwijs
W.	
Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
WHC	World Horti Center
Wilg	Wet inrichting landelijk gebied
Wlz	Wet langdurige zorg
Wmo	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WOZ	Wet waardering onroerende zaken
WNME	Westlandse Natuur- en Milieueducatie
WNRA	Wet normalisering rechtspositie ambtenaren
WP	Westland Programma
Wro	Wet ruimtelijke ordening
WSW	Warmte Systeem Westland
WSW	Waarborgfonds Sociale Woningbouw
Wsw	Wet sociale werkvoorziening
WWDC	Westland woont duurzaam collectief
Z.	
ZVW	Zorgverzekeringswet

Vaststellingsbesluit

Controleverklaring onafhankelijke accountant